

MD- 2001, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 73/1
tel: (00 373 22) 27 34 43; fax: (00 373 22) 27 06 06
E-mail: office@competition.md
www.competition.md

МД- 2001, Кишинэу, бул. Штефан чел Маре ши Сфынт 73/1
тел: (00 373 22) 27 34 43; факс: (00 373 22) 27 06 06
E-mail: office@competition.md
www.competition.md

Nr.PRP-01/29-955 din 31.05.2016

**Domnului Andrian CANDU,
Președintele Parlamentului
Republicii Moldova**

Stimate domnule Președinte,

Prin prezenta, Consiliul Concurenței, în conformitate cu art.33 alin.(3) - (4) al Legii concurenței nr.183 din 11.07.2012 prezintă Parlamentului Raportul privind activitatea Consiliului Concurenței în anul 2015, aprobat prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr.SSP-25 din 30.05.2016. Raportul conține:

- Informații despre activitățile Consiliului Concurenței în realizarea atribuțiilor stabilite de legislația în domeniul concurenței, ajutorului de stat și publicității
- Raportul financiar pentru anul 2015
- Informații despre direcțiile prioritare de activitate ale Consiliului Concurenței pentru anul 2016.

Totodată, în conformitate cu art.21 alin.(3) al Legii nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat și art.2 lit.a) al Hotărârii Parlamentului nr.46 din 31.03.2016, Consiliul Concurenței prezintă Raportul privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2014, aprobat prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr.ASER-26 din 30.05.2016.

Se anexează:

1. Raportul privind activitatea Consiliului Concurenței în anul 2015
2. Raportul privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2014
3. Decizia nr.SSP-25 din 30.05.2016
4. Decizia nr.ASER-26 din 30.05.2016.

**Cu respect,
Președinte**

Viorica CĂRARE

Ex. Veronica Cojocaru
Tel. (022) 27-45-65

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA
D.D.P. Nr. 31/05-1479/2016
Ora _____

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Comisia economie, buget și finanțe

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

25 iulie 2015

CEB-6 nr. 438

RAPORT

asupra rapoartelor Consiliului Concurenței privind activitatea în anul 2015 și privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2014 (nr.1479 din 31 mai 2016)

Comisia economie, buget și finanțe, în conformitate cu prevederile Regulamentului Parlamentului referitoare la atribuțiile comisiilor permanente, a examinat **rapoartele Consiliului Concurenței privind activitatea în anul 2015 și privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2014**, și informează despre următoarele.

Rapoartele menționate sunt prezentate Parlamentului în corespundere cu prevederile articolului 33 alin.(3) din Legea concurenței nr. 183 din 11 iulie 2012 și articolului 21 alin. (3) din Legea cu privire la ajutorul de stat nr. 139 din 15 iunie 2012.

Rapoartele au fost aprobate de Plenul Consiliului Concurenței prin decizia nr. SSP-25 și, respectiv, nr. ASER-26 din 30 mai 2016 și au fost prezentate în Parlamentul Republicii Moldova în termenul prevăzut de actele legislative.

Raportul privind activitatea Consiliului Concurenței în anul 2015 cuprinde informații cu privire la activitățile Consiliului Concurenței întreprinse în anul 2015 întru realizarea atribuțiilor stabilite de legislația în domeniul concurenței, al ajutorului de stat și al publicității, informații privind managementul și resursele Consiliului, precum și direcțiile principale de activitate pentru anul 2016. Raportul este structurat în introducere, sumar, șase capitole, concluzii și direcții prioritare pentru anul 2016.

De rînd cu elementele obligatorii ale raportului prevăzute de art. 33 din Legea Concurenței raportul conține contextul general al activității, activitățile de perfecționare a cadrului normativ și strategic. Spre deosebire de raportul din anul precedent, raportul actual conține raportul financiar și raportul de performanță în forma narativă. Totodată, în procesul examinării comisia a solicitat de la Consiliul

Concurenței rapoartele financiare conform formularelor tipizate aprobate de Ministerul Finanțelor și incorporarea raportului financiar în componența deplină, stabilită prin Ordinul Ministerul Finanțelor nr. 175 din 17.12.2014, în Raportul anual asigurând publicarea integrală a raportului pentru 2015. Totodată, Comisia ar fi dorit ca raportul să cuprindă informații despre executarea Hotărârii Parlamentului nr. 45 din 31 martie 2016 cu privire la raportul privind activitatea Consiliului Concurenței pentru anul 2014.

Comisia evidențiază mai multe realizări importante obținute de Consiliul Concurenței în anul 2015. Printre acestea se numără:

- indicatorul bunăstării consumatorilor a fost de 3 ori mai mare decât cel aprobat;
- numărul de investigații în derulare a cazurilor de încălcare a legislației concurențiale a crescut de 1,3 ori față de anul precedent;
- acceptarea angajamentelor de către întreprinderi în vederea înlăturării încălcărilor anticoncurențiale și restabilirii rapide a mediului concurențial;
- dizolvarea unei concentrări economice, fiind restabilit mediul concurențial;
- investigarea primului caz de folosire abuzivă a ajutorului de stat, autoritățile furnizoare de ajutoare de stat fiind obligate să recupereze ajutorul de stat acordat, etc.

Concomitent, comisia consideră că Programul național din domeniul concurenței și ajutorului de stat se elaborează foarte lent. Elaborarea și aprobarea acestui document de politici a fost stabilit drept o direcție prioritară pentru anul 2015, fapt relatat în raportul pentru anul 2014. Dat fiind că programul menționat nu a fost adoptat în 2015, iar adoptarea lui de către Parlament a devenit deja o direcția principală pentru anul 2016, perioada pentru care el inițial prevedea acțiuni, urmează a fi redusă cu anul 2015.

Membrii Comisiei au fost interesați de sumele de amenzi real vărsate la buget de către subiecții care au încălcat legislația, fapt care nu se conține în raport.

Consiliul Concurenței a emis și publicat pe sit-ul instituției declarația privind buna guvernare prin care se confirmă existența unui sistem de management financiar și control a cărui organizare și funcționare permite furnizarea unei asigurări rezonabile precum că fondurile publice alocate în scopul atingerii obiectivelor strategice și operaționale au fost utilizate în condiții de transparență, eficiență, eficacitate, legalitate, etică și integritate. De rînd cu aceasta, Comisia ar fi dorit să vadă în Raport măsurile întreprinse întru edificarea sistemelor managementului financiar și de control eficiente, în special în materie de bugetare și utilizare a resurselor financiare care este o cerință a Hotărârii Parlamentului nr. 45 din 31.03.16,

precum și o recomandare a Curții de Conturi expusă în Hotărârea Curții de Conturi nr. 11 din 31 martie 2015.

Comisia constată că potrivit Planului Național de acțiuni privind implementarea Acordului de Asociere, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 808 din 7 octombrie 2014 Consiliul Concurenței urma să realizeze mai multe acțiuni. Raportul nu conține informații despre elaborarea și inițierea implementării unui program de instruire obligatorie a judecătorilor în dosare aferente concurenței și aplicării prevederilor Legii concurenței și Legii ajutorului de stat și *elaborarea* unui studiu privind analiza mediului concurențial în sectoarele strategice ale economiei și cu potențial de dezvoltare. În acest context, comisia solicită Consiliului Concurenței ca în rapoartele viitoare să reflecte acțiunile care reiese din angajamentele internaționale.

Un rol important în prevenirea restrîngerii, împiedicării sau denaturării concurenței îi revine Consiliului Concurenței prin atribuția de avizare a proiectelor de acte legislative și normative. Recomandarea Comisiei este ca Consiliul să creeze un mecanism de urmărire a inițiativelor legislative, utilizînd în acest scop cel puțin sit-ul Parlamentului, pentru a se autosesiza și a aviza toate proiectele necesare de legi dar nu numai cele remise în acest scop de către autor.

Întru realizarea art.2 din Hotărîrea Parlamentului nr.45 din 31 martie 2016 Consiliul Concurenței a analizat impedimentele legislative privind competențele și metodele de depistare a acordurilor anticoncurențiale și a celor ce limitează independența organizațională și financiară a instituției, prezentînd Comisiei concluziile respective. Apreciînd acest efort Comisia invită Consiliul Concurenței de comun cu Guvernul să inițieze și să prezinte un proiect de lege de modificare și completare a actelor legislative.

Cu privire la raportul financiar, Comisia menționează că, potrivit acestuia, pentru anul 2015 Consiliului Concurenței au fost aprobate surse financiare de la componenta de bază a bugetului de stat în mărime de 15,5 mil. lei, executarea fiind asigurată la nivel de 99,5%. Analiza executării bugetului denotă că din suma totală a cheltuielilor partea preponderentă îi revine retribuirii muncii și contribuțiilor obligatorii aferente salarizării. Totodată, Comisia constată că pe parcursul ultimilor ani gradul de ocupare a funcțiilor publice este puțin mai mare de 50% din limita aprobată. Această situație impune sau optimizarea numărului de personal sau îmbunătățirea managementului resurselor umane.

Cu referire la **Raportul privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2014** Comisia menționează că prezentul raport este al doilea raport din domeniu de la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat, întocmit de către Consiliul Concurenței, ca autoritate cu atribuții de autorizare,

monitorizare, și raportare a ajutorului de stat, pe baza informației prezentate de către furnizori.

Raportul cuprinde introducere, 5 capitole, concluzii și priorități, precum și anexe. Raportul conține analiza ajutorului de stat raportat după modalitatea, formele, obiectivele acordării și furnizorii ajutorului de stat. Raportul mai conține informații despre ajutorul de minimis, despre monitorizarea ajutoarelor de stat autorizate, despre elaborarea cadrului normativ și lansarea Sistemului informațional autorizat.

În baza raportului, Comisia constată o situație destul de contradictorie în partea ce ține de valorile absolute a ajutoarelor de stat. Astfel, în timp ce raportul ajutorului de stat față de PIB este de aproximativ 4 ori mai mare de cât indicatorul recomandat de Consiliul European, ajutorul de stat pe cap de locuitor este de circa 3 ori mai mic în raport cu media în Uniunea Europeană.

Ca și în anul precedent cele mai multe măsuri de sprijin au fost acordate ca ajutoare individuale, iar din punct de vedere valoric au prelevat schemele de ajutor de stat. Totuși, reieșind din faptul că schemele de ajutor de stat afectează mai puțin mediul concurențial, politic și economic este corect de micșorat numărul ajutoarelor individuale. După forma de acordare, pe parcursul anilor 2012-2014 se observă o tendință pozitivă de micșorare a ponderii renunțării la veniturile bugetare și creșterea ponderii cheltuielilor bugetare. Sectorul farmaceutic a beneficiat cel mai mult de ajutor de stat raportat pe obiective sectoriale (65,56%). În aspectul furnizorilor de ajutoare de stat 97,3% le revin autorităților publice centrale. Totodată din lipsa de date care urmau a fi prezentate de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, unul din cei mai mari furnizori, Comisia pune la îndoială veridicitatea datelor în general și, în particular, a datelor privind ajutorul de stat acordat de către categoriile de furnizori. În această ordine de idei, Consiliul Concurenței de comun cu Inspectoratul Fiscal Principal de Stat urmează să examineze situația creată realizând după caz măsurile care se impun. O situație analogică s-a creat și cu neraportarea ajutorului de stat de către autoritățile publice din UTA Găgăuzia, care pe lângă altele acordă facilități fiscale.

Cu privire la ajutorul de minimis, Comisia constată că raportul conține date nu doar pentru anul 2014 dar și pentru perioada 16.08.2013 – 31.12.2014 (de la data de punere în aplicare a Legii cu privire la ajutorul de stat).

Reglementarea ajutoarelor de stat este un domeniu vast și complicat. Această afirmație reiese atât din obligativitatea notificării noilor scheme de ajutoare cât și din necesitatea ajustării ajutoarelor existente la data intrării în vigoare a legii cu privire la ajutoarele de stat. Lipsa de cunoștințe specifice și de experiență a furnizorilor ajutoarelor de stat impune Consiliul Concurenței să ia o poziție mai pro-activă în domeniul dat.

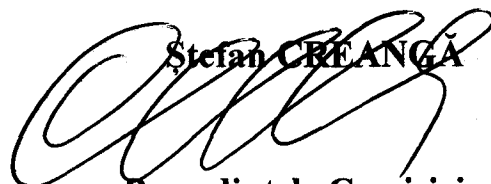
Deși raportul Consiliului Concurenței privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova în perioada 2011 -2013 a fost examinat de plenul Parlamentului pe data de 31 martie 2016, prin prezentul raport, care este intitulat doar pentru anul 2014, Consiliul Concurenței vine cu actualizări și corectări a informației publicate anterior. În această situație se impune ca Consiliul Concurenței să ia măsuri de informare a publicului larg despre actualizările și corectările operate.

Cu privire la executarea Hotărîrii Parlamentului nr. 46 din 31 martie 2016 comisia constată neexecutarea întocmai a art. 2 litera a), prin care Consiliul Concurenței urma să prezinte 2 rapoarte privind acordarea ajutorului de stat separate pentru anul 2013 și pentru anul 2014. În realitate raportul pentru anul 2014 conține informații cu privire la ajutoarele de stat acordate în anul 2013. Întru executarea literei b) al aceluiași articol, care obliga Consiliul Concurenței să analizeze imperfecțiunile legislative privind ajutorul de stat și să prezinte propunerile respective, Consiliul a prezentat lista ajutoarelor de stat existente. Conform Legii cu privire la ajutorul de stat Consiliul de comun cu furnizorii urmează să ajusteze aceste ajutoare la cadrul legal. Reieșind din cele expuse, Comisia va monitoriza și în continuare mersul executării hotărîrii menționate.

Comisia consideră că activitatea desfășurată de Consiliul Concurenței trebuie să se concentreze pe domenii de mare interes, să vizeze subiecte relevante și de actualitate pentru societate în ansamblu, iar discutarea acestora pe platformă parlamentară va contribui și mai mult la menținerea unui mediu concurențial funcțional, asigurarea activității libere de întreprinzător și promovarea intereselor legitime ale consumatorilor.

În această ordine de idei Comisia recomandă Consiliului Concurenței:

- prezentarea proiectului programului național în domeniul concurenței și a ajutorului de stat prin preluarea celor mai bune practici europene;
- revizuirea cadrului normativ de reglementare a mediului de afaceri privind compatibilitatea cu noua Lege a concurenței, precum și privind eliminarea barierelor anticoncurențiale și consolidarea capacităților și independenței Consiliului Concurenței;
- ajustarea ajutoarelor de stat existente la cadrul legal existent, precum și;
- executarea altor recomandări și solicitări expuse în prezentul raport.

Ștefan CBEANGĂ
Președintele Comisiei

Raportul privind activitatea Consiliului Concurenței în anul 2015

Chișinău, 2016

Cuprins:

Abrevieri și acronime	3
Introducere	4
Sumar	5
Capitolul I. Contextul general al activității Consiliului Concurenței	6
1.1 Rolul și competențele Consiliului Concurenței.....	6
1.2 Activitatea Consiliului Concurenței în anul 2015	7
Capitolul II. Activitatea de perfecționare a cadrului normativ și strategic	11
2.1 Completarea cadrului normativ	11
2.2 Elaborarea proiectului Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat.....	12
2.3 Elaborarea și adoptarea Programului de Dezvoltare Strategică	13
Capitolul III. Prevenirea și investigarea cazurilor de încălcare a legislației concurențiale	15
3.1 Acordurile anticoncurențiale dintre agenții economici	15
3.2 Abuzul de poziție dominantă pe piață	17
3.3 Concurența neloială și publicitatea.....	18
3.4 Acțiunile autorităților administrației publice care limitează concurența	21
3.5 Concentrările economice	26
3.6 Cercetarea mediului concurențial național	27
3.7 Activitatea de avizare a actelor legislative și normative	30
3.8 Practica judiciară	36
Capitolul IV. Notificarea, autorizarea și evidența ajutorului de stat	42
4.1 Notificarea și autorizarea ajutorului de stat.....	42
4.2 Evidența și raportarea ajutorului de stat	45
4.3 Investigarea încălcărilor legislației cu privire la ajutorul de stat	49
4.4 Sistemul informațional automatizat Registrul Ajutorului de Stat	49
Capitolul V. Promovarea culturii concurențiale	51
5.1 Promovarea concurenței în dialogul cu autoritățile publice și agenții economici	51
5.2 Activitatea de informare și promovare în domeniul ajutorului de stat	54
5.3 Promovarea culturii concurențiale prin intermediul evenimentelor organizate.....	56
5.4 Asigurarea transparenței activității Consiliului Concurenței	58
Capitolul VI. Managementul și resursele Consiliului Concurenței	61
6.1 Resursele umane și organigrama	61
6.2 Participarea la cursurile de perfecționare profesională	63
6.3 Implementarea proiectelor internaționale.....	63
6.4 Raportul financiar anual	67
6.5 Raportul de performanță.....	69
Concluzii și direcții prioritare de activitate pentru anul 2016	72

Abrevieri și acronime

Acord de Asociere	Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora pe de altă parte
AGEPI	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală
ANPC	Agenția Națională pentru Protecția Concurenței
ANRCETI	Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației
ANRE	Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
APC	Autorități publice centrale
APL	Autorități publice locale
Banca Mondială	Grupul Băncii Mondiale
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BNM	Banca Națională a Moldovei
CIPA	Consiliul Interstatal pentru Politica Antimonopol al Comunității Statelor Independente
CzDA	Agenția Cehă pentru dezvoltare
FTC	Comisia Federală de Comerț a SUA
ICN	Rețeaua Internațională de Concurență
Legea concurenței	Legea concurenței nr.183 din 11.07.2012
Legea cu privire la ajutorul de stat	Legea nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat
Legea cu privire la publicitate	Legea nr. 1227 din 27.06.1997 cu privire la publicitate
PDS	Programul de Dezvoltare Strategică al Consiliului Concurenței
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
Program național	Programul național în domeniul concurenței și ajutorului de stat
SIRASM	Sistemul informațional automatizat „Registrul ajutoarelor de stat”
SUA	Statele Unite ale Americii
TAIEX	Instrumentul de asistență tehnică și schimb de informații
UE	Uniunea Europeană.

Introducere

Consiliul Concurenței este autoritatea de concurență națională, ce asigură aplicarea și respectarea legislației din domeniul concurenței, ajutorului de stat și publicității în limitele competenței sale.

Raportul anual de activitate al Consiliului Concurenței prezintă sinteza activităților desfășurate și sarcinilor îndeplinite în 2015. În acest document sunt reflectate cele mai importante progrese și rezultate obținute. Raportul reprezintă o sursă importantă de analiză și concluzii întru stabilirea direcțiilor prioritare pentru anul viitor.

Anul 2015 a fost caracterizat pentru Consiliul Concurenței prin mai multe aspecte importante și unice.

În acest an, eforturile autorității de concurență au fost orientate spre intensificarea investigării cazurilor de încălcare a legislației concurențiale, fapt dovedit prin creșterea de 1,3 ori a numărului investigațiilor în derulare față de anul 2014.

În 2015, pentru prima dată a fost implementat un nou instrument european al politicii de concurență – acceptarea angajamentelor întreprinderilor, fără aplicarea măsurilor de sancționare a acestora, în vederea înlăturării încălcărilor anticoncurențiale și restabilirii rapide a mediului concurențial.

Un rol important în anul 2015, l-a avut implementarea sistemului indicatorilor de performanță bazat pe impactul asupra bunăstării consumatorilor. Aceasta a contribuit esențial la creșterea responsabilității angajaților Consiliului Concurenței, îmbunătățirii rezultatelor și eficienței muncii. Iar impactul pozitiv al activității realizate asupra bunăstării consumatorilor a fost de 5 ori mai mare decât resursele publice utilizate de autoritatea de concurență.

Anul 2015 a fost marcat și de investigarea unei concentrări economice, care ridică îndoieli grave privind compatibilitatea acesteia cu mediul concurențial, deoarece grupul format din mai multe companii, în urma operațiunii respective, obținea o poziție dominantă pe piață. În urma investigației, întreprinderile implicate au fost sancționate, iar concentrarea economică dizolvată, fiind restabilit mediul concurențial.

Tot în anul trecut, Consiliul Concurenței a investigat primul caz de folosire abuzivă a ajutorului de stat, iar autoritățile-furnizori ai ajutorului de stat, au fost obligate de recuperarea ajutorului de stat în cauză.

În anul 2015, Consiliul Concurenței, în vederea promovării culturii concurențiale, a lansat o nouă platformă de discuții și dialog – Competition CaFE.

Desigur că este încă mult de realizat în vederea dezvoltării mediului concurențial. În acest context, Consiliul Concurenței în anul 2015, a elaborat proiectul Programului național din domeniul concurenței și ajutorului de stat pentru a asigura demonopolizarea sectoarelor economice și deschiderea lor către concurență.

Viorica Cărare,
Președintele Consiliului Concurenței

Sumar

Capitolul I al Raportului prezintă rolul și competențele legale exercitate ale Consiliului Concurenței, precum și contextul general în care a funcționat autoritatea de concurență în anul 2015.

În *Capitolul II* se conține rezumatul activității de aprobare a actelor normative în domeniul concurenței și ajutorului de stat. De asemenea, în acest capitol sunt reflectate progresele înregistrate în domeniul politicilor publice și planificării strategice, prin elaborarea proiectului Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat, Programului de Dezvoltare Strategică a instituției.

În *Capitolul III* este analizată una din principalele activități ale Consiliului Concurenței - prevenirea și investigarea încălcărilor legislației concurențiale. În acest capitol sunt oglindite cele mai importante investigații în cadrul Consiliului Concurenței cu privire la acordurile anticoncurențiale dintre agenții economici, abuzul de poziție dominantă pe piață, acțiunile și inacțiunile autorităților administrației publice ce limitează concurența, concentrările economice nenotifycate, concurența neloyală, precum și încălcările în domeniul publicității.

În acest capitol sunt prezentate și câteva investigații utile de cunoaștere a piețelor, precum și avizele Consiliului Concurenței asupra principalelor proiecte de acte legislative și normative, în vederea excluderii și neadmiterii barierelor anticoncurențiale. De asemenea, aici se regăsesc și cazurile din practica judiciară.

Capitolul IV al raportului este dedicat ajutorului de stat. În acest capitol este reflectată sinteza activităților legate de notificarea, autorizarea, evidența și raportarea ajutorului de stat. De asemenea, este prezentat un caz de încălcare a legislației cu privire la ajutorul de stat și activitatea de implementare a sistemului SIRASM.

În *Capitolul V* sunt reflectate activitățile desfășurate în vederea promovării culturii concurențiale. Aici sunt enumerate și descrise instrumentele principale care asigură realizarea acestui obiectiv și anume: dialogul cu autoritățile publice și agenții economici, activitatea de informare și promovare în domeniul ajutorului de stat, precum și cele mai importante evenimente organizate. Totodată, acest capitol oferă sumarul acțiunilor în vederea asigurării transparenței în procesul decizional.

În *Capitolul VI* sunt punctate activitățile desfășurate pentru consolidare instituțională și perfecționarea activității Consiliului Concurenței cu referire la dezvoltarea capacităților și aptitudinilor angajaților. Tot aici este descrisă activitatea privind implementarea proiectelor internaționale, precum și acțiunile realizate în scopul fortificării parteneriatelor cu diverse organisme internaționale. Capitolul se încheie cu raportul financiar și raportul de performanță.

Pe final de Raport se regăsesc *concluziile și direcțiile prioritare de activitate* pentru anul 2016.

Capitolul I. Contextul general al activității Consiliului Concurenței

În anul 2015, Consiliul Concurenței a progresat în activitățile desfășurate, înregistrând rezultate mai bune decât în anii precedenți. Astfel, Consiliul Concurenței a realizat obiectivele și sarcinile prevăzute în planul anual de activitate, în vederea implementării cadrului legal-normativ din domeniul concurenței, ajutorului de stat și al publicității, în baza experienței acumulate și a direcțiilor de acțiuni prioritare, formulate în Raportul pentru anul 2014. Pe această bază a fost asigurată continuitatea abordărilor anterioare în activitate și consolidarea capacității instituționale.

1.1 Rolul și competențele Consiliului Concurenței

Consiliul Concurenței este o autoritate publică autonomă, responsabilă față de Parlament, ce asigură aplicarea și respectarea legislației din domeniul concurenței, al ajutorului de stat și al publicității în limitele competenței sale.

Rolul autorității de concurență este de a asigura funcționarea normală și corectă a piețelor prin aplicarea eficientă a legislației concurențiale pentru ca în final să se asigure o promovare cât mai bună a intereselor consumatorilor.

Viziunea – autoritate publică modernă, recunoscută pe plan național și european, care prin obiectivitate și imparțialitate, cooperare și transparență asigură protejarea, menținerea și stimularea concurenței capabile să contribuie la dezvoltarea economică a Republicii Moldova, în vederea asigurării bunăstării consumatorilor.

Misiunea – aplicarea măsurilor eficiente pentru protecția, stimularea concurenței, în vederea menținerii unui mediu concurențial funcțional, asigurării activității libere de întreprinzător și promovării intereselor legitime ale consumatorilor.

Valorile pe care se bazează activitatea autorității de concurență sunt: independența, responsabilitatea, profesionalismul, eficiența, integritatea.

Consiliul Concurenței, în conformitate cu legislația în vigoare, are următoarele atribuții de bază:

- promovează cultura concurențială;
- elaborează acte normative necesare pentru implementarea legislației din domeniul concurenței, al ajutorului de stat și al publicității, în limitele competenței sale;
- avizează proiecte de acte legislative și normative ce pot avea impact anticoncurențial;
- sesizează organele competente privind incompatibilitatea actelor legislative și normative cu legislația din domeniul concurenței, al ajutorului de stat și al publicității, în limitele competenței sale;
- investighează practicile anticoncurențiale, concurența neloială și alte încălcări ale legislației din domeniul concurenței, al ajutorului de stat și al publicității, în limitele competenței sale;
- constată încălcări ale legislației din domeniul concurenței, al ajutorului de stat și al publicității, impune măsuri interimare în vederea încetării încălcărilor

denunțate, impune măsuri corective și aplică sancțiuni pentru comiterea încălcărilor, în limitele competenței sale;

- adoptă decizii prevăzute de lege pentru cazurile de concentrări economice;
- autorizează, monitorizează și raportează ajutorul de stat;
- înaintează în instanța de judecată acțiuni privind cazurile ce țin de competența sa;
- realizează alte atribuții în conformitate cu legislația din domeniul concurenței, al ajutorului de stat și al publicității, în limitele competenței sale.

Pentru realizarea acestor atribuții, care contribuie la creșterea economiei naționale și sporirea bunăstării consumatorilor, Consiliul Concurenței este investit cu putere de luare a deciziilor, de reglementare, exceptare, interdicție, intervenție, control și sancționare, în limitele stabilite de legislație.

În desfășurarea activităților de investigare și luare a deciziilor, Consiliul Concurenței este independent de alte autorități ale administrației publice. Totodată, în vederea exercitării funcțiilor și atribuțiilor sale, Consiliul Concurenței colaborează cu autoritățile publice locale și centrale.

Consiliul Concurenței este format, conform Legii concurenței, din conducere, aparat executiv, care este constituit din subdiviziuni specializate și operaționale, și filiale teritoriale.

Consiliul Concurenței este condus de Plen, care este un organ colegial decizional compus din 5 membri, inclusiv un președinte și doi vicepreședinți, care sunt, respectiv, președinte și vicepreședinți ai Consiliului Concurenței. În exercitarea atribuțiilor sale Plenul Consiliului Concurenței adoptă decizii, dispoziții, prescripții și hotărâri.

În anul 2015, **Plenul Consiliului Concurenței s-a întrunit în 64 de ședințe** în urma cărora au fost adoptate **38 dispoziții** de inițiere a investigațiilor și studiilor utile, **78 de decizii, 2 prescripții, 4 hotărâri și 68 de avize** la proiecte de acte normative. De asemenea, în baza investigațiilor inițiate, membrii Plenului au participat la **25 de ședințe de audieri**.

1.2 Activitatea Consiliului Concurenței în anul 2015

În anul 2015, în scopul **eliminării barierelor anticoncurențiale, deschiderii sectoarelor către concurență**, implementării prevederilor Legii nr.166 din 11.07.2012 pentru aprobarea Strategiei Naționale de dezvoltare „Moldova 2020”, a fost **elaborat** și supus consultărilor publice **proiectul Programului național**. Programul prevede o abordare complexă și strategică a problemelor, obiectivelor și acțiunilor ce se impun de a fi realizate în perioada ulterioară, pentru dezvoltarea mediului concurențial și stimularea concurenței, în vederea promovării intereselor legitime ale consumatorilor, creșterii competitivității economiei pe plan internațional și a integrării Republicii Moldova în spațiul economic european.

Tot în acest an, în scopul **planificării operaționale** a activităților și îmbunătățirii performanțelor, **a fost elaborat și aprobat PDS**, care este principalul document de planificare managerială și strategică a activității Consiliului Concurenței.

Totodată, în vederea **dezvoltării cadrului normativ și asigurării îndeplinirii angajamentelor Republicii Moldova față de Uniunea Europeană**, în materie de concurență și ajutor de stat, în cadrul Acordului de Asociere, au fost elaborate și aprobate 2 acte normative.

Anul 2015, a fost unul în care autoritatea de concurență a **intensificat activitatea de investigare a cazurilor de încălcare a legislației concurențiale**. Astfel, numărul total de investigații în derulare a fost de 79 (în creștere în comparație cu anul 2014 când au fost 62 de cazuri), al celor finalizate – de 35 și al celor inițiate – de 36.

Valoarea totală a sancțiunilor impuse a alcătuit 38,04 mln. lei, fiind înregistrată o creștere considerabilă a nivelului sancțiunilor aplicate în 2015 față de anii precedenți (în 2014 fiind aplicate 1,70 mln. lei, în 2013 – 0,29 mln. lei, în 2012 – 1,39 mln. lei). Totodată, în cazurile când a fost posibilă restabilirea concurenței efective pe piață, fără aplicarea măsurilor de sancționare s-a utilizat instrumentul acceptării angajamentelor.

În 2015, în vederea restabilirii mediului concurențial, în premieră, Consiliul Concurenței a **obligat două întreprinderi implicate în concentrare economică, să dizolve concentrarea economică realizată** pentru grupul format din mai multe companii turistice, care a obținut o poziție dominantă pe piața formării pachetelor turistice cu destinația Turcia. Autoritatea de concurență a obligat grupul de întreprinderi să restabilească situația existentă anterior punerii în aplicare a concentrării. Totodată, întreprinderii care a pus în aplicare concentrarea economică i-a fost aplicată o amendă în mărime de 21,08 mln. lei.

În rezultatul examinării în procedura contenciosului administrativ a acțiunilor intentate, au fost finalizate 8 cauze, dintre care în 7 cazuri instanța de judecată a dat câștig de cauză Consiliului Concurenței, ceea ce denotă **o rată a câștigurilor în instanța de judecată în mărime de 87,5%**.

Au fost implementate, în premieră, mai multe instrumente ale politicii de concurență, unul dintre ele fiind acceptarea angajamentelor propuse de către întreprinderi, care contribuie la înlăturarea încălcărilor și restabilirea rapidă a mediului concurențial. Un alt instrument european, implementat pe larg în cadrul investigațiilor, a fost **mecanismul de audieri**, care este o modalitate eficientă de documentare a Plenului Consiliului Concurenței și în același timp, reprezintă un act procedural care asigură dreptul la apărare a întreprinderilor implicate în cadrul investigațiilor.

În anul 2015 Consiliul Concurenței a continuat implementarea bunelor practici internaționale, aliniindu-se la tendințele europene de concentrare a eforturilor autorităților de concurență, în mod prioritar, pe **activități de prevenire a acțiunilor anticoncurențiale ale agenților economici** (acțiuni de advocacy și informare).

În vederea promovării politicii statului în domeniul concurenței și evaluării impactului de reglementare asupra mediului concurențial, excluderii tratamentelor preferențiale în favoarea unor agenți economici, înlăturării și prevenirii instituirii barierelor anticoncurențiale în diferite sectoare economice, Consiliul Concurenței, pe

parcursul anului 2015, a avizat **68 de proiecte de acte legislative și normative**, majoritatea fiind cu propuneri și recomandări de îmbunătățire a conținutului lor.

Tot în 2015, a fost **elaborat și prezentat Parlamentului și Guvernului primul Raport privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova**. Raportul a vizat perioada 01.01.2011-16.08.2013, fiind de fapt o inventariere a ajutoarelor de stat existente la data intrării în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat.

În premieră, reprezentanții Consiliului Concurenței au participat **în calitate de experți, pentru o autoritate de concurență străină în cadrul proiectului Uniunii Europene** ”Armonizarea sistemului de achiziții publice din Ucraina la standardele UE”. Astfel, Consiliul Concurenței a realizat un training de instruire privind implementarea Legii cu privire la ajutorul de stat pentru un grup de funcționari publici și experți din Ucraina, aflați în vizită de lucru la Chișinău.

Importanța conștientizării de către societate a faptului că, concurența este un factor vital pentru dinamizarea economiei naționale, pentru îmbunătățirea mediului de afaceri și sporirea atractivității acestuia atât pentru lansarea noilor afaceri, cât și pentru dezvoltarea lor, este un obiectiv primordial. Formarea și menținerea unui mediu concurențial loial este o prioritate națională, prevăzută de Constituție, Legea concurenței, Strategia ”Moldova 2020” și Acordul de Asociere, care poate fi realizată prin implicarea tuturor părților și anume ale mediului de afaceri, autorităților statului, societății civile. Unul din instrumente îl constituie dialogul cu autoritățile publice, asigurat prin organizarea de ședințe, mese rotunde, ateliere de lucru, implicând diferite sectoare, fapt care contribuie **la stabilirea și fortificarea relațiilor de parteneriat cu alte autorități publice**, în vederea înlăturării și neadmiterii încălcărilor anticoncurențiale.

În anul 2015, a fost lansată **platforma de discuții Competition CaFE**, care oferă posibilitatea unei comunicări tematice cu părțile interesate într-un nou format. În vederea promovării culturii concurențiale și ajutorului de stat, pe parcursul anului 2015, Consiliul Concurenței a realizat un șir de evenimente cu caracter social, al căror menire a fost să atragă și atenția altor grupuri sociale decât cele implicate direct în acțiuni de concurență. De asemenea, în același context, au fost desfășurate ședințe și mese rotunde cu autoritățile publice centrale și locale, agenții economici și reprezentanții societății civile.

În vederea respectării prevederilor Legii nr.239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional, Consiliul Concurenței a întocmit și a publicat pe pagina web oficială **Raportul privind asigurarea transparenței în procesul decizional pentru anul 2014**. Pe pagina web a Consiliului Concurenței a fost publicată și **Declarația privind buna guvernare**, în vederea perfecționării sistemului de management financiar și control. În același timp, în vederea asigurării transparenței acțiunilor realizate, a fost mediatizată cantitativ și calitativ activitatea desfășurată prin intermediul paginii web oficiale și a rețelelor sociale media. Astfel, în perioada de referință pe pagina web oficială a Consiliului Concurenței au fost publicate 122

comunicate de presă, 55 de decizii și 21 de materiale la rubrica Transparență decizională.

În contextul preluării celor mai bune practici internaționale din domeniul concurenței și ajutorului de stat, dar și în vederea dezvoltării relațiilor de colaborare internaționale, pe parcursul anului 2015, Consiliul Concurenței a realizat o serie de acțiuni. Acestea au avut menirea să contribuie la **dezvoltarea și fortificarea colaborării în domeniul concurenței și ajutorului de stat cu diferite entități internaționale** cum ar fi Banca Mondială, Comisia Europeană, ICN, CIPA etc. Astfel, în baza necesităților și priorităților de dezvoltare instituțională, precum și a apelurilor de proiect anunțate, pe parcursul perioadei de referință, au fost aprobate și implementate proiecte cu suportul: Comisiei Europene, SlovakAid și Ambasadei Republicii Slovace în Republica Moldova, FTC, Institutului Allerhand din Polonia, CzDA.

Întreaga activitate a Consiliului Concurenței în anul 2015 a fost orientată spre monitorizarea respectării legislației concurențiale, asigurării transparenței și consolidării capacităților instituției pe toate domeniile de competență.

Capitolul II. Activitatea de perfecționare a cadrului normativ și strategic

Anul 2015 a fost marcat de îmbunătățirea planificării strategice și elaborarea mai multor documente de politici. Astfel, în scopul implementării prevederilor Legii concurenței, Legii cu privire la ajutorul de stat, Strategiei Naționale de dezvoltare „Moldova 2020”, Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană pentru anii 2014-2016 (Hotărârea Guvernului nr.808 din 07.10.2014), a fost elaborat și supus consultărilor publice proiectul Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat.

Tot în acest an, în scopul planificării activităților a fost elaborat și aprobat PDS pentru anii 2016-2018, care este principalul document de planificare managerială și strategică a activității de viitor a autorității de concurență.

În vederea perfecționării cadrului normativ din domeniile de competență, asigurării respectării angajamentelor Republicii Moldova față de UE în materie de concurență și ajutor de stat, au fost elaborate și aprobate 2 regulamente.

2.1 Completarea cadrului normativ

În anul 2015 au fost elaborate și aprobate 2 acte normative, în vederea implementării Legii concurenței și Legii cu privire la ajutorul de stat, realizării angajamentelor care se regăsesc în Planul de acțiuni al Republicii Moldova privind implementarea Recomandărilor Comisiei Europene pentru instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, Acordul Central European al Comerțului Liber, precum și asigurării compatibilității cu prevederile Acordului de Asociere.

La elaborarea regulamentelor s-a ținut cont de regulile de inițiere, elaborare, avizare, consultare publică, expertiză, redactare și emitere a actelor normative prevăzute de Legea nr. 317 din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale. Astfel, pentru asigurarea transparenței decizionale și implicarea întregii societăți proiectele ambelor documente au fost plasate pe pagina web a Consiliului Concurenței și transmise la avizare autorităților de resort, precum și reprezentanților societății civile, altor persoane interesate. De asemenea, au fost organizate consultări publice cu mediul de afaceri, în cadrul cărora au fost discutate toate sugestiile și propunerile parvenite. Proiectele regulamentelor au fost avizate și supuse expertizei anticorupție.

- *Regulamentul privind acceptarea angajamentelor propuse de către întreprinderi* a fost elaborat în temeiul art.41, alin. (1) lit. c) și art. 46 alin. (6) lit. f), alin. (7) al Legii concurenței, prin care este prevăzută elaborarea și adoptarea unui astfel de act normativ. În același timp, art. 93 alin. (1) al legii menționate, stipulează că dispozițiile ce țin de acceptarea angajamentelor propuse de întreprinderi vor fi puse în aplicare cu începere de la 01.01.2015. Regulamentul urmărește stabilirea de reguli și criterii obiective,

transparente, nechivoce și de aplicabilitate unică pentru mecanismul de acceptare a angajamentelor propuse de întreprinderi, atât în cazul practicilor anticoncurențiale, cât și în cazul concentrărilor economice, cu scopul restabilirii rapide a mediului concurențial.

Utilizarea acestui instrument va contribui la eficientizarea procedurală și la o reducere semnificativă a costurilor suportate de către întreprinderi, Consiliul Concurenței și instanțele de judecată.

Proiectul Regulamentului a fost evaluat, conform prevederilor Legii nr.235 din 20.07.2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător și altor acte legislative, de către Grupul de lucru al Comisiei de Stat pentru reglementarea activității de întreprinzător.

- *Regulamentul privind ajutorul de stat în sectorul forestier* a fost elaborat în baza art.5 alin. (2) și art.23 alin. (5) lit. c) din Legea cu privire la ajutorul de stat, art. 39 lit. b) și art. 41 alin. (1) lit. c) din Legea concurenței. Regulamentul privind ajutorul de stat în sectorul forestier a fost elaborat în vederea reglementării modalității acordării ajutorului de stat pentru creșterea competitivității sectorului forestier, abordând mai multe aspecte:

- ajutoare pentru împădurire și crearea de suprafețe împădurite;
- ajutoare pentru servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor;
- ajutoare pentru sectorul forestier cu obiective în materie de ecologie, protecție și recreere;
- refacerea și întreținerea căilor naturale, ale elementelor și caracteristicilor peisajelor și ale habitatelor naturale ale animalelor în sectorul forestier;
- ajutoare pentru întreținerea drumurilor pentru prevenirea incendiilor forestiere.

Prin regulamentul dat se urmărește ca măsurile privind acordarea ajutoarelor de stat, în anumite condiții, să remedieze disfuncționalitățile pieței date, să eficientizeze funcționalitatea, să sporească competitivitatea sectorului forestier în mod echitabil, asigurându-se respectarea strictă a principiilor de transparență, proporționalitate și comun în privința finanțării publice a sectorului forestier.

2.2 Elaborarea proiectului Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat

Proiectul Programului național prevede o abordare complexă și strategică a problemelor, obiectivelor și acțiunilor ce se impun de a fi realizate în perioada 2016-2020 pentru dezvoltarea mediului concurențial și stimularea concurenței, în vederea promovării intereselor legitime ale consumatorilor, creșterii competitivității economiei pe plan internațional și integrării Republicii Moldova în spațiul economic european.

Necesitatea elaborării Programului este stipulată expres în viziunea strategică a priorității nr. 4 - Ameliorarea climatului de afaceri, promovarea politicii concurențiale, optimizarea cadrului de reglementare și aplicarea tehnologiilor informaționale în serviciile publice destinate mediului de afaceri și cetățenilor, prevăzută în Strategia Națională de dezvoltare „Moldova 2020”. Dezvoltarea concurenței este o sarcină

complexă, realizarea căreia depinde în mare măsură de eficiența și eficacitatea implementării politicii statutului pe mai multe dimensiuni: politica macroeconomică echilibrată, menținerea unui mediu investițional atractiv, reducerea numărului și intensității barierelor anticoncurențiale, implementarea unei politici fiscale stimulatorii, stabilitatea sistemului bancar.

În procesul de elaborare a proiectului Programului au fost consultate documentele similare din alte țări, realizate ateliere de lucru, solicitate avize și propuneri din partea autorităților publice centrale, autorităților publice autonome de reglementare, comunității științifice, mediului de afaceri, instituțiilor de consultanță economică și juridică. De asemenea, la îmbunătățirea conținutului proiectului Programului au fost atrași experții Băncii Mondiale și a celor din UE.

Astfel, Consiliul Concurenței a expediat în adresa a 32 autorități publice centrale și de reglementare, precum și 107 asociații profesionale și de business, formularul de identificare a barierelor anticoncurențiale. Ca răspuns din partea autorităților publice au fost recepționate 29 de formulare și 5 scrisori de informare, iar din partea asociațiilor au fost recepționate 23 formulare. În cadrul conferinței anuale a Consiliului Concurenței din 02.06.2015, au fost prezentate principalele prevederi ale conținutului Programului.

Ulterior, proiectul Programului a fost expus pe pagina web a Consiliului Concurenței. Pentru completarea și îmbunătățirea conținutului acestuia, 17 autorități publice centrale și instituții ale statului, dintre care 9 ministere, 7 autorități de reglementare, Academia de Științe, 4 asociații de business și consultanță, au oferit propuneri și recomandări de îmbunătățire a conținutului proiectului Programului.

2.3 Elaborarea și adoptarea Programului de Dezvoltare Strategică

În urma analizei problemelor și provocărilor existente, extinderii atribuțiilor și sarcinilor autorității de concurență, ca urmare a intrării în vigoare a Legii concurenței, ținând cont de prevederile Acordului de Asociere, care au ridicat la nivel de maximă responsabilitate politica de concurență și ajutor de stat, Consiliul Concurenței a elaborat PDS pentru perioada 2016-2018. Acesta este principalul document de planificare managerială și strategică a activității Consiliului Concurenței.

Rolul PDS constă în reflectarea modalităților în care Consiliul Concurenței va realiza prioritățile specificate în documentele de politici naționale și sectoriale în domeniul de competență, a instrumentelor de realizare a acestora și a necesarului de capacități.

La identificarea obiectivelor și direcțiilor de activitate, Consiliul Concurenței s-a axat pe prioritățile de politici publice pe termen mediu, stabilite prin Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020” și Foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității Republicii Moldova (Hotărârea Guvernului nr.4 din 14.01.2014), Programul de activitate al Guvernului pentru perioada 2016-2018.

Pe parcursul elaborării PDS pentru anii 2016-2018, au fost identificate 3 obiective strategice de dezvoltare a Consiliului Concurenței și anume:

- 1) Intensificarea eforturilor pentru promovarea culturii concurențiale
- 2) Asigurarea implementării adecvate a cadrului juridic de protecție a concurenței
- 3) Perfecționarea mecanismului de acordare și monitorizare a ajutorului de stat

În procesul de elaborare a PDS au fost implicate toate subdiviziunile Consiliului Concurenței, s-a ținut cont de recomandările Curții de Conturi din raportul auditului performanței, au fost analizate documentele similare ale autorităților de concurență din UE (Cehia, Croația, Franța, România, Slovacia, Spania), SUA, Federația Rusă și a fost consultată opinia experților Băncii Mondiale. Totodată, PDS include și alte angajamente și obligațiuni ale Consiliului Concurenței prevăzute în diferite documente de politici publice naționale, sectoriale, intersectoriale.

PDS este documentul din care derivă toate acțiunile prioritare pentru următorii 3 ani, de aceea acest document este: (i) instrument pentru planificare și prioritizare a politicilor, (ii) instrument de management organizațional, (iii) un instrument de comunicare internă și externă.

Prioritizarea activităților Consiliului Concurenței prin implementarea PDS-ului va permite concentrarea eforturilor pentru îndeplinirea adecvată a atribuțiilor Consiliului Concurenței și folosirea eficientă a resurselor disponibile.

Capitolul III. Prevenirea și investigarea cazurilor de încălcare a legislației concurențiale

Activitatea Consiliului Concurenței vizează menținerea și dezvoltarea unui mediu concurențial loial, factor generator de creștere a eficienței economice, cu beneficii directe asupra consumatorilor.

În anul 2015, au fost finalizate 35 de investigații referitoare la aplicarea regulilor de concurență, din care: 12 investigații privind acțiuni de concurență neloială, 9 cazuri de acțiuni anticoncurențiale ale autorităților publice, 7 cazuri de abuz de poziție dominantă, 2 cazuri de acorduri anticoncurențiale și 5 cazuri de concentrări economice nenotificate.

Tabelul nr.1

Dinamica numărului de cazuri de încălcare a legislației concurențiale și concentrările economice nenotificate, în cadrul investigațiilor derulate în 2015

Nr.	Tipul încălcărilor	Inițiate	Finalizate	În derulare
1.	Acorduri anticoncurențiale	5	2	9
	Abuz de poziție dominantă	7	7	23
2.	Concurență neloială	9	12	18
3.	Acțiuni anticoncurențiale ale autorităților publice	7	9	20
4.	Concentrări economice nenotificate	8	5	9
	Total	36	35	79

Totodată, au fost stabilite 35 de cazuri cu privire la încălcarea legislației cu privire la publicitate.

În premieră, Consiliul Concurenței a aplicat procedura de acceptare a angajamentelor din partea întreprinderilor.

Valoarea totală a sancțiunilor impuse în perioada de raportare a alcătuit 38,04 mln. lei. Astfel, s-a înregistrat o creștere semnificativă a nivelului sancțiunilor aplicate în 2015 față de anii precedenți (în 2014 fiind aplicate 1,70 mln. lei, în 2013 – 0,29 mln. lei, în 2012 – 1,39 mln. lei).

3.1 Acordurile anticoncurențiale dintre agenții economici

Pe parcursul anului 2015 au fost investigate 9 cazuri de acorduri anticoncurențiale, dintre care două au fost finalizate, una cu emiterea Deciziei Plenului Consiliului Concurenței de constatare a încălcării legislației concurențiale și una cu acceptarea angajamentelor, după cum urmează:

➤ **Cazul cu privire la presupusele acțiuni anticoncurențiale ale companiilor de asigurări** S.A. „Asito”, S.A. „Donaris-Group”, S.A. „Grawe Carat Asigurări”, S.A. „Moldasig”, S.A. „Moldcargo”, S.A. „Moldova-Astrovaz” și Biroul Național al Asiguratorilor de Autovehicule (BNAA) pe piața serviciilor de intermediere a asigurărilor obligatorii de răspundere civilă auto externă “Carte Verde” prin brokerii de asigurare - reasigurare (investigare dispusă din oficiu).

În anul 2012, companiile de asigurări nominalizate, membre cu drepturi depline ale BNAA au încheiat contracte de mandat cu brokerii pentru intermedierea certificatelor de asigurare auto externă „Carte Verde”. Acestea erau contracte-tip, conținutul cărora a fost stabilit de către companiile respective. Prin intermediul contractului de mandat, companiile nominalizate au stabilit comisionul pentru brokeri în valoare de până la 15% pentru intermedierea certificatelor de asigurare auto externă „Carte Verde”. Mărirea comisionului de 15% pentru intermedierea certificatelor de asigurare auto externă „Carte Verde”(pentru brokeri) s-a stabilit în comun acord, de către companiile de asigurări nominalizate în cadrul unei ședințe din iulie 2012.

Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea prevederilor art.5 alin.(3) lit.a) a Legii concurenței de către companiile de asigurări. Totodată, au fost aplicate companiilor vizate: S.A. „Asito” – amendă în mărime de 2,24 mln. lei, S.A. „Moldasig” – 3,38 mln. lei, S.A. „Donaris Group” – 1,55 mln. lei, S.A. „Grawe Carat” – 1,65 mln. lei, S.A. „Moldcargo” - 1,11 mln. lei și S.A. „Moldova-Astrovaz” –0,12 mln. lei.

➤ **Cazul „TehnoEngineering Grup” S.R.L. vs Î.M. „Orange Moldova” S.A.** cu privire la semnele încălcării prevederilor Legii nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței de către Î.M. „Orange Moldova” S.A. În cadrul acestei investigații a fost adoptată, de către Plenul Consiliului Concurenței, prima Decizie de acceptare a angajamentelor întreprinderilor.

Investigația a fost inițiată la plângerea „TehnoEngineering Grup” S.R.L. referitor la semnele încălcării prevederilor Legii nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței de către Î.M. „Orange Moldova” S.A. În urma examinării politicii de distribuție a Î.M. „Orange Moldova” S.A. și a contractelor încheiate între Î.M. „Orange Moldova” S.A. și dealerii săi au fost identificate o serie de probleme concurențiale. Astfel, există semne că contractele încheiate între Î.M. „Orange Moldova” S.A. și dealerii săi (distribuitori direcți și agenți autorizați) conțin clauze ce contravin legislației în domeniul concurenței și anume clauze care: limitează teritoriul vânzării sau cercul de cumpărători; stabilesc restricții la prețurile de revânzare a mărfurilor; interzic de a desface mărfuri produse de către concurenți.

Totodată, în cadrul investigației s-a constatat faptul că Î.M. „Orange Moldova” S.A. nu dispune de o procedură transparentă de selectare a dealerilor bazată pe principiul „condiții egale - beneficii egale”, ceea ce ar putea duce la favorizarea unor întreprinderi în detrimentul altora.

Pe parcursul investigației, la Consiliul Concurenței a parvenit cererea Î.M. „Orange Moldova” S.A. privind intenția de a iniția discuții de acceptare a angajamentelor. În cadrul unei ședințe, Plenul Consiliului Concurenței a decis că este oportună inițierea discuțiilor privind acceptarea angajamentelor, fapt despre care a fost informată Î.M. „Orange Moldova” S.A. Ulterior, Î.M. „Orange Moldova” S.A. a formulat propunerea sa de angajamente, prin care compania și-a asumat obligația de a modifica contractele încheiate cu dealerii săi și de a implementa o procedură de selecție a dealerilor direcți Orange, care cuprinde criteriile de selecție nediscriminatorii, transparente, clare, obiective și cuantificabile.

Consiliul Concurenței a desfășurat testul de piață prin publicarea versiunii neconfidențiale a angajamentelor și a rezumatului cazului pe pagina web oficială www.competition.md. Ca urmare, Plenul Consiliului Concurenței a acceptat angajamentele propuse de către Î.M. „Orange Moldova” S.A. și a decis încetarea examinării cazului.

3.2 Abuzul de poziție dominantă pe piață

Pe parcursul anului 2015 au fost investigate 23 de cazuri, care se referă la abuzul de poziție dominantă, 7 au fost finalizate, dintre care în 4 cazuri s-a stabilit lipsa încălcării și în 3 cazuri a fost emisă Decizia Plenului Consiliului Concurenței de constatare a încălcării legislației concurențiale.

➤ **Cazul “MGH Ground Handling” S.R.L. vs “Avia Invest” S.R.L.** cu privire la aplicarea din partea operatorului de aeroport a unor condiții inechitabile la prestații echivalente în raport cu întreprinderile de deservire la sol a aeronavelor în zona de securitate cu acces limitat a Aeroportului Internațional Chișinău.

Pe parcursul investigației s-a constatat că întreprinderea „Avia Invest” S.R.L. deține poziție dominantă pe piața prestării serviciilor de locațiune a terenului tehnic, a încăperilor și a serviciilor aferente (servicii comunale, livrarea energiei electrice și folosirea liniilor de conexiune) în zona de securitate cu acces limitat a Aeroportului Internațional Chișinău și în incinta aerogării.

Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea art.11 alin.(2) lit.c) al Legii concurenței de către „Avia Invest” S.R.L. prin aplicarea unor condiții inechitabile întreprinderii „MGH Ground Handling” S.R.L. în raport cu întreprinderea „Aeroport Handling” S.R.L. la prestarea serviciilor de locațiune, și a aplicat întreprinderii „Avia Invest” S.R.L o amendă în mărime de 5,19 mln. lei.

➤ **Controlul de stat asupra respectării legislației cu privire la protecția concurenței în cadrul activității agenților transportatori din Republica Moldova cu destinația Republica Cehă.**

Prin Dispoziția Consiliului Administrativ al ANPC (al cărei succesor de drept este Consiliul Concurenței), a fost inițiat controlul de stat asupra respectării legislației cu privire la protecția concurenței în cadrul activității agenților transportatori din Republica Moldova cu destinația Republica Cehă. Piața relevantă a fost determinată ca piața

prestării serviciilor de transport auto de călători cu destinația Republica Cehă în localitatea Praga pe rute regulate conform permiselor de activitate pe rute a 4 întreprinderi de transport, care activau în perioada 2010 - 2011.

Ținând cont de cota deținută de „Ednateric-Trans” S.R.L. pe piața relevantă în cauză în 2010 și în 2011, s-a constatat că, întreprinderea dată avea posibilitatea de a exercita influență decisivă asupra condițiilor generale de prestare a serviciilor sau de a împiedica accesul pe piață unor alți agenți economici pe piața relevantă în perioada 2010 - 2011. Totodată, prin stabilirea unui tarif sub costul prestării acestui serviciu, „Ednateric-Trans” S.R.L. a încălcat prevederile Legii cu privire la protecția concurenței.

Plenul Consiliului Concurenței a calificat acțiunea „Ednateric-Trans” S.R.L. referitor la practicarea tarifului de 60 euro în perioada 02.01.2010-03.08.2011 ca încălcare a art.6 lit.g) al Legii nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței.

3.3 Concurența neloială și publicitatea

În perioada de raportare au fost investigate 18 cazuri de concurență neloială, 12 cazuri au fost finalizate, dintre care în 4 cazuri s-a stabilit lipsa încălcării și în 8 cazuri a fost emisă Decizia Plenului Consiliului Concurenței de constatare a încălcării legislației concurențiale. Totodată, au fost stabilite 35 de cazuri cu privire la încălcarea legislației cu privire la publicitate.

➤ **Cazul A.O. „Asociația Națională pentru Protecția Creației Intellectuale”(ANPCI) vs A.O. „Asociația Drepturi de Autor și Conexe” (ASDAC)** referitor la presupusele acțiuni anticoncurențiale ale ANPCI.

Plenul Consiliului Concurenței, în baza investigației, a constatat încălcarea prevederilor art.15 lit. b) al Legii concurenței, prin emiterea de către ANPCI a scrisorilor „*pretenție-tip*” în adresa agenților economici - proprietari/administratori de hoteluri din Republica Moldova, ce dețin licența ASDAC pentru valorificarea operelor protejate de dreptul de autor și a scrisorilor „*pretenție ultima avertizare*” în adresa tuturor agenților economici și Organizațiilor Obștești și Necomerciale din Republica Moldova prin intermediul cărora s-au răspândit informații false despre activitatea ASDAC.

➤ **Cazul „Elio Design” S.R.L. vs „Ergolemn” S.R.L.** cu privire la presupusele acțiuni anticoncurențiale ale „Ergolemn” S.R.L. realizate în raport cu „Elio Design” S.R.L.

Ca urmare a investigației, Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea prevederilor art.8 alin.(1) din Legea nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței de către „Ergolemn” S.R.L., realizată prin folosirea abuzivă în activitatea comercială a mărcii figurative „E Ergolemn” la un produs, pentru care nu a fost înregistrată și utilizarea separată a literei „E” executată în mod grafic deosebit, identică cu marca figurativă „E”, ce aparține întreprinderii „Elio Design” S.R.L.

➤ **Cazul „EUROLUMINA” S.R.L. vs „VOLTA” S.R.L.** cu privire la presupusele acțiuni anticoncurențiale ale „VOLTA” S.R.L. realizate în raport cu „EUROLUMINA” S.R.L.

Plenul Consiliului Concurenței în baza investigației, a constatat încălcarea art.19 alin.(1) lit.a) din Legea concurenței de către „VOLTA” S.R.L., prin folosirea parțială a mărcii comerciale, ce aparține întreprinderii „EUROLUMINA” S.R.L. și a stabilit o amendă în sumă de 905,25 mii lei.

➤ **Cazul „Karelia Tobacco Company” vs „IMPERIAL UNIT” S.R.L.** cu privire la presupusele acțiuni anticoncurențiale ale „IMPERIAL UNIT” S.R.L. realizate în raport cu „Karelia Tobacco Company”, Grecia.

Ca urmare a investigației, Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea art.19 alin.(1) lit.b) din Legea concurenței de către „IMPERIAL UNIT” S.R.L. prin copierea ilegală a ambalajului produsului, ce aparține întreprinderii „Karelia Tobacco Company”, Grecia și a stabilit o amendă în mărime de 5,34 mii lei.

➤ **Cazul „Moldtelecom” S.A. vs „StarNet” S.R.L.** privind presupusele acțiuni anticoncurențiale ale „StarNet” S.R.L. realizate în raport cu „Moldtelecom” S.A.

Plenul Consiliului Concurenței, în urma investigației, a constatat încălcarea art.4 alin.(1) și art.8 alin.(1) din Legea nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la concurență, de către „StarNet” S.R.L. prin acordarea bonusurilor în formă de sume bănești în contul noului abonat sau folosința gratuită a echipamentului tehnic la prezentarea contractului nereziliat de prestare a serviciilor încheiat cu concurentul.

➤ **Cazul „Rasna Plus” S.R.L. vs „Hendrix Bail” S.R.L.** privind presupusele acțiuni anticoncurențiale ale „Hendrix Bail” S.R.L. realizate în raport cu „Rasna Plus” S.R.L.

Ca urmare a investigației, Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea prevederilor art.8 alin.(1) lit.(d) al Legii nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței de către „Hendrix Bail” S.R.L., realizată prin înregistrarea cu recredință a mărcii comerciale „Baby Ono” la Agenția pentru Proprietate Intelectuală și blocarea activității de import a întreprinderii „Rasna-Plus” S.R.L. și export a întreprinderii „ONO Pawel Antezak” Polonia, pe teritoriul Republicii Moldova.

➤ **Cazul „TEVA Pharmaceutical Works Private Limited Company” Ungaria vs „Metatron” S.A.** cu privire la presupusele acțiuni anticoncurențiale ale întreprinderii „Metatron” SA, manifestate prin înregistrarea mărcii „NITIFOR/НИТИФОР” în clasa 5-a de produse, conform Clasificării de la Nisa (produse farmaceutice) și comercializarea pe teritoriul Republicii Moldova a produselor farmaceutice sub marca respectivă, generând astfel riscul de confuzie cu marca comercială „NITTYFOR/НИТТИФОР” a Companiei „TEVA Pharmaceutical Works Private Limited Company” Ungaria.

Plenul Consiliului Concurenței, în baza investigației desfășurate, a constatat încălcarea prevederilor art.8 alin.(1) al Legii nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței de către „Metatron” S.A. manifestată prin realizarea acțiunilor de

concurență neloială, în detrimentul Companiei „TEVA Pharmaceutical Works Private Limited Company” Ungaria.

➤ **Cazul „TOTUL PENTRU COPII” S.R.L. vs „DAYBEGIN” S.R.L.** privind presupusele acțiuni anticoncurențiale ale „DAYBEGIN” S.R.L. realizate în raport cu „TOTUL PENTRU COPII” S.R.L.

Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea art.19 alin.(1) lit.a) din Legea concurenței de către „DAYBEGIN” S.R.L., prin folosirea parțială a mărcii comerciale „BABY-BOOM” ce aparține întreprinderii „TOTUL PENTRU COPII” S.R.L. și a stabilit amendă în mărime de 8,14 mii lei.

➤ **Cazul inițiat la sesizarea Ministerul Economiei** referitor la unele acțiuni ale întreprinderilor „TECTONICA-MED” S.R.L. și „PRADAMIREX” S.R.L., realizate într-o formă ce indică la semnele încălcării prevederilor Legii nr.1227 din 27.06.1997 cu privire la publicitate de către întreprinderile „TECTONICA-MED” S.R.L. și „PRADAMIREX” S.R.L.

Ca urmare a investigației, Plenul Consiliul Concurenței a constatat încălcarea prevederilor art.10 al Legii nr.1227 din 27.06.1997 cu privire la publicitate de către întreprinderile „TECTONICA-MED” S.R.L. și „PRADAMIREX” S.R.L., manifestată prin plasarea publicității neautentice.

➤ **Cazul inițiat la sesizarea Agenția Turismului** referitor la activitatea structurilor de primire turistică, în lipsa actului de clasificare.

În conformitate cu prevederile art. 18 alin. (2) din Legea nr. 352 din 24.11.2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova, structurile de primire turistică sunt obligate să obțină de la Agenția Turismului actul de clasificare. Totodată, în temeiul pct. 2 al Hotărârii Guvernului nr. 643 din 27.05.2003 cu privire la aprobarea Normelor metodologice și criteriilor de clasificare a structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare și de servire a mesei, se interzice activitatea structurilor neclasificate.

Pe parcursul lunilor mai-decembrie ale anului 2015, controlorii de stat din cadrul Consiliului Concurenței au întocmit 23 de procese-verbale cu privire la contravenție în baza art. 364 alin. (6) al Codului Contravențional. Potrivit acestei norme, se sancționează cu amendă prezentarea, producerea ori difuzarea publicității neonestе, neautentice, amorale sau a oricărei alte publicități ce contravine legii. Așa-cum activitatea structurilor de primire turistică este strâns legată cu activitatea de publicitate, au fost identificate structurile de primire turistică care prezentau publicitate ce nu corespunde realității referitor la tipul structurii de primire turistică și/sau la numărul de stele pe care-l dețin. Actul de clasificare eliberat de Agenția Turismului este documentul oficial care clasifică structurile de primire turistică într-un anumit tip și acordă un anumit număr de stele.

Atribuirea unei structuri titlul de hotel vilă, camping etc. și, mai mult de atât, un număr concret de stele, face parte atribuțiile Agenției Turismului. Doar în situația în care această autoritate publică evaluează structura de primire turistică și o încadrează într-o

anumită categorie, atunci serviciile oferite de structura de primire turistică sunt recunoscute oficial.

Ca urmare a colaborării dintre Consiliul Concurenței și Agenția Turismului, au fost aplicate amenzi proprietarilor structurilor de primire turistică în cuantum total de 144,0 mii lei. Rezultatul principal al acțiunilor întreprinse este faptul că majoritatea întreprinderilor contraveniente (16 din 23) s-au conformat cerințelor legale, pe când, celelalte sunt în proces de ajustare a activității lor. Astfel, prin eforturile comune ale Consiliului Concurenței și Agenției Turismului fost asigurat un mediu concurențial loial în industria hotelieră.

3.4 Acțiunile autorităților administrației publice care limitează concurența

Pe parcursul anului 2015 au fost investigate 20 cazuri de acțiuni anticoncurențiale ale autorităților publice, dintre care 9 au fost finalizate cu emiterea Deciziei Plenului Consiliului Concurenței de constatare a încălcării legislației concurențiale.

➤ Cazul privind semnele încălcării Legii nr.1103-XIV din 30.06.2000 cuprindere la protecția concurenței de către primăriile din raioanele Rezina și Orhei.

În anul 2012, în adresa ANPC a parvenit sesizarea din partea Oficiului Teritorial Orhei al Cancelariei de Stat în care se invocă, că majoritatea primăriilor din raionul Rezina și Orhei au semnat sau intenționează să semneze contracte de concesiune a serviciului de salubritate, care conțin prevederi ce indică la semnele încălcării art. 9 al Legii nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței. Potrivit informației prezentate de către autoritățile publice locale din raionul Orhei și Rezina, unele primării au predat în concesiune serviciul de salubritate către „Ecoalternativa” S.R.L.

În urma analizei contractelor de concesiune încheiate între primăriile respective și „Ecoalternativa” S.R.L., s-a constatat că toate au conținut identic, modificându-se doar Concedentul. Totodată, au fost identificate unele încălcări în prevederile contractului. Potrivit acestor prevederi, autoritatea publică locală îi atribuie dreptul exclusiv „Ecoalternativa” S.R.L. de a presta serviciile de salubritate în raza unității sale administrativ-teritoriale pe un termen de 49 de ani, fiind exclusă posibilitatea ca prevederile date să fie modificate pe durata de valabilitate a contractului. În studiile de fezabilitate prezentate, nu era efectuată argumentarea economică a perioadei de 49 ani. Concomitent, potrivit contractului dat, tarifele stabilite nu vor putea fi micșorate pe o perioadă de 15 ani.

Prin acordarea exclusivității concesionarului de a presta serviciile de salubritate pe o perioada de 49 de ani și de a nu permite unei alte companii să presteze activități similare în raza teritoriului autorizat, pe toată durata de valabilitate a contractului, s-au acordat neîntemeiat facilități și create situații privilegiate pentru unii agenți economici.

Plenul Consiliului Concurenței, a decis: 1) de a califica acțiunile primăriilor din: or. Rezina, s. Cuizăuca, s. Echimăuți, s. Gordinești, com. Pereni, com. Pripiceni-Răzeși, com. Saharna Nouă, com. Lalova, com. Sârcova, s. Otac, s. Ignăței, com. Solonceni, s.

Trifești, com. Horodiște, com. Țareuca, s. Cogâlniceni și com. Mincenii de Jos (raionul Rezina), care au încheiat contracte de concesiune a serviciului public de salubritate cu „Ecoalternativa” S.R.L. ce conțin prevederile menționate în cadrul raportului, ca încălcare a prevederilor art.9 alin.(1) lit.d) al Legii nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței; 2) de a califica acțiunile primăriilor din: com. Chiperceni, s. Sămănanca, com. Pohrebeni, com. Cucuruzeni, com. Piatra și com. Zorile (raionul Orhei), s. Cinișeuți (raionul Rezina), care au încheiat contracte de concesiune a serviciului public de salubritate cu „Ecoalternativa” S.R.L. ce conțin prevederile menționate în cadrul raportului, ca încălcare a art.12 alin.(1) lit.b) al Legii concurenței.

➤ **Cazul privind Decizia Consiliului sătesc Bulboaca** prin care se refuza deschiderea activității de transportare a pasagerilor în teritoriul localității de către „Grand Express” S.R.L.

Refuzul dat de Consiliul sătesc Bulboaca avea la bază motivul că la data emiterii Deciziei Consiliului sătesc Bulboaca, în localitate activează serviciul de transportare a pasagerilor în regim de taxi a unei alte întreprinderi, care satisface cerințele populației pe deplin, iar deschiderea activității de transportare a pasagerilor de către „Grand Express” S.R.L. nu va fi rentabilă.

Plenul Consiliului Concurenței a constatat că acțiunea Consiliului sătesc Bulboaca prin emiterea Deciziei menționate, cade sub incidența prevederilor art.12 alin.(1) lit.a) din Legea concurenței. Ca urmare a remiterii raportului de investigație, prin Decizia Consiliului sătesc Bulboaca a fost permisă desfășurarea activității de transportare a pasagerilor (servicii de taxi) de către „Grand Express” S.R.L.

➤ **Cazul privind semnele încălcării art.12 al Legii concurenței de către Consiliul orășenesc Rezina** prin stabilirea unor condiții de participare la licitația unui lot de teren.

La data de 16.04.2015, în cadrul Consiliului Concurenței a parvenit plângerea privind presupusa acțiune anticoncurențială care s-a realizat prin aprobarea Deciziei de către Consiliul orășenesc Rezina, prin care a fost expus la licitație de vânzare cu strigare, un lot de teren cu suprafața de 0,1008 ha, or. Rezina, cu prețul inițial 130,2 mii lei, cu stabilirea unor condiții speciale pentru persoane fizice și persoane juridice de participare la licitația dată. Drept condiție specială de participare la licitație a fost garanția bancară de 0,5 mln. lei în cazul persoanelor juridice și 10,0 mln. lei în cazul persoanelor fizice.

De asemenea, necesitatea prezentării unui business plan cu indicarea surselor de finanțare s-a instituit doar în privința persoanelor fizice. Astfel, Consiliul orășenesc Rezina a stabilit condiții discriminatorii pentru participarea la licitația respectivă.

Plenul Consiliului Concurenței, a prescris Consiliului orășenesc Rezina de a abroga Decizia dată, Procesul-verbal al Comisiei de licitație privind respingerea cererilor de participare la licitație, Procesul-verbal privind rezultatele negocierilor directe al Comisiei de licitație și de a anula contractul de vânzare – cumpărare a lotului de teren menționat.

➤ **Cazul privind semnele încălcării art.12 alin.(1) lit.b) al Legii concurenței de către Ministerul Sănătății** prin intervenția pe piața asigurării cu asistență farmaceutică.

În adresa Consiliului Concurenței a parvenit cererea din partea Asociației Farmaciștilor din Republica Moldova. Presupusa acțiune anticoncurențială s-a realizat prin aprobarea de către Ministerul Sănătății a Ordinului cu privire la fortificarea prestării serviciilor farmaceutice, prin care a fost solicitat autorităților publice locale să adopte decizii privind transmiterea spațiilor ocupate de către Secțiile de asistență cu medicamente și dispozitive medicale (farmacie) a Centrelor Medicilor de Familie (CMF) și filialele acestora, inclusiv din Centrele de Sănătate autonome, către S.A. „Sanfarm-Prim”, cu încheierea, până la 31.12.2012, a contractelor de comodat, pe un termen de cel puțin 10 ani.

Ca urmare a investigației, Plenul Conciliului Concurenței a calificat acțiunea Ministerului Sănătății realizată prin adoptarea Ordinului cu privire la fortificarea prestării serviciilor farmaceutice ca încălcare a art.12 alin.(1) lit.b) al Legii concurenței.

La adoptarea Deciziei Plenului Consiliului Concurenței a fost luată în considerare abrogarea ulterioară a Ordinului Ministerului Sănătății, care a fost obiectul investigației.

➤ **Cazul privind semnele încălcării art.12 al Legii concurenței de către Consiliul orășenesc Leova** prin stabilirea taxelor locale diferențiate pentru agenții economici care dețin unități comerciale cu sediul în or. Leova și pentru cei care dispun de subdiviziuni pe acest teritoriu.

În adresa Consiliului Concurenței a parvenit plângerea din partea ”Taucver” S.R.L. referitor la Decizia Consiliului orășenesc Leova cu privire la aprobarea taxelor locale pe teritoriul Primăriei or. Leova, prin care s-a instituit un regim fiscal diferențiat pentru agenții economici care dețin unități comerciale cu profil nealimentar cu sediul în or. Leova și pentru cei care dispun de subdiviziuni pe acest teritoriu.

Plenul Consiliului Concurenței a calificat acțiunile Consiliului orășenesc Leova ca încălcare a prevederilor art.12 alin.(1) lit.b) al Legii concurenței.

Ca urmare a remiterii raportului de investigație către Consiliul orășenesc Leova, a fost restabilit mediul concurențial, iar Decizia cu privire la aprobarea taxelor locale pe teritoriul primăriei or. Leova pentru anul 2016 a fost adoptată conform principiilor concurențiale.

➤ **Cazul privind semnele încălcării art. 9 alin. 1) lit. c) din Legea nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței de către Serviciul Vamal** prin crearea neîntemeiată de situații privilegiate unor întreprinderi prestatoare a serviciului de terminal.

În cadrul ANPC a parvenit plângerea Î.C.S. „Construct Arabesque” S.R.L. cu privire la colectarea de către a 4 întreprinderi a plăților pentru intrarea și staționarea camioanelor în zona de control vamal în vederea efectuării operațiunilor de vămuire.

Biroul Vamal Chișinău, în temeiul ordinelor cu privire la crearea zonelor de control vamal a creat zonele de control pe teritoriile întreprinderilor nominalizate. Adițional, zonele de control vamal funcționează în baza acordurilor de colaborare, contractelor de

mandat și contractelor de locațiune încheiate între Serviciul Vamal și cele 4 întreprinderi.

Conform acordurilor de colaborare, cele 4 întreprinderi se obligau să efectueze o serie de ajustări teritoriale a spațiului destinat controlului vamal după necesitățile Serviciului Vamal. Drept contraprestație, Serviciul Vamal avea doar obligația de a garanta funcționarea zonei de control vamal pe teritoriul întreprinderii, fără asumarea unui oarecare angajament financiar suplimentar. Deși acordurile de colaborare nu fac referire la aplicarea ulterioară a taxelor pentru staționare și nu prevăd executarea anumitor servicii pe teritoriul zonei de control vamal, cele 4 întreprinderi administrează serviciul de intrare și staționare a unităților de transport pe teritoriul zonei de control vamal pentru efectuarea operațiunilor de vămuire, încasând de la întreprinderi taxe.

Acordurile de colaborare încheiate între Serviciul Vamal și cele 4 întreprinderi sunt asimilate celor care cad sub incidența Legii cu privire la parteneriatul public-privat nr.179 din 10.07.2008.

Serviciul Vamal nu a organizat nici o procedură de selectare expres prevăzută de legislație și totodată nu a organizat concursuri de selectare a întreprinderilor pe teritoriul cărora se află zonele de control vamal. Astfel, prin neorganizarea vreunei proceduri de selectare a partenerilor privați expres prevăzute de legislație se creează un privilegiu întreprinderilor menționate față de potențialele întreprinderi prestatoare de servicii de terminal și, totodată, limitează concurența și participarea potențialelor întreprinderi prestatoare de servicii la procedura de selecție.

Plenul Consiliului Concurenței, a constatat încălcarea prevederilor art.9 alin.(1) lit.c) din Legea nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței de către Serviciul Vamal, prin crearea neîntemeiată de situații privilegiate unor întreprinderi prestatoare a serviciului de terminal și a recomandat Serviciului Vamal să desfășoare procedurile de selectare necesare în strictă conformitate cu normele concurențiale în vigoare. Ulterior, recomandarea a fost realizată prin modificarea condițiilor generale de selectare a agentului economic partener la crearea zonei de control vamal, în Codul vamal.

➤ **Cazul privind semnele încălcării art.12 din Legea concurenței de către Direcția Sănătate a Consiliului Municipal Chișinău** în cadrul desfășurării licitațiilor publice aferente achiziționării amestecurilor lactate pentru copii în primul an de viață.

Direcția Sănătății a Consiliului Municipal Chișinău prin introducerea în documentele de licitație publică a criteriului legat de conținutul de prebiotic în amestecurile lactate pentru copiii primului an de viață a unor condiții care nu sunt expres indicate în Hotărârea Guvernului nr.338 din 11.05.2011, limitează accesul la licitația publică a unor agenți economici.

Ca urmare a investigației, Plenul Consiliului Concurenței a constatat că acțiunea Direcției Sănătății a Consiliului Municipal Chișinău de includere a cerințelor neargumentate limitează dreptul întreprinderilor de a comercializa amestecurile lactate, încălcând astfel prevederile art.12 alin.(1), lit.(a) din Legea concurenței.

➤ **Controlul de stat asupra respectării legislației din domeniul concurenței în cadrul asigurării transportului internațional de mărfuri sub acoperirea carnetului TIR**

Pe parcursul investigației s-a constatat că Asociația Internațională a Transportatorilor Auto din Moldova (AITA) este o persoană de drept privat asimilată autorităților publice în sensul art.2 alin.(2) al Legii concurenței, deoarece prin Hotărârile Guvernului nr.501 din 30.05.1997 și nr.1086 din 25.11.1997 AITA a fost desemnată ca asociație garantă a Republicii Moldova în cadrul Convenției TIR și investită cu dreptul de a elibera carnete TIR pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată, s-a constatat că AITA, prin încheierea contractelor de asigurare a posesorilor de carnete TIR cu „MOLDCARGO” S.A. în anul 2013, 2014 și 2015, a acordat un privilegiu întreprinderii respective în raport cu ceilalți participanți la piața asigurărilor, încălcând prevederile art.12 alin.(1) lit.b) din Legea concurenței.

Astfel, Plenul Consiliului Concurenței a prescris AITA efectuarea unui concurs transparent de selectare a asiguratorului național, participant în cadrul sistemului TIR până la data de 31.12.2016.

➤ **Cazul privind presupusele acțiuni de încălcare a legislației concurențiale din partea Consiliului sătesc Floreni**, manifestate prin emiterea Deciziei cu privire la adoptarea bugetului local pentru anul 2013, prin care pentru unitatea comercială a ”Larsan-Nor” S.R.L. a fost stabilită taxa locală în mărime de 15,0 mii lei.

În cadrul investigației s-a constatat faptul că taxa locală pentru unitate comercială a ”Larsan-Nor” S.R.L. a fost stabilită neechitabil în raport cu alte unități comerciale care activează pe teritoriul s. Floreni și nu a fost stabilită în conformitate cu prevederile Titlului VII Taxele locale din Codul Fiscal, conform căruia baza impozabilă a taxei pentru unitățile comerciale este suprafața ocupată, amplasarea lor, tipul mărfurilor desfăcute și serviciilor prestate.

Plenul Consiliului Concurenței a calificat acțiunile Consiliului sătesc Floreni, manifestate prin stabilirea condițiilor discriminatorii față de activitatea realizată de ”Larsan-Nor” S.R.L., prin emiterea Deciziei cu privire la aprobarea bugetului local pentru anul 2013, anexa nr.2, ca încălcare a art.12 alin.(1) lit.b) din Legea concurenței.

După inițierea investigației de către Consiliul Concurenței, Consiliul sătesc Floreni a modificat taxa de amplasare a unității comerciale ”Larsan-Nor” S.R.L., prevăzută pentru anul 2013 de la 15,0 mii lei la 7,5 mii lei, și a aprobat taxa pentru amplasarea unității comerciale ”Larsan-Nor” S.R.L. în mărime de 5,4 mii lei, începând cu 01.12.2014.

3.5 Concentrările economice

În anul 2015 au fost examinate 3 787 de tranzacții, obiectul cărora a constituit achiziționarea părților sociale, sau a acțiunilor pe piața primară ori secundară, în urma cărora s-a produs preluarea controlului direct sau indirect asupra unor întreprinderi. Totodată, în această perioadă au fost investigate 9 cazuri de concentrări economice nenotificate, au fost finalizate 5, dintre care într-un caz a fost stabilită lipsa încălcării și în 4 cazuri a fost emisă Decizia Plenului Consiliului Concurenței de stabilire a încălcării legislației concurențiale.

➤ **Preluarea a 100% din capitalul social al întreprinderii "Anesto-Tur" S.R.L. de către "Scavolin" S.R.L.**

Ambele întreprinderi formează și comercializează pachete turistice. Astfel, în urma concentrării economice, întreprinderile grupului nou creat (format din mai multe companii) au obținut o poziție dominantă pe piața formării pachetelor turistice cu destinația Turcia, fapt care ridică obstacole semnificative în calea concurenței efective pe piața respectivă.

În urma investigației, Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea art.22 alin.(1) al Legii concurenței de către "Scavolin" S.R.L., prin operațiunea de concentrare economică realizată, incompatibilă cu mediul concurențial și a aplicat întreprinderii "Scavolin" S.R.L. o amendă în mărime de 21,08 mln. lei.

Conform Deciziei Plenului, urma ca întreprinderile implicate să dizolve concentrarea, astfel încât să se restabilească situația existentă anterior punerii în aplicare a concentrării, în decurs de 60 de zile lucrătoare de la data comunicării Deciziei.

Ulterior, concentrarea economică a fost dizolvată și mediul concurențial a fost restabilit.

➤ **Preluarea a 100% din capitalul social al întreprinderii S.A."Aeroport Handling" de către Î.M. Compania Aeriană "Valan International Cargo Charter" S.R.L.**

Conform Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei, întreprinderile implicate au ca gen de activitate: Î.M. Compania Aeriană "Valan International Cargo Charter" S.R.L. – transporturi aeriene de marfă, iar S.A. "Aeroport Handling" – activități de servicii anexe transporturilor aeriene.

Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea art.20 alin.(1) și art. 22 alin.(1) ale Legii concurenței de către Î.M. Compania Aeriană "Valan International Cargo Charter" S.R.L., prin punerea în aplicare a operațiunii de concentrare economică, înainte de a obține autorizația necesară din partea autorității de concurență și a aplicat o sancțiune în mărime de 127,39 mii lei.

Totodată, în vederea exercitării atribuțiilor sale, Consiliul Concurenței a analizat operațiunea prin prisma compatibilității acesteia cu mediul concurențial, determinând că aceasta nu creează obstacole semnificative pe piața relevantă determinată și a emis Decizia, prin care a autorizat concentrarea economică.

➤ **Preluarea a 90% din capitalul social al întreprinderii "PB-Nord" S.R.L. de către "Etalonus Grup" S.R.L.**

Conform Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei, întreprinderile implicate au ca gen de activitate: "Etalonus-Grup" S.R.L. – comerț cu ridicata a produselor lactate, ouălor, uleiurilor și grăsimilor comestibile, iar "PB-Nord" S.R.L. – creșterea păsărilor. Ca urmare a investigației, s-a stabilit că a fost realizată și pusă în aplicare o concentrare economică pe piața ambalării și comercializării ouălor en-gros pe teritoriul Republicii Moldova.

Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea art. 20 alin.(1) și art.22 alin.(1) ale Legii concurenței de către "Etalonus Grup" S.R.L., prin punerea în aplicare a operațiunii de concentrare economică, înainte de a obține autorizația necesară din partea autorității de concurență și a sancționat întreprinderea respectivă cu 115,95 mii lei.

În vederea exercitării atribuțiilor sale, Consiliul Concurenței a analizat operațiunea prin prisma compatibilității acesteia cu mediul concurențial, determinând că aceasta nu creează obstacole semnificative pe piața relevantă determinată și a emis Decizia prin care a autorizat concentrarea economică.

➤ **Operațiunea de preluare a controlului asupra activelor întreprinderilor "Super-Victoria" S.R.L., "Agro-Victoria" S.R.L. de către "Linella" S.R.L.**

Întreprinderile implicate în operațiunea de preluare a controlului, desfășoară același gen de activitate, care conform Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei este comerțul cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun.

Plenul Consiliului Concurenței a constatat încălcarea art.20 alin.(1) și art.22 alin.(1) ale Legii concurenței de către "Linella" S.R.L., prin punerea în aplicare a operațiunii de concentrare economică, înainte de a obține autorizația necesară din partea autorității de concurență și a sancționat întreprinderea respectivă cu 154,35 mii lei.

Totodată, în vederea exercitării atribuțiilor sale, Consiliul Concurenței a analizat operațiunea prin prisma compatibilității acesteia cu mediul concurențial, determinând că aceasta nu creează obstacole semnificative pe piața relevantă determinată și a emis Decizia prin care a autorizat concentrarea economică.

3.6 Cercetarea mediului concurențial național

Pe lângă contracararea practicilor anticoncurențiale și a acțiunilor de concurență neloială, una din atribuțiile Consiliului Concurenței este prevenirea lor. În vederea realizării acestei atribuții, Consiliul Concurenței inițiază investigații utile a studiilor de cunoaștere a piețelor. Scopul lor este să furnizeze o imagine asupra acestor piețe, să descopere mecanismele care stau la baza funcționării lor și să reprezinte un instrument pentru identificarea unor reglementări sau practici cu caracter anticoncurențial ce pot duce la distorsionarea funcționării lor.

În perioada de raportare au fost actualizate informațiile cu privire la 9 studii, dintre care 2 piețe au fost investigate mai aprofundat.

➤ **Investigația utilă de cunoaștere a pieței comercializării cu ridicata și amănuntul a principalelor produse petroliere și a gazului lichefiat în Republica Moldova**

Investigația în cauză a fost inițiată, ca urmare a neîndeplinirii de către ANRE a Prescripției din data de 17.02.2011, emisă de către ANPC, referitor la abolirea notificării modificărilor prețurilor la produsele petroliere.

În scopul prevenirii practicilor anticoncurențiale, autoritatea de concurență a constatat existența unui cartel pe piața produselor petroliere încă în anul 2011. Astfel, prin Hotărârea nr. CNP-18/53-07/11 din data de 17.02.2011, ANPC a constatat existența acțiunilor coordonate, ale agenților economici: ÎCS "Lukoil Moldova" SRL, ÎCS "Petrom - Moldova" SA, ÎCS "Bemol Retail" SRL, ÎM "Rompetrol Moldova" SA, ÎM "Tirex Petrol" SA, SC "Parstar Petrol" SRL și "Valiexchimp" SRL, referitor la stabilirea simultană a prețurilor identice de comercializare cu amănuntul a benzinei. Însă hotărârea în cauză a fost anulată de instanțele de judecată.

Conform deciziilor instanțelor, prețurile identice la comercializarea produselor petroliere nu se datorau unui acord secret între companiile petroliere, ci au fost o consecință logică a punctului 4.8. din Metodologia de calculare și aplicare a prețurilor la produsele petroliere, aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 263 din 05.10.2007. Conform acestui punct, petroliștii cu cel puțin 3 zile înainte de punere în aplicare a noilor prețuri, urmau să prezente la ANRE calculele respective. Astfel, în opinia instanțelor, faptul că informația privind majorarea de prețuri a fost accesibilă diferitor agenți economici, a și dus la coincidența de prețuri. Premize pentru schimbarea situației pe piața principalelor produse petroliere și a gazului lichefiat, au apărut ca urmare a aprobării de către Parlament a Legii nr. 223 din 03.12.2015, conform căreia ANRE urma să aprobe și să pună în aplicare în 2016, o Metodologie nouă de calculare și aplicare a prețurilor la produsele petroliere, după principii noi.

În cadrul investigației utile de cunoaștere a pieței comercializării cu ridicata și amănuntul a principalelor produse petroliere, Consiliul Concurenței monitorizează prețurile de comercializare cu amănuntul și ridicata, practicate de către participanții la piața în cauză. O atenție deosebită, Consiliul Concurenței a acordat-o prețurilor carburanților la pompă, prețul care are un impact nemijlocit asupra societății.

Astfel, în urma monitorizării prețurilor fără taxe și prețurilor de import ale participanților la piața produselor petroliere, au fost observate și particularizate unele aspecte ale evoluției acestora, iar dinamica lunară analizată a arătat pentru anumite perioade, practici de modificare în intervale asemănătoare de timp și în mărimi aproape identice. Consiliul Concurenței va monitoriza permanent situația pe această piață, fiind pregătit să intervină fără întârziere, dacă semnele acțiunilor anticoncurențiale vor persista și după aplicarea versiunii noi în 2016, a Metodologiei de calculare și aplicare a prețurilor la produsele petroliere.

➤ **Investigația utilă a studiului „Achizițiile Publice a Serviciilor de Întreținere și Reparații ale Drumurilor în Republica Moldova – Ancheta sectorială”**

Investigația utilă a studiului „Achizițiile Publice a Serviciilor de Întreținere și Reparații ale Drumurilor în Republica Moldova – Ancheta sectorială” a fost efectuată pe parcursul anului 2015, în cadrul Programului de asistență tehnică al Consiliului Concurenței finanțat de BERD, în urma conlucrării dintre Consiliul Concurenței, LEAR - companie de consultanță în domeniul economic, specializată în domeniul antitrust și Proxenter - centru de cercetare în cadrul Universității Tor Vergata (Roma, Italia), specializat în domeniul achizițiilor și a lanțului de aprovizionare.

Scopul principal al studiului a constat în înțelegerea sectorului de întreținere și reparații a drumurilor. Obiectivul urmat a fost identificarea regulamentelor și altor bariere care ar putea restricționa concurența în cadrul acestui sector, și ar distorsiona piața și deciziile comerciale, având ulterior efect negativ asupra competitivității și creșterii economice. În acest context, au fost desfășurate două misiuni de informare, în cadrul cărora au fost organizate interviuri cu reprezentanții autorităților de reglementare la nivel sectorial, reprezentanții autorităților contractante, precum și cu reprezentanții întreprinderilor active. La elaborarea studiului, autorii au analizat rapoartele economice aferente piețelor de prestare a serviciilor de întreținere și reparații a drumurilor, precum și cele mai bune practici internaționale cu privire la politicile concurențiale.

Studiul se axează pe importanța asigurării unui grad eficient de concurență pe piețe, în special în sectorul întreținerii și a reparațiilor drumurilor din Moldova, descrie detaliat sectorul selectat, accentuând structura instituțională, normativă și competitivă a acestuia, identifică eventuale reforme pro-concurențiale și oferă recomandări privind politica de promovare a concurenței în sectorul vizat.

Ținând cont de necesitatea și importanța studiilor de piață, Consiliul Concurenței a solicitat suportul și asistența tehnică de specialitate în cadrul proiectelor internaționale ale Băncii Mondiale: CEP II și IFC 2016 (Reforma climatului investițional) și UE: ”Suport pentru Consiliul Concurenței”. Astfel, în anii 2016 și 2017 se planifică analiza următoarelor sectoare:

- 1) Asigurări
- 2) Achizițiile publice
- 3) Piața serviciilor de transport rutier pentru călători
- 4) Serviciile aeroportuare și avia
- 5) Sectorul bancar
- 6) Sectorul farmaceutic
- 7) Piața grâului și a cerealelor
- 8) Piața florii soarelui
- 9) Piața zahărului
- 10) Piața pesticidelor.

3.7 Activitatea de avizare a actelor legislative și normative

Exercitarea activității de avizare a proiectelor de acte legislative și normative de către Consiliul Concurenței are drept scop prevenirea adoptării unor acte normative care pot avea ca efect restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenței. Totodată, această activitate urmărește identificarea și evaluarea prevederilor legale cu posibil impact negativ asupra mediului concurențial, precum și formularea obiecțiilor și recomandărilor de rigoare menite să aducă prevederile în cauză în concordanță cu prevederile normative din domeniul concurenței.

În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.808 din 07.10.2014 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014-2016, în vederea implementării prevederilor art.335 din Acordul de Asociere, în anul 2015 Consiliul Concurenței a remis în adresa Ministerului Justiției propunerile de ajustare a cadrului normativ în vederea identificării mecanismelor ce ar stabili necesitatea avizării obligatorii de către Consiliul Concurenței a proiectelor legislative și normative ce pot avea impact anticoncurențial.

În vederea promovării politicii statului în domeniul concurenței și evaluării impactului de reglementare asupra mediului concurențial, Consiliul Concurenței pe parcursul anului 2015 a avizat 68 de proiecte de acte legislative și normative, dintre care 63,2% au fost avizate cu propuneri și recomandări de respectare a cadrului legal-normativ din domeniul concurenței, ajutorului de stat și publicității.

În continuare sunt menționate principalele proiecte de acte legislative și normative asupra cărora Consiliul Concurenței a emis avize în anul 2015:

Proiecte de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior)

Pe parcursul anului 2015, Consiliul a avizat două proiecte de acte legislative de modificare a Legii cu privire la comerțul interior.

1. Conform unor prevederi din proiectul de lege, comercianții și furnizorii erau obligați să asigure reciproc accesul la informația privind condițiile de livrare/achiziționare a produselor alimentare în vederea încheierii contractelor comerciale între părți, iar informația respectivă urma să fie plasată în rețeaua internet și/sau să fie oferită partenerului în scris în termen de 14 zile calendaristice de la momentul solicitării acesteia.

În acest context, Consiliul Concurenței în avizul prezentat, a menționat că în anumite condiții, schimbul de informații între întreprinderi ar putea conduce la cunoașterea reciprocă a strategiilor comerciale, fapt de natură să faciliteze coordonarea tacită a comportamentelor de piață ale agenților economici în cauză. Mai mult decât atât, prin asigurarea publicării condițiilor de livrare și achiziționare a produselor alimentare s-ar putea diminua semnificativ concurența, întrucât se creează premise pentru cooperări tacite între agenții economici concurenți, în sensul alinierii și uniformizării practicilor comerciale și, implicit, a prețurilor practicate. Facilitarea schimbului de informații între

conurenți poate avea efecte negative asupra concurenței, determinând o reducere semnificativă a incertitudinii pe care fiecare agent economic ar trebui să o aibă în legătură cu comportamentul concurenților săi. Toate întreprinderile trebuie să-și stabilească în mod independent politica pe care intenționează s-o implementeze pe piață.

Totodată, din punct de vedere concurențial este binevenită plasarea în rețeaua internet a informațiilor ce țin de prețurile de vânzare cu amănuntul a produselor alimentare sau cel puțin a produselor alimentare social importante. O asemenea prevedere ar avea drept obiectiv, pe de o parte, informarea consumatorilor care vor putea compara prețurile și identifica magazinele de unde pot cumpăra alimentele de bază la cele mai mici prețuri, iar, pe de altă parte, intensificarea concurenței între magazine și, în cele din urmă scăderea prețurilor.

2.Consiliul Concurenței a propus ca prevederea din art. 219 din proiect care stabilea că este interzis oricărui comerciant să ofere sau să vândă produse în pierdere, cu excepția vânzărilor promoționale, precum și în cazul produselor aflate în pachete de servicii să fie substituită cu o altă prevedere conform căreia vânzările cu preț redus se pot realiza și în pierdere, cu excepția situațiilor în care au un efect anticoncurențial, caz în care se aplică prevederile Legii concurenței, din următoarele considerente.

Potrivit art.3 alin. (3) din Legea concurenței, prețurile la produse se determină în procesul liberei concurențe, pe baza cererii și ofertei. Astfel, din punct de vedere al concurenței, impunerea unui preț minim de vânzare nu este niciodată justificată, efectele asupra bunăstării consumatorilor fiind negative. Iar vânzarea sub costuri, sub forma practicării prețurilor de ruinare, este deja reglementată și interzisă de art. 11 alin. (2) lit. e) din Legea concurenței. Forțele pieței nu ar trebui îngrădite prin reglementări de natură să limiteze, într-un mod sau altul, libertatea relațiilor comerciale dintre părți. Doar prin creșterea intensității concurenței și prin manifestarea puternică a presiunilor concurențiale pe piață, crește gradul de competitivitate al întreprinderilor, fapt ce conduce la diminuarea prețurilor în piață.

Reieșind din motivația expusă anterior, a fost propusă excluderea lit. a) de la alin. (1) al art. 21, care prevede interzicerea efectuării vânzărilor promoționale în pierdere.

Proiectul Legii cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar

Conform prevederilor art. 79 din proiectul de lege, se stabilea că paza localurilor și a bunurilor instituțiilor publice de expertiză judiciară este asigurată, din contul alocațiilor instituțiilor respective în bugetul de stat pentru anul respectiv, de către Întreprinderea de Stat „Servicii Pază” sau de către subdiviziunea corespunzătoare din cadrul instituției, în cazul în care aceasta are în structura sa o subdiviziune competentă cu paza acesteia. În avizul prezentat, Consiliul Concurenței a menționat că investiția ÎS „Servicii Pază” cu dreptul exclusiv de a realiza paza instituțiilor publice de expertiză judiciară este de natură, pe de o parte, să privilegieze nejustificat această întreprindere în raport cu celelalte întreprinderi ce prestează servicii de pază, iar, pe de altă parte, să restrângă concurența și să limiteze accesul altor agenți economici pe acest segment de piață, ceea ce contravine principiilor de bază ale concurenței precum și prevederilor art.

3 al Legii concurenței conform căroră statul asigură libertatea activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale și apărarea drepturilor și intereselor întreprinderilor și ale cetățenilor contra practicilor anticoncurențiale și concurenței neloiale.

Investirea ÎS „Servicii Pază” cu dreptul exclusiv de a efectua paza localurilor și a bunurilor instituțiilor publice de expertiză judiciară, în condițiile în care tarifele la care urmează a fi prestate serviciile de pază nu sunt reglementate printr-un act normativ, creează premisele unor eventuale abuzuri din partea ÎS „Servicii Pază” la stabilirea tarifelor pentru serviciile prestate.

De asemenea, s-a menționat că, ÎS „Servicii Pază” prestează servicii de pază atât pe segmentul de piață închis concurenței unde activitatea particulară de pază nu poate fi practică, cât și pe segmentul de piață deschis concurenței, pe care activează și structurile particulare de pază, ceea ce poate crea un avantaj concurențial în raport cu celelalte întreprinderi în aceste condiții. În acest context, s-a subliniat că, pentru a se evita subvenționările încrucișate din partea ÎS „Servicii Pază”, aceasta urmează să țină în sistemul său de contabilitate internă conturi separate pentru activitățile desfășurate pe segmentul de piață închis concurenței și pe cel deschis concurenței.

Proiectul Regulamentului cu privire la stabilirea și aprobarea, în scop de determinare a tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă

Conform prevederilor de la pct. 26 al proiectului Regulamentului, pierderile de apă din rețelele interne de alimentare cu apă a blocurilor locative urmează să se ia în considerație la determinarea tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor uzate. Pe de altă parte, art. 29 alin. (2) al Legii nr. 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare stabilește că, volumul înregistrat de contorul de la bransamentul blocului locativ, dar nedistribuit, în baza indicațiilor contoarelor individuale/normelor de consum aplicate se repartizează adăugător pentru fiecare apartament proporțional consumului înregistrat de contoarele instalate în apartament și conform normelor de consum.

Aplicarea prevederilor pct. 26 din proiectul Regulamentului în contextul legislației în vigoare, ar presupune suportarea dublă de către consumatori a pierderilor de apă din rețelele interne de alimentare cu apă a blocurilor locative, în cazul în care contractele de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare sunt încheiate cu gestionarul blocului locativ, ceea ce presupune un abuz din partea operatorului.

Proiectul Legii cu privire la modificarea și completarea Legii nr. 414-XVI din 22.12.2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule

Conform pct. 15 al proiectului se stabilea că stațiile de testare tehnică autorizate vor efectua testarea tehnică doar autovehiculelor posesorii cărora dețin asigurare obligatorie de răspundere civilă.

Astfel, în avizul prezentat, Consiliul Concurenței a menționat că această prevedere din proiect urmează a fi revizuită în vederea stabilirii obligației pentru stațiile de testare tehnică autorizate de a verifica existența asigurării obligatorii de răspundere civilă doar în cazul efectuării testării tehnice anuale, conform Regulilor de testare tehnică a autovehiculelor și remorcilor acestora, Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 1047 din 08.11.1999.

Totodată s-a menționat că, pe piața asigurărilor obligatorii din Republica Moldova, companiile de asigurare nu au posibilitatea de a concura prin preț, care constituie unul din parametrii importanți ai concurenței.

Conform art. 40 alin. (5) din Legea nr. 414-XVI din 22.12.2006, după o perioadă de 5 ani de la intrarea în vigoare a Legii menționate, asigurătorii vor stabili, de comun acord cu asigurații, primele de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto conform actelor normative aprobate de autoritatea de supraveghere și sistemul bonus-malus elaborat de autoritatea de supraveghere.

Ținând cont de faptul că în termenul menționat mai sus nu s-a reușit implementarea mecanismului de liberalizare totală a primelor de asigurare și se propune realizarea procesului de liberalizare pe etape, s-a indicat necesitatea de a stabili un nou termen în vederea asigurării liberalizării totale a primelor de asigurare.

Astfel, s-a menționat că art. 40 alin. (5) din Legea nr. 414-XVI din 22.12.2006 urmează a fi modificat prin indicarea unui nou termen, iar autoritatea de supraveghere – Comisia Națională a Pieței Financiare să aplice mecanismele necesare în vederea implementării prevederilor art. 40 alin. (5) din Legea menționată și să monitorizeze respectarea de către companiile de asigurare a nivelului convenit al indicatorilor de bază.

Proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege cu privire la energia electrică (în redacție nouă) și proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Conform prevederilor art. 17 din proiectul legii se stabilea interdicția față de întreprinderea căreia anterior i s-a retras licența de a depune o nouă declarație privind eliberarea unei noi licențe de activitate doar după expirarea termenului de 1 an de la data retragerii licenței anterioare.

În acest context, s-a menționat că atât Legea nr. 451 din 30.07.2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, cât și Legea nr. 235 din 20.07.2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător nu prevăd această condiție, prin urmare aceste prevederi nu corespund principiului proporționalității în raportul dintre stat și întreprinzător, și în consecință pot constitui o barieră de intrare pe piața energiei electrice a întreprinderilor.

De asemenea, s-a recomandat completarea proiectului cu o prevedere nouă în vederea stabilirii unui termen în Legea cu privire la energia electrică pentru eliminarea treptată a prețurilor reglementate pentru consumatorii finali și liberalizării sectorului dat.

Proiectul Hotărârii Comisiei Naționale a Pieței Financiare cu privire la modificarea și completarea Hotărârii Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 26/10 din 13.06.2013 cu privire la primele de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto

În avizul prezentat la acest proiect, Consiliul Concurenței a reiterat necesitatea acordării polițelor de asigurare de răspundere civilă auto externă pe un termen mai mic de 15 zile, în vederea sporirii concurenței între companiile de asigurare și asigurării intereselor consumatorilor.

În contextul amendării Hotărârii Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 26/10 din 13.06.2013 cu privire la primele de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto, a fost reiterată necesitatea stabilirii primelor de asigurare de către companiile de asigurare de comun acord cu asiguratul pentru crearea unui mediu concurențial loial în acest sector, rolul autorității de supraveghere rezumându-se la monitorizarea respectării normelor prudențiale a activității de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto.

Proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea ghișeului unic pentru autorizarea lucrărilor de construcție

În avizul prezentat, Consiliul Concurenței a menționat despre necesitatea excluderii din setul de acte necesare privind eliberarea certificatului de urbanism pentru proiectare a copiei extrasului din registrul bunurilor imobile, eliberat de către oficiul cadastral, însoțit de planul cadastral și/sau planul imobilului, deoarece această prevedere stabilește o barieră suplimentară la obținerea autorizațiilor de către solicitanți.

Aceeași observație a fost menționată și în privința exigențelor privind anexarea copiei extrasului din registrul bunurilor imobile, eliberat de către oficiul cadastral, însoțit de planul cadastral și/sau planul imobilului, în cazul prezentării cererii pentru eliberarea autorizației de construire, precum și în privința anexării extrasului din registrul bunurilor imobile, eliberat de către oficiul cadastral, însoțit de planul cadastral și/sau planul imobilului, în cazul prezentării cererii de eliberare a certificatului de desființare.

Proiectul Legii cu privire la actele normative

În temeiul Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2015-2016, conform căruia la compartimentul Concurența s-a stabilit ca obiectiv introducerea avizării obligatorii de către Consiliul Concurenței a proiectelor de acte legislative și normative ce pot avea impact anticoncurențial, Consiliul Concurenței a propus includerea unui alineat nou în proiectul Legii cu privire la actele normative, conform căruia proiectele de acte normative care reglementează activitatea economică se transmit, în mod obligatoriu, spre avizare Consiliului Concurenței.

Totodată, proiectul legii, prevedea că autoritatea competentă de adoptare, aprobare sau emitere a actului normativ poate solicita uneia sau mai multor autorități, organizații sau experți să elaboreze, în bază de contract sau de concurs, proiectul de act normativ necesar sau proiecte de alternativă.

În acest context, Consiliul Concurenței a menționat necesitatea introducerii mențiunii, din care să reiasă cu claritate faptul că, autoritățile, organizațiile sau experții în cauză, vor fi selectați în conformitate cu prevederile legale referitoare la achizițiile publice.

Proiectul Legii cu privire la gazele naturale (în redacție nouă) și proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr. 451-XV din 30.07.2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător și Legea nr. 160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător)

Consiliul Concurenței a subliniat că la utilizarea noțiunilor din proiectul Legii cu privire la gazele naturale urmează să se țină cont de noțiunile deja existente în legislația națională.

Cu referire la termenul de 6 luni de suspendare a licenței stabilit în proiectul Legii cu privire la gazele naturale Consiliul Concurenței a menționat că termenul de 6 luni de suspendare a licenței este unul neargumentat. În același context, proiectul Legii prevedea că titularul de licență căruia anterior i s-a retras licența poate să depună o nouă declarație privind eliberarea unei noi licențe de activitate în sectorul gazelor naturale doar după expirarea termenului de 1 an de la data retragerii licenței anterioare. În acest sens, s-a subliniat că norma dată poate constitui pentru întreprinderi o barieră de intrare pe piața gazelor naturale.

De asemenea Consiliul Concurenței a recomandat examinarea oportunității de stabilire a unui termen concret în vederea eliminării treptate a prețurilor reglementate pentru consumatorii finali și liberalizării sectorului dat.

Totodată, s-a propus completarea proiectului de Lege cu privire la gazele naturale cu o prevedere privind obligația Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică de a informa Consiliul Concurenței în cazul depistării în cadrul investigațiilor a semnelor încălcării legislației concurențiale.

De asemenea s-a reiterat necesitatea respectării legislației din domeniul concurenței și ajutorului de stat la operarea modificărilor la proiectul Legii cu privire la gazele naturale (în redacție nouă) și proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.451-XV din 30.07.2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător și Legea nr.160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător).

Proiectul Legii comunicațiilor electronice

În vederea asigurării protecției drepturilor consumatorilor finali și justificării selectării de către furnizori a celor mai eficiente și echitabile costuri, pe care se fundamentează tarifele, a fost recomandată completarea art. 65 al proiectului Legii cu un nou alineat: (5) Selectarea furnizorilor de produse și servicii, costul cărora este inclus în tarife, se face cu respectarea principiilor de bază ale concurenței.

În ceea ce privește drepturile exclusive și speciale, reglementate în proiect, în vederea protejării intereselor consumatorilor finali, s-a recomandat autorilor să introducă

în textul proiectului Legii o prevedere, potrivit căreia autoritatea de reglementare ar urma să instituie un mecanism de stabilire a tarifelor și de selectare a costurilor, pentru furnizorii care beneficiază de drepturi exclusive sau speciale, cu respectarea principiilor de bază ale concurenței, prevăzute de legislația din domeniul concurenței.

Totodată, Consiliul Concurenței remarcă faptul că autorii proiectelor de acte legislative și normative, în unele cazuri introduc prevederi noi în proiectele remise spre avizare Consiliului Concurenței, ulterior avizării proiectului de către autoritatea de concurență, iar în unele cazuri aceste modificări suplimentare au un caracter anticoncurențial. Un exemplu în acest sens este introducerea unor modificări la art. 25 alin. (6) din Legea privind controlul tutunului nr. 278 din 14.12.2007, prin Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative nr. 124 din 29.05.2015, conform cărora se stabilesc restricții în ceea ce privește suprafața unităților comerciale ce pot comercializa produse de tutun și produse conexe. Asemenea prevederi limitează libertatea activității de întreprinzător, libera concurență și instituie un tratament diferențiat în privința agenților economici ce activează în domeniul dat.

În acest context, Consiliul Concurenței reiterează necesitatea transmiterii de către autorii proiectelor de acte legislative și normative care reglementează activitatea economică în mod obligatoriu, spre avizare Consiliului Concurenței.

3.8 Practica judiciară

Pe parcursul anului 2015, reprezentanții Consiliului Concurenței au participat la 299 de ședințe de judecată, dintre care 148 de ședințe au avut loc pe cauze contravenționale. În această perioadă, pe rolul instanțelor de judecată naționale s-au aflat în examinare 82 de dosare, în care Consiliul Concurenței a participat în calitate de reclamant, pârât, agent constatatator sau intervenient accesoriu de partea reclamantului sau pârâtului.

În anul 2015 în ordine de contencios administrativ privind anularea actelor administrative, au fost finalizate 8 cauze, dintre care în 7 cazuri instanța de judecată a dat câștig de cauză Consiliului Concurenței, ceea ce denotă o rată a câștigurilor în instanța de judecată în mărime de 87,5%.

În ordinea procedurii contravenționale, au fost intentate în instanța de judecată 35 de acțiuni în baza proceselor-verbale contravenționale întocmite de Consiliul Concurenței. În 28 din cazuri instanța a menținut procesele-verbale contravenționale ale autorității de concurență, 4 cazuri la sfârșitul anului 2015 se aflau în examinare.

La începutul anului 2015 se aflau în examinare în instanțele de judecată 25 acțiuni în ordinea contenciosului administrativ privind anularea actelor administrative, pe parcursul anului fiind înaintate 22 acțiuni suplimentare, la sfârșitul anului 2015 totalizând un număr de 39 de acțiuni aflate pe rolul instanțelor de judecată.

În continuare sunt prezentate cazuri relevante din practica judiciară a anului 2015.

➤ **S.C. „DIDIADI-Prim” S.R.L. către Consiliul Concurenței**

Prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 2015 a fost menținută Hotărârea Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată a S.C. „DIDIADI-Prim” S.R.L. către Consiliul Concurenței privind contestarea Hotărârii ANPC nr. AA-6-09/62 din 09.06.2011 și a Prescripției ANPC nr. AA-6-09-62/27 din 09.06.2011.

Conform Hotărârii ANPC nr. AA-6-09/62 din 09.06.2011, au fost calificate ca acorduri anticoncurențiale acțiunile de coordonare ale S.C. „DIDIADI-Prim” S.R.L. și Î.M. „Iseps – Farma” S.R.L. privind participarea la licitațiile publice de insulină desfășurate de Agenția Medicamentului și dispozitivelor medicale, întru realizarea Programului Național „MoldDiab” pentru anii 2009-2010 prin înțelegere secretă, cu oferirea de prețuri identice, cu divizarea pieței în funcție de volumul vânzărilor sau achizițiilor. Astfel, s-a constatat că în cadrul procedurilor de licitații publice au fost subminate beneficiile competiției, care ar fi putut oferi posibilitatea Agenției Medicamentului să achiziționeze o cantitate mai mare de preparate de insulină și, în consecință, tratarea mai multor pacienți.

În motivarea hotărârii sale, instanța de judecată a subliniat că autoritatea de concurență a desfășurat o investigație amplă și a elucidat toate circumstanțele relevante, actele administrative contestate fiind adoptate cu respectarea și aplicarea corectă a legislației materiale și procedurale. Astfel, instanța a reconfirmat că nu a fost respectat principiul asigurării concurenței în cadrul licitațiilor publice organizate de Agenția Medicamentului, prin prezentarea unor oferte identice, s-a eliminat concurența la nivelul prețului, efectul economic și social al acestor acțiuni coordonate fiind incontestabil.

➤ **Consiliul Concurenței către ”Cardidact” S.R.L. și Consiliul Concurenței către ”Lexon Prim” S.R.L.**

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. AA-4 din 26.09.2013 s-a decis a califica acțiunile de coordonare ale companiilor ”Cardidact” S.R.L. și „Lexon Prim” S.R.L. în vederea participării la licitația publică nr. 1021/12 din 04.06.2012 organizată de către Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițeanu” drept încălcare a art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 1103-XIV din 30.06.2012 cu privire la protecția concurenței și s-a dispus înaintarea unei acțiuni în instanța de judecată cu privire la încasarea a 20% din venitul obținut de către ”Cardidact” S.R.L. și „Lexon Prim” S.R.L. prin încălcarea legislației cu privire la protecția concurenței.

În vederea punerii în aplicare a Deciziei Plenului Consiliului Concurenței, autoritatea a înaintat în instanța de judecată o acțiune cu privire la încasarea a 20% din venitul obținut prin încălcarea legislației cu privire la protecția concurenței de la ”Cardidact” S.R.L.

Prin Hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 2014 a fost admisă cererea de chemare în judecată a Consiliului Concurenței împotriva ”Cardidact” S.R.L. privind încasarea amenzii în valoare de 6,92 mii lei.

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 2015, a fost respins ca neîntemeiat apelul declarat de către ”Cardidact” S.R.L. și a fost menținută Hotărârea Judecătorei Centru mun. Chișinău. Astfel, Hotărârea Judecătorei Centru mun. Chișinău a devenit definitivă și irevocabilă prin neatacare.

Referitor la încasarea a 20% din venitul obținut de către „Lexon Prim” S.R.L. prin încălcarea legislației cu privire la protecția concurenței, menționăm că prin Hotărârea Judecătorei Râșcani mun. Chișinău 2014, instanța a admis acțiunea intentată de Consiliul Concurenței și a dispus încasarea din contul ”Lexon Prim” S.R.L. în bugetul de stat a sumei de 8,72 mii lei.

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 2015 a fost respins ca neîntemeiat apelul depus de ”Lexon Prim” S.R.L. împotriva Hotărârii Judecătorei Râșcani mun. Chișinău în pricina civilă intentată de Consiliul Concurenței către ”Lexon Prim” S.R.L. privind încasarea amenzii în bugetul de stat. Ca urmare a Deciziei Curții de Apel, agentul economic a decis să achite benevol amenda în bugetul de stat.

➤ **”Cheton Grup” S.R.L. și ”Chimtoncom” S.R.L. către Consiliul Concurenței**

Plenul Consiliului Concurenței prin Decizia nr. CNP-71-11/15 din 27.12.2012 a decis a califica acțiunile agenților economici S.R.L. ”Cheton Grup” și S.R.L. ”Chimtoncom” de copiere a formei ambalajului și a aspectului exterior al mărfii – vopsea „Sniezka EKO” și crearea a confuziei prin producerea și scoaterea pe piață a „Snejnobelaia EKO” cu forma, ambalajul și aspectul exterior respectiv, ca încălcare a prevederilor art. 8 alin. (1) lit. d) al Legii nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței și a prevederilor art. 10 bis al Convenției de la Paris pentru Protecția Proprietății Intelectuale.

Totodată, agenților economici ”Cheton Grup” S.R.L. și ”Chimtoncom” S.R.L. le-a fost prescris să înceteze crearea confuziei cu produsul concurentului și copierea ilegală a formei, ambalajului și aspectului exterior al mărfii - vopsea „Sniezka EKO”.

Ca urmare a examinării litigiului în instanța de judecată, prin Hotărârea Judecătorei Grigoriopol din 2014, instanța a respins acțiunea ”Cheton Grup” S.R.L. și ”Chimtoncom” S.R.L. către Consiliul Concurenței și intervenientului accesoriu S.A. ”Fabrika I Lakierow Sniezka”.

Prin Încheierea Curții de Apel Chișinău din 2015 a fost restituită cererea de apel depusă de către ”Cheton Grup” S.R.L. și ”Chimtoncom” S.R.L. împotriva Hotărârii Judecătorei Grigoriopol. Astfel, Hotărârea Judecătorei Grigoriopol a devenit definitivă și irevocabilă.

➤ **Consiliul Concurenței către Î.C.S. ”RED Union Fenosa” S.A.**

Prin Hotărârea ANPC nr. APD-33-10/67 din 23.06.2011 s-a constatat că Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A., folosindu-se de poziția sa dominantă pe piață, impunea cerințe nejustificate la instalarea contoarelor de energie electrică consumatorilor. În consecință, consumatorii nu aveau posibilitatea să aleagă contoarele de energie electrică conform principiului „preț-calitate”. Totodată, prin hotărârea indicată s-a dispus

înaintarea unei acțiuni în instanța judecătorească, conform lit. j) al art.12 din Legea nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței, referitor la încasarea amenzii în mărime de 186,75 mii lei pentru încălcarea legislației cu privire la protecția concurenței.

În vederea punerii în aplicare a Hotărârii ANPC, a fost înaintată o acțiune în instanța de judecată împotriva Î.C.S. "RED Union Fenosa" S.A. privind încasarea în bugetul de stat a amenzii. Astfel, instanța a constatat faptul că întreaga sumă a fost obținută de către Î.C.S. "RED Union Fenosa" S.A. ca urmare a abuzului din partea întreprinderii de poziția sa dominantă pe piață.

Prin Hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 2014, instanța a dispus încasarea în bugetul de stat de la Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A. a amenzii.

Curtea de Apel Chișinău prin Decizie a respins apelul declarat de către Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A. și a menținut Hotărârea Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău.

Iar prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 2015 s-a decis irevocabil de a încasa de la Î.C.S. "RED Union Fenosa" S.A. o amendă în mărime de 186 752,83 lei în bugetul de stat pentru încălcarea legislației din domeniul concurenței.

➤ **Consiliul Concurenței către „Serviciul Veterinar de Liberă Practică” S.R.L.**

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. DA-22 din 03.07.2014, s-a decis a califica acțiunile „Serviciul Veterinar de Liberă Practică” S.R.L. și „Becor” S.R.L., de participare prin înțelegere secretă la licitația publică din 2010, în scopul mării concurenței, organizată de către Agenția Sanitar Veterinară și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală, drept încălcare a art.7 alin.(1) lit. c) al Legii nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței și s-a dispus înaintarea unei acțiuni în instanța de judecată cu privire la încasarea a 15% din venitul obținut de către „Serviciul Veterinar de Liberă Practică” S.R.L. prin încălcarea legislației din domeniul concurenței.

În vederea punerii în aplicare a Decizia Plenului Consiliului Concurenței a fost înaintată o acțiune în instanța de judecată împotriva întreprinderii „Serviciul Veterinar de Liberă Practică” S.R.L. privind încasarea în bugetul de stat a amenzii.

Prin Hotărârea Judecătoriei Florești din 2015 a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de Consiliul Concurenței către „Serviciul Veterinar de Liberă Practică” S.R.L., cu privire la încasarea amenzii în bugetul de stat, în mărime de 283,96 mii lei, pentru încălcarea legislației cu privire la protecția concurenței.

„Serviciul Veterinar de Liberă Practică” S.R.L. nu a atacat în instanța superioară Hotărârea Judecătoriei Florești, astfel, aceasta devenind definitivă și irevocabilă.

➤ **S.A. „Apă - Canal Chișinău” către Consiliul Concurenței**

Prin Hotărârea Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței nr. CCE-34-11/45 din 12 iulie 2012, s-a constatat încălcarea de către S.A. „Apă - Canal Chișinău” a prevederilor art.6 lit. a) ale Legii nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței. În speță, acțiunile S.A. „Apă - Canal Chișinău” manifestate prin impunerea

semnării proiectului contractului de recepționare și pre-epurare a apelor uzate cu concentrații majorate de poluanți și înaintarea plăților suplimentare pentru pre-epurarea apelor uzate, au fost calificate drept abuz de poziție dominantă.

Prin Hotărârea Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 2014 a fost respinsă cererea de chemare în judecată înaintată de către S.A. „Apă - Canal Chișinău” către Consiliul Concurenței, intervenient accesoriu S.R.L. „Multievo” cu privire la anularea Hotărârii Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței.

Curtea de Apel Chișinău prin Decizia din 2015 a respins cererea de apel declarată de către S.A. „Apă - Canal Chișinău” și a menținut Hotărârea Judecătorei Centru mun. Chișinău.

Curtea Supremă de Justiție a respins recursul declarat de către S.A. „Apă - Canal Chișinău” și a constatat legalitatea Hotărârii Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței.

➤ **Consiliul Concurenței către Î.S. „Calea Ferată din Moldova”**

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. APD-58-12/10 din 20.12.2012, s-a stabilit situația dominantă deținută de Î.S. „Calea Ferată din Moldova” pe piața serviciilor de transport feroviar de mărfuri din Republica Moldova, s-a constatat încălcarea de către Î.S. „Calea Ferată din Moldova” a art.6 lit.(d) din Legea nr.1103-XIV din 30.06.2000 cu privire la protecția concurenței, manifestată prin aplicarea tarifului internațional pentru serviciile de transport feroviar prestate de către Î.S. „Calea Ferată din Moldova” la transportarea mărfurilor atunci când un punct de plecare/destinație este Portul Internațional Liber „Giurgiulești”, iar altul fiind orice alt punct de plecare pe teritoriul Republicii Moldova și s-a dispus înaintarea unei acțiuni în instanța de judecată cu privire la încasarea a 10% din venitul obținut de către Î.S. „Calea Ferată din Moldova” din aplicarea tarifului internațional pentru transportarea încărcăturilor între două puncte situate pe teritoriul Republicii Moldova.

În vederea punerii în aplicare a Decizia Plenului Consiliului Concurenței a fost înaintată o acțiune în instanța de judecată împotriva Î.S. „Calea Ferată din Moldova” privind încasarea în bugetul de stat a amenzii.

Prin Hotărârea Judecătorei Centru din 2014, instanța a admis acțiunea intentată de Consiliul Concurenței și a dispus încasarea din contul Î.S. „Calea Ferată din Moldova” în bugetul de stat a sumei de 1 389,04 mii lei pentru încălcarea legislației cu privire la protecția concurenței.

Curtea de Apel Chișinău prin Decizia din anul 2015 a respins ca neîntemeiat apelul declarat de către Î.S. „Calea Ferată din Moldova” și a menținut Hotărârea Judecătorei Centru.

Curtea Supremă de Justiție a respins recursul declarat de către Î.S. „Calea Ferată din Moldova” și a constatat legalitatea Deciziei Plenului Consiliului Concurenței.

Cu referire la cazurile examinate de instanțele de judecată privind contestarea deciziilor emise de Plenul Consiliului Concurenței, se poate de menționa că în situația

înaintării de către subiecții vizați de investigația efectuată de Consiliul Concurenței a unor acțiuni în instanța de judecată împotriva Consiliului Concurenței privind anularea aceleiași decizii, este necesar ca instanța de judecată să conexeze aceste cauze într-un singur proces, deoarece aceste acțiuni sunt conexe prin temeiuri de apariție și prin probe.

Astfel, conexarea pricinilor examinate de instanță care vizează aceeași decizie emisă de Plenul Consiliului Concurenței într-un singur proces ar duce la soluționarea rapidă și justă a cauzei, precum și la evitarea adoptării unor hotărâri contradictorii de către instanța de judecată ca urmare a administrării aceluiași probe.

Capitolul IV. Notificarea, autorizarea și evidența ajutorului de stat

Consiliul Concurenței asigură aplicarea și respectarea, de către autoritățile publice și mediul privat, legislației în domeniul ajutorului de stat.

În anul 2015 a fost elaborat și publicat în Monitorul Oficial, primul Raport privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova în perioada 2011-2013.

Totodată au fost organizate 33 de ședințe la sediul Consiliului Concurenței și în teritoriu, unde s-au discutat prevederile legislației în domeniul ajutorului de stat, metodele de acordare, formele și tipurile beneficiarilor ajutorului de stat. A fost explicată procedura și modalitatea de completare a formularelor, fiind prezentate principalele opțiuni și posibilități ale Sistemului informațional SIRASM. Suplimentar, au fost acordată asistența de specialitate în domeniul ajutorului de stat, prin intermediul a 1 250 consultații telefonice și 47 consultații la sediul Consiliului Concurenței.

În 2015 au fost examinate 22 de notificări de ajutoare de stat, iar într-un caz a fost constatată încălcarea legislației în domeniul ajutorului de stat.

4.1 Notificarea și autorizarea ajutorului de stat

În anul 2015 au fost examinate 22 notificări de ajutoare de stat, dintre care 6 măsuri nu au constituit ajutor de stat și 16 au fost autorizate.

- *Notificarea parvenită de la Primăria mun. Chișinău.* Beneficiarul măsurii de sprijin fiind S.A.”Apă-Canal Chișinău”.

Măsura de sprijin a constat în garantarea de către Consiliul mun. Chișinău, în proporție de 100%, a împrumuturilor externe obținute de către, S.A.”Apă-Canal Chișinău” de la BERD și Banca Europeană pentru Investiții. Ca urmare a examinării notificării, Plenul Consiliului Concurenței a constatat că măsura de sprijin constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat și a autorizat ajutorul de stat pentru prestarea serviciului de interes economic general, oferit S.A.”Apă-Canal Chișinău”, în valoare totală de 234,83 mln. lei.

- *Notificarea parvenită de la Primăria or. Strășeni.* Beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Apă – Canal” Strășeni.

Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune a mijloacelor fixe și bunurilor materiale. Plenul Consiliului Concurenței, în baza examinării notificării, a constatat că măsura de sprijin constituie ajutor de stat și a autorizat ajutorul de stat pentru prestarea serviciului de interes economic general, oferit Î.M. „Apă – Canal” Strășeni.

- *3 notificări parvenite de la Primăria or. Strășeni.* Beneficiarul măsurilor de sprijin fiind Î.M. „Apă – Canal” Strășeni.

Măsurile de sprijin au constat în transmiterea în gestiune a mijloacelor fixe și bunurilor materiale. Ca urmare a examinării notificărilor, Plenul Consiliului

Concurenței a constatat că cele 3 măsuri de sprijin constituie ajutor de stat, conform Legii cu privire la ajutorul de stat și a autorizat ajutorul de stat pentru prestarea serviciului de interes economic general, oferit Î.M. „Apă – Canal” Strășeni, în valoare totală de 10,64 mln. lei.

- *Notificarea parvenită de la Primăria or. Ștefan Vodă.* Beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Direcția de producție Apă – Canal Ștefan – Vodă”.

Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune a bunurilor, proprietate a Primăriei or. Ștefan – Vodă, fără stabilirea unei contraprestații. Plenul Consiliului Concurenței, conform examinării notificării, a constatat că măsura de sprijin constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat și a autorizat ajutorul de stat pentru prestarea serviciului de interes economic general, oferit Î.M. „Direcția de producție Apă – Canal Ștefan – Vodă”, în valoare de 1,64 mln. lei.

- *Notificarea parvenită de la BNM.* Beneficiarii măsurii de sprijin fiind S.A. ”Banca de Economii” și B.C. ”UNIBANK” S.A.

Măsura de sprijin a constat în acordarea unor împrumuturi la dobânzi preferențiale. În baza examinării notificării, Plenul Consiliului Concurenței a constatat că măsura de sprijin constituie ajutor de stat și a autorizat ajutorul de stat oferit S.A. ”Banca de Economii” și B.C. ”UNIBANK” S.A., destinat să remedieze perturbarea gravă a economiei.

- *Notificarea parvenită de la Ministerul Finanțelor.* Beneficiarul măsurii de sprijin fiind S.A. ”CET-Nord”.

Măsura de sprijin a constat în acordarea împrumutului cu dobândă preferențială. Plenul Consiliului Concurenței a constatat că măsura de sprijin constituie ajutor de stat, conform Legii cu privire la ajutorul de stat și a autorizat ajutorul de stat pentru prestarea serviciilor de interes economic general oferit S.A. „CET-Nord” în vederea îmbunătățirii infrastructurii de alimentare cu energie termică, îmbunătățirii eficienței energetice și reducerii costurilor operaționale în valoare de 152,70 mln. lei.

- *Notificarea parvenită de la Primăria or. Ialoveni.* Beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Gospodăria Locativ-Comunală”.

Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune cu titlu gratuit a unei autospeciale și a 1 100 containere pentru colectarea deșeurilor.

Ca urmare a examinării notificării, Plenul Consiliului Concurenței a constatat că măsura de sprijin constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat și a autorizat ajutorul de stat pentru prestarea serviciului de interes economic general, oferit Î.M. „Gospodăria Locativ-Comunală”, în valoare de 2,94 mln. lei.

- *Notificarea parvenită de la Primăria or. Telenești.* Beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Serviciul de Salubritate Telenești”.

Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune a unui poligon de depozitare a deșeurilor, proprietate a Primăriei or. Telenești, fără stabilirea unei contraplați. În baza examinării notificării, Plenul Consiliului Concurenței a constatat că măsura de sprijin constituie ajutor de stat și a autorizat ajutorul de stat pentru prestarea serviciului de interes economic general, oferit Î.M. „Serviciul de Salubritate Telenești”, în valoare de 5,27 mln. lei.

- *Notificarea parvenită de la Primăria or. Nisporeni.* Beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.M. „Gospodăria de Alimentare cu Apă și Canalizare Nisporeni”.

Măsura de sprijin a constat în transmiterea în gestiune a patrimoniului format în cadrul proiectului “Reconstrucția rețelelor de canalizare și a stației de epurare din or. Nisporeni”. Plenul Consiliului Concurenței a constatat că măsura de sprijin constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat și a autorizat ajutorul de stat pentru prestarea serviciului de interes economic general, oferit Î.M. „Gospodăria de Alimentare cu Apă și Canalizare Nisporeni”, în valoare de 7,44 mln. lei.

- *Notificarea parvenită de la Ministerul Finanțelor.* Beneficiarul măsurii de sprijin fiind Î.S. „Calea Ferată din Moldova”.

Măsura de sprijin a constat în acordarea împrumutului cu dobândă preferențială. Ca urmare a examinării notificării, Plenul Consiliului Concurenței a constatat că măsura de sprijin constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat și a autorizat ajutorul de stat oferit Î.S. „Calea Ferată din Moldova” în vederea achiziției locomotivelor și restructurării infrastructurii feroviare, acordat cu suportul BERD, în valoare de 1 147,08 mln. lei.

- *2 notificări parvenite de la Primăria or. Nisporeni.* Beneficiarul măsurilor de sprijin fiind Î.M. „Gospodăria de Alimentare cu Apă și Canalizare Nisporeni”.

Măsurile de sprijin au constat în transmiterea în gestiune a unui autogreider și a unui poligon de gestionare a deșeurilor.

În baza a examinării notificărilor, Plenul Consiliului Concurenței a constatat că ambele măsuri de sprijin constituie ajutor de stat conform Legii cu privire la ajutorul de stat și a autorizat ajutorul de stat pentru prestarea serviciului de interes economic general, oferit Î.M. „Gospodăria de Alimentare cu Apă și Canalizare Nisporeni”, în valoare totală de 10,30 mln. lei.

- *Notificarea parvenită de la Ministerul Finanțelor.*

Măsura de sprijin a constat în acordarea de împrumuturi în condiții preferențiale în baza Programului de asistență condiționată, finanțat din contul Guvernului

Republicii Polone, acordat Guvernului Republicii Moldova pentru realizarea proiectelor în domeniul agriculturii, procesării produselor alimentare și infrastructurii acestora. Plenul Consiliului Concurenței a constatat că măsura de sprijin constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat și a autorizat schema de ajutor de stat pentru dezvoltare regională, în valoare totală de 94,70 mln. euro.

- *Notificarea parvenită de la Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură.* Măsura de sprijin a constat în simplificarea procedurii în legătură cu majorarea bugetului măsurii de sprijin privind stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii post recoltare și procesare, în baza Hotărârii Guvernului nr.352 din 10.06.2015 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli pentru anul 2015. Ca urmare a examinării notificării, Plenul Consiliului Concurenței a constatat că măsura de sprijin constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat și a autorizat ajutorul de stat pentru dezvoltare regională în valoare de 99,15 mln. lei.

- *Notificarea parvenită de la Ministerul Finanțelor.* Beneficiarul măsurii de sprijin fiind S.A. „Termoelectrica”.

Măsura de sprijin a constat în acordarea împrumutului cu dobândă preferențială. În baza examinării notificării, Plenul Consiliului Concurenței a constatat că măsura de sprijin constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat și a autorizat ajutorul de stat pentru prestarea serviciului de interes economic general, oferit S.A. „Termoelectrica” în vederea îmbunătățirii infrastructurii de alimentare cu energie termică, în valoare de 673,51 mln. lei.

4.2 Evidența și raportarea ajutorului de stat

În conformitate cu art.21 alin.(3) din Legea cu privire la ajutorul de stat, Consiliul Concurenței întocmește un raport anual privind ajutoarele acordate. În acest sens, în anul 2015, a fost elaborat Raportul privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova în perioada 2011-2013. Acesta este primul raport, de la intrarea în vigoare a Legii nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, elaborat în baza datelor cuprinse în formularele de raportare a ajutoarelor de stat, prezentate de către furnizorii de ajutor de stat și beneficiarii ajutorului de stat. Raportul dat cuprinde o analiză a valorii, structurii și a tendințelor înregistrate în acordarea ajutoarelor de stat până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat și anume în perioada 01.01.2011-16.08.2013, o prezentare a cadrului normativ în domeniul ajutorului de stat elaborat și adoptat în perioada de raportare precum și reflectă inițierea elaborării SIRASM.

În anul de referință au fost raportate ajutoarele existente, altele noi, precum și ajutoarele de minimis. În acest sens, se remarcă faptul că măsurile de ajutor de stat

raportate pentru perioada (01.01.2012-16.08.2013), cuprind inclusiv ajutoarele, a căror valoare s-a situat sub pragul de minimis (2 mln. lei).

Pentru următoarea perioadă (17.08.2013-31.12.2014), ajutorul de stat acordat în baza cadrului general este examinat separat de ajutorul de minimis.

Pe parcursul anului 2015, au parvenit modificări și completări din partea furnizorilor de ajutor de stat, astfel, datele raportate pentru anii 2012 și 2013 au fost actualizate și corectate în conformitate cu informația prezentată. Valoarea ajutorului de stat raportat s-a micșorat de la 4 873,24 mln. lei în anul 2012 la 4 441,12 mln. lei în anul 2014, aceasta a fost determinată inclusiv de aplicarea metodologiei Uniunii Europene în partea ce ține de analiza ajutoarelor de stat.

Tabelul nr.2

Ajutorul de stat raportat pentru perioada 2012-2014

Nr.	Indicatori	2012	2013	2014
1.	Ajutorul de stat exprimat în:			
1.1.	mln. lei	4 873,24	4 183,30	4 441,12
1.2.	mii euro*	313 190,90	250 197,45	238386,57
2.	Ponderea în PIB, %	5,52	4,16	3,96

**calculat în baza cursului mediu anual al leului în raport cu euro, sursa BNM (lei/euro anul 2012=15.56, anul 2013= 16.72; anul 2014= 18.63)*

Cât privește ponderea ajutorului de stat în PIB, aceasta s-a micșorat de la 5,52% în anul 2012 la 3,96% în anul 2014, sau cu 1.56 puncte procentuale. Indicatorul respectiv este în continuare mai mare față de cel înregistrat de țările membre ale Uniunii Europene, care în conformitate cu recomandarea Consiliului European prin Strategia de la Lisabona, trebuie să acționeze ca parte a unei politici active de concurență, pentru reducerea nivelului general al ajutoarelor de stat, astfel încât acesta să constituie mai puțin de 1% din PIB fără a compromite scopul măsurilor de sprijin și anume corectarea eșecurilor pieței.

În perioada 2012-2014, întreprinderile au beneficiat de măsuri de sprijin acordate ca ajutoare individuale, care alcătuiesc 69,65% din numărul total de măsuri acordate, și de scheme de ajutor de stat deschise mai multor beneficiari. Din punct de vedere valoric, au prevalat schemele de ajutor de stat, constituind 89,64% din valoarea totală.

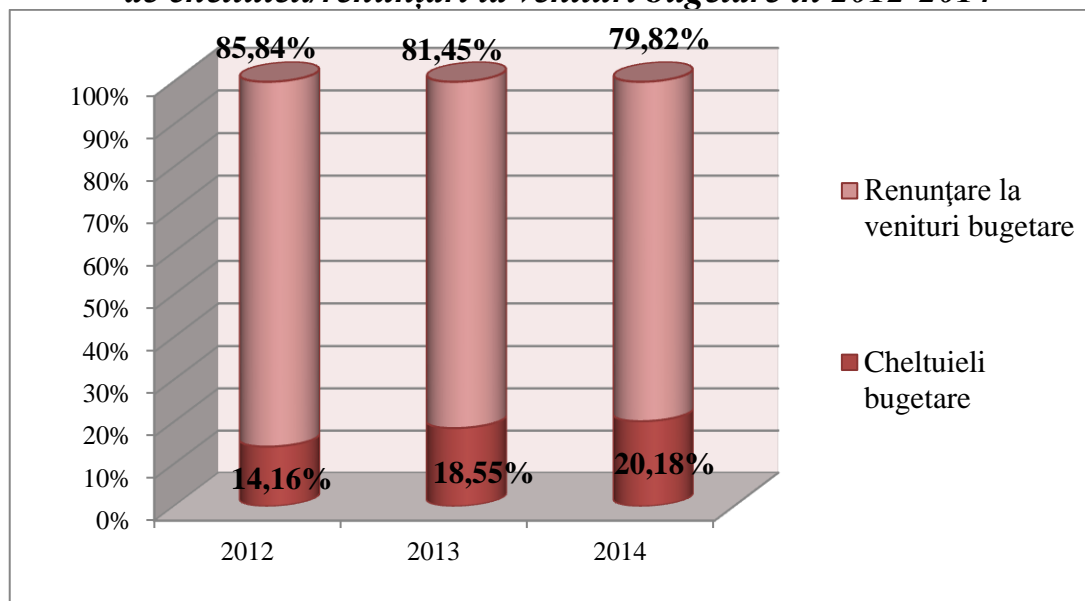
Pentru acordarea ajutoarelor de stat, furnizorii pot utiliza diverse modalități de sprijinire a beneficiarilor. În funcție de politica publică într-un anumit domeniu și de specificul întreprinderilor care necesită sprijin, furnizorul alege un instrument de acordare care oferă cea mai bună posibilitate de îndeplinire a obiectivului propus.

În perioada 2012-2014, cea mai mare pondere a ajutoarelor de stat oferite de furnizori au fost cele de natura renunțării la venituri bugetare, alcătuind 82,50% din valoarea ajutorului de stat raportat. Acest fapt s-a datorat, în special, valorii mari a ajutoarelor de stat acordate sub forma scutirilor, reducerilor, amânărilor sau eşalonărilor la plata impozitelor și taxelor, constituind 78,93% din valoarea totală a ajutoarelor de

stat raportate. Merită să fie menționat faptul că ajutoarele de stat de natură fiscală sunt considerate mai nocive pentru mediul concurențial.

Figura nr. 1

Structura ajutorului de stat în funcție de cheltuieli/renunțări la venituri bugetare în 2012-2014

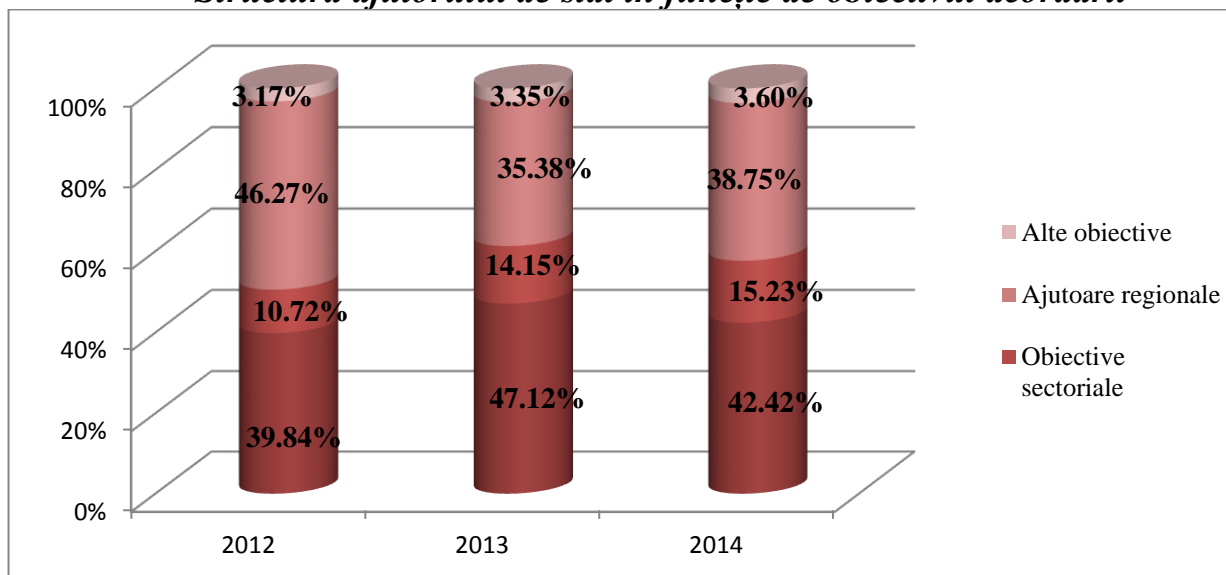

Ajutorul de stat acordat pentru obiective orizontale și pentru dezvoltare regională a constituit mai mult de 80,0% din valoarea totală a ajutorului de stat raportat.

Potrivit practicii internaționale, ajutoarele de stat orizontale și regionale au un impact nesemnificativ asupra mediului concurențial și din aceste considerente sunt mai tolerate în comparație cu ajutoarele de stat sectoriale.

Figura nr. 2

Structura ajutorului de stat în funcție de obiectivul acordării

Valoarea ajutoarelor de minimis raportată pentru anul 2013 a fost de 0,54 mil. lei, iar pentru anul 2014 a constituit 82,77 mil. lei. Valoarea semnificativ mai mică a ajutorului de minimis în anul 2013 în raport cu anul 2014, s-a datorat perioadei incomplete de raportare a ajutorului de minimis (începând cu data intrării în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat).

Cele mai multe ajutoare de minimis au fost acordate de APL, acestea constituind 81.46% din numărul total de măsuri acordate. Potrivit valorii ajutorului de minimis raportat pentru perioada analizată, 81.29% din valoarea totală au fost oferite de autoritățile publice centrale.

Cea mai mare pondere din valoarea a ajutorului de minimis raportat a fost acordat sub formă de subvenții, aceasta constituind 80.10% din total în anul 2014.

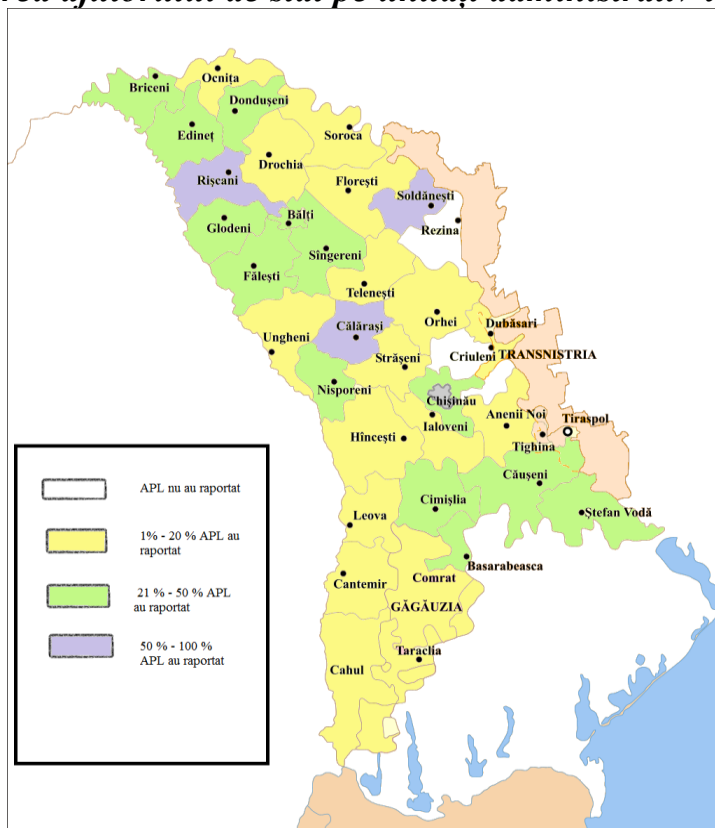
În anul 2014 cea mai mare valoare a ajutorului de minimis a fost orientat pentru susținerea IMM și pentru prestarea SIEG.

Cât privește ajutorul de stat acordat de către APL, se observă un caracter neuniform al nivelului de raportare de către APL (*Figura nr.3*). Acest calcul a constituit raportul dintre numărul total de APL care au raportat ajutorul de stat și numărul total de APL din unitatea administrativ-teritorială respectivă.

Unitățile administrativ-teritoriale cu cea mai mare pondere de raportare a ajutorului de stat sunt raioanele Râșcani, Șoldănești și Călărași, atingând un nivel de raportare de peste 50%.

Figura nr. 3

Raportarea ajutorului de stat pe unități administrativ-teritoriale

Cât privește raportarea ajutorului de stat din partea autorităților publice centrale, din 36 de autorități, 22 au raportat ajutoarele de stat acordate în perioada de referință, iar celelalte 14 autorități au menționat că nu au acordat ajutoare de stat. Majoritatea autorităților care nu au prezentat informație, nu dispun de un sistem de evidență a ajutoarelor de stat acordate pe fiecare beneficiar.

Respectarea prevederilor din domeniul ajutorului de stat va contribui la realizarea obiectivelor vizate, la corectarea disfuncționalităților pieței, la creșterea competitivității economiei naționale și reducerea disparităților regionale.

4.3 Investigarea încălcărilor legislației cu privire la ajutorul de stat

La data de 27.11. 2014, BNM a notificat Consiliul Concurenței intenția de acordare a ajutorului de stat băncilor: S.A. „Banca de Economii”, B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „UNIBANK” S.A.

Plenul Consiliului Concurenței a decis că măsura de sprijin notificată de către BNM constituie ajutor de stat în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat și a autorizat măsura de sprijin pentru salvarea celor trei bănci.

Conform Legii cu privire la ajutorul de stat și Deciziei Plenului Consiliului Concurenței, BNM urma să prezinte Consiliului Concurenței în termen de 6 luni de la acordarea ajutorului de stat, un plan de restructurare sau de lichidare a beneficiarilor. Dat fiind faptul că planul menționat nu a fost prezentat către expirarea termenului, Plenul Consiliului Concurenței a dispus inițierea investigației referitor la semnele încălcării legislației în domeniul ajutorului de stat de către BNM.

În urma investigației, s-a constatat că folosirea ajutorului de stat de către băncile comerciale beneficiare după expirarea a 6 luni de la acordarea acestuia se consideră abuzivă, respectiv băncile comerciale urmează să ramburseze ajutorul de stat în cauză.

Totodată, nenotificarea ajutorului de stat de către Ministerul Finanțelor sub formă de garanții de stat în condiții preferențiale pentru S.A. „Banca de Economii”, B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „UNIBANK” S.A. este o încălcare a Legii cu privire la ajutorul de stat.

Astfel, Banca Națională a Moldovei va întreprinde măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului utilizat abuziv de către cele trei bănci. Iar Ministerul Finanțelor va întreprinde măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului acordat, sub formă de garanții în condiții preferențiale pentru băncile nominalizate.

4.4 Sistemul informațional automatizat Registrul Ajutorului de Stat

Sistemul informațional automatizat „Registrul ajutoarelor de stat” contribuie la crearea condițiilor pentru eficientizarea mecanismului de notificare, autorizare, și raportare a ajutorului de stat.

Pe parcursul anului 2015, ca urmare a implementării sistemului, au fost înregistrate un șir de reușite în vederea atingerii obiectivelor de eficientizare a procesului de

notificare și raportare a ajutorului de stat și creșterea nivelului de transparență în procesul decizional.

În acest an, în premieră, platforma SIRASM a fost utilizată de către furnizorii ajutorului de stat în vederea notificării măsurilor de sprijin acordate. În procesul de examinare a notificărilor atât Consiliul Concurenței, cât și furnizorii de ajutor de stat au comunicat prin intermediul sistemului, astfel costurile de corespondență prin utilizarea opțiunii de mesagerie și timpul de transmitere a documentelor fiind reduse.

Sistemul dispune de opțiunea generării informației sistematizate privind notificările examinate de către Consiliul Concurenței, cu posibilitatea filtrării datelor atât pe criteriul furnizorului ajutorului de stat, cât și pe cel al beneficiarului.

Este de menționat că până la sfârșitul anului 2015, în sistem au fost introduse 350 măsuri de ajutor de stat. Sistemul generează date sintetice privind măsurile raportate de furnizori, astfel asigurându-se evidența ajutoarelor de stat.

Sistemul oferă informații, care sunt plasate pe pagina web a Consiliului Concurenței și sunt accesibile pentru autoritățile publice, societatea civilă, cercetătorii științifici etc. Informația respectivă clasifică ajutorul de stat acordat în Republica Moldova după următoarele criterii: valoarea totală; obiectivele; formele; regiunile țării unde sunt distribuite ajutoarele de stat. Totodată, în vederea asigurării securității informației stocate, sistemul este găzduit de Î.S. „CRIS Registru”.

Capitolul V. Promovarea culturii concurențiale

Formarea și menținerea unui mediu concurențial loial este o prioritate națională, prevăzută de Constituție, Acordul de Asociere, precum și de strategiile și programele naționale. Promovarea culturii concurențiale este una din atribuțiile principale ale Consiliului Concurenței prevăzută de art.39 lit.a) din Legea concurenței.

Asigurarea mediului concurențial loial poate fi realizată prin implicarea tuturor părților și anume ale mediului de afaceri, ale autorităților statului, ale mass-mediei, ale societății civile și ale Consiliului Concurenței. Promovarea culturii concurențiale are ca scop creșterea nivelului de informare a societății asupra subiectelor în materie de concurență și ajutor de stat

În anul 2015, au fost înregistrate progrese în realizarea acestui obiectiv important, fiind organizată o serie de evenimente publice, Consiliul Concurenței participând cu interviuri și publicații pe subiecte relevante, mediatizând activitățile realizate prin intermediul diferitor mijloace de informare, inclusiv în rețeaua Internet.

5.1 Promovarea concurenței în dialogul cu autoritățile publice și agenții economici

Conștientizarea de către societate a faptului că, concurența este un factor vital pentru dinamizarea economiei naționale, îmbunătățirea mediului de afaceri și sporirea atractivității acestuia atât pentru lansarea noilor afaceri, cât și pentru dezvoltarea lor, este un obiectiv primordial al activității Consiliului Concurenței. Unul din instrumentele de bază în acest sens îl constituie dialogul cu autoritățile publice și agenții economici, care duce la cunoașterea problemelor de ordin concurențial cu care se confruntă societatea și la înțelegerea mai bună a priorităților de acțiune.

În 2015, dialogul cu autoritățile și instituțiile publice, dar și cu agenții economici a fost asigurat prin organizarea de ședințe, training-uri, mese rotunde și ateliere de lucru.

Astfel, în vederea elaborării și implementării Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat, prevăzut de Legea nr.166 din 11.07.2012 pentru aprobarea Strategiei Naționale de dezvoltare „Moldova 2020” și de Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere pentru anii 2014-2016, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.808 din 07.10.2014, Consiliul Concurenței a lansat, un dialog continuu de colaborare cu societatea. În acest sens, au fost contactate peste 140 de autorități publice administrative centrale și de reglementare, asociații profesionale și de business, în scopul familiarizării acestora cu politica statului în domeniul concurenței și al ajutorului de stat, și pentru identificarea barierelor anticoncurențiale. În acest context, a fost constituit un grup de lucru interinstituțional, cu participarea reprezentanților ministerelor, autorităților administrative centrale, autorităților de reglementare, care s-au întrunit în cadrul unor ateliere de lucru, ședințe și mese rotunde organizate de Consiliul Concurenței.

Totodată, Consiliul Concurenței a conlucrat activ cu principalii actori din sectoarele agriculturii și industriei alimentare, cu reprezentanții asociațiilor profesionale și de business din țară pentru o elaborare și implementare eficientă a Programului.

Elaborarea Programului național a constituit subiect de dezbateri în cadrul mesei rotunde organizate cu prilejul prezentării raportului anual de activitate al Consiliului Concurenței pentru perioada 2014, la care a participat conducerea Consiliului Concurenței al Republicii Moldova, conducători de autorități publice de țară și peste hotare, reprezentanți ai Delegației UE, ambasadori, oaspeți de onoare din străinătate, reprezentanți ai mediului de afaceri, precum și reprezentanți ai societății civile.

Astfel, au fost discutate subiecte cu privire la structura Programului, importanța lui, pașii de colaborare cu grupul de lucru, și impactul barierelor anticoncurențiale cu exemplificarea acestora. Participanții la dialog au abordat diferite aspecte specifice de ordin concurențial din domeniile de activitate ale acestora și au intervenit cu mai multe propuneri și obiecții asupra proiectului Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat.

Pe lângă constatarea și înlăturarea practicilor anticoncurențiale și a acțiunilor de concurență neloială, Consiliul Concurenței are și atribuția de prevenire a acestora. Or, una din acțiunile realizate de autoritatea de concurență, în scopul exercitării acestei sarcini, este organizarea de ședințe cu principalii actori, care ar putea influența mediul concurențial. În acest sens, în perioada de raportare au fost lansate și desfășurate discuții cu reprezentanții piețelor sensibile: a serviciilor bancare, hotelieră, agriculturii, a industriei alimentare etc.

În cadrul proiectului comun de asistență tehnică al Consiliului Concurenței și BERD, lansat în ianuarie 2015, au fost organizate întrevederi cu autorități publice și din sectorul privat în vederea explorării a trei domenii: farmaceutic, a transportului public și construcțiilor civile.

În această ordine de idei, în scopul colectării informației relevante pentru o analiză ulterioară mai detaliată, Consiliul Concurenței a organizat interviuri cu reprezentanții Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, ai Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, ai Ministerului Sănătății, cu reprezentanții societății civile, ai Biroului Național de Statistică, ai patronatelor, ai Agenției Medicamentului și Agenției Achiziții Publice.

În scopul de a-i atenționa pe actorii de pe piața valutară (bănci, case de schimb valutar) despre consecințele posibile ale activităților neonestе și înțelegerilor tacite între jucători, care afectează mediul concurențial și bunăstarea consumatorului, la 11.03.2015 Consiliul Concurenței a organizat o masă rotundă cu genericul ”Discuții asupra unor probleme pe piața bancară”. La eveniment au participat 31 de reprezentanți de nivel înalt, cei mai importanți actori de pe piața de schimb valutar: BNM, Asociația Băncilor din Moldova, băncile comerciale și casele de schimb valutar din Chișinău. Participanții au fost informați despre rolul și atribuțiile Consiliului Concurenței în soluționarea problemelor din acest domeniu.

În perioada de raportare, asigurarea dialogului și instituirea relațiilor de colaborare cu autoritățile și instituțiile din țară a fost realizată prin participarea la diverse dezbateri publice, unde reprezentanții Consiliului Concurenței au participat în calitate de experți pe probleme de concurență și ajutor de stat.

Astfel, în data de 07.04. 2015, la sediul companiei Efes Vitanta, pentru colaboratorii companiei-gazdă și celor a companiei Coca-Cola Hellenic Moldova a fost organizat un seminar tematic cu genericul „Concurența în sfera vânzărilor”.

Participanții la seminar au fost instruiți în domeniile privind legislația concurenței și rolul Consiliului Concurenței în respectarea acesteia, acordurile anticoncurențiale, limitele impuse față de titularul poziției dominante și concurența neloială. Scopul training-ului a rezidat în urmărirea evoluției legislației concurențiale în Republica Moldova, promovarea practicilor concurențiale legale, studierea cazurilor de concurență neloială investigate de Consiliul Concurenței și instruirea personalului companiei în spiritul respectării regulilor concurenței.

Totodată, la data de 17.12.2015, întru promovarea culturii concurențiale, a fost desfășurat un seminar de instruire a personalului Agenției Medicamentului și Dispozitivelor Medicale privind combaterea ofertelor trucate. Lecția publică a fost audiată de 9 angajați ai Agenției Medicamentului și Dispozitivelor Medicale – farmaciști, specialiști în achiziții publice și un jurisconsult ai secției achiziții dispozitivelor medicale. În cadrul instruirii au fost discutate semne ale trucării ofertelor de către întreprinderi, caracteristicile industriilor susceptibile acordurilor anticoncurențiale și practica internațională aferentă ofertelor trucate.

Un șir de evenimente dedicate promovării legislației în domeniul concurenței și asigurării dialogului precum și instituirii relațiilor de colaborare cu autoritățile și instituțiile din țară s-au desfășurat în afara sediului autorității de concurență. În acest sens, angajații Consiliului Concurenței au realizat prezentări și instruirii: în cadrul ciclului de mici dejunuri tematice organizate de CCI France Moldavie, unde au fost prezentate acțiunile prioritare ale Consiliului Concurenței în contextul intrării în vigoare a Acordului de Asociere, provocări și perspective; la Simpozionul științifico-practic ”Lecturi AGEPI 2015”, ediția a XVII-a, Sesiunea 1 (plenară) ”Evoluții recente în domeniul protecției și respectării drepturilor de proprietate intelectuală” cu prezentarea comunicatului științifico-practic având genericul ”Puncte de interferență dintre protecția drepturilor de proprietate intelectuală și protecția concurenței loiale”; la ședința de lucru pentru prezentarea propunerilor de modificare a legislației publicității, organizată de Asociația Agențiilor de Publicitate și Programul „Femeile în politică” (PNUD); la dezbateri publice pe marginea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative privind controlul alcoolului, la sediul Ministerului Sănătății ș.a.

La fel, reprezentanții Consiliului Concurenței sunt membri ai 13 grupuri de lucru externe, dintre care 11 în cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, unul la Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor și unul la Procuratura Generală.

5.2 Activitatea de informare și promovare în domeniul ajutorului de stat

Fiind un domeniu nou în Republica Moldova, ajutorul de stat necesită o atenție deosebită în contextul informării beneficiarilor, furnizorilor și a altor persoane interesate. Informarea societății despre ajutorul de stat constituie o prioritate în politicile Consiliului Concurenței, ajutorul de stat fiind acea măsură de sprijin, ce conferă beneficiarului un avantaj economic și poate distorsiona mediul concurențial.

Întru promovarea Legii cu privire la ajutorul de stat, în anul 2015 au fost organizate un șir de ședințe și mese rotunde cu autoritățile publice centrale și locale, agenții economice și reprezentanții societății civile.

Astfel, în perioada raportată, subdiviziunile Consiliului Concurenței au organizat 33 de ședințe și seminare de instruire cu participarea reprezentanților mai multor entități printre care: Cancelaria de Stat, Ministerul Mediului, Ministerul Economiei, S.A. „Mina din Chișinău”, Î.M. “Apă - Canal” Strășeni, Î.M. “Piața centrală” Ialoveni, reprezentanții autorităților publice locale din raioanele Ialoveni, Căușeni, Leova, Râșcani, Hâncești, Strășeni, Sângerei, Șoldănești, Ceadâr-Lunga, Cimișlia, Nisporeni, mun. Chișinău, or. Comrat etc., inclusiv o ședință de lucru cu președinții de raioane, la care au participat reprezentanți din 27 de raioane. Totodată, în vederea eficientizării implementării SIRASM, a fost organizată o ședință cu reprezentanții a 27 de autorități publice centrale - furnizori de ajutor de stat.

În cadrul evenimentelor au fost prezentate informații cu referire la prevederile legislației în domeniul ajutorului de stat, formele ajutorului de stat și tipurile beneficiarilor ajutorului de stat, procedura de acordare, notificare și raportare a ajutorului de stat precum și modalitatea de completare a formularelor.

Totodată, au fost prezentate principalele opțiuni și posibilități ale Sistemul informațional SIRASM și oferită asistența necesară în vederea utilizării acestuia. Participanții au avut posibilitatea să adreseze întrebări și să primească răspunsuri exemplificate.

Odată cu publicarea Raportului privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova în perioada 2011-2013, a fost realizat un reportaj video pentru postul de televiziune MBC, în cadrul căruia au fost prezentate principalele concluzii privind ajutoarele de stat acordate în perioada de raportare și problemele identificate.

În scopul informării furnizorilor despre finalizarea perioadei de raportare a ajutoarelor de stat, a fost difuzat un spot video (*Figura nr.4*), o producție realizată și difuzată gratuit de către IPNA Compania ”Teleradio-Moldova”, care este un partener media fidel al autorității de concurență.

Spotul de informare privind termenul limită de raportare a ajutorului de stat a fost difuzat în luna martie și a înregistrat de 54 de apariții la Radio Național și de 75 de apariții la postul TV Moldova 1.

Spotul de informare privind termenul limită de raportare a ajutorului de stat

Consiliul Concurenței

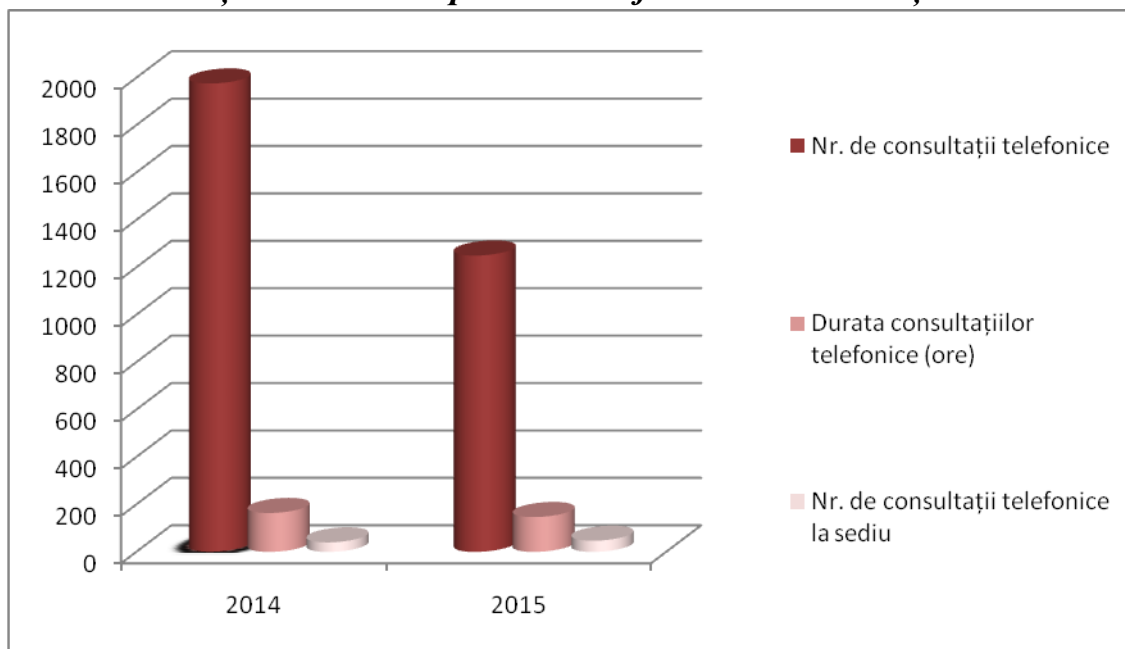
31 martie
data limită a raportării ajutoarelor de stat.

Pentru detalii ne puteți contacta la
Telefon: 27-45-65

www.competition.md

Totodată, în vederea asigurării implementării și promovării Legii cu privire la ajutorul de stat, pe întreg teritoriul țării, angajații Consiliului Concurenței au acordat asistență tehnică de specialitate pentru APC și APL de nivelul I și II, în număr de 1250 de consultații telefonice, cu un total de circa 147 ore, ceea ce constituie o tendință pozitivă de micșorare a numărului de consultații telefonice oferite și numărului de ore acordate comparativ cu anul 2014, când au fost necesare 1 976 de consultații telefonice (+726), care au consumat 164 ore (+ 17).

Asistență tehnică de specialitate oferită APL-urilor și APC-urilor

În același timp, pentru acordarea suportului în completarea formularelor de raportare și notificare a ajutorului de stat a fost acordată asistența tehnică de specialitate pentru furnizorii de ajutor de stat prin intermediul a cca. 47 de consultații comparativ cu 40 acordate în 2014 (-7).

Este important în acest context de menționat că Consiliul Concurenței își propune o micșorare continuă pe viitor a numărului de consultații telefonice acordate și a numărului de ore destinate acestora, ceea ce va constitui un indicator de performanță în domeniul promovării legislației în domeniul ajutorului de stat.

5.3 Promovarea culturii concurențiale prin intermediul evenimentelor organizate

Acțiunile Consiliului Concurenței, regulile necesare pentru asigurarea unui mediu de afaceri concurențial, dar și măsurile de prevenire a practicilor anticoncurențiale, au fost promovate în cadrul a 31 de evenimente (conferințe, seminare, mese rotunde, ateliere de lucru) organizate cu implicarea reprezentanților ai autorităților publice, ai autorităților de reglementare, ai sectorului bancar, ai industriei de morărit și panificație, precum și producătorii agricoli, consumatorii, exportatorii, transportatorii, precum și experți în domeniile date.

Primul eveniment în acest sens a fost organizat la data de 06.02.2015, când a avut loc prima ședință a grupului de lucru interinstituțional pentru elaborarea Programului național și a întrunit peste 40 de reprezentanți ai ministerelor, autorităților administrative centrale, autorităților de reglementare, în vederea familiarizării acestora cu politica statului în domeniul concurenței și ajutorului de stat. În cadrul evenimentului au fost discutate subiecte cu privire la structura Programului, importanța lui, pașii de colaborare cu grupul de lucru, și impactul barierelor anticoncurențiale cu exemplificarea acestora.

Ulterior, în vederea elaborării și implementării eficiente a Programului național, pe parcursul anului 2015, Consiliul Concurenței a organizat un șir de ședințe și întruniri cu participarea reprezentanților asociațiilor și mediului de afaceri din diferite domenii.

În acest sens, poate fi menționată masa rotundă ce a avut loc în cadrul evenimentului de lansare a Raportului de activitate al Consiliului Concurenței pentru 2014, din 02.06.2015, când a fost anunțat startul consultațiilor publice privind conținutul proiectului Programului național și masa rotundă cu principalii actori ai sectoarelor strategice pentru țară: agricultura și industria alimentară, din 14.09.2015.

În cadrul acestor evenimente au fost discutate subiecte cu privire la barierele anticoncurențiale și standardele de activitate, problemele și tendințele existente. De asemenea, participanții au abordat diferite aspecte specifice de ordin concurențial din domeniile de activitate ale acestora și au intervenit cu mai multe propuneri și obiecții asupra proiectului Programului național.

Pe parcursul anului 2015, în calitate de formatori la nivel internațional, colaboratorii Consiliului Concurenței, au susținut, în cadrul proiectului Uniunii Europene ”Armonizarea sistemului de achiziții publice din Ucraina la standardele UE” în perioada 16-17.03.2015, un training de instruire privind implementarea Legii cu

privire la ajutorul de stat pentru un grup de experți din Ucraina. În cadrul acestui eveniment, experții Consiliului Concurenței al Republicii Moldova au prezentat oaspeților din Ucraina evoluția sistemului ajutorului de stat în Republica Moldova, reglementarea acestuia, procedurile de notificare, autorizare, monitorizare și raportare a ajutoarelor de stat etc. Participanții la training au fost familiarizați cu privire la evidența și inventarul ajutorului de stat. De asemenea, colegilor din Ucraina le-a fost prezentat platforma IT de raportare și notificare a ajutorului de stat, SIRASM. Totodată, la 17.03.2015, în cadrul acestui training, la sediul Consiliului Concurenței, a avut loc seminarul privind implementarea ajutorului de stat în sectorul energetic. Evenimentul s-a desfășurat cu participarea reprezentanților din partea Ministerului Economiei al Republicii Moldova, care au vorbit despre modernizarea sectorului energetic în Moldova după semnarea Acordului de Asociere și a Tratatului de instituire a Comunității Energetice. Experții au prezentat colegilor din Ucraina strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030 și planurile de implementare a celui de-al treilea Pachet Energetic al UE. Participanții la eveniment au discutat despre mediul concurențial pe piețele energetice și perspectivele de dezvoltare a energiei regenerabile în ambele state.

În aceeași ordine de idei, colaboratorii Consiliului Concurenței au realizat în 2015 un șir de seminare informative în vederea promovării legislației în domeniul ajutorului de stat pentru reprezentanții APL-urilor și APC-urilor din țară.

Un eveniment de anvergura internațională a fost organizat cu ocazia lansării Raportului de activitate al Consiliului Concurenței pentru anul 2014. Acesta a avut loc la data de 02.06.2015 și a întrunit peste 100 de participanți: conducerea Consiliului Concurenței al Republicii Moldova, conducători de autorități publice naționale și de peste hotare, reprezentați ai Delegației UE, ambasadori, oaspeți de onoare din străinătate, mediul de afaceri, precum și reprezentanți ai societății civile și mass-media.

Un alt eveniment de talie internațională, lansat în premieră de Consiliul Concurenței, a fost inaugurarea Competition CaFE la 01.12.2015. Sub acest generic se vor desfășura tradițional cele mai importante evenimente din domeniul concurenței. Primul eveniment din cadrul acestei provocări a întrunit peste 50 de participanți și a fost dedicat lansării discuțiilor cu privire la rodul unei colaborări frumoase dintre Consiliul Concurenței, BERD, Compania de Consultanță LEAR și Agenția Achiziții Publice – studiul: ”Achizițiile Publice a Serviciilor de Întreținere și Reparații ale Drumurilor în Republica Moldova”. În Raportul prezentat de către LEAR, sunt enumerate o serie de probleme anticoncurențiale referitoare la piețele de întreținere și reparații a drumurilor. Adițional la descrierea cadrului normativ, este scoasă în evidență o serie de circumstanțe care pot limita concurența: limite de intrare pe piață, comportamente anticoncurențiale, bariere naturale de reglementare și instituționale.

În cadrul acestei colaborări, angajații Consiliul Concurenței și cei ai Agenției Achiziții Publice au avut posibilitatea să participe la instruirii cu privire la corectitudinea efectuării studiilor de piață și detectării semnelor ce indică la existența acțiunilor de trucare a ofertelor.

În vederea promovării culturii concurențiale, pe parcursul anului 2015 Consiliul Concurenței a realizat un șir de evenimente cu caracter social, al căror menire a fost să atragă atenția și a altor grupuri sociale decât cele implicate direct în acțiuni de concurență. În acest sens, la data 09.06.2015 a fost dat start campaniei cu genericul: ”Profesionalism, Concurență, Bunăstare”. Această campanie oferă posibilitatea de a participa la seminare interesante și utile în domeniul concurenței și ajutorului de stat, oferite de experți internaționali și din cadrul Consiliului Concurenței. În urma invitației lansate prin intermediul unui comunicat publicat pe pagina oficială web a Consiliului Concurenței și distribuit în rețelele social-media, primii participanți înscriși în cursa campaniei au beneficiat de un training oferit de experții din cadrul Proiectului de asistență tehnică BERD.

5.4 Asigurarea transparenței activității Consiliului Concurenței

În vederea respectării prevederilor Legii nr.239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional și Hotărârii Guvernului nr.96 din 16.02.2010 cu privire la acțiunile de implementare a Legii privind transparența în procesul decizional, Consiliul Concurenței a întocmit și a publicat pe pagina web oficială Raportul privind asigurarea transparenței în procesul decizional pentru anul 2014.

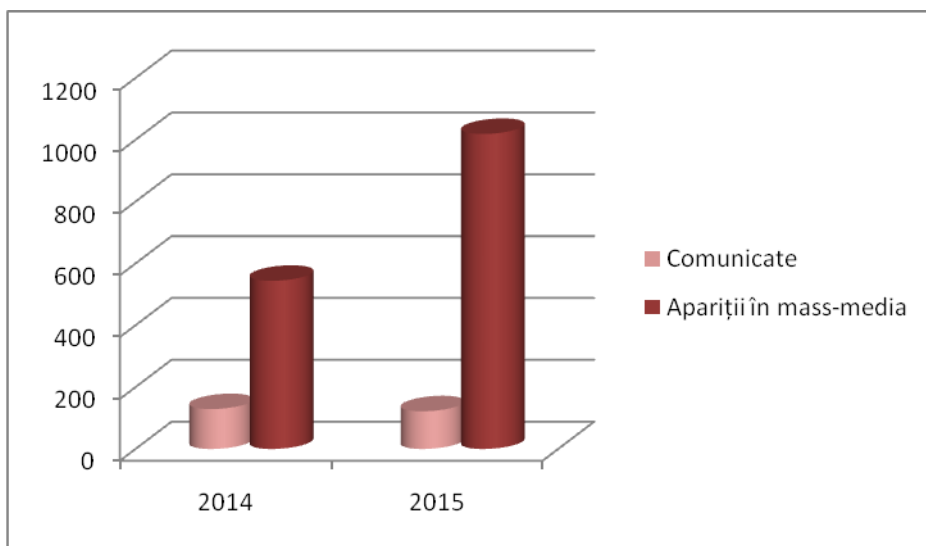
Totodată, pe pagina web a Consiliului Concurenței a fost publicată Declarația privind buna guvernare, în conformitate cu prevederile Ordinului nr.49 din 26.04.2012 cu privire la aprobarea Regulamentului privind evaluarea, raportarea sistemului de management financiar și control și emiterea declarației privind buna guvernare.

În vederea asigurării transparenței acțiunilor realizate, autoritatea a mediatizat cantitativ și calitativ activitatea desfășurată prin intermediul paginii web oficiale și a rețelelor sociale media. Astfel, în perioada de referință, pe pagina web oficială a Consiliului Concurenței au fost publicate 198 de materiale informative: comunicate de presă, decizii și materiale la rubrica Transparență decizională.

Reprezentanții Consiliului Concurenței au participat la 11 emisiuni TV și radio, au fost publicate 2 articole tematice în reviste specializate și au fost organizate 3 evenimente de presă. Ca urmare a acestora, în 2015 Consiliul Concurenței a acumulat pe diverse resurse (tv, on-line și presa scrisă) 1019 de materiale jurnalistice comparativ cu 544 de apariții în perioada similară a anului 2014, ceea ce reprezintă o creștere de 46,61%.

Figura nr.6

Grafic comparativ pe comunicate publicate și apariții în mass-media

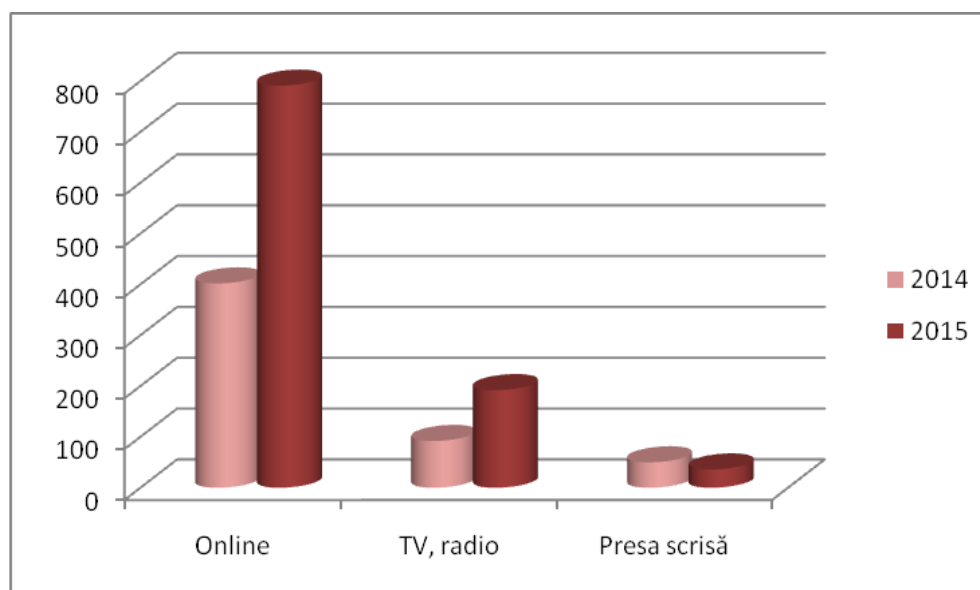

Cel mai mare număr de materiale a apărut în presa electronică – 791 față de 402 apariții în 2014. În sursele TV și radio au fost acumulate 192 de apariții față de 92 în 2014 și 36 de apariții în presa scrisă față de 50 în 2014, această scădere fiind datorată dezvoltării rapide și tendințelor de popularizare a spațiului virtual.

Cele mai multe articole au apărut în luna septembrie – 263 de materiale jurnalistice, urmat de februarie și martie, când au apărut 214 și respectiv 132 de materiale.

Figura nr.7

Grafic comparativ pe apariții în diferite surse

Promovarea culturii concurențiale și asigurarea transparenței activității Consiliului Concurenței, dar și constituirea unei căi de dialog direct cu publicul au fost asigurate și prin intermediul rețelelor de socializare. Consiliul Concurenței utilizează pe larg paginile sale în rețelele de socializare Twitter, LinkedIn și Facebook. În acest sens, a fost introdusă rubrica *Subiectul săptămânii*, care este completată săptămânal și conține noțiuni în domeniul concurenței și ajutorului de stat. Aceste pagini sunt menținute săptămânal prin postarea noutăților, interviurilor angajaților, a anunțurilor și acumulează în mediu în jur de 300 vizualizări pentru fiecare postare.

Capitolul VI. Managementul și resursele Consiliului Concurenței

Anul 2015 a fost unul important în ceea ce privește fortificarea capacităților instituționale. Unul din instrumentele de bază care contribuie la creșterea eficienței de muncă este dezvoltarea abilităților personalului, care a fost realizată prin intermediul instruirilor interne și externe, precum și printr-o serie de acțiuni întreprinse în vederea preluării celor mai bune practici internaționale din domeniul concurenței și ajutorului de stat.

Totodată în 2015 au fost atrase mai multe proiecte internaționale pentru fortificarea capacității instituționale, dezvoltarea aptitudinilor de analiză și investigare.

6.1 Resursele umane și organigrama

Personalul constituie sursa-cheie a Consiliului Concurenței, iar calitatea și cantitatea activității acestuia va determina eficiența autorității de concurență în timp.

Consiliul Concurenței este constituit din conducere, aparat executiv, format din 17 subdiviziuni specializate și operaționale, și 4 filiale teritoriale (nefuncționale în 2015).

La finele anului 2015, numărul total de angajați al Consiliului Concurenței alcătuia 76 persoane, dintre care efectiv activau 69 de persoane (5 demnitari, 60 persoane care dețin statut de funcționar public și 4 persoane care fac parte din personalul tehnic).

Tabelul nr. 3

Gradul de acoperire cu personal, la 31.12.2015

Nr.	Indicatori	Funcție de demnitate publică	Funcție publică de conducere	Funcție publică de execuție	Post de deservire tehnică	Total efectiv persoane
1.	Efectivul-limită de personal, unități	5	35	87	5	132
2.	Funcții publice ocupate, persoane	5	18	42	4	69
3.	Grad ocupare a funcțiilor publice, %	100,0	51,42	48,28	80,0	52,27

Pe parcursul anului 2015 au fost angajate 31 de persoane și 14 rapoarte de serviciu/relații de muncă au fost încetate.

Gradul scăzut de ocupare a funcțiilor publice vacante se datorează lipsei cunoștințelor și experienței în domeniul concurenței și ajutorului de stat. În cadrul

universităților din Republica Moldova nu există cursuri de pregătire profesională în domeniul concurenței și ajutorului de stat.

Consiliul Concurenței se confruntă cu problema lipsei auditului intern. Pe parcursul anului 2015, funcția de audit intern a fost în permanență expusă concursului, dar fără rezultate, din motivul coraportului disproporționat dintre nivelul de salarizare și volumului e lucru.

Personalul de specialitate din cadrul Consiliului Concurenței au preponderent studii superioare în domeniul juridic și economic. Tabelul 4 prezintă structura nivelului de pregătire profesională a salariaților din cadrul Consiliului Concurenței.

Tabelul nr. 4

Studiile personalului Consiliului Concurenței

Nr.	Tipul studiilor	Funcție de demnitate publică	Funcție publică de conducere	Funcție publică de execuție	Post de deservire tehnică	Total efectiv persoane
1.	Superioare, Economie	5	7	15	-	27
2.	Superioare, Juridice	1	6	18	1	26
3.	Superioare, Altele	-	5	9	1	15
4.	Medii de specialitate	-	-	-	2	2

După cum se poate observa, 97,11% din totalul angajaților au studii superioare, fapt care confirmă că persoanele care ocupă funcțiile respective corespund condițiilor înaintate pentru a ocupa o funcție publică.

Angajații cu studii medii de specialitate ocupă ponderea de 2,89% din totalul de personal, având funcții de șofer.

Colectivul Consiliului Concurenței este unul tânăr, cu vârsta medie, în anul 2015, de 32 de ani. Analizând structura personalului conform profilului de gen, observăm că numărul de femei care activează în cadrul Consiliului Concurenței este mai mare comparativ cu numărul de bărbați (55,07% femei și 44,93% - bărbați), acesta prevalând în rândul funcțiilor publice de conducere și de execuție.

Tabelul nr. 5

Personalul Consiliului Concurenței în funcție de gen

Nr.	Sexul	Funcție de demnitate publică	Funcție publică de conducere	Funcție publică de execuție	Post de deservire tehnică	Total efectiv persoane
1.	Femei	1	11	26	-	38
2.	Bărbați	4	7	16	4	31

Pe parcursul anului 2015, din numărul total de funcționari publici, 19 au fost debutanți, dintre care 16 au fost confirmați în funcția publică, 1 a demisionat și 2 urmează a fi confirmați în anul 2016.

Întrucât Consiliul Concurenței a stabilit standarde înalte de profesionalism pentru angajații săi, tot personalul nou angajat a beneficiat de integrare socio-profesională și a participat la cursuri de formare profesională atât interne, cât și externe.

În scopul asigurării transparenței, motivării personalului și minimizării fluctuației de cadre a fost elaborat și aprobat Regulamentul cu privire la atribuirea primelor angajaților Consiliului Concurenței. Astfel, pe parcursul anului 2015, 6 angajați au fost premiați cu diplome și prime unice cu ocazia jubileelor, iar cu prilejul Zilei profesionale a funcționarului public, 3 angajați ai Consiliului Concurenței au fost premiați cu diplomele de gradul I, II, și III.

6.2 Participarea la cursurile de perfecționare profesională

Dezvoltarea competențelor și abilităților personalului în vederea creșterii eficienței și eficacității instituției, este un scop primordial al Consiliului Concurenței. Astfel, pe parcursul anului 2015, personalul Consiliului Concurenței a beneficiat de **4 228 ore** de instruire interne și externe.

Tabelul nr. 6

Tipul și numărul de ore de instruire

Nr.	Tipul instruirilor	Numărul de ore de instruire
1.	Interne	2 974
2.	Externe în țară	350
3.	Externe în străinătate	904
	Total	4 228

Cele mai importante cursuri de instruire internă de care au beneficiat angajații Consiliului Concurenței, au fost:

- Instruirea oferită de experții autorității de concurență din Letonia, la subiectul: ”Aspecte teoretice și practice privind Legea concurenței”;
- Cursuri de instruire din partea reprezentanților BERD, cu tematica ”Definiția Pieței” și „Evaluarea Concurențială”;
- Training TAIEX în domeniul notificării, examinării și raportării ajutoarelor de stat, cu participarea șefului Oficiului de Monitorizare a Ajutoarelor de Stat din Ungaria;
- Instruire organizată de Baroul American de Inițiativă pentru Supremația Legii (ABA/ROLI) în cooperare cu Comisia Națională de Integritate, cu subiectul: ”Declararea proprietăților veniturilor și a conflictelor de interese. Sancțiunile disciplinare administrative și penale aplicabile”;
- Training BERD, cu tematica: ”Angajamente și studii de piață”;
- Seminar ”Management eficient”, pentru personalul cu funcții de conducere;

- Instruire cu privire la platforma ”SIRASM”;
- Seminar ”Evoluția istorică a dreptului concurențial”.

De cursuri de instruire externă și de schimb de experiență cu alte autorități de concurență din străinătate au beneficiat 29 de persoane, dintre care România – 9 persoane, Ungaria –7, Federația Rusă - 5, Ucraina – 2, cu o durată de totală de 904 ore.

6.3 Implementarea proiectelor internaționale

Pe parcursul anului 2015, Consiliul Concurenței, în contextul preluării celor mai bune practici internaționale din domeniul concurenței și ajutorului de stat, dar și în vederea dezvoltării relațiilor de colaborare internaționale, a realizat o serie de acțiuni. Acestea au avut menirea de a contribui la dezvoltarea și fortificarea colaborării în domeniul concurenței și ajutorului de stat cu multiple organisme internaționale cum ar fi Banca Mondială, UE, ICN, CIPA etc.

Astfel, în baza necesităților și priorităților de dezvoltare instituțională, precum și a apelurilor de proiect anunțate, pe parcursul perioadei de referință, Consiliul Concurenței a remis în adresa instituțiilor internaționale similare 9 propuneri de proiect și o scrisoare de intenție de colaborare. Din cele 10 propuneri remise instituțiilor internaționale, 5 proiecte au fost aprobate și implementate.

În aceste condiții, a fost acceptat și implementat, cu suportul *SlovakAid* și Ambasadei Republicii Slovace în Republica Moldova, un proiect. Acest proiect a fost realizat prin intermediul unei vizite de studiu la Bratislava, Slovacia, în perioada 12-15.05.2015, în care au fost delegați 6 specialiști ai Consiliului Concurenței. În cadrul vizitei, specialiștii au participat la o conferință internațională privind cadrul normativ și practicile UE în domeniul concurenței și la o întrevvedere cu experți ai Ministerul Finanțelor al Republicii Slovace în domeniul ajutorului de stat.

Pe data de 21.07.2015, ca răspuns la intenția de a colabora, adresată *FTC* și a negocierilor desfășurate la *sediul Băncii Mondiale în Washington*, 5 specialiști ai Consiliului Concurenței au participat la videoconferința Chișinău-Washington cu experții FTC, organizată cu suportul tehnic al Băncii Mondiale la Chișinău. Discuțiile s-au axat pe prevederile legislației SUA cu privire la publicitate și spam. În acest context, experții FTC au împărtășit experiența lor în domeniu, prezentând cazuri relevante, tehnici și metode utilizate în vederea investigării cazurilor de încălcare a legislației.

În perioada 22-25.10.2015 a fost implementat proiectul elaborat de *Institutul Allerhand*, privind Legea concurenței și legislația referitoare la ajutorul de stat din Republica Moldova. În cadrul proiectului a fost realizată o vizită de studiu în Varșovia, Polonia, la care au participat 5 specialiști ai Consiliului Concurenței. Aceștia au prezentat, la conferința internațională ”Cadrul normativ concurențial și al ajutorului de stat Republica Moldova - Polonia și comunitatea europeană”, o analiză comparativă a cadrului legislativ concurențial promovat de Autoritatea de Concurență din Polonia vis-a-vis de cadrul normativ promovat de Consiliul Concurenței al Republicii Moldova.

Un alt proiect realizat și implementat pe parcursul anului 2015, a fost cel finanțat de CzDA, privind suportul extern acordat Consiliului Concurenței în elaborarea documentelor de politici. În acest scop, a fost delegat un expert în domeniul concurenței, Michal Petr, care a elaborat, în perioada 27.10–14.12.2015, un document de politici privind promovarea culturii concurențiale în Republica Moldova.

În perioada 07-08.12.2015, a fost implementat proiectul *TAIEX ale Uniunii Europene* în domeniul ajutorului de stat. În cadrul training-ului au participat 22 de angajați ai Consiliului Concurenței din direcțiile Ajutorului de Stat, Juridică, Politici și Relații cu Publicul, precum și membrii Plenului Consiliului Concurenței. Training-ul s-a bazat pe aspecte teoretice, practice și studii de caz cu referire la examinarea măsurilor de sprijin acordate de către stat, monitorizarea ajutoarelor de stat, precum și investigarea ajutoarelor de stat, acordate ilegal.

De asemenea, în decembrie 2015, *FTC* a venit cu o propunere în adresa Consiliului Concurenței. În cadrul unui proiect de asistență tehnică acordată *Ucrainei*, specialiștii *FTC* urmează să efectueze, de câteva ori pe an, vizite de studiu la Consiliul Concurenței, pentru a oferi instruire privind detectarea și investigarea comportamentului anticoncurențial. De asemenea, experții ar oferi consultanță cu privire la cazurile în derulare și ar putea organiza ateliere de lucru, care ar aborda subiecte precum promovarea culturii concurențiale, stabilirea priorităților și eficiența instituțională etc. În prezent, se duc tratative, iar proiectul urmează a fi aprobat de *USAID*.

Totodată, pe parcursul anului 2015, au fost monitorizate și proiectele în derulare, inițiate în anii precedenți.

Tabelul nr.7

Lista proiectelor în derulare/finalizate în anul 2015

Nr.	Instituția contractată/donator	Denumirea proiectului
1.	Ministerul de Afaceri Externe al Estoniei	Promovarea bunei guvernări în cadrul autorităților pentru concurență și reglementare din Republica Moldova: administrare publică, e-guvernare și cooperare interinstituțională
2.	Banca Mondială	Ameliorarea Competitivității CEP-II
3.	BERD	Asistență Tehnică pentru Consiliul Concurenței
4.	UE	Suport pentru Consiliul Concurenței

Proiectul „Promovarea bunei guvernări în cadrul autorităților pentru concurență și reglementare din Republica Moldova: administrare publică, e-guvernare și cooperare interinstituțională” a fost lansat în 2014, cu susținerea *Ministerului de Afaceri Externe al Estoniei*, în parteneriat cu Școala de Drept a Universității Tehnologice din Tallinn. Proiectul viza consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice și creșterea rolului soluțiilor TIC și e-guvernării în creșterea eficienței și calității serviciilor

publice. În cadrul proiectului, experții estonieni au realizat training-uri pentru specialiștii Consiliului Concurenței, ai Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică și Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației. De asemenea, a fost realizată o vizită de studiu a reprezentanților autorităților de reglementare din Republica Moldova în Estonia. În 2015, proiectul a fost finalizat, având ca activități seminarii privind importanța implementării guvernării electronice, organizate la sediile autorităților de reglementare, inclusiv la Consiliul Concurenței.

Un alt proiect inițiat în 2014 și care urmează a fi implementat până în 2019, este *CEP-II Ameliorarea Competitivității, al Băncii Mondiale*. Proiectul își propune să îmbunătățească mediul de afaceri prin susținerea Guvernului în implementarea strategiilor orientate spre crearea unui mediu de afaceri favorabil, reducerea constrângerilor și costurilor pentru gestionarea unei afaceri. Principalii beneficiari ai proiectului sunt IMM-urile și companiile orientate spre export, întreprinderile din Moldova și investitorii străini, instituțiile de stat, printre care și Consiliul Concurenței.

În anul 2015, a avut loc procedura de selectare a expertului care urmează să ofere suport Consiliului Concurenței prin revizuirea și finalizarea unui studiu al sectoarelor economice, în scopul identificării obstacolelor majore în calea concurenței. De asemenea, pe data de 08.09.2015 a fost organizată o teleconferință privind aplicațiile pentru investigații cibernetice, la care au participat 4 experți ai Consiliului Concurenței.

La sfârșitul anului 2014, a demarat proiectul de asistență tehnică pentru Consiliul Concurenței, finanțat de *BERD*. Experți din cadrul companiei de consultanță Lear, a centrului de cercetare Proxenter și a universității Tor Vergata, au organizat, pe parcursul anului 2015, training-uri pentru angajații Consiliului Concurenței. La seminare au participat și reprezentanți ai Agenției Achiziții Publice și ai mediului de afaceri. În cadrul aceluiași proiect, Lear, Proxenter și specialiștii ai Consiliului Concurenței au inițiat un studiu al sectorului de întreținere și reparații a drumurilor din Republica Moldova. Obiectivul acestui studiu a constat în identificarea barierelor care ar putea restricționa concurența în sectorul dat, ulterior afectând negativ competitivitatea și creșterea economică a Republicii Moldova. În acest context, au fost organizate întâlniri cu reprezentanții autorităților de reglementare la nivel sectorial, Agenția Achiziții Publice, asociațiile internaționale și naționale ale oamenilor de afaceri, actori din cadrul sectorului public și privat. Au fost studiate rapoarte și analize economice în domeniu, precum și cele mai bune practici internaționale cu privire la politicile concurențiale.

O altă activitate importantă a proiectului a constituit-o organizarea evenimentului public Competition CaFÉ – Concurența și Achizițiile Publice, la care au fost prezenți participanții la studiu, reprezentanții instituțiilor publice centrale și locale, precum și ai mediului de afaceri. La eveniment au fost prezentate aspecte teoretice și practice cu referire la identificarea acordurilor anticoncurențiale în achizițiile publice, totodată au fost prezentate rezultatele curente ale studiului, acesta urmând a fi finalizat în 2016.

De asemenea, în 2015, a demarat proiectul *Suport pentru Consiliul Concurenței*, aprobat în 2014 și finanțat de UE. Proiectul își propune să îmbunătățească cunoștințele și competențele specialiștilor Consiliului Concurenței privind practica implementării legislației concurențiale (training-uri, seminare, vizite de studiu, ghiduri, documente strategice), să promoveze cultura concurențială în Republica Moldova și să elaboreze cadrul normativ secundar în domeniul concurenței. În decembrie 2015, a fost elaborat un raport inițial care descrie obiectivele proiectului, acțiunile propuse și rezultatele care urmează a fi obținute pe parcursul celor 24 de luni de desfășurare a proiectului.

6.4 Raportul financiar anual

Anual Consiliul Concurenței estimează costurile activității sale și își planifică propriul buget, acesta fiind remis Ministerului Finanțelor, care la rândul său, îl transmite, după aprobare, Guvernului pentru includerea în proiectul Legii bugetare anuale.

Conform Planului de finanțare aprobat de Ministerul Finanțelor pentru 12 luni ale anului 2015, pentru Consiliul Concurenței au fost aprobate surse financiare la componenta de bază de 15 457,2 mii lei.

Executarea planului de finanțare pentru 12 luni ale anului 2015 conform clasificăției bugetare este prezentată în *Tabelul 8*.

Tabelul nr. 8

Analiza executării bugetului Consiliului Concurenței în anul 2015 componenta de bază

	Indici	Planificat, mii lei	Executat, mii lei	Cota executării bugetului, %
1.	Retribuirea muncii	7073,7	7073,7	100,0
2.	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	1575,7	1575,7	100,0
3.	Plata mărfurilor și serviciilor	5979,1	5833,0	97,5
4.	Deplasări în interes de serviciu	496,7	496,5	99,8
5.	Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală	285,3	285,3	100,0
6.	Transferuri către populație	46,8	46,8	100,0
	TOTAL	15457,2	15310,8	99,5

Analiza alocațiilor destinate Consiliului Concurenței, conform Legii bugetului de stat pe anul 2015, pe perioada de gestiune, de la componenta de bază, denotă că acestea au fost prevăzute preponderent pentru retribuirea muncii personalului și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

Informația prezentată mai sus reflectă faptul că la componenta de bază a avut loc neexecutarea bugetului pentru anul 2015 în sumă de 146,4 mii lei. La sfârșitul anului 2015 instituția nu și-a putut onora mai multe plăți contractuale, din motive obiective.

Executarea bugetului Consiliului Concurenței pe părți componente în dinamică (2014-2015) conform clasificăției bugetare este prezentată în *Tabelul 9*.

Astfel, o bună parte din mijloacele alocate pe parcursul anilor pentru întreținerea Consiliului Concurenței, aproximativ 45%, a fost folosită pentru retribuirea muncii angajaților, asigurată în conformitate cu prevederile Legii nr.355-XVI din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, Legii nr.48 din 22.03.2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici, Hotărârii Guvernului nr.331 din 28.05.2012 privind salarizarea funcționarilor publici și Hotărârii Guvernului nr.1062 din 15.09.2006 privind salarizarea personalului unor organizații, instituții și întreprinderi monitorizate de Cancelaria de Stat (cu modificările ulterioare) pentru șoferi.

Tabelul nr. 9

Executarea bugetului Consiliului Concurenței în dinamică (2014-2015)

Nr.	Indici	Anul 2014	Cota parte în buget (%)	Anul 2015	Cota parte în buget (%)
1.	Retribuirea muncii	6473,2	44,8	7073,7	46,2
2.	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	1441,0	9,9	1575,7	10,3
3.	Plata mărfurilor și serviciilor	2808,8	19,4	5833,0	38,1
4.	Deplasări în interes de serviciu	782,0	5,4	496,5	3,2
5.	Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală	241,6	1,7	285,3	1,9
6.	Transferuri către populație	97,8	0,7	46,8	0,3
7.	Procurarea mijloacelor fixe	2619,2	18,1		
	TOTAL	14463,6	100,0	15310,8	100,0

În scopul retribuirii muncii personalului Consiliului Concurenței, au fost precizate alocații în sumă totală de 7 073,7 mii lei, cheltuielile de casă constituind 7 073,7 mii lei, astfel cheltuielile precizate executându-se la nivelul de 100%.

În urma executării propriului buget, Consiliul Concurenței a înregistrat, la 01.01.2016, datoriile creditoare în sumă de 917,3 mii lei, din care 725,1 mii lei (81,99%) constituie datoriile față de personal la retribuirea muncii, la contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii și la primele de asigurare obligatorie de asistență medicală,

calculate pentru luna decembrie 2015, cu termenul de achitare în ianuarie 2016, iar 192,1 mii lei (21%) - defalcările față de diferiți creditori.

Datoriile creditoare menționate s-au format din cauza neachitării de către Trezoreria de Stat a ordinelor de plată, prezentate spre achitare în lunile iulie-decembrie 2015.

Datoriile debitoare în sumă de 109,6 mii lei includ 19,5 mii lei la contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii și la primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, plata mărfurilor și serviciilor 90,1 mii lei, (întreținerea mijloacelor de transport – 83,3 mii lei procurarea combustibilului prin sistemul Card-tag, servicii editoriale 6,8 mii lei)

Datorii creditoare cu termenul de prescripție expirat 117,4 mii lei, inclusiv 103,5 mii lei – rechizite de birou, materiale și obiecte de uz gospodăresc, 4,7 mii lei - întreținerea mijloacelor de transport, 1,1 mii lei - cheltuieli de protocol, 8,1 – mărfuri și servicii neatribuite altor alineate.

Conform datelor Raportului financiar, pentru deplasări în interes de serviciu pe perioada de gestiune au fost precizate mijloace financiare în sumă de 496,7 mii lei. Efectiv s-au utilizat conform destinației alocații bugetare în sumă de 496,5mii lei, inclusiv pentru deplasări peste hotare – 496,1 mii lei, cheltuieli aferente participării angajaților Consiliului Concurenței la congrese, seminarii, reuniuni, întâlniri organizate de organismele internaționale de concurență în scopul schimbului de experiență, acumulării de noi cunoștințe în domeniul concurenței. Multe inițiative de instruire oferite de instituțiile-gazdă, selectate de Consiliului Concurenței, au fost finanțate din sursele acestora.

6.5 Raportul de performanță

Nevoia de eficientizare a activității Consiliului Concurenței în procesul de realizare și furnizare a serviciilor publice, a determinat introducerea sistemului indicatorilor de performanță. Acest sistem face posibilă evaluarea consumului de resurse în raport cu rezultatele obținute și compararea lor cu nivelurile stabilite ca obiective planificate.

Pornind de la prevederile Legii concurenței și Legii nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, au fost stabiliți următorii indicatori de performanță, care reies din activitatea și specificul Consiliului Concurenței:

- Bunăstarea consumatorilor;
- Coraportul dintre resursele publice utilizate și contribuția la creșterea bunăstării consumatorilor.

Raportul de performanță reprezintă o sinteză de autoevaluare cantitativă și calitativă a rezultatelor Consiliului Concurenței, fiind parte componentă a Raportului financiar, în care este reflectată utilizarea bugetului. Bugetul de performanță este acel buget care permite ameliorarea eficienței și eficacității cheltuielilor prin corelarea resurselor utilizate cu rezultatele, apelând permanent la informații privind performanța.

Informația de performanță reprezintă informația ce vizează rezultatul obținut în urma utilizării fondurilor publice.

În anul 2015, Consiliul Concurenței a reușit să înregistreze rezultate mai bune comparativ cu anii anteriori. În contextul preluării celor mai bune practici internaționale privind evaluarea impactului autorităților de concurență, Consiliul Concurenței a implementat calcularea indicatorilor de performanță care se aplică în cele mai dezvoltate țări.

Obiectivul de bază al Consiliului Concurenței, în vederea realizării scopului propus, îl constituie raportul supraunitar dintre bunăstarea consumatorilor și bugetul alocat. În 2015, impactul pozitiv asupra bunăstării consumatorilor a fost de 5 ori mai mare decât resursele publice utilizate de autoritate (bunăstarea consumatorilor – 77,83 mln. lei vs bugetul Consiliului Concurenței – 15,46 mln. lei).

În continuare, vor fi menționate acțiunile care reflectă eficiența activității Consiliului Concurenței.

În perioada de raportare au fost realizate 9 studii utile de cunoaștere a piețelor, fiind planificate 3, fapt care permite crearea unei imagini asupra mai multor piețe, identificând reglementările sau practicile cu caracter anticoncurențial ce pot duce la distorsionarea funcționării lor.

Totodată, au fost întocmite 43 de procese verbale de cercetare a plasării publicității, fapt care a contribuit la eliminarea problemelor din sectorul hotelier, activitatea fiind realizată în partereneriat cu Agenția Turismului.

Tabelul nr.10

Raportul privind indicatorii de performanță

Nr.	Denumirea	Unitatea de măsură	Anul de gestiune 2015		
			aprobat	realizat	devieri (+/-)
1.	Bunăstarea consumatorilor	Mii lei	25653,6	77831.1	52177,5
2.	Numărul studiilor utile în anul de gestiune	Unități	3	9	6
3.	Numărul proceselor verbale de cercetare a plasării publicității	Unități	30	43	13
4.	Numărul seminarelor și instruirilor organizate cu părțile interesate în anul de gestiune	Unități	10	31	21
5.	Numărul aparițiilor în mass - media în perioada de gestiune	Unități	26	1019	993
6.	Coraportul dintre resursele utilizate și bunăstarea consumatorilor	Raport	0,5	0,2	0,3

În anul 2015, Consiliul Concurenței a organizat 31 de evenimente în vederea promovării culturii concurențiale precum și cu scopul informării APC și APL cu prevederile Legii cu privire la ajutorul de stat și implementării platformei SIRASM.

Problemele concurențiale și acțiunile întreprinse în vederea soluționării acestora au fost reflectate activ în cele cca 1 019 materiale jurnalistice apărute pe diverse resurse - tv, on-line și presa scrisă, 99,81% dintre acestea înregistrând o tonalitate favorabilă și/sau neutră, fapt care vorbește despre un impact considerabil al activității desfășurate de către Consiliul Concurenței.

În același context, grație acțiunilor întreprinse în vederea asigurării transparenței, Consiliul Concurenței a acumulat 1 019 apariții în sursele mass-media, depășind cu 993 de unități indicatorul planificat. Aportul surselor mass-media în promovarea și informarea publicului larg cu privire la prevederile legislației concurențiale, ajutorului de stat și ale publicității a fost unul semnificativ.

Coraportul dintre resursele utilizate și bunăstarea consumatorilor a constituit 0,2, față de cel planificat de 0,5. Aceasta reflectă utilizarea eficientă a resurselor în vederea exercitării adecvate a atribuțiilor Consiliului Concurenței.

Astfel, datorită sistemului indicatorilor de performanță bazat pe impactul asupra bunăstării consumatorilor, a crescut eficiența muncii și responsabilitatea angajaților. Totodată, implementarea sistemului indicatorilor de performanță, a avut ca efect creșterea motivației angajaților Consiliului Concurenței în realizarea obiectivelor planificate.

Concluzii și direcții prioritare de activitate pentru anul 2016

În ultimele două decenii există o creștere considerabilă în ceea ce privește numărul de țări în care s-a pus accentul pe aplicarea politicii de concurență. Protecția concurenței este una dintre cele mai importante politici economice promovate cu scopul de a susține creșterea, inovația și dezvoltarea.

Scopul politicii de concurență este bunăstarea consumatorilor. În primul rând, piețele libere și concurența loială sporesc atractivitatea țării din punct de vedere al investițiilor atât naționale, cât și străine. În al doilea rând, piețele competitive încurajează inovația și promovează prețurile scăzute, îmbunătățesc serviciile și oferă o alegere variată de produse pentru întreprinderi și consumatori.

În anul 2015, s-a asigurat realizarea obiectivelor și direcțiilor prioritare specificate în Raportul Consiliului Concurenței pentru 2014, în vederea menținerii cursului de deschidere a piețelor către concurență.

Anul 2015, pentru Consiliul Concurenței, a fost marcat prin următoarele *evoluții importante*:

1. Consiliul Concurenței a elaborat, în anul 2015, proiectul Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat, în vederea pentru realizării Strategiei "Moldova 2020" și onorării angajamentelor asumate de Republica Moldova în cadrul Acordului de Asociere. Acest document, de importanță națională, va fi remis Parlamentului, în 2016 pentru dezbateri și aprobare.

2. În perioada de raportare, Consiliul Concurenței a înregistrat rezultate semnificative privind realizarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere. Succesele privind implementarea capitoului Concurența din Acordul de Asociere nu sunt o constatare subiectivă, ci o apreciere a Comitetului de Asociere în configurația Comerț Republica Moldova - Uniunea Europeană, în baza rezultatelor obținute. Experții UE au evaluat înalt progresele înregistrate de Republica Moldova în domeniul concurenței și au mulțumit Consiliului Concurenței pentru lucrul realizat în acest domeniu în scopul îmbunătățirii climatului de afaceri și atractivității investiționale: "Following the presentation made, the EU side took note of Moldova's progress in implementing the provisions of the Competition chapter into its national legislation and congratulated the Competition Council on the amount of work performed in this field to help improve the business climate and investment attractiveness".

3. În 2015 au fost intensificate eforturile pentru asigurarea unui mediu concurențial loial, atât prin utilizarea instrumentelor de prevenire a încălcărilor Legii concurenței, cât și prin acțiuni de contracarare a fenomenelor anticoncurențiale. În 2015 au fost finalizate mai multe investigații importante, fiind aplicate amenzi-record pentru întreprinderile ce nu respectă legislația concurențială, în valoare de 38,04 mln. lei. Pe de altă parte, în cazurile în care a fost posibilă restabilirea concurenței pe piață, în mod rapid și eficient, a fost utilizat în premieră, instrumentul acceptării angajamentelor de

către întreprinderile implicate în investigație. Implementarea acestor angajamente este monitorizată continuu de Consiliul Concurenței în vederea excluderii comportamentelor anticoncurențiale și asigurării unui mediu concurențial loial.

4. Consiliul Concurenței a dezvoltat și aplicat în practică parteneriate cu diferite autorități publice în vederea contracarării fenomenelor anticoncurențiale. În special, poate fi remarcată activitatea comună cu Agenția Turismului, care a avut ca rezultat pozitiv restabilirea mediului concurențial loial în industria hotelieră și asigurarea implementării adecvate a Normelor metodologice și criteriilor de clasificare a structurilor de primire turistică, excluzând astfel fenomenul de concurență ilegală între structurile de cazare și inducere în eroare a consumatorului.

5. O problemă identificată în activitatea de prevenire a încălcării legislației concurențiale se referă la lipsa unui mecanism eficient de avizare a actelor normative cu impact asupra concurenței. În multe cazuri, din diferite motive, autoritățile publice – inițiatore a proiectelor de documente legal-normative nu remit în adresa Consiliului Concurenței solicitarea de avizare a acestora. Ca rezultat, uneori sunt adoptate acte normative care conțin clauze anticoncurențiale.

6. Economiiile în tranziție sunt mai vulnerabile în ceea ce privește practicile anticoncurențiale. Societatea, autoritățile publice și mediul de afaceri nu cunosc suficient de bine legislația concurențială și instrumentele de aplicare a acesteia. În acest context, realizarea activităților de informare, conștientizare în vederea creșterii culturii concurențiale este de importanță crucială. În 2015, Consiliul Concurenței a continuat activitatea de promovare a culturii concurențiale, prin implementarea mai multor instrumente de informare despre politicile de concurență realizate, inclusiv prin lansarea unei noi platforme de discuții – Competition CaFE.

7. Fiind încă un domeniu nou, ajutorul de stat necesită o atenție deosebită în contextul informării beneficiarilor, furnizorilor și altor persoane interesate. Informarea societății despre ajutorul de stat constituie o prioritate în politicile Consiliului Concurenței. În același timp, merită să fie menționată elaborarea și publicarea primului Raport privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova în perioada 2011-2013, care a fost mediatizată. În premieră, în 2015, platforma SIRASM a fost utilizată de către furnizorii ajutorului de stat pentru notificarea măsurilor de sprijin acordate. În procesul de examinare a notificărilor atât Consiliul Concurenței, cât și furnizorii de ajutor de stat au comunicat prin intermediul sistemului, astfel costurile de corespondență prin utilizarea opțiunii de mesagerie și timpul de transmitere a documentelor fiind reduse. Până la sfârșitul anului 2015, în sistem au fost introduse 350 măsuri de ajutor de stat.

8. Anul 2015, a fost unul rezultativ pentru Consiliul Concurenței în ceea ce privește asistența pentru dezvoltare. Au fost implementate proiecte de asistență tehnică privind monitorizarea ajutorului de stat, îmbunătățirea procedurilor de investigație și a metodelor de identificare, combatere a practicilor anticoncurențiale, promovarea culturii concurențiale, desfășurarea studiilor de piață. Au fost fortificate relații de colaborare și întreprinse acțiuni comune cu diferiți parteneri de dezvoltare, inclusiv cu sprijinul

Uniunii Europene în cadrul proiectului de asistență ”Suport pentru Consiliul Concurenței”.

Având în vedere evoluțiile și progresele din 2015, precum și realizarea atribuțiilor sale, Consiliul Concurenței, în anul 2016, își propune realizarea următoarelor *direcții prioritare de activitate*:

1. Promovarea aprobării de către Parlament a Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat, precum și lansarea implementării acestuia. Programul va asigura o nouă abordare de dezvoltare a concurenței și deschiderea sectoarelor economice către concurență. În acest context, va fi importantă consolidarea colaborării cu Parlamentul, Guvernul, autoritățile de reglementare, ministerele de resort și alte autorități publice, în vederea implementării acțiunilor necesare pentru dereglementarea sectoarelor economice, pentru a obține o sinergie de eforturi orientate spre consolidarea unui mediu concurențial loial.

2. Îmbunătățirea activității de avizare a proiectelor de acte normative, prin fortificarea colaborării cu Guvernul în vederea elaborării unui mecanism viabil de consultări ex-ante și avizare a actelor normative cu impact asupra concurenței, asigurând astfel îndeplinirea art. 3 din Hotărârea Parlamentului nr. 45 din 31.03.2016 cu privire la Raportul privind activitatea Consiliului Concurenței pentru anul 2014.

3. Consolidarea eforturilor pentru promovarea culturii concurențiale prin implementarea mai multor acțiuni de informare și advocacy, diversificarea auditoriului în cadrul evenimentelor organizate, continuarea implementării platformei de dialog Competition CaFE.

4. Atragerea fondurilor internaționale pentru implementarea proiectelor de asistență tehnică pentru dezvoltarea capacităților Consiliului Concurenței, implementarea celor mai avansate metode de management și cercetare a pieței, de investigare a cazurilor de încălcare a legislației concurențiale. Eforturile vor fi îndreptate de asemenea și spre dezvoltarea relațiilor internaționale de cooperare bilaterală cu autorități de concurență din alte țări, precum și realizării angajamentelor anterioare în cadrul cooperării internaționale.

5. Asigurarea implementării adecvate a cadrului legal de protecție a concurenței, inclusiv prin intensificarea activităților pro-active de investigare, continuarea derulării studiilor utile de cunoaștere a piețelor (în comun cu partenerii de dezvoltare), revizuirea cadrului normativ de reglementare a mediului de afaceri privind compatibilitatea cu Legea concurenței, realizarea prevederilor Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere în perioada 2014 – 2016 în materie de concurență și ajutor de stat.

6. Elaborarea și publicarea în Monitorul Oficial a rapoartelor ajutoarelor de stat acordate în 2014 și 2015.

7. Perfecționarea mecanismului de acordare și monitorizare a ajutorului de stat, prin implementarea Sistemului informațional automatizat „Registrul ajutoarelor de stat” la nivelul tuturor furnizorilor care au acordat ajutor de stat în anul 2016.

8. Fortificarea capacităților instituționale ale Consiliului Concurenței prin asigurarea protecției interne și informaționale, implementarea cadrului normativ referitor la politicile de personal și secretariat, managementul funcției publice și al funcționarilor publici în cadrul Consiliului Concurenței, consolidarea managementului resurselor financiare, dezvoltarea parteneriatelor internaționale.

Consiliul Concurenței, prin acțiunile sale va contribui și în continuare la implementarea corectă a legislației concurențiale într-un mod transparent și nediscriminatoriu, onorării angajamentelor asumate de Republica Moldova în cadrul Acordului de Asociere în materie de concurență și ajutor de stat.

RAPORT
PRIVIND AJUTOARELE DE STAT
ACORDATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA
PENTRU ANUL 2014

Chișinău 2016

CUPRINS

Abrevieri și acronime	3
Introducere	4
Capitolul I. Considerații generale	6
1.1. Analiza social-economică a Republicii Moldova	6
1.2. Elaborarea cadrului normativ	8
Capitolul II. Analiza ajutorului de stat raportat	13
2.1. Caracterizare generală	13
2.2. Modalitățile de acordare a ajutorului de stat	14
2.3. Formele de acordare a ajutorului de stat	16
2.4. Obiectivele acordării ajutorului de stat	21
2.5. Furnizorii ajutorului de stat	29
Capitolul III. Ajutorul de minimis	33
3.1. Caracterizare generală	33
3.2. Modalitățile de acordare a ajutorului de minimis	34
3.3. Formele de acordare a ajutorului de minimis	34
3.4. Obiectivele acordării ajutorului de minimis	35
Capitolul IV. Monitorizarea ajutoarelor de stat autorizate	37
4.1. Caracterizare generală	37
4.2. Ajutor de stat acordat pentru dezvoltare regională	37
4.3. Ajutor de stat acordat pentru prestarea serviciului de interes economic general	38
Capitolul V. Elaborarea și lansarea Sistemului informațional automatizat "Registrul ajutoarelor de stat"	40
5.1. Importanța și rolul Sistemului informațional automatizat "Registrul ajutoarelor de stat"	40
5.2. Lansarea Sistemului informațional automatizat "Registrul ajutoarelor de stat"	41
Concluzii și priorități	43
Anexe	46

ABREVIERI ȘI ACRONIME

Acord de Asociere	Acordul de Asociere între Republica Moldova pe de o parte și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și Statele Membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat prin Legea nr.112 din 02.07.2014 (publicat în Monitorul Oficial Nr. 185-199 din 18.07.2014)
AIPA	Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
APC	Autorități ale administrației publice centrale
APL	Autorități ale administrației publice locale
Banca Mondială	Grupul Băncii Mondiale
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
CE	Comisia Europeană
ÎMM	Întreprinderi mici și mijlocii
JO	Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
Legea cu privire la ajutorul de stat	Legea nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat (publicat în Monitorul Oficial Nr. 166-169a din 16.08.2012)
Perioada de raportare	Perioada 16.08.2013-31.12.2014
PI	Parc Industrial
PIB	Produsul Intern Brut
SIEG	Servicii de interes economic general
SIRASM	Sistemul informațional automatizat “Registrul ajutoarelor de stat”, elaborat în conformitate cu Hotărârea Guvernului Nr.378 din 27.05.2014 pentru aprobarea Conceptului sistemului informațional automatizat „Registrul ajutoarelor de stat” (publicat în Monitorul Oficial Nr. 142-146 din 03.06.2014)
TFUE	Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
VAB	Valoarea adăugată brută

INTRODUCERE

Politica în domeniul ajutorului de stat este o componentă importantă a politicii de concurență datorită efectelor intervenției statului asupra mediului concurențial. Monitorizarea permanentă a ajutoarelor de stat se efectuează cu scopul de a exclude denaturarea nejustificată a concurenței, de a direcționa mai bine măsurile de sprijin, contribuind astfel la dezvoltarea întregii economii.

Autoritatea care deține atribuții de autorizare, monitorizare și raportare a ajutorului de stat în Republica Moldova este Consiliul Concurenței.

În conformitate cu art.21 alin.(3) din Legea cu privire la ajutorul de stat, Consiliul Concurenței întocmește un raport anual privind ajutoarele acordate. Potrivit reglementărilor cu privire la ajutorul de stat, furnizorii, până la data de 31.03.2015, urmau să prezinte informații Consiliului Concurenței referitor la ajutoarele de stat și ajutoarele de minimis acordate în perioada 16.08.2013-31.12.2014.

Pe baza informației prezentate de către furnizori a fost elaborat prezentul raport, care este al doilea raport din domeniu, de la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat.

În raport sunt analizate atât ajutoarele existente, care au continuat a fi acordate în perioada de raportare, cât și ajutoarele noi și ajutoarele de minimis.

În vederea informării furnizorilor despre finalizarea perioadei de raportare a ajutoarelor de stat au fost realizate spoturi video și audio de informare, care au fost difuzate de posturile TV și radio cu acoperire națională. La fel, a fost elaborat un comunicat de presă, care a fost plasat pe pagina web a Consiliului Concurenței.

În acest context, se menționează faptul că 106 furnizori au informat Consiliul Concurenței despre măsurile de sprijin acordate în perioada de raportare. Informația a fost prezentată de către APC și instituțiile subordonate acestora, APL de nivelul I și II și întreprinderi.

Prezentul raport reprezintă un instrument statistic destinat asigurării transparenței în materie de ajutor de stat, oferind astfel informație relevantă APC și APL pentru elaborarea politicilor în diverse domenii ale economiei naționale și luarea deciziilor privind direcționarea eficientă a resurselor publice disponibile. Totodată, acesta poate constitui o bază informațională pentru diverse cercetări științifice.

Se remarcă faptul că, multe măsuri de sprijin au fost acordate pentru proiecte care durează mai mulți ani și întru descrierea situației efective privind ajutoarele de stat acordate, este necesară reflectarea complexă a structurii ajutorului de stat oferit în perioada 2012-2014. Datele raportate pentru perioada anilor 2012 și 2013 au fost actualizate și corectate.

Raportul dat cuprinde o analiză a valorii, structurii și a tendințelor înregistrate în perioada de raportare în acordarea ajutoarelor de stat și ajutoarelor de minimis, a cadrului normativ în domeniul ajutorului de stat elaborat și adoptat în perioada de raportare, monitorizarea ajutoarelor de stat autorizate precum și reflectă lansarea SIRASM.

În *Capitolul I* din raport este prezentată analiza socio-economică a Republicii Moldova pentru perioada de raportare, precum și informația despre cadrul normativ în domeniul ajutorului de stat, elaborat și adoptat în perioada de raportare.

În *Capitolul II* este prezentată o analiză a valorii, structurii și a tendințelor înregistrate în acordarea ajutoarelor de stat în perioada de raportare.

În *Capitolul III* este prezentată o analiză a valorii, structurii și a tendințelor înregistrate în acordarea ajutoarelor de minimis în perioada de raportare.

În *Capitolul IV* sunt prezentate principalele constatări privind monitorizarea ajutoarelor de stat autorizate de către Consiliul Concurenței în anul 2014.

Capitolul V este dedicat Sistemului informațional automatizat “Registrul ajutoarelor de stat” .

În *Anexa I* sunt oglindite informații despre sfera ajutoarelor de stat analizate în raport, obiectivele ajutorului de stat și sursele obținerii datelor.

Actele juridice conform cărora au fost acordate măsurile de sprijin în perioada 2012-2014 sunt menționate în *Anexa II*.

Situația sumară a ajutoarelor de stat raportate în perioada de referință pe obiective și forme de acordare este reflectată în *Anexa III*.

În *Anexa IV* este prezentată informația privind ajutorul de stat oferit pe forme de acordare și pe furnizori de ajutor de stat.

Capitolul I. CONSIDERAȚII GENERALE

1.1. Analiza social-economică a Republicii Moldova

În anul 2014, economia mondială a înregistrat mai multe evenimente importante precum: reducerea prețului la petrol în a doua jumătate a anului, volatilitatea excesivă a piețelor valutare, atingerea maximă a recoltei de produse agricole (în special de grâu, și alte cereale) la nivel mondial, ceea ce a generat diminuarea prețurilor la produsele alimentare și a intensificat comerțul¹. Rata de creștere reală a PIB mondial a fost de circa 3.3%, un nivel similar celui aferent anului 2013. În Uniunea Europeană, 24 de state membre au înregistrat creșteri ale PIB real în anul analizat, situate între 0.2% și 5.6% (față de doar 17 state membre, în anul 2013)².

În anul 2014, PIB al Republicii Moldova a însumat 112 050 mil. lei (în prețuri curente), fiind în creștere în termeni reali cu 4.8% față de anul 2013. VAB produsă în sectorul de bunuri s-a majorat cu 8.0% față de anul 2013, contribuind la formarea și creșterea PIB cu 27.6% și 2.1%, respectiv. VAB produsă în sectorul de servicii s-a majorat față de anul precedent cu 4.1 % contribuind la formarea și creșterea PIB cu 58.6% și cu 2.4%, respectiv³.

Încasările impozitelor pe produse s-au majorat cu 2.0% față de anul 2013, cu o contribuție la formarea și creșterea PIB de 15.9% și de 0.3%, respectiv. Consumul final a fost în creștere cu 2.7% în raport cu anul 2013, influențând majorarea PIB cu 3.0%. Creșterea a fost determinată de majorarea cu 3.2% a consumului final al gospodăriilor populației. Formarea brută de capital fix a depășit cu 10.0% realizările anului 2013, contribuind, în anul 2014, la formarea și creșterea PIB cu 24.8% și 2.3%, respectiv.

Exporturile și importurile de bunuri și servicii au crescut respectiv cu 1.0% și cu 0.4% față de anul 2013. Se remarcă faptul că, exporturile de mărfuri au constituit 2 339.5 mil. dolari SUA, iar importurile au totalizat 5 317 mil. dolari SUA. Decalajul considerabil în evoluția exporturilor și importurilor a determinat acumularea în 2014 a unui deficit al balanței comerciale în valoare de 2 977.5 mil. dolari SUA, fiind cu 86.6 mil. dolari SUA mai mic față de cel înregistrat în anul 2013.

Volumul investițiilor în active materiale pe termen lung a fost 20 849.2 mil. lei în anul 2014, fiind o creștere cu 2.3% (în prețuri comparabile) față de anul 2013. Cea mai importantă sursă de finanțare a investițiilor în anul 2014 au fost mijloacele proprii ale întreprinderilor și populației, care au constituit 57.0% din volumul total al mijloacelor utilizate. Cât privește ponderea mijloacelor investitorilor străini, aceasta s-a micșorat cu 1.8 puncte procentuale față de nivelul anului 2013, constituind 5.7% din volumul total al investițiilor utilizate.

În anul 2014, populația ocupată a constituit 1184.9 mii persoane, în creștere cu 12 mii față de anul 2013. Numărul șomerilor, estimat conform definiției Biroului Internațional al Muncii, a fost de 47.5 mii, fiind cu 15.6 mii mai mic față de anul

¹ Raportul anual 2014 a BNM

² Raport 2015 Consiliului Concurenței din România - Evoluția concurenței în sectoare cheie

³ Potrivit informației plasate pe pagina web a BNS

2013. Rata șomajului la nivel de țară a constituit 3.9%, fiind mai mică față de anul 2013⁴.

Rata medie anuală a inflației a constituit 5.1%, fiind cu 0.5 puncte procentuale superioară celei din anul 2013. În același timp cursul de schimb al monedei naționale a marcat o depreciere de 19.6% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 13.06 lei pentru 1 dolar SUA la 01.01.2014 până la 15.62 lei la 31.12.2014). Leul moldovenesc s-a depreciat față de euro cu 5.7%. Principalii factori care au determinat modificarea cursului de schimb au fost fluctuațiile dolarului SUA pe piețele valutare internaționale, șocurile externe, reducerea intrărilor remitențelor și reducerea exporturilor. Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la 31.12.2014 a atins o valoare de 2 156.6 mil. dolari SUA, reducându-se cu 23.5% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2013⁵.

Potrivit Raportului privind executarea bugetului pe anul 2014⁶, la bugetul public național au fost acumulate venituri în sumă totală de 42 446.8 mil. lei sau cu 505 mil. lei mai puțin decât suma precizată, astfel constituind 98.8% față de prevederile anuale, cauza principală fiind conjunctura economică regională nefavorabilă din ultima parte a anului 2014 și implicările acestora asupra economiei Republicii Moldova. Cea mai mare pondere din veniturile bugetului public național, a continuat să o dețină veniturile fiscale, astfel în anul 2014 acestea au constituit circa 83.9 % față de 87.2% în 2013. Pe parcursul anului 2014 la bugetul public național au fost acumulate venituri fiscale în sumă de 35 630.8 mil. lei, fiind cu 362.3 mil. lei mai puțin decât suma precizată pe an. Comparativ cu anul precedent, aceste încasări în anul 2014 s-au majorat cu 3 457.5 mil. lei sau cu 10.7%. Din totalul veniturilor fiscale 44.9 % le-au revenit impozitelor directe și 49.8 % impozitelor indirecte.

În anul 2014, conform acordurilor încheiate cu investitorii interni și donatorii externi, în buget, au fost executate debursări în formă de granturi în sumă de 4 127.1 mil. lei, dintre care, granturi externe - 4 046.5 mil. lei și granturi interne – 80.6 mil. lei. În comparație cu anul precedent, sumele debursate în formă de granturi s-au majorat cu 2 043.3 mil. lei sau cu 98.1 %. Ponderea lor în PIB a constituit 3.7 %, fiind cu 1.6 % în creștere comparativ cu anul 2013⁷.

Partea de cheltuieli a bugetului public național a fost realizată la nivel de 94.1% față de prevederile anuale și au constituit 44 393.1 mil. lei. Bugetul public național a înregistrat în anul 2014 un deficit de 1.75 % în PIB. În suma nominală deficitul bugetului public național a constituit 1946.3 mil. lei.

Deficitul bugetului public național a fost finanțat din contul surselor interne și externe (emisiunea VMS pe piața primară, intrări de împrumuturi externe), mijloacelor din vânzarea și privatizarea patrimoniului public și din mijloace la conturi ale bugetelor respective⁸.

⁴ Informația prezentată de BNS în publicația ”Forța de muncă în Republica Moldova. Ocupare și șomaj”

⁵ Raportul anual 2014 a BNM

⁶ Ordinul aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 197 din 02.12.2015

⁷ Raportului privind executarea bugetului pe anul 2014

⁸ Raportului privind executarea bugetului pe anul 2014

1.2.Elaborarea cadrului normativ

În scopul completării cadrului normativ necesar în vederea implementării prevederilor din Legea cu privire la ajutorul de stat și art.341 alin. (1) din Acordul de Asociere, în anul 2014 au fost elaborate și adoptate 10 acte normative.

Proiectele actelor normative respective au fost elaborate în conformitate cu prevederile Legii nr.317 din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și altor autorități publice centrale și locale.

Pentru asigurarea transparenței și implicarea întregii societăți, proiectele regulamentelor au fost expuse consultărilor publice prin intermediul plasării lor pe pagina web a Consiliului Concurenței, au fost supuse expertizei anticorupție și transmise la avizare autorităților de resort.

Elaborarea actelor normative în domeniul ajutorului de stat de către Consiliul Concurenței rezultă din prevederile art. 5 alin (2) și art. 23 alin. (5) lit. c) din Legea cu privire la ajutorul de stat, și art. 39 lit. b), art. 41 alin. (1) lit. c) din Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012. În același timp, elaborarea acestor documente reiese și din pct. 38 al Foii de Parcurs privind acțiunile Guvernului în vederea eliminării constrângerilor critice în calea mediului de afaceri 2013-2014, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 765 din 25.09.2013.

Aceste acte normative sunt:

1. Conceptul sistemului informațional automatizat "Registrul ajutorului de stat", aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.3 din 31.03.2014.

Elaborarea și implementarea eficientă a SIRASM va contribui la creșterea nivelului de utilizare eficientă a resurselor statului prin:

- asigurarea transparenței în utilizarea banilor publici;
- facilitarea implementării legislației în domeniul ajutorului de stat și a concurenței;
- promovarea culturii concurențiale;
- îmbunătățirea mediului concurențial.

2. Regulamentul privind ajutorul de stat pentru finanțarea aeroporturilor și ajutorul la înființare pentru companiile aeriene, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.4 din 25.07.2014.

Actul normativ a fost elaborat în contextul armonizării legislației naționale cu legislația comunitară cu privire la ajutoarele de stat acordate pentru dezvoltarea rapidă a rețelelor de comunicații în bandă largă și pentru finanțarea aeroporturilor și ajutorul la înființare pentru companiile aeriene. Au fost transpuse prevederile Comunicării Comisiei 2005/C 312/01 Orientări comunitare privind finanțarea aeroporturilor și ajutorul la înființare pentru companiile aeriene cu plecare de pe aeroporturi regionale, publicat în JO C 312 din 09.12.2005.

Acest document va facilita crearea mecanismelor pentru dezvoltarea aeroporturilor naționale, asigurându-se în același timp respectarea strictă a principiilor de transparență, nediscriminare și proporționalitate, astfel încât să prevină orice denaturare a concurenței care nu ar fi în interesul comun în privința finanțării publice a aeroporturilor și a ajutorului de stat acordat companiilor aeriene.

3. Regulamentul privind evaluarea ajutorului de stat acordat pentru dezvoltarea rapidă a rețelelor de comunicații electronice în bandă largă, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.5 din 25.09.2014.

Actul normativ a fost elaborat în contextul armonizării legislației naționale cu legislația comunitară cu privire la ajutoarele de stat acordate pentru dezvoltarea rapidă a rețelelor de comunicații în bandă largă. În acest sens, au fost transpuse prevederile Comunicării Comisiei 2013/C 25/01 Orientări ale Uniunii Europene pentru aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în cazul dezvoltării rapide a rețelelor de comunicații în bandă largă, publicat în JO C 25 din 26.01.2013.

Regulamentul a fost elaborat având în vedere faptul că măsurile de acordare a ajutoarelor de stat pot, în anumite condiții, să corecteze disfuncționalitatea pieței, îmbunătățind astfel funcționarea eficientă a piețelor și sporind competitivitatea. De asemenea, în cazul în care piețele oferă rezultate eficiente, dar care sunt considerate nesatisfăcătoare în anumite situații, ajutoarele de stat pot fi utilizate pentru a obține rezultate de piață mai atractive și echitabile.

În acest sens, Regulamentul în cauză prevede norme ce stabilesc că o intervenție bine orientată a statului în domeniul comunicațiilor în bandă largă poate contribui la reducerea ”diviziunii digitale” între comunicațiilor în banda largă accesibile ca preț și competitive. Totodată, actul normativ respectiv promovează ideea că orice intervenție a statului ar trebui să limiteze cât mai mult posibil riscul de excludere a investițiilor private, de alterare a sistemelor pentru investiții comerciale și, în cele din urmă, de denaturare a concurenței.

4. Regulamentul privind ajutorul de stat pentru sectorul siderurgic, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.6 din 16.10.2014.

Acest act normativ a fost elaborat în contextul armonizării legislației naționale cu legislația comunitară cu privire la ajutoarele de stat acordate în sectorul siderurgic. Astfel, au fost transpuse prevederile:

- Comunicării Comisiei ajutor pentru salvare și restructurare și ajutor pentru închidere în sectorul siderurgic 2002/C70/05, publicat în JO C 70 din 19.03.2002;
- pct. 9 din Comunicarea Comisiei - Orientări privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2014-2020 (2013/C209/01), publicată în JO C 209 din 23.07.2013.

Regulamentul are ca scop crearea cadrului normativ necesar în vederea implementării prevederilor din Legea cu privire la ajutorul de stat, ce se referă la acordarea ajutoarelor sectoriale, în particular ce ține de ajutor de stat pentru sectorul siderurgic.

5. Regulamentul privind ajutorul de stat pentru serviciile publice de radiodifuziune, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.7 din 30.10.2014.

Documentul a fost elaborat în contextul armonizării legislației naționale cu legislația comunitară cu privire la ajutoarele de stat acordate pentru serviciile publice de radiodifuziune. În acest sens, au fost transpuse prevederile Comunicării Comisiei 2009/C 257/01 cu privire la aplicarea normelor privind

ajutoarele de stat serviciilor publice de radiodifuziune, publicat în JO C257 din 27.10.2009.

Regulamentul privind ajutorul de stat pentru serviciile publice de radiodifuziune a fost elaborat în vederea asigurării unei concurențe sănătoase și echitabile în sectorul mediatic, între organizațiile publice de radiodifuziune și mass-media private, aflat în evoluție rapidă, în beneficiul societății. Radiodifuzorii mandatați cu servicii publice vor putea profita de dezvoltarea tehnologiei digitale pentru a oferi servicii de calitate superioară pe toate platformele fără a denatura în mod excesiv concurența în detrimentul celorlalți radiodifuzori.

Totodată, un scop important al documentului în cauză este crearea unui cadru juridic eficient care să asigure utilizarea mai responsabilă, mai transparentă și mai proporțională a finanțelor publice în acest sector.

6. Regulamentul privind ajutorul de stat pentru filme și alte opere audiovizuale, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.8 din 30.10.2014.

Actul normativ a transpus parțial prevederile Comunicării Comisiei 2013/C332/01 privind ajutoarele de stat pentru filme și alte opere audiovizuale, publicat în JO C 332 din 15.11.2013.

Regulamentul are ca scop crearea cadrului normativ necesar în vederea implementării prevederilor din Legea cu privire la ajutorul de stat, ce se referă la acordarea ajutoarelor sectoriale, în particular ceea ce ține de ajutoarele de stat pentru filme și alte opere audiovizuale.

7. Regulamentul privind ajutorul de stat pentru întreprinderile de transport feroviar, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.9 din 30.10.2014.

Acest act normativ transpune:

- Art.3 (3); (6) – (7) și Anexa I din Directiva 2012/34/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 21.11.2012 privind instituirea spațiului feroviar unic european, publicată în JO L 343 din 12.12.2012;
- Comunicarea Comisiei - Linii directoare comunitare privind ajutoarele de stat acordate întreprinderilor feroviare, publicată în JO C 184 din 22.07.2008.

Totodată, Regulamentul a fost elaborat întru necesitatea reglementării modalității acordării ajutorului de stat în vederea creșterii competitivității sectorului transportului feroviar vizavi de transportul auto și cel naval.

Regulamentul respectiv abordează aspectele privind:

- ajutorul acordat întreprinderilor feroviare prin finanțarea infrastructurilor;
- ajutorul pentru achiziționarea și reînnoirea materialului rulant;
- anularea datoriilor în scopul reorganizării financiare a întreprinderilor de transport feroviar;
- ajutoarele pentru restructurarea întreprinderilor de transport feroviar;
- ajutoarele pentru necesitățile de coordonare a transporturilor și garanțiile acordate de stat întreprinderilor de transport feroviar.

Acest act normativ urmărește respectarea strictă a principiilor de transparență, proporționalitate și nediscriminare, astfel încât să prevină orice denaturare a

concrenței și a factorilor de risc în ceea ce privește interesul comun în privința finanțării publice a întreprinderilor de transport feroviar.

8. *Regulamentul privind ajutorul de stat pentru serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători*, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.10 din 06.11.2014.

Actul normativ a fost elaborat în contextul armonizării legislației naționale cu legislația comunitară cu privire la ajutoarele de stat acordate în sectorul transportului de călători. În acest sens, au fost transpuse prevederile Regulamentului (CE) nr.1370/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 23.10.2007 privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr.1191/69 și nr.1107/70 ale Consiliului, publicat în JO L315 din 03.12.2007.

Scopul Regulamentului este de a stabili condițiile în care autoritățile competente, atunci când impun să contracteze obligații de serviciu public, compensează operatorilor de servicii publice costurile suportate și/sau acordă drepturi exclusive în schimbul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public. De asemenea, este important de a menționa faptul că Regulamentul stabilește condițiile în care compensația pentru obligația de serviciu public nu constituie ajutor de stat.

9. *Regulamentul privind ajutorul de stat pentru societățile de administrare a navelor* aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.11 din 06.11.2014.

Actul normativ a fost elaborat în contextul armonizării legislației naționale cu legislația comunitară cu privire la ajutoarele de stat pentru societățile de administrare navală. În acest sens, au fost transpuse prevederile Comunicării Comisiei 2009/C 132/06 de stabilire a unor orientări privind ajutoarele de stat pentru societățile de administrare a navelor, publicat în JO C 132 din 11.06.2009.

Regulamentul abordează eligibilitatea societăților de administrare a navelor pentru a primi ajutor de stat în formele prevăzute de legislație, ținând cont de interesele statului în domeniu, cum ar fi:

- îmbunătățirea siguranței, eficienței, securității și nivelului de protecție a mediului în domeniul transportului naval;
- încurajarea înregistrării navelor sub pavilionul Republicii Moldova;
- menținerea și îmbunătățirea know-how-ului în domeniul transportului naval și promovarea angajării marinarilor din Republica Moldova;
- contribuirea la promovarea noilor servicii în domeniul transportului naval.

10. *Regulamentul privind ajutorul de stat pentru serviciile poștale*, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.12 din 13.11.2014.

Regulamentul a fost elaborat în contextul armonizării legislației naționale cu legislația comunitară cu privire la ajutoarele de stat acordate în sectorul serviciilor poștale.

În acest sens, au fost transpuse parțial prevederile Comunicării Comisiei 98/C 39/02 privind aplicarea normelor de concurență în sectorul poștal și privind evaluarea anumitor măsuri de stat cu privire la serviciile poștale, publicată în JO al C 39/2 din 06.02.1998.

Dat fiind faptul că noile servicii poștale își fac apariția în prezent, iar certitudinea privind evoluția pieței este necesară pentru a favoriza investițiile și crearea de noi locuri de muncă în sectorul poștal, este necesară menținerea și garantarea furnizării unui serviciu universal poștal fiabil și accesibil. Regulamentul are ca scop să contribuie la asigurarea celei mai bune corelații între obligația de a furniza servicii de interes general și modul în care serviciile sunt furnizate efectiv, astfel încât mijloacele utilizate să fie proporționale cu obiectivele urmărite.

Actele normative aprobate în anul 2014 au avut ca scop completarea cadrului normativ necesar în vederea implementării prevederilor Legii cu privire ajutorul de stat și armonizării acestora cu acquis-ul comunitar.

Legislația Uniunii Europene privind ajutorul de stat este în continuă modificare ținând cont de experiența acumulată în acest domeniu, astfel, în următoarele perioade vor fi revizuite mai multe acte normative. Întru onorarea angajamentelor asumate prin Acordul de Asociere, Consiliul Concurenței va întreprinde în continuare toate măsurile necesare pentru alinierea legislației cu privire la ajutorul de stat la acquis-ul comunitar în domeniul dat.

Capitolul II. ANALIZA AJUTORULUI DE STAT RAPORTAT

2.1. Caracterizare generală

Ajutorul de stat reflectat în prezentul capitol cuprinde totalitatea măsurilor de ajutor de stat raportate pentru perioada 2012-2014. Se precizează faptul că, multe măsuri de sprijin au fost acordate pentru proiecte care durează mai mulți ani și întru descrierea situației efective privind ajutoarele de stat acordate, este necesară reflectarea complexă a structurii ajutorului de stat oferit în perioada 2012-2014.

Măsurile de ajutor de stat raportate pentru perioada 01.01.2012-16.08.2013 cuprind ajutoarele existente, inclusiv valoarea cărora s-a situat sub pragul de minimis prevăzut de legislația în domeniul ajutorului de stat (2 mil. lei).

Pentru perioada 16.08.2013-31.12.2014, cu referire la art. 342 alin. (1) din Acordul de Asociere și în conformitate cu experiența Uniunii Europene în partea ce ține de analiza ajutoarelor de stat, ajutorul de stat acordat în baza cadrului general este examinat separat de ajutorul de minimis.

Valoarea ajutorului de stat raportat s-a micșorat de la 4 873 235 mii lei în anul 2012 la 4 441 123 mii lei în anul 2014, aceasta a fost determinată inclusiv de aplicarea metodologiei Uniunii Europene de evidență a măsurilor de intervenție a statului.

Din suma totală a ajutoarelor de stat raportate pentru anul 2014, respectiv 4 441 123 mii lei, valoarea ajutorului de stat autorizat de Consiliul Concurenței a fost de 281 882 mii lei (6.35% din valoarea totală), diferența fiind reprezentată de ajutoarele existente⁹.

În perioada 2012-2014, ponderea ajutorului de stat în PIB a constituit în Republica Moldova în mediu 4.49%. Totodată, se observă micșorarea indicatorului analizat de la 5.52% în anul 2012 la 4.16% în anul 2013 și la 3.96% în anul 2014.

Cu referire la cele expuse mai sus se constată că în anul 2014 valoarea ajutorului de stat s-a majorat față de anul 2013, iar ponderea acesteia în PIB s-a micșorat. Aceasta a fost determinată inclusiv de ritmul mai mare de creștere a PIB față de creșterea înregistrată de ajutorul de stat.

Exprimat în euro, valoarea ajutorului de stat a înregistrat de asemenea o tendință de micșorare de la 313 190 mii euro în anul 2012 la 238 386 mii euro în anul 2014 sau mai puțin cu 74 804 mii euro, aceasta a fost determinată inclusiv de creșterea cursului mediu al leului în raport cu euro.

Totodată, se poate constata faptul că ajutorul de stat raportat pe cap de locuitor a înregistrat o diminuare cu 14.16% în anul 2013 în raport cu anul 2012 și o majorare cu 6.22 % în anul 2014 față de anul 2013.

⁹ ajutoarele de stat care au existat înainte de intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat

Ajutorul de stat raportat în perioada 2012-2014

Nr.	Indicatorii	2012	2013	2014
1.	Ajutor de stat exprimat în:			
1.1.	<i>mii lei</i>	4 873 235	4 183 301	4 441 123
1.2.	<i>mii euro*</i>	313 190	250 197	238 386
2.	Ponderea în PIB, %	5.52	4.16	3.96
3.	Ajutorul de stat pe cap de locuitor** - <i>lei</i>	1 369	1 175	1 248
4.	Ajutorul de stat pe cap de locuitor - <i>euro</i>	88	70	67

* calculat pe baza cursului mediu anual al leului în raport cu euro, sursa BNM (*lei/euro* anul 2012=15.56, anul 2013= 16.72; anul 2014= 18.63)

** numărul locuitorilor este în conformitate cu informația plasată pe pagina web a BNS

Potrivit recomandărilor Consiliului European (prin Strategia de la Lisabona), țările membre ale Uniunii Europene trebuie să acționeze ca parte a unei politici active de concurență, pentru reducerea nivelului general al ajutoarelor de stat, astfel încât acest indicator să constituie mai puțin de 1% în PIB fără a compromite scopul măsurilor de sprijin și anume corectarea eșecurilor pieței. În vederea preluării bunelor practici internaționale este necesar de a micșora în continuare ponderea ajutorului de stat în PIB. Totodată, este necesar de menționat că valoarea ajutorului de stat pe cap de locuitor acordat în Republica Moldova este de circa 3 ori mai mică în raport cu media înregistrată în Uniunea Europeană, care în anul 2014 a constituit 184 euro¹⁰.

Ajutoarele de stat pot fi clasificate după mai multe criterii, precum:

- *modalitatea de acordare* – ajutor individual, schemă de ajutor de stat;
- *forma acordării* – ajutor de stat direct (subvenții, granturi, etc.), ajutor de stat indirect (anularea de datorii, împrumuturi cu dobânzi preferențiale, acordarea de garanții în condiții preferențiale, etc.);
- *obiectivele urmărite* – ajutoare de stat pentru obiective orizontale, ajutoare de stat pentru obiective sectoriale, ajutoare regionale, etc.;
- *furnizorii care au acordat ajutoarele de stat* – APC, APL, persoane juridice care administrează direct sau indirect resursele statului sau ale unităților administrativ-teritoriale.

O prezentare mai detaliată a ajutoarelor de stat acordate conform clasificării menționate este expusă în continuare.

2.2. Modalitățile de acordare a ajutorului de stat

Întreprinderile din Republica Moldova pot beneficia de măsuri de sprijin fie ca ajutoare individuale, fie prin intermediul unor scheme de ajutor de stat, deschise mai multor beneficiari.

Schema de ajutor de stat, în sensul Legii cu privire la ajutorul de stat, este orice act în baza căruia pot fi acordate ajutoare de stat beneficiarilor definiți în cuprinsul actului într-un mod general și abstract, fără a fi necesare măsuri suplimentare de

¹⁰ Calculele efectuate în conformitate cu informația plasată pe

http://ec.europa.eu/eurostat/tgm_comp/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=comp_sa_01&plugin=1 și informația plasată pe pagina web a EUROSTAT (<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>)

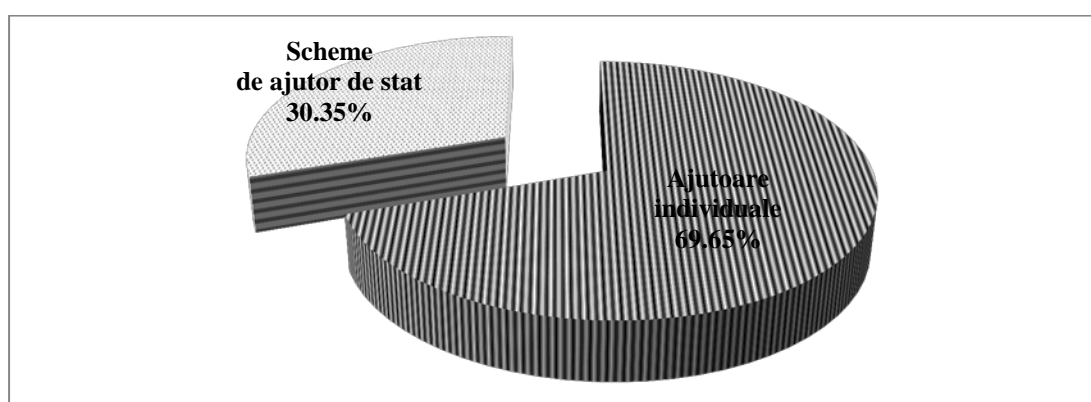
punere în aplicare, sau orice act în baza căruia ajutoarele care nu sunt legate de un proiect specific pot fi acordate unuia sau mai multor beneficiari pentru o perioadă nedeterminată de timp și/sau într-un quantum nedeterminat.

Ajutorul individual este ajutorul de stat care nu este acordat în baza unei scheme de ajutor de stat, sau este acordat în baza unei scheme, care trebuie notificat în mod individual.

Potrivit Figurii nr.1 privind numărul de măsuri administrate de către furnizori în perioada 2012-2014, raportat la modalități de acordare a ajutoarelor de stat, se constată că furnizorii au ales implementarea ajutoarelor individuale, fiind 69.65% din numărul total de măsuri acordate.

Figura nr.1

Numărul de măsuri de ajutor de stat implementate în perioada 2012-2014 ca ajutoare individuale sau scheme de ajutor de stat

Totodată, din punct de vedere valoric au fost acordate mai multe ajutoare de stat prin intermediul schemelor, alcătuind 89.64% din valoarea totală.

O situație comparativă a acestor modalități de acordare, ținând cont de quantumul ajutoarelor de stat acordate individual sau prin intermediul schemelor, este prezentată în Tabelul nr.2.

Tabelul nr.2

Valoarea și structura ajutoarelor de stat în dependență de modalitățile de acordare în perioada 2012-2014

Nr.	Tipul ajutorului de stat	2012		2013		2014	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
1.	Scheme de ajutor de stat	4 489 166	92.12	3 669 158	87.71	3 940 681	88.73
2.	Ajutoare individuale	384 069	7.88	514 143	12.29	500 442	11.27
	TOTAL	4 873 235	100	4 183 301	100	4 441 123	100

Din datele reflectate în Tabelul nr.2 se observă că deși cele mai multe măsuri de sprijin au fost acordate ca ajutoare individuale, din punct de vedere valoric au prevalat schemele de ajutor de stat.

Experiența Uniunii Europene arată că ajutoarele de stat acordate prin scheme sunt, de obicei, mai puțin nocive pentru mediul concurențial. Acordarea măsurilor de

sprijin, preponderent prin intermediul schemelor de ajutor de stat, sporește gradul de accesibilitate al măsurilor de sprijin, astfel înregistrând o creștere a numărului de operatori economici eligibili și creând premisele necesare pentru o dezvoltare social-economică durabilă.

În această ordine de idei se remarcă faptul că întru eficientizarea acordării ajutorului de stat este necesară majorarea numărului de măsuri de sprijin acordate prin intermediul schemelor de ajutor de stat.

2.3. Formele de acordare a ajutorului de stat

Pentru a acorda ajutoare de stat, furnizorii pot utiliza diverse modalități de sprijinire a beneficiarilor. În funcție de politica publică într-un anumit domeniu și de specificul întreprinderilor care vor fi sprijinite, furnizorul alege o formă de acordare a ajutorului de stat, care oferă cea mai bună posibilitate de îndeplinire a obiectivului propus.

Ajutorul de stat poate fi exprimat prin transmiterea de bunuri publice, inclusiv sub formă de mijloace financiare, către un beneficiar sau prin renunțarea furnizorului la anumite venituri viitoare, certe sau posibile pe care le-ar obține de la un beneficiar.

În perioada 2012-2014, furnizorii de ajutor de stat au oferit măsuri de sprijin întreprinderilor care activează pe teritoriul Republicii Moldova, sub forma unor renunțări la veniturile bugetare și cheltuieli bugetare. Valoarea ajutorului de stat acordat sub formă de renunțări la veniturile bugetare, care a constituit 82.50% din valoarea totală a ajutorului de stat raportat, s-a majorat cu 4.03% în anul 2014 în raport cu anul 2013, dar s-a micșorat cu 15.26% față de anul 2012.

Valoarea ajutoarelor de stat sub forma cheltuielilor bugetare a fost cu mult mai mică în raport cu cea de la renunțări la venituri bugetare. Totodată, indicatorul analizat a înregistrat o majorare cu 29.86% în anul 2014 în raport cu anul 2012.

Valoarea ajutorului de stat din punct de vedere al impactului asupra resurselor statului și resurselor unităților administrativ-teritoriale, este prezentată în Tabelul nr.3.

Tabelul nr.3

**Valoarea și structura ajutorului de stat raportat,
din perspectiva cheltuielilor/renunțărilor bugetare înregistrate
în perioada 2012-2014**

Nr.	Categoria	2012		2013		2014	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
1.	Renunțare la venituri bugetare	4 183 037	85.84	3 407 447	81.45	3 544 846	79.82
2.	Cheltuieli bugetare	690 198	14.16	775 855	18.55	896 277	20.18
	TOTAL	4 873 235	100	4 183 301	100	4 441 123	100

În anul 2014 s-a înregistrat o diminuare a ponderii ajutorului de stat de natura renunțării la venituri bugetare în valoarea totală a ajutorului de stat raportat, și

anume, de la 85.84% în anul 2012 la 79.82 % în anul 2014. Această tendință a fost determinată inclusiv de forma acordării ajutorului de stat de către furnizori.

În conformitate cu art.6 alin.(2) din Legea cu privire la ajutorul de stat, ajutorul de stat poate fi acordat sub formă de:

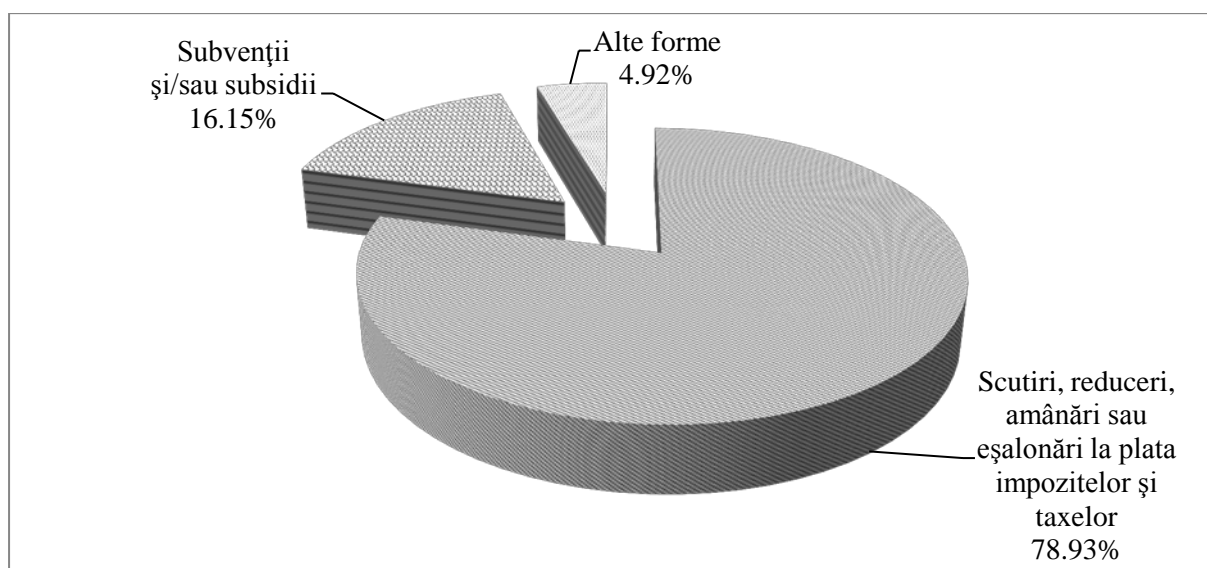
- a) subvenții și/sau subsidii;
- b) anulare sau preluare de datorii;
- c) scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor și taxelor;
- d) acordare a unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale;
- e) acordare de garanții în condiții preferențiale;
- f) investiții ale furnizorului, dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală, anticipată de către un investitor privat prudent;
- g) reduceri la preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței.

În perioada analizată, cele mai multe ajutoare de stat au fost acordate sub forma de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor și taxelor, alcătuind 78.93% din valoarea totală a ajutorului de stat raportat.

În Figura nr.2 este prezentată structura ajutorului de stat acordat în perioada 2012-2014, în dependență de forma de acordare.

Figura nr.2

***Structura ajutorului de stat acordat în perioada 2012-2014,
în funcție de forma de acordare***

Valoarea anuală a ajutoarelor de stat, în funcție de forma prin care întreprinderile au beneficiat de aceste măsuri de sprijin, este prezentată în Tabelul nr.4.

**Valoarea și structura ajutorului de stat în funcție de forma de acordare,
în perioada 2012-2014**

Nr.	Forma de acordare	2012		2013		2014	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
1.	Subvenții și/sau subsidii	564 310	11.58	724 659	17.32	891 101	20.07
2.	Anulare sau preluare de datorii	20 551	0.42	0	0	0	0
3.	Scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor și taxelor	3 979 780	81.67	3 285 216	78.53	3 389 208	76.31
4.	Acordare a unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale	38 703	0.79	37 566	0.90	97 471	2.19
5.	Acordare de garanții în condiții preferențiale	7 343	0.15	8 324	0.20	10 653	0.24
6.	Investiții ale furnizorului, dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	105 718	2.17	51 196	1.22	5 177	0.12
7.	Reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	156 830	3.22	76 341	1.82	47 513	1.07
	TOTAL	4 873 235	100	4 183 301	100	4 441 123	100

Astfel, se evidențiază o majorare a valorii ajutorului de stat acordat sub formă de subvenții și/sau subsidii de la 564 310 mii lei în 2012 până la 891 101 mii lei în anul 2014, ceea ce a constituit o creștere cu 57.91%. Tendința de creștere a ajutoarelor de stat acordate sub formă de subvenții și/sau subsidii se observă și în structura ajutorului de stat.

Cea mai mare pondere a ajutorului de stat sub formă de subvenții și/sau subsidii a fost oferit pentru cercetare, dezvoltare și inovare, aceasta constituind circa 33% din valoarea ajutorului de stat acordat sub forma nominalizată.

În perioada examinată a crescut valoarea ajutoarelor de stat sub formă de garanții în condiții preferențiale de la 7 343 mii lei în anul 2012 până la 10 653 mii lei în anul 2014, ceea ce a constituit o majorare cu 45.08%. Totodată, s-a majorat și ponderea ajutorului de stat acordat sub forma nominalizată în valoarea totală a ajutorului de stat raportat.

Cea mai mare pondere (circa 68%) a ajutorului de stat sub formă de garanții în condiții preferențiale a fost oferit pentru prestarea SIEG.

Ajutoarele de stat sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor și taxelor au rămas a fi cele mai importante forme de acordare a ajutorului de stat de către furnizori, deși au înregistrat o tendință de scădere de la 3 979 780 mii lei în anul 2012 până la 3 285 216 mii lei în anul 2013. În anul 2014,

valoarea ajutorului de stat oferit sub forma nominalizată s-a majorat până la 3 389 208 mii lei în raport cu anul 2013, ceea ce a constituit o creștere cu 3.17%.

Ponderea semnificativă a ajutorului de stat (circa 46%) sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor și taxelor a fost pentru dezvoltarea regională.

Valoarea ajutoarelor de stat sub formă de împrumuturi cu dobânzi preferențiale au înregistrat o tendință oscilantă în perioada analizată. Aceasta s-a micșorat de la 38 703 mii lei în anul 2012 până la 37 566 mii lei în anul 2013. În anul 2014, valoarea ajutorului de stat analizat a înregistrat o majorare semnificativă până la 97 471 mii lei, fiind o creștere de circa 2.6 ori față de anul precedent. Această creștere a fost determinată inclusiv de ajutorul de stat acordat în sectorul financiar. Ponderea ajutorului de stat sub formă de împrumuturi cu dobânzi preferențiale în valoarea totală a ajutorului de stat a avut o evoluție ascendentă în această perioadă.

Cea mai mare pondere a ajutorului de stat sub formă de împrumuturi cu dobânzi preferențiale a fost pentru prestarea SIEG, fiind circa 60% din valoarea ajutorului de stat oferit sub forma nominalizată.

Ajutoarele de stat sub formă de reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate (inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței) și investiții ale furnizorului, dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent au diminuat în perioada analizată. Totodată, s-a micșorat și ponderea acestora în valoarea ajutorului de stat raportat pentru perioada 2012 -2014. Această diminuare a fost determinată, inclusiv de alegerea de către furnizori de a acorda ajutoare de stat sub alte forme.

Cea mai mare cotă din valoarea ajutoarelor de stat sub formele sus menționate au fost acordate în perioada analizată, de asemenea, pentru prestarea SIEG.

Date privind valoarea ajutoarelor de stat raportate pe forme și obiective de acordare pot fi găsite în Anexa III.

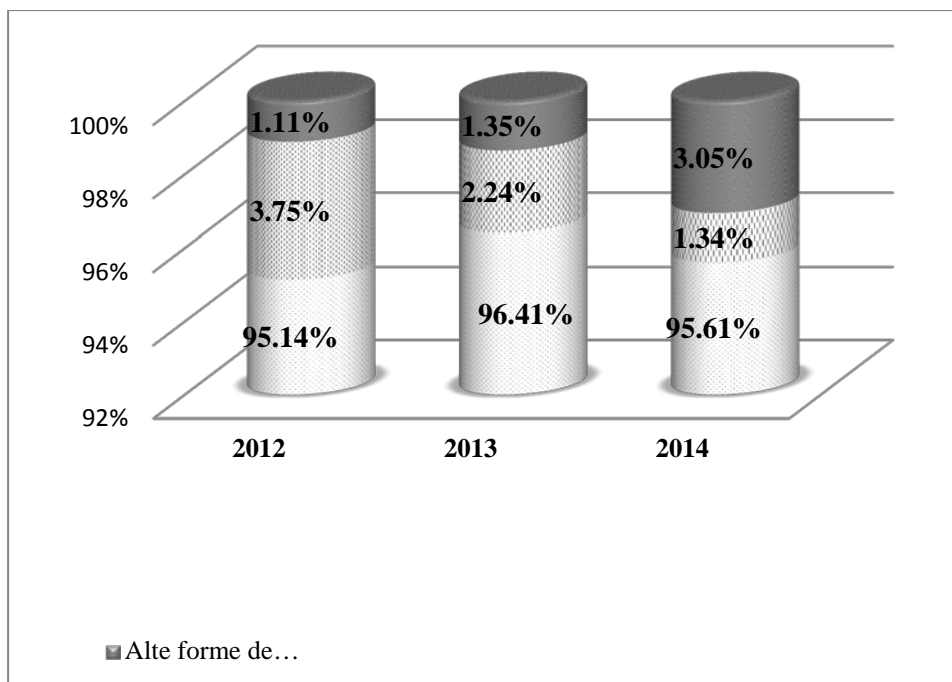
Ponderea semnificativă a ajutorului de stat de natura renunțării la venituri, înregistrată în perioada 2012-2014, s-a datorat în special valorii ridicate a ajutoarelor de stat acordate sub forma scutirilor, reducerilor, amânărilor sau eşalonărilor la plata impozitelor și taxelor. Acestea au deținut în perioada analizată o cotă de 95.68% din valoarea ajutoarelor de stat de natura renunțării la venituri.

Ponderea valorii ajutorului de stat sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor și taxelor în valoarea ajutoarelor de stat de natura renunțării la venituri s-a majorat de la 95.14% în anul 2012 până la 96.41% în anul 2013 și s-a diminuat până la 95.61 % în anul 2014.

Structura ajutorului de stat de natura renunțării la venituri din partea statului, conform formelor de acordare, este prezentat în Figura nr.3.

Figura nr.3

Structura ajutorului de stat de natura renunțării la venituri, raportat pentru perioada 2012-2014

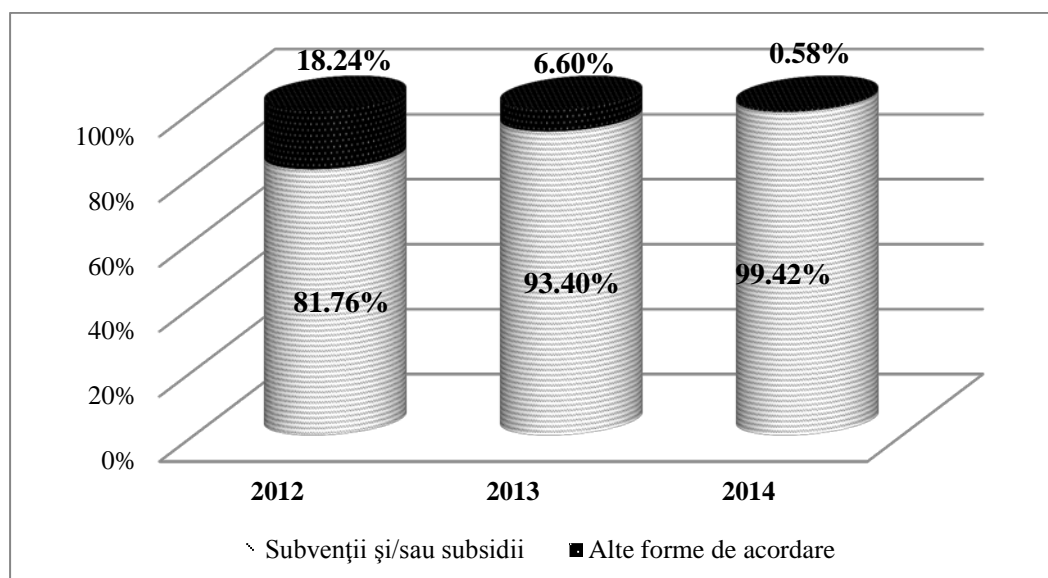

După cum s-a menționat, ajutoarele de stat de natura cheltuielilor bugetare reprezintă circa 20% din valoarea ajutorului de stat. Subvențiile și/sau subsidiile au alcătuit, în perioada 2012-2014, mai mult de 80% din valoarea ajutoarelor de stat de natura cheltuielilor bugetare, care au înregistrat o tendință de creștere în această perioadă.

Structura ajutorului de stat conform formelor de acordare a ajutorului de stat de natura cheltuielilor bugetare este prezentat în Figura nr.4.

Figura nr.4

Structura ajutorului de stat de natura cheltuielilor bugetare, raportat pentru perioada 2012-2014

Experiența Uniunii Europene atestă că ajutorul de stat de natura renunțării la venituri (scutiri și reduceri de la plata taxelor și impozitelor, anulare a penalităților și majorărilor de întârziere la plata obligațiilor către stat etc.) sunt, de regulă, mai nocive pentru economia de piață decât cele sub forma cheltuielilor bugetare (subvenții, subsidii).

Astfel, în anul 2014 ajutoarele de stat acordate la nivelul Uniunii Europene sub formă de scutiri fiscale au constituit circa 30% din valoarea totală a ajutorului de stat¹¹.

Ajutoarele de stat din categoriile cheltuielilor bugetare (subsidii, subvenții, etc.) sunt considerate mai puțin nocive pentru concurență și totodată, mai transparente și mai ușor de cuantificat în cazul schemelor de ajutor de stat sau ajutoarelor individuale.

Cu referire la cele expuse și întru preluarea celor mai bune practici internaționale în domeniul ajutorului de stat este necesar redistribuirea modalităților de acordare a ajutorului de stat și anume prin micșorarea treptată a valorii ajutoarelor de stat acordate sub formă de renunțări la venituri bugetare și majorarea celor acordate sub formă de cheltuieli bugetare, considerate mai transparente, mai ușor de cuantificat și mai puțin nocive pentru mediul concurențial.

2.4. Obiectivele acordării ajutorului de stat

În conformitate cu Legea cu privire la ajutorul de stat, cu excepția derogărilor stabilite în art.4 și art.5, acordarea ajutorului de stat este considerată incompatibilă cu mediul concurențial normal.

Categoriile de ajutor de stat, care potrivit art.5 alin.(1) din Legea cu privire la ajutorul de stat, pot fi considerate compatibile cu mediul concurențial sunt:

- a) ajutorul destinat să remedieze o perturbare gravă a economiei;
- b) ajutorul pentru instruirea angajaților și pentru crearea de noi locuri de muncă;
- c) ajutorul acordat IMM;
- d) ajutorul pentru cercetare, dezvoltare și inovare;
- e) ajutorul destinat protecției mediului înconjurător;
- f) ajutorul acordat beneficiarilor ce prestează SIEG;
- g) ajutorul acordat pentru salvarea beneficiarilor aflați în dificultate;
- h) ajutorul pentru înființarea de întreprinderi de către femeile antreprenor;
- i) ajutorul sectorial, în funcție de sectoarele de activitate ale economiei naționale;
- j) ajutorul pentru dezvoltarea regională.

Evaluarea compatibilității ajutoarelor de stat cu un mediu concurențial normal se face în funcție de obiectivul principal stabilit la alocarea acestora.

În prezentul raport sunt analizate ajutoarele de stat pe următoarele categorii, în funcție de obiectivul principal la acordare:

1. Ajutoare de stat pentru **obiective orizontale** se referă la ajutoarele de stat acordate întreprinderilor, indiferent de domeniu de activitate al acestuia, pentru

¹¹ Informația plasată pe pagina web:

http://ec.europa.eu/eurostat/tgm_comp/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=comp_ai_sa_02&plugin=1

realizarea în bune condiții a unor acțiuni, cum ar fi: SIEG, ÎMM, instruirea angajaților, crearea de noi locuri de muncă, cercetare-dezvoltare și inovare, protecția mediului și alte obiective.;

2. Ajutoare de stat pentru **obiective sectoriale** se referă la ajutoarele de stat destinate unui anumit domeniu de activitate economic, spre exemplu: sectorul financiar, transport, farmaceutic, etc.;
3. **Ajutoare pentru dezvoltare regională** sunt destinate pentru susținerea dezvoltării regionale prin sprijinirea investițiilor și a creării de noi locuri de muncă, prin extinderea și diversificarea activităților economice ale întreprinderilor situate în regiunile slab dezvoltate și prin încurajarea întreprinderilor să înființeze noi unități în aceste regiuni. Ajutorul de stat regional cuprinde ajutorul pentru investiții acordat întreprinderilor mari, mici și mijlocii, ajutoarelor regionale pentru întreprinderile mici nou-create cât și, în anumite circumstanțe excepționale, ajutoarele pentru operare, orientate, în toate cazurile, către regiunile slab dezvoltate;
4. Ajutoare de stat pentru **alte obiective**: promovarea culturii și conservarea patrimoniului cultural, ajutor de stat cu caracter social și ajutoarele de stat pentru înlăturarea efectelor cauzate de dezastrele naturale.

Valoarea ajutorului de stat raportat pe obiective este prezentat sintetic în Tabelul nr.5.

Tabelul nr.5

**Valoarea și structura ajutorului de stat acordat pe obiective,
în perioada 2012-2014**

Nr.	Obiectiv	2012		2013		2014	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
1.	Obiective orizontale	1 941 253	39.84	1 970 990	47.12	1 884 075	42.42
2.	Obiective sectoriale	522 614	10.72	591 893	14.15	676 144	15.23
3.	Ajutoare pentru dezvoltare regională	2 254 680	46.27	1 480 193	35.38	1 720 929	38.75
4.	Alte obiective	154 688	3.17	140 225	3.35	159 975	3.60
	TOTAL	4 873 235	100	4 183 301	100	4 441 123	100

Cea mai mare pondere a ajutorului de stat acordat în perioada analizată a fost pentru obiective orizontale și pentru dezvoltare regională, aceasta a constituit circa 83% din valoarea ajutorului de stat raportat.

Valoarea ajutorului de stat acordat pe obiective orizontale și pentru dezvoltare regională a înregistrat o tendință oscilantă pe parcursul perioadei analizate. Cuantumul ajutorului de stat acordat pentru obiective orizontale s-a majorat cu 1.53% în anul 2013 față de anul 2012, dar s-a diminuat cu 4.41% în anul 2014 în raport cu anul precedent.

Valoarea ajutoarelor de stat regionale s-a diminuat cu 34.35% în anul 2013 față de anul 2012 și s-a majorat cu 16.26% în anul 2014 comparativ cu anul precedent.

Cât privește ajutoarele de stat acordate pentru obiective sectoriale, valoarea acestora a înregistrat o tendință ascendentă, astfel, aceasta s-a majorat cu 14.23% și 29.38% în anul 2014 față de anul 2013 și anul 2012, respectiv.

Ajutoarele de stat raportate pe alte obiective au cuprins măsurile de sprijin acordate pentru: promovarea culturii și conservarea patrimoniului cultural, cu caracter social și pentru înlăturarea efectelor cauzate de dezastrele naturale, acestea constituind mai puțin de 4% din valoarea totală a ajutorului de stat raportat.

Ponderea ajutoarelor de stat raportate pentru obiective orizontale s-a majorat de la 39.84% din valoarea totală a ajutorului de stat în anul 2012 până la 47.12% în anul 2013. În anul 2014, ponderea ajutorului de stat pentru obiective orizontale s-a diminuat până la 42.42% din valoarea totală a ajutorului de stat raportat. Această diminuare a fost determinată inclusiv de micșorarea valorii ajutorului de stat acordat pe obiective orizontale și creșterea valorii ajutorului pe obiective sectoriale.

Ponderea ajutoarelor de stat regionale în totalul ajutoarelor de stat raportate au înregistrat o diminuare de la 46.27% în anul 2012 până la 35.38% în anul 2013 și o majorare până la 38.75% anul 2014.

Ponderea ajutoarelor de stat pe obiective sectoriale s-a majorat de la 10.72% în anul 2012 până la 15.23% în anul 2014, aceasta constituind o creștere cu 4.51 puncte procentuale.

În contextul celor expuse mai sus se remarcă faptul că, de regulă, ajutoarele de stat orizontale și pentru dezvoltare regională au un impact nesemnificativ asupra mediului concurențial și din aceste considerente sunt mai tolerate în comparație cu ajutoarele de stat sectoriale. Prin urmare, politica statului în domeniul acordării ajutorului de stat trebuie să fie orientată spre diminuarea ajutoarelor de stat pe obiective sectoriale și direcționarea ajutorului de stat către obiective orizontale și regionale, care au un impact nesemnificativ asupra mediului concurențial și din aceste considerente sunt mai tolerate în comparație cu ajutoarele de stat sectoriale.

Obiective orizontale

Structura valorii ajutorului de stat pe obiective orizontale a fluctuat în perioada de raportare. Din datele prezentate în Tabelul nr.6 rezultă că ajutoarele pentru prestarea SIEG au constituit mai mult de 70% din valoarea ajutorului de stat raportat pe obiective orizontale. Astfel, ponderea ajutorului de stat acordat pentru SIEG s-a micșorat nesemnificativ de la 78.59% în anul 2012 până la 77.82% în anul 2013 și a înregistrat o majorare până la 81.52% în anul 2014.

**Valoarea și structura ajutorului de stat pe obiective orizontale,
în perioada 2012-2014**

Nr.	Obiectivul orizontal	2012		2013		2014	
		mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
1	SIEG	1 525 585	78.59	1 533 796	77.82	1 535 973	81.52
2	ÎMM	115 675	5.96	174 092	8.83	59 301	3.15
3	Cercetare, dezvoltare și inovare	243 255	12.52	230 727	11.71	252 488	13.40
4	Protecția mediului	50 263	2.59	21 522	1.09	17 270	0.92
5	Alte obiective	6 475	0.34	10 853	0.55	19 043	1.01
	TOTAL	1 941 253	100	1 970 990	100	1 884 075	100

Conform Legii concurenței nr.183 din 11.07.2012, SIEG este comercializarea de produse¹² care sunt destinate cetățenilor sau sunt în interesul societății în general; care nu mai sunt furnizate sau nu pot fi furnizate în mod satisfăcător și în condiții (cum ar fi: prețul, trăsăturile obiective privind calitatea, continuitatea și accesul la serviciu) compatibile cu interesul public astfel cum este definit de către stat, de către întreprinderi care își desfășoară activitatea în condiții normale de piață, adică a căror furnizare o întreprindere nu și-ar asuma-o sau nu și-ar asuma-o în aceeași măsură sau în aceleași condiții dacă ar ține seama de propriile interese comerciale; a căror obligație de furnizare este stabilită de o autoritate publică printr-un act legislativ, normativ sau administrativ sau printr-un contract ori printr-o serie de acte sau contracte care definesc obligațiile întreprinderii în cauză și ale autorității, specifice prestării unor astfel de servicii.

În perioada analizată, întreprinderile au beneficiat de măsuri de sprijin în vederea prestării serviciilor precum captarea, epurarea și distribuția apei; colectarea și epurarea apelor uzate; colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de poștă și curier, precum și alte activități.

În acest sens Plenul Consiliului Concurenței a autorizat ajutorul de stat acordat companiei Instituția Publică Națională a Audiovizualului ”Teleradio-Moldova” (în continuare –IPNA ”Teleradio-Moldova”) pentru prestarea SIEG (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASER-25 din 17.07.2014). Măsura de sprijin a constat în scutirea de la taxele de import a întreprinderii la introducerea în țară a echipamentelor, precum panouri led, stații grafice și licențe pentru integrare, stația satelit, etc.. IPNA ”Teleradio-Moldova” a fost împuternicită să presteze serviciul public de radiodifuziune și televiziune pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

În perioada de raportare a fost autorizat de Plenul Consiliului Concurenței ajutorul de stat acordat ÎS ”Poșta Moldovei”, constând în scutirea de la defalcarea la bugetul de stat a unei părți din profitul net al întreprinderii (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASO-31 din 25.09.2014). Aceasta reprezintă o compensare necesară pentru realizarea continuă, în condiții viabile a SIEG.

¹² în conformitate cu Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012, produs sunt bunurile, lucrările, serviciile, inclusiv servicii financiare, destinate vânzării, schimbului sau altor modalități de includere în circuitul civil

SIEG prestat de ÎS "Poșta Moldovei" este prestarea serviciilor poștale universale, care constă în furnizarea permanentă a unui set de servicii poștale, de o calitate determinată, în toate localitățile de pe teritoriul țării, la prețuri accesibile pentru toți utilizatorii. Cea mai mare pondere a ajutorului de stat acordat pentru prestarea SIEG a fost sub formă de scutiri și reduceri la plata impozitelor și taxelor, alcătuind 84.20%.

Ponderea ajutoarele de stat pentru cercetare-dezvoltare și inovare a diminuat de la 12.52% în anul 2012 până la 11.71% în anul 2013, aceasta fiind determinată de micșorarea valorii ajutorului de stat acordat pentru obiectivul dat. În anul 2014 aceasta s-a majorat cu 1.69 puncte procentuale față de anul 2013. Ajutoarele de stat pentru cercetare-dezvoltare și inovare s-au acordat sub formă de subvenții și/sau subsidii în perioada analizată.

O tendință descendentă au înregistrat ajutoarele de stat raportate pentru protecția mediului de la 2.59% în anul 2012 la 0.92% în anul 2014. Mai mult de 80% din valoarea ajutorului de stat acordat pentru protecția mediului a fost acordat sub formă de subvenții și/sau subsidii.

Ponderea ajutoarelor de stat acordate pentru ÎMM s-a majorat în totalul ajutoarelor de stat pe obiective orizontale, de la 5.96% în anul 2012 la 8.83% în anul 2013 sau cu 2.87 puncte procentuale. În anul 2014, valoarea indicatorului analizat s-a micșorat până la 3.15%. În acest sens se menționează că, în anul 2014 valoarea medie a indicatorului menționat în Uniunea Europeană a constituit circa 5%, astfel, fiind mai mare decât cea înregistrată în Republica Moldova.

Se observă faptul că 63.87% din ajutorul de stat oferit ÎMM a fost acordat sub formă de subvenții și/sau subsidii, considerate forme transparente de acordare a ajutorului de stat.

În această ordine de idei se constată că cea mai mare pondere a ajutorului de stat pe obiective orizontale a fost acordat pentru SIEG. Se remarcă faptul că în conformitate cu prevederile Regulamentului privind ajutorul de stat acordat beneficiarilor ce prestează servicii de interes economic general, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.11 din 30.08.2013 (publicat în Monitorul Oficial Nr.243-247 din 01.11.2013), delegarea gestiunii SIEG printr-un act de atribuire este o condiție obligatorie la acordarea ajutorului de stat pentru beneficiarii ce prestează SIEG. Această prevedere urmează a fi implementată de către furnizori la acordarea ajutoarelor de stat pentru prestarea SIEG.

Obiective sectoriale

În perioada 2012-2014, ajutoarele de stat pentru obiective sectoriale au avut o evoluție ascendentă.

În perioada analizată, cea mai mare pondere din valoarea ajutorului de stat raportat pe obiective sectoriale a deținut sectorul farmaceutic. Aceasta s-a majorat de la 57.99% în anul 2012 până la 65.56% în anul 2014.

Ajutorul de stat nominalizat a fost acordat sub formă de scutiri fiscale la importul medicamentelor și unor produse farmaceutice, precum și a materiei prime, a materialelor, a articolelor și ambalajului utilizate la producerea medicamentelor. Aceste măsuri de sprijin au fost acordate în conformitate cu prevederile Codului

Fiscal și altor acte legislative și normative ce contribuie la aplicarea prevederilor Codului Fiscal.

Prin Hotărârea Guvernului nr.938 din 13.11.2014 cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale, s-a acceptat propunerea Comitetului Național de Stabilitate Financiară de acordare, în caz de necesitate, de către BNM băncilor licențiate, a creditelor de urgență în sumă de până la 9 500 milioane lei, în vederea asigurării stabilității sistemului financiar și de emiteră a garanției (garanțiilor) de stat pentru garantarea creditelor de urgență acordate de BNM.

BNM a notificat Consiliului Concurenței intenția de acordare a ajutorului de stat băncilor: S.A. "Banca de Economii", B.C. "Banca Socială" S.A. și B.C. "UNIBANK" S.A..

Ajutorul de stat acordat S.A. "Banca de Economii", B.C. "Banca Socială" S.A. și B.C."UNIBANK"S.A. a avut ca obiectiv salvarea beneficiarilor aflați în dificultate și a avut menirea să asigure stabilitatea financiară a Republicii Moldova în scopul evitării unei crize financiare sistemice, care putea fi declanșată de intrarea în insolabilitate al beneficiarilor ajutorului de stat.

Prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. 01 SS din 27.11.2014 s-a decis că măsurile notificate de către BNM, prin care se acordă împrumuturi cu dobânzi preferențiale S.A. "Banca de Economii", B.C. "Banca Socială" S.A., B.C. "UNIBANK" S.A., constituie ajutor de stat în sensul art.3 din Legea cu privire la ajutorul de stat. De asemenea, prin decizia dată a fost autorizat ajutorul de stat notificat de BNM pentru salvarea celor 3 bănci comerciale.

Totodată, au fost raportate ajutoare de stat și pentru alte sectoare ale economiei naționale, precum: transport aerian, auto, industria prelucrătoare, sport, etc.

Cele mai multe ajutoare de stat pe obiective sectoriale au fost acordate sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eșalonări la plata impozitelor și taxelor aceasta constituind 89.13% din valoarea totală.

Se remarcă faptul că, valoarea ajutorului de stat pe obiective sectoriale autorizată de Consiliul Concurenței a constituit 8.06% din valoarea ajutorului de stat raportat pentru anul 2014, diferența fiind reprezentată de ajutorul existent, prin urmare implementat până la intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat. Ținând cont de faptul că cea mai mare pondere din acestea au fost implementate prin intermediul schemelor de ajutor de stat, acestea urmează a fi aliniate în termen de 8 ani la acquis-ul comunitar în domeniul ajutorului de stat în conformitate cu angajamentelor asumate prin Acordul de Asociere de către Republica Moldova.

Ajutoare regionale

În anul 2014, ponderea valorii ajutorului de stat pentru dezvoltare regională a fost de 38.75% din valoarea totală, aceasta fiind mai mare decât media înregistrată în Uniunea Europeană (circa 17% din valoarea totală). Totodată, valoarea ajutorului de stat pentru dezvoltare regională autorizat de Consiliul Concurenței a fost de 200 117 mii lei, ceea ce a constituit 11.63% din valoarea raportată pe obiectivul dat.

Potrivit Hărții ajutoarelor regionale a Republicii Moldova, toate regiunile de dezvoltare din țară sunt eligibile pentru acordarea ajutoarelor de stat pe obiectivul analizat, cu o intensitate maximă admisibilă de 50%. În conformitate cu practica Uniunii Europene în domeniu, aceasta este determinată de dezvoltarea economică a regiunii, densitatea scăzută a populației, nivelul șomajului în regiunile în cauză și de alți indicatori. Potrivit normelor Uniunii Europene, Republica Moldova se încadrează în criteriul conform căruia PIB pe cap de locuitor este mai mic sau egal cu 45 % din medie.

În Tabelul nr.7 este reflectată valoarea ajutorului de stat pentru dezvoltare regională, autorizat de Consiliului Concurenței, repartizat pe regiunile de dezvoltare.

Tabelul nr. 7

***Valoarea și structura ajutorului de stat notificat
pe regiunile de dezvoltare, în perioada 2013-2014***

Nr. ord	Regiunile de dezvoltare	2013		2014	
		mii lei	%	mii lei	%
1.	Nord	23 485	66.18	50 763	25.37
2.	Centru	12 000	33.82	49 102	24.54
3.	Sud	lipsa datelor	lipsa datelor	14 024	7.01
4.	Unitatea teritorială Găgăuzia	lipsa datelor	lipsa datelor	64 468	32.21
5.	Municipiul Chișinău	lipsa datelor	lipsa datelor	21 760	10.87
6.	Transnistria	lipsa datelor	lipsa datelor	lipsa datelor	lipsa datelor
	TOTAL	35 485	100	200 117	100

Informația prezentată în Tabelul nr. 7, necesită a fi abordată critic deoarece informația pe alte regiuni nu a fost prezentată. Totodată, informația pentru anul 2013 reflectă valoarea ajutorului de stat autorizat și acordat de furnizori după data de 16.08.2013 (data intrării în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat).

Din informația prezentată Tabelul nr. 7, se observă că cea mai mică pondere a ajutorului de stat analizat a fost acordat în regiunea de dezvoltare Sud. Aceasta a fost determinat inclusiv de faptul că în celelalte regiuni au fost acordate ajutoare de stat și pentru crearea parcurilor industriale.

În continuare sunt prezentate succint măsurile de sprijin acordate pentru dezvoltare regională autorizate de Consiliul Concurenței:

1. pentru crearea PI "Edineț" (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASO-20 din 16.06.2014), scopul căreia a fost dezvoltarea social-economică a regiunii Nord, inclusiv a or. Edineț, prin realizarea unei infrastructuri de afaceri, crearea de noi investiții și creșterea numărului de locuri de muncă. Crearea PI "Edineț" urmărește îndeplinirea obiectivelor precum: crearea a circa 2 000 locuri de muncă directe, inclusiv circa 1 100 de locuri de muncă indirecte în sfera de servicii, sectorul agricol etc., precum și circa 400- 500 pe perioada de construcție a PI; atragerea investițiilor străine și autohtone de circa 355,2 mil. lei; îmbunătățirea calității și competitivității produselor; promovarea unei dezvoltări regionale echilibrate. Măsura de sprijin a constat în transmiterea cu titlul gratuit a terenului cu destinație agricolă și scutirea de

la compensarea pierderilor cauzate de excluderea terenului din categoria de terenuri cu destinație agricolă;

2. pentru crearea PI "Trivineta Cavi Development" (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASO-12 din 03.04.2014), scopul căreia a fost dezvoltarea social-economică a regiunii Centru, inclusiv a or. Strășeni. Aceasta se va asigura prin crearea a cel puțin 1 000 locuri de muncă, atragerea investițiilor străine de circa 25 mil. euro, implementarea tehnologiilor moderne și inovatoare, majorarea volumului producției industriale cu circa 51 mil/an, creșterea veniturilor la bugetul de stat și local cu 8 mil. euro/an, etc. Măsura de sprijin a constat în scutirea de la compensarea pierderilor cauzate de excluderea terenului din categoria de terenuri cu destinație agricolă;
3. pentru crearea PI „FAIP” (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASO-32 din 25.09.2014), scopul căreia a fost dezvoltarea social-economică a regiunii, inclusiv a or. Durlești și respectiv centrul raional Ialoveni, prin crearea unei infrastructuri de afaceri și atragerea de noi investiții. Crearea PI "FAIP" urmărește îndeplinirea următoarelor obiective: crearea a cel puțin 100 locuri de muncă; atragerea investițiilor străine și autohtone în valoare minim de 5000 mii euro; creșterea beneficiilor nete sociale în limita 5-110 mii euro/an; formarea unor sectoare competitive în industrie pe baza tehnologiilor moderne și inovatoare; dezvoltarea IMM și dezvoltarea infrastructurii și modernizarea utilităților PI. Măsura de sprijin a constat în scutirea de la compensarea pierderilor cauzate de excluderea terenului din categoria de terenuri cu destinație agricolă;
4. pentru crearea PI „Comrat” (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASER-36 din 16.10.2014), scopul căreia a fost dezvoltarea social-economică a regiunii, inclusiv a mun. Comrat. Aceasta se va asigura prin crearea a circa 2260 locuri de muncă, atragerea investițiilor străine în sumă de 474 mil. lei, majorarea contribuțiilor în Fondul de Asigurări Sociale cu cca 9.6 mil. lei, creșterea venitului la bugetul de stat cu cca 42.8 mil. lei, dezvoltarea infrastructurii și extinderea suprafețelor de producere etc. Măsura de sprijin a constat în transmiterea cu titlul gratuit a terenului cu destinație agricolă și scutirea de la compensarea pierderilor cauzate de excluderea terenului din categoria de terenuri cu destinație agricolă.

În perioada de raportare a fost autorizat ajutorul de stat pentru dezvoltare regională acordat activităților conexe în sectorul agricol (Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASS -37 din 16.10.2014) prin intermediul măsurii de sprijin nr. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 135 din 24.02.2014 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli. Obiectivul general al măsurii de sprijin nr. 8 constă în sporirea productivității și competitivității sectorului agricol prin modernizarea utilajului și infrastructurii post-recoltare și procesare.

Cele mai multe ajutoare de stat pentru dezvoltare regională au fost acordate sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor și taxelor (alcătuind 84.13% din totalul ajutorului de stat pentru dezvoltare regională).

În acest sens se menționează faptul că tendința de majorare a valorii absolute a ajutorului de stat regional este în conformitate cu experiența Uniunii Europene în

domeniul ajutorului de stat, totodată este necesar de menționat dificultățile întâlnite de Consiliul Concurenței în procesul de acumulare a informației privind ajutoarele de stat acordate pentru dezvoltarea regională.

2.5. Furnizorii ajutorului de stat

Potrivit legislației în domeniul ajutorului de stat, furnizorii de ajutor de stat au obligația de a prezenta anual informația privind ajutoarele de stat acordate în anul precedent anului raportării.

Furnizor al ajutorului de stat, în conformitate cu Legea cu privire la ajutorul de stat, este orice autoritate a administrației publice centrale ori a unei unități administrativ-teritoriale sau orice persoană juridică care administrează direct ori indirect resursele statului sau ale unităților administrativ-teritoriale. Legea nominalizată prevede și noțiunea de *inițiator al ajutorului de stat*, care este autoritate abilitată să inițieze proiecte de acte juridice ce implică acordarea unor ajutoare de stat.

Cele mai multe din măsurile de sprijin raportate au fost acordate în perioada de raportare de către APL, acestea constituind circa 64% din numărul total de măsuri raportate, iar cele acordate de APC – circa 34%. La fel, au fost acordate măsuri de sprijin de către persoane juridice care administrează direct ori indirect resursele statului sau ale unităților administrativ-teritoriale, acestea alcătuind circa 2% din totalul măsurilor raportate.

Potrivit valorii ajutorului de stat raportat pentru perioada analizată, 97.28% din valoarea totală au fost oferite de APC.

În Tabelul nr.8 este prezentată valoarea ajutorului de stat raportat pe furnizorii de ajutor de stat.

Tabelul nr.8

Valoarea ajutorului de stat raportat de furnizori, în perioada 2012-2014

(mii lei)

Nr.	Furnizorul	2012	2013	2014
1	Ministerul Finanțelor	128 386	124 147	118 997
2	Serviciul Vamal	2 544 771	3 180 027	3 309 942
3	Inspectoratul Fiscal Principal de Stat	1 413 168	9 686	lipsa datelor
4	Ministerul Economiei	27 830	53 264	59 146
5	Ministerul Mediului	39 468	123 402	228 094
6	Ministerul Culturii	76 515	82 576	105 958
7	Agencia de Intervenție și Plăți pentru Agricultură	27 399	69 817	141 268
8	Academia de Științe a Moldovei	243 245	229 219	243 344
9	APL	182 035	132 952	50 502
10	Alți furnizori	190 419	178 213	183 873
	TOTAL	4 873 235	4 183 301	4 441 123

În conformitate cu art.20 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014, Ministerul Finanțelor este autoritatea publică centrală în domeniul finanțelor publice cu competențe și responsabilități privind gestionarea mijloacelor financiare ale bugetelor componente ale bugetului public național, administrarea datoriei de stat și garanțiilor de stat etc.

Hotărârea Guvernului nr.1265 din 14.11.2008 cu privire la reglementarea activității Ministerului Finanțelor cu modificările și completările ulterioare, stabilește următoarele funcții de bază ale Ministerului Finanțelor: 1) acumularea veniturilor la bugetul public național; 2) gestionarea finanțelor publice; 3) controlul utilizării conform destinației a finanțelor publice etc.

Ținând cont de cele menționate mai sus și de noțiunea de furnizor al ajutorului de stat prevăzută de art.3 din Legea cu privire la ajutorul de stat, conform căreia o astfel de calitate o are orice autoritate a administrației publice centrale ori a unei unități administrativ-teritoriale sau orice persoană juridică care administrează direct ori indirect resursele statului sau ale unităților administrativ-teritoriale, *Ministerul Finanțelor este furnizor* al ajutorului de stat acordat sub formă de facilități fiscale, și are obligația de a informa Consiliul Concurenței referitor la măsurile de sprijin ale statului conform art.19 din Legea cu privire la ajutorul de stat.

Totodată, în conformitate cu prevederile art.129 ale Codului Fiscal, serviciul fiscal de stat constituit din Inspectoratul Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor și inspectoratele fiscale de stat teritoriale, exercită atribuția de administrare fiscală, care cuprinde și asigurarea evidenței contribuabililor și a obligațiilor fiscale. Contribuabilul este obligat să prezinte organului fiscal în care se află la evidență, dări de seamă privind impozitele și taxele. Conform art.187 din Codul Fiscal, darea de seamă fiscală de regulă, trebuie să conțină informația privind facilitățile fiscale. Astfel, serviciul fiscal de stat trebuie să dețină informația privind ajutoarele de stat acordate sub forma de facilități fiscale pe fiecare contribuabil care a prezentat darea de seamă privind impozitele și taxele. Informația privind facilități fiscale pe fiecare contribuabil urmează să fie prezentată Consiliului Concurenței pentru completarea Registrului ajutoarelor de stat în conformitate cu prevederile art.19 din Legea cu privire la ajutorul de stat.

Ponderea valorii ajutorului de stat pe furnizori în totalul ajutorului de stat pentru perioada de raportare este prezentat în Tabelul nr.9.

Potrivit informației prezentate în tabel se constată că cei mai mari furnizori ai ajutorului de stat, conform valorii măsurilor de sprijin raportate, sunt APC. În perioada analizată circa 80% din valoarea totală a ajutorului de stat raportat au fost acordate de către Ministerul Finanțelor cu autoritățile administrativ subordonate acestuia și anume Serviciul Vamal și Inspectoratul Fiscal Principal de Stat.

Potrivit celor prezentate în tabel, în perioada de raportare, ponderea valorii ajutorului de stat raportat de Serviciul Vamal în totalul ajutorului de stat raportat a înregistrat o tendință de majorare de la 52.22% în anul 2012 până la 74.53% în anul 2014 sau a crescut cu 22.31 puncte procentuale.

Tabelul nr.9**Structura valorii ajutorului de stat raportat pe furnizori,
în perioada 2012-2014****(%)**

Nr.	Furnizorul	2012	2013	2014
1	Ministerul Finanțelor	2.63	2.97	2.68
2	Serviciul Vamal	52.22	76.02	74.53
3	Inspectoratul Fiscal Principal de Stat	29.00	0.23	lipsa datelor
4	Ministerul Economiei	0.57	1.27	1.33
5	Ministerul Mediului	0.81	2.95	5.14
6	Ministerul Culturii	1.57	1.97	2.39
7	Agencia de Intervenție și Plăți pentru Agricultură	0.56	1.67	3.18
8	Academia de Științe a Moldovei	4.99	5.48	5.48
9	APL	3.74	3.18	1.14
10	Alți furnizori	3.91	4.26	4.14
	TOTAL	100	100	100

Date privind valoarea ajutoarelor de stat acordate de furnizorii de ajutor de stat pot fi găsite în Anexa IV.

În perioada de raportare au fost acordate măsuri de sprijin și de incubatoare de afaceri, acestea constituind 0.01% din valoarea totală a ajutorului de stat raportat.

În perioada de referință, APC au acordat cele mai multe măsuri de sprijin prin intermediul schemelor de ajutor de stat, acestea constituind circa 80% din totalul măsurilor acordate. APL au ales acordarea măsurilor de sprijin ca ajutoare individuale, care au constituit circa 96% din totalul măsurilor acordate de către aceștia.

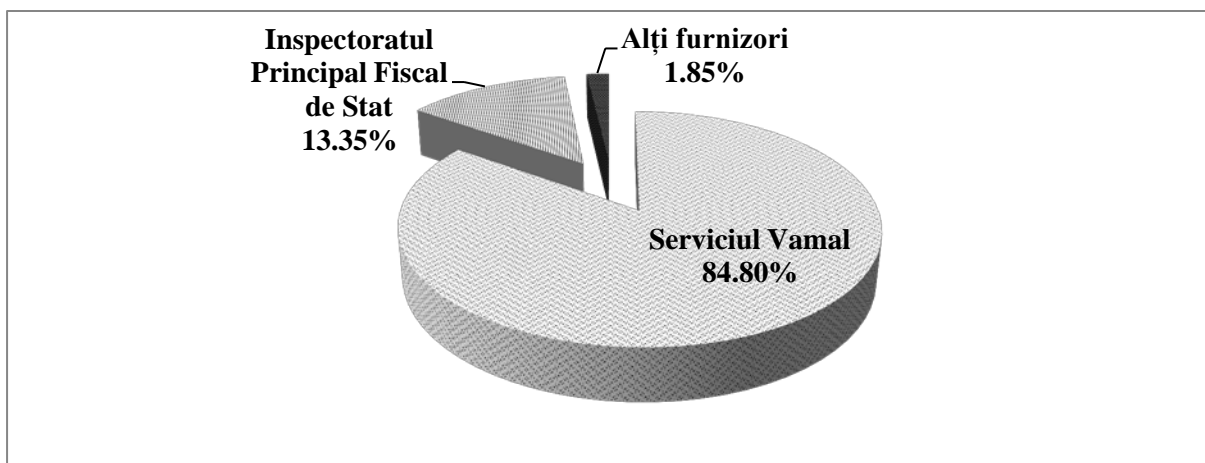
Furnizorii de ajutor de stat au oferit măsurile de sprijin prin diferite forme de acordare (Anexa IV).

În continuare se va prezenta o analiză a valorii ajutorului de stat raportat de furnizorii de ajutor de stat pe principalele forme de acordare a acestora în perioada de referință și anume subvenții și/sau subsidii, scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor și taxelor (care au constituit 95.08% din valoarea totală a ajutorului de stat raportat).

Principalii furnizori de ajutor de stat care au acordat măsurile de sprijin sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor și taxelor, în perioada de raportare, au fost Serviciul Vamal și Inspectoratul Principal Fiscal de Stat, aceștia deținând 98.15% din valoarea totală a ajutorului de stat acordat sub forma dată (Figura nr.5).

Figura nr. 5

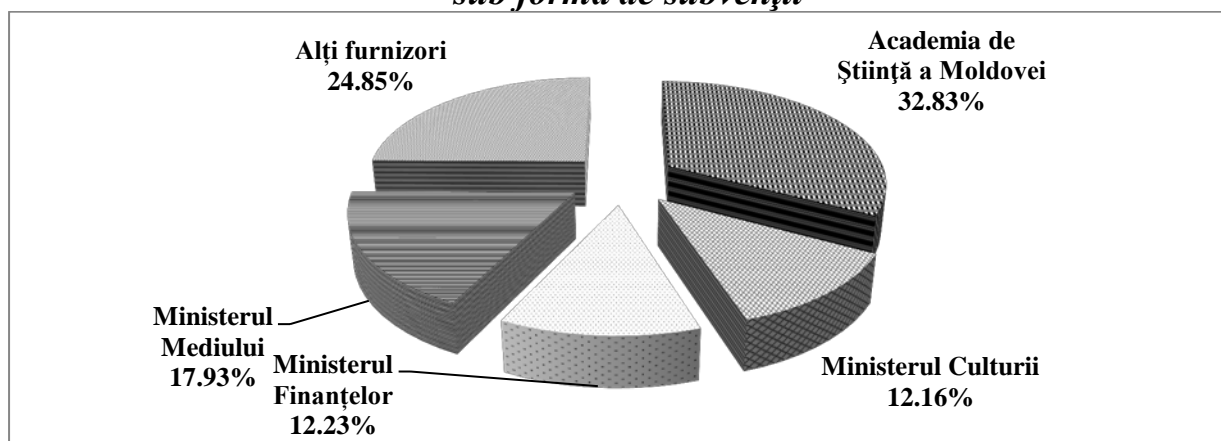
Structura ajutorului de stat acordat pe furnizori în perioada 2012-2014, sub formă de scutiri, reduceri, amânări sau eşalonări la plata impozitelor și taxelor

Cea mai mare pondere a ajutorului de stat raportat sub formă de subvenții și/sau subsidii a deținut-o Academia de Științe din Moldova, fiind de 32.83 % din valoarea totală a ajutorului de stat acordat sub forma dată (Figura nr. 6). Ajutorul de stat nominalizat a fost alocat în sfera științei și inovării.

Figura nr.6

Structura ajutorului de stat acordat pe furnizori în perioada 2012-2014, sub formă de subvenții

Una din problemele care se remarcă este lipsa la unii furnizori a evidenței ajutorului de stat acordat per beneficiar. Aceasta poate fi depășită odată cu implementarea SIRASM, din aceste considerente o analiză mai detaliată urmează a fi efectuată în următoarea perioadă.

Capitolul III. Ajutorul de minimis

3.1. Caracterizare generală

Ajutorul de minimis este ajutor având un echivalent valoric sub pragul de 2 mil. lei, acordat aceluiași beneficiar într-o perioadă maximă de 3 ani, indiferent de forma acestuia și de obiectivul urmărit, cu condiția să nu fie legat de activități de export. Ajutoarele destinate acoperirii costurilor de participare la târguri comerciale sau a costurilor studiilor sau serviciilor de consultanță necesare pentru lansarea unui produs nou sau existent pe o piață nouă nu constituie, în mod normal, ajutoare destinate activităților legate de export.

Odată cu intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat, ajutoarele de minimis urmează a fi acordate în conformitate cu Regulamentul privind ajutorul de minimis (aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 2 din 30.08.2013, publicat în Monitorul Oficial Nr. 222-227 din 11.10.2013).

În baza Regulamentului menționat se pot acorda ajutoare de minimis în toate sectoarele economiei naționale cu excepția:

- a) ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în domeniul producției primare de produse agricole;
- b) ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în domeniul transformării și comercializării produselor agricole, în următoarele cazuri:
 - atunci când valoarea ajutorului este stabilită pe baza prețului sau a cantității produselor în cauză, achiziționate de la producătorii primari sau introduse pe piață de întreprinderile în cauză;
 - atunci când ajutorul este condiționat de transferarea lui parțială sau integrală către producătorii primari;
- c) ajutoarelor destinate activităților legate de export, respectiv ajutoarelor legate direct de cantitățile exportate, ajutoarelor destinate înființării și funcționării unei rețele de distribuție sau destinate altor cheltuieli curente legate de activitatea de export;
- d) ajutoarelor acordate întreprinderilor aflate în dificultate.

Se consideră că valoarea ajutorului de minimis este relativ mică și nu afectează concurența dintre întreprinderi și nici tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, astfel, fiind exceptată de la obligația de notificare.

În cadrul prezentului capitol, ajutorul de minimis este analizat pentru perioada 16.08.2013-31.12.2014, aceasta fiind determinată de data intrării în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat.

Valoarea ajutoarelor de minimis raportată pentru anul 2013 a fost de 536 mii lei, iar pentru anul 2014 a constituit 82 770 mii lei. Valoarea semnificativ mai mică a ajutorului de minimis în anul 2013 în raport cu anul 2014, s-a datorat creșterii nivelului de raportare a măsurilor de sprijin ale statului și perioadei reduse supuse raportării ajutorului de minimis (16.08.2013-31.12.2013).

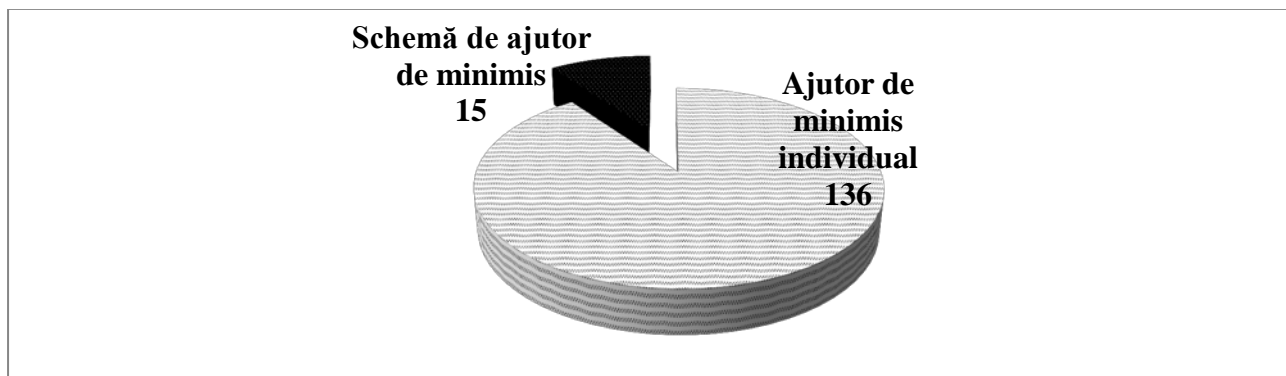
Cele mai multe ajutoare de minimis au fost acordate de APL, acestea constituind 81.46% din numărul total de măsuri acordate. Potrivit valorii ajutorului de minimis raportat pentru perioada analizată, 81.29% din valoarea totală au fost oferite de APC.

3.2. Modalitățile de acordare a ajutorului de minimis

Pentru perioada 2013-2014 au fost raportate 151 de măsuri de ajutor de minimis. Potrivit Figurii nr. 7, furnizorii au acordat cele mai multe ajutoare de minimis individuale, acestea constituind 90.07% din numărul total de măsuri raportate.

Figura nr. 7

Numărul de măsuri de ajutor de minimis implementate în perioada 2013-2014 ca ajutoare de minimis individuale/scheme de ajutoare de minimis

O analiză comparativă a acestor modalități de acordare, cu referire la valoarea ajutoarelor de minimis raportate individual sau prin intermediul schemelor, este prezentată în Tabelul nr. 10.

Din punct de vedere a valorii ajutorului de minimis raportat, se remarcă faptul că au fost acordate mai multe ajutoare de minimis prin intermediul schemelor, fiind de 81.69% din valoarea totală.

Tabelul nr. 10

Valoarea și structura ajutorului de minimis conform modalităților de acordare în perioada 2013-2014

Nr.	Tipul ajutorului de minimis	2013		2014	
		mii lei	%	mii lei	%
1.	Schemă de ajutor de minimis	32	5.99	68 018	82.18
2.	Ajutor de minimis individual	504	94.01	14 752	17.82
	TOTAL	536	100	82 770	100

Din datele prezentate în Tabelul nr. 10, se observă că în anul 2014 a crescut valoarea ajutoarelor de minimis acordate prin scheme de ajutor de minimis. Aceasta a fost determinată inclusiv de perioada incompletă de raportare a ajutorului de minimis pentru anul 2013 și de creșterea culturii concurențiale în domeniul ajutorului de stat, materializat prin majorarea numărului de măsuri de sprijin raportate.

3.3. Formele de acordare a ajutorului de minimis

Ajutoarele de minimis raportate pentru perioada 2013-2014 au îmbrăcat diverse forme dintre care ajutoare de minimis sub formă de subvenții și/sau subsidii; scutiri, reduceri, amânări sau eșalonări la plata impozitelor și taxelor; investiții ale furnizorului, dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală,

anticipată de către un investitor privat prudent; reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței și acordarea de garanții în condiții preferențiale.

Valoarea ajutorului de minimis acordat, în funcție de forma prin care întreprinderile au beneficiat de aceste avantaje, este prezentat în Tabelul nr. 11.

Tabelul nr. 11

***Valoarea și structura ajutorului de minimis
acordat în perioada 2013-2014, în funcție de forma de acordare***

Nr.	Forma de acordare	2013		2014	
		mii lei	%	mii lei	%
1	Subvenții și/sau subsidii	175	32.69	66 299	80.10
2	Scutirile, reducerile, amânările sau eșalonările la plata impozitelor și taxelor	22	4.18	3 193	3.86
3	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	0	0	504	0.61
4	Investiții ale furnizorului, dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală, anticipată de către un investitor privat prudent	250	46.62	2 031	2.45
5	Reducerile de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	89	16.51	10 743	12.98
	TOTAL	536	100	82 770	100

Potrivit informației prezentate în Tabelul nr. 11 se evidențiază o majorare semnificativă a ponderii ajutorului de minimis acordat sub formă de subvenții și/sau subsidii în valoarea totală a ajutorului de minimis raportat de la 32.69% în anul 2013 până la 80.10% în anul 2014.

Ponderea valorii ajutoarelor de minimis acordate sub celelalte forme (cu excepția acordarea sub formă de garanții în condiții preferențiale) în valoarea totală a ajutoarelor de minimis raportate s-a micșorat în anul 2014 comparativ cu anul 2013. Cea mai semnificativă diminuare au înregistrat ajutoarele de minimis acordate sub formă de investiții ale furnizorului, dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală, anticipată de către un investitor privat prudent. În anul 2014, ponderea acestora în valoarea totală s-a micșorat cu 44.17 puncte procentuale.

În această ordine de idei se constată faptul că în perioada analizată cele mai multe ajutoare de minimis au fost acordate sub forma de cheltuieli bugetare, acestea constituind 82.53% din valoarea totală a ajutorului de minimis raportată.

3.4. Obiectivele acordării ajutorului de minimis

În perioada 2013-2014 ajutoarele de minimis au fost acordate pentru ÎMM, pentru prestarea SIEG, pentru protecția mediului înconjurător, pentru dezvoltare regională, pentru cercetare, dezvoltare și inovare, precum și pentru obiective sectoriale.

Valoarea ajutorului de minimis raportat pe obiective este prezentat sintetic în Tabelul nr. 12.

Tabelul nr.12

Valoarea și structura ajutorului de minimis acordat pe obiective, în perioada 2013-2014

Nr.	Obiectiv	2013		2014	
		mii lei	%	mii lei	%
1.	Obiective orizontale	373	69.55	80 245	96.95
1.1.	Ajutor acordat ÎMM	15	2.76	64 986	78.51
1.2.	Ajutor acordat beneficiarilor ce prestează servicii de interes economic general	91	16.94	15 020	18.15
1.3.	Ajutor destinat protecției mediului înconjurător	267	49.85	139	0.17
1.4.	Ajutor pentru cercetare, dezvoltare și inovare	0	0	100	0.12
2.	Ajutor pentru dezvoltare regională	13	2.48	933	1.13
3.	Obiective sectoriale	150	27.97	1 593	1.92
	TOTAL	536	100	82 770	100

Cu referire la datele prezentate în Tabelul nr. 12, se constată faptul că mai mult de 50% din valoarea ajutorului de minimis raportat a fost acordat pentru obiective orizontale.

Ponderea ajutorului de minimis acordat pentru obiective orizontale în valoarea totală a ajutorului de minimis s-a majorat de la 69.55% în anul 2013 la 96.95% în anul 2014. Această majorare a fost determinată în special de creșterea valorii ajutorului de minimis pentru ÎMM. Se remarcă faptul că, circa 71% din valoarea ajutorului de minimis acordat în anul 2014 a fost oferit de către Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii prin intermediul diferitor programe (Programul de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+1”, Programul național de abilitare economică a tinerilor, etc.).

Cât privește ponderea ajutoarelor de minimis pentru dezvoltare regională și pentru obiective sectoriale, acestea s-au micșorat în valoarea totală a ajutorului de minimis raportat. Cea mai semnificativă diminuare a indicatorului analizat au înregistrat ajutoarele de minimis pentru obiective sectoriale și anume de la 27.97% în anul 2013 până la 1.92 % în anul 2014. Aceasta s-a datorat creșterii semnificative a ajutoarelor de stat acordate pe obiective orizontale.

Odată cu intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat, ajutoarele de minimis urmau a fi acordate în conformitate cu Regulamentul privind ajutorul de minimis. În acest sens se precizează faptul că în vederea implementării prevederilor legale privind ajutoarele de minimis urmează a fi organizate mai multe instruiți cu furnizorii de ajutor privind implementarea prevederilor date.

Capitolul IV. MONITORIZAREA AJUTOARELOR DE STAT AUTORIZATE

4.1. Caracterizare generală

Monitorizarea ajutoarelor de stat existente în derulare este una din atribuțiile Consiliului Concurenței. Potrivit art. 20 din Legea cu privire la ajutorul de stat și pct. 83 din Regulamentul privind forma de notificare, procedura de examinare și adoptare a deciziilor cu privire la ajutorul de stat (adoptat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 1 din 30.08.2013), Consiliul Concurenței monitorizează ajutoarele de stat existente în derulare, pentru a verifica respectarea prevederilor actelor juridice în baza cărora acestea au fost acordate, cât și a deciziilor de autorizare pe care acesta le-a emis.

În anul 2014, Plenul Consiliului Concurenței a adoptat 9 decizii de autorizare a ajutorului de stat. Ajutoarele de stat nominalizate au fost acordate pentru dezvoltare regională, pentru prestarea SIEG, pentru protecția mediului înconjurător și pentru salvarea beneficiarilor aflați în dificultate.

Pentru efectuarea monitorizării ajutoarelor de stat autorizate existente a fost solicitată informație de la beneficiarii ajutorului de stat, a fost examinată informația publică plasată pe paginile web a furnizorilor de ajutor de stat privind măsurile de sprijin autorizate și alte surse disponibile.

Din 9 măsuri de sprijin autorizate de Plenul Consiliului Concurenței în anul 2014, doar o măsură de sprijin nu a fost implementată în anul de referință și anume schema de ajutor de stat pentru protecția mediului înconjurător, notificată de către Fondul pentru Eficiență Energetică.

4.2. Ajutor de stat acordat pentru dezvoltare regională

Monitorizarea ajutorului de stat pentru dezvoltare regională se efectuează ținând cont de criteriile de evaluare prezentate în Regulamentul privind ajutorul de stat pentru dezvoltare regională, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 4 din 30.08.2013 (publicat în Monitorul Oficial nr. Nr.228-232 din 18.10.2013). Principalele condiții de acordare a ajutorului de stat pentru dezvoltare regională sunt:

- intensitatea ajutorului de stat - până la 50% din costul efectiv suportat (pentru întreprinderi mijlocii -60%, pentru întreprinderi mici – 70%);
- contribuția beneficiarului – cel puțin 25% din costurile eligibile;
- menținerea investiției în cauză în regiune pe o perioadă – minimum de 5 ani de întreprinderile mari și minimum 3 ani pentru IMM.

Ajutorul de stat pentru dezvoltare regională autorizat în anul 2014 a fost acordat pentru crearea parcurilor industriale și pentru activități conexe în sectorul agricol.

a) Ajutor de stat acordat pentru crearea parcurilor industriale (PI "Trivineta Cavi Development", PI "Edineț", PI „FAIP” și PI "Comrat")

În anul 2014 au fost autorizate 4 ajutoare de stat pentru dezvoltare regională, acordate pentru crearea parcurilor industriale. Potrivit informației prezentate de beneficiarii ajutorului de stat și anume administratorii parcurilor industriale, în anul 2014 și primele 5 luni ale anului 2015, investiții au fost efectuate de către "La

Trivineta Cavi Development” S.R.L.(administratorul PI ”Trivineta Cavi Development”). Intensitatea ajutorului de stat, acordat beneficiarului nominalizat, a fost de 15.07%, fiind astfel mai mică decât intensitatea maximă admisibilă de 50%.

b) Schema ajutorului de stat acordat activităților conexe în sectorul agricol

O altă măsură de sprijin autorizată de către Consiliul Concurenței pentru dezvoltare regională a fost acordată pentru echipamentele tehnologice și utilajele noi procurate începând cu anul 2012.

Potrivit informației prezentate de către AIPA, furnizorul ajutorului de stat, de măsura de sprijin analizată au beneficiat 255 de întreprinderi, în valoare totală de 141 268 mii lei.

Cu referire la informația plasată pe pagina web a AIPA , măsura de sprijin a fost acordată pentru compensarea costului echipamentului și utilajului pentru frigidere de păstrare a fructelor, legumelor, cărnii și laptelui, inclusiv case de ambalare (111 unități); utilajului și echipamentului pentru prelucrarea primară a cerealelor și produselor oleaginoase (110 unități); utilajului și echipamentului pentru procesarea, uscarea și congelarea fructelor și legumelor (28 unități); utilajului și echipamentului pentru prelucrarea primara, ambalarea, refrigerarea, congelarea și păstrarea cărnii (9 unități); utilajului și echipamentului pentru procesarea, ambalarea și păstrarea laptelui (2 unități) și instalației pentru extragerea uleiurilor vegetale (2 unități).

4.3. Ajutorul de stat acordat pentru prestarea serviciului de interes economic general

Monitorizarea ajutoarelor de stat pentru SIEG se efectuează ținând cont de criteriile de evaluare din Regulamentul privind ajutorul de stat acordat beneficiarilor ce prestează servicii de interes economic general. Potrivit prevederilor Regulamentului menționat, pentru ca ajutorul de stat să fie compatibil cu mediu concurențial, acesta trebuie să respecte următoarele condiții:

- ajutorul de stat este necesar în vederea operării SIEG;
- ajutorul de stat nu denaturează în mod nejustificativ concurența.

a) Ajutorul de stat acordat Compania IPNA „Teleradio-Moldova”

Compania IPNA „Teleradio - Moldova” este principala instituție publică a audiovizualului, scopul principal fiind serviciul public de radiodifuziune și televiziune din Republica Moldova. Acționând în conformitate cu prevederile Codului Audiovizualului instituția acoperă întreg teritoriul țării cu servicii de programe pentru întreaga societate. Instituția publică națională a audiovizualului Compania IPNA „Teleradio - Moldova” este un serviciu de radiodifuziune și televiziune independent editorial, precum și în activitatea sa de creație, autonom instituțional, constituit în baza capitalului financiar public, oferă servicii de programe întregii societăți din Republica Moldova.

Valoarea ajutorului de stat notificată de Ministerul Finanțelor și ulterior autorizată de Consiliul Concurenței a fost de 1 945.7 mii lei. Potrivit informației prezentate de către Serviciul Vamal, valoarea ajutorului de stat acordată nu a depășit valoarea măsurii de sprijin autorizate, aceasta constituind circa 82% din valoarea autorizată.

Potrivit informației prezentate de IPNA „Teleradio - Moldova” (inclusiv, proces-verbal, actele de predare-primire, etc.) echipamentele importate au fost livrate către întreprindere și instalate.

b) Ajutorul de stat acordat ÎS „Poșta Moldovei”

ÎS ”Poșta Moldovei” prestează servicii poștale universale, care constă în furnizarea permanentă a unui set de servicii poștale, de o calitate determinată, în toate localitățile de pe teritoriul țării, la prețuri accesibile pentru toți utilizatorii. Serviciile poștale din sfera serviciului poștal universal sunt următoarele: colectarea, sortarea, transportul și distribuirea trimiterilor poștale interne și internaționale cu o greutate de până la 2 kg; colectarea, sortarea, transportul și distribuirea coletelor poștale interne și internaționale cu o greutate de până la 10 kg; distribuirea coletelor poștale cu o greutate de până la 20 kg, expediate din afara teritoriului Republicii Moldova către o adresă aflată pe teritoriul acesteia și alte servicii.

În conformitate cu informația prezentată de către ÎS „Poșta Moldovei” s-a constatat că întru îndeplinirea prevederilor pct. 2 din Hotărârea Guvernului nr. 482 din 25.06.2014 privind scutirea unor agenți economici de la plata dividendelor sau defalcarea de la bugetul de stat a unei părți din profitul net obținut în anul 2013, întreprinderea trebuie să capitalizeze investițiile efectuate pentru dezvoltarea producției în sumă nu mai mică decât 721.1 mii lei.

În acest context s-a propus utilizarea profitului net al anului 2013, în vederea achiziționării și implementării unui modul pentru noua platformă a ghișeului unic cu includerea acestuia în capitalul statutar al ÎS „Poșta Moldovei”.

Toate măsurile de ajutor de stat sus nominalizate au fost raportate de către furnizorii de ajutor de stat în conformitate cu prevederile legislației în domeniul ajutorului de stat și Deciziile Plenului Consiliului Concurenței conform cărora au fost autorizate.

Scopul monitorizării ajutoarelor de stat după un an de la autorizarea acestora a fost aprecierea valorii ajutorului de stat raportat cu cel notificat de către furnizori. Celelalte obiective ale monitorizării ajutoarelor de stat precum și indicatorii de rezultat al ajutoarelor de stat autorizate vor fi prezentate în rapoartele din următorii ani.

Capitolul V. ELABORAREA ȘI LANSAREA SISTEMULUI INFORMAȚIONAL AUTOMATIZAT “REGISTRUL AJUTOARELOR DE STAT”

5.1. Importanța și rolul Sistemului informațional automatizat “Registrul ajutoarelor de stat”

Crearea SIRASM a fost impusă de angajamentul asumat prin art. 342 din Acordul de Asociere și de necesitatea creșterii transparenței în operațiunile de acordare a ajutorului de stat.

SIRASM contribuie la instituirea unui mecanism de monitorizare a ajutoarelor de stat și la crearea condițiilor pentru realizarea sarcinii principale – eficientizarea mecanismului de notificare, autorizare, raportare și monitorizarea ajutorului de stat.

*Figura nr.8
Sistemului informațional automatizat “Registrul ajutoarelor de stat”*

The screenshot displays the SIRASM web application interface. The top navigation bar includes the SIRASM logo and the text "REGISTRUL AJUTOARELOR DE STAT DIN MOLDOVA". The main content area is divided into two sections: "Raportări (68)" and "Notificări (112)".

Raportări (68)

Statut	IDNO furnizor	Furnizor	Număr	Tip	Anul	Data	Direcția	Responsabil
In prezentare	100860100433	Directoratul Liniei de Credit pe lângă Ministerul...	RG0010249	General	2015	17.04.2015	Direcția Ajutor de Stat pentru Dezvolt...	Cojocariu Larisa
In prezentare	1007601009576	Primăria mun. Chejindu	RG0010253	General	2014	17.04.2015	Direcția Ajutor de Stat pentru Dezvolt...	Burlea Valeriu
Proiect	1013601000624	Consiliul raional Ialoveni	RG0010236	General	2014			
Raport complet	1010601000092	Agencia de Interventie și Pliș pentru Agricultură	RG0010236	General	2014	16.04.2015	Direcția Ajutor de Stat Sectorial	Mardare Mariana
Proiect	1007601004065	Primăria com. Tigheci, r-ul Leova	RG0010237	General	2014	28.04.2015		
In prezentare	1007601000791	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	RG0010238	General	2015	28.04.2015	Direcția Evidență și Raportare a Ajut...	Groză Alina

Notificări (112)

Statut	IDNO furnizor	Furnizor	Nr.	Tip	Data	Expire	Direcția	Responsabil
In prezentare de către CC	1009601000185	Serviciul Vamal	83	Individual	15.04.2015	15.04.2015	Direcția Evidență și Raportare a Ajut...	Cașcaval Iacob
In prezentare de către CC	1009601000185	Serviciul Vamal	85	Schemă	15.04.2015	15.04.2015	Direcția Evidență și Raportare a Ajut...	Cașcaval Iacob
Proiect	1007601004065	Primăria com. Tigheci, r-ul Leova	87		15.04.2015		Ala CRAGEA	
In prezentare de către CC	1007601000791	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	89	Schemă	16.04.2015	16.04.2015	Direcția Evidență și Raportare a Ajut...	Groză Alina
In prezentare de către CC	1010601000092	Agencia de Interventie și Pliș pentru Agricultură	90	Schemă	16.04.2015	16.04.2015	Direcția Ajutor de Stat Sectorial	Mardare Mariana
Proiect	1007601004065	Primăria com. Tigheci, r-ul Leova	91		15.04.2015		Ala CRAGEA	

Elaborarea și implementarea SIRASM va contribui la creșterea nivelului de utilizare eficientă a resurselor statului prin:

- Asigurarea transparenței în utilizarea banilor publici;
- Adaptarea procedurii electronice de notificare și raportare la cerințele Comunității Europene;
- Promovarea culturii concurențiale și îmbunătățirea mediului concurențial.

SIRASM va genera date statistice din domeniul ajutorului de stat care vor fi plasate pe pagina web a Consiliului Concurenței și care vor fi accesibile pentru autoritățile publice, societatea civilă și cercetătorii științifici. Informația respectivă va clasifica ajutorul de stat acordat în Republica Moldova după următoarele criterii:

- Valoarea totală;
- Obiectivele ajutorului;
- Formele ajutorului;

- Regiunile țării unde sunt distribuite ajutoarele.

Furnizorii de ajutor de stat vor dispune de o sursă credibilă, care va oferi date din domeniu într-un timp util pentru luarea deciziilor eficiente privind modalitatea de alocare a ajutoarelor de stat.

Cât privește oferirea informației relevante potențialilor investitori, aceștia având la dispoziție informația plasată pe site-ul Consiliului Concurenței vor putea lua decizia de a investi, ținând cont de măsurile de sprijin acordate de către stat. Astfel, reacția mediului de afaceri la politica statului va fi mai rapidă.

SIRASM va contribui la instituirea unui sistem de monitorizare a ajutoarelor de stat, precum și va crea condițiile pentru realizarea sarcinii principale – punerea în aplicare a mecanismului de monitorizare a impactului ajutorului de stat asupra mediului concurențial.

Implementarea eficientă a SIRASM va contribui la obținerea următoarelor rezultate:

1. Economisirea resurselor statului;
2. Transparență în utilizarea banilor publici;
3. Adaptarea procedurii electronice de notificare și raportare la cerințele Uniunii Europene;
4. Îmbunătățirea mediului concurențial prin reducerea ajutorului de stat care ar distorsiona mediul concurențial normal.

5.2. Lansarea Sistemului informațional automatizat “Registrul ajutoarelor de stat”

Crearea și punerea în aplicare a SIRASM a fost posibilă datorită asistenței tehnice oferite de către Banca Mondială. În acest sens se precizează faptul că relațiile de colaborare a Consiliului Concurenței cu Banca Mondială privind asistența tehnică în domeniul ajutorului de stat a început în vara anului 2013.

Cu suportul Băncii Mondiale, au fost create premisele începerii lucrărilor de elaborare a SIRASM, fiind instituit grupul de lucru cu reprezentanții din cadrul Ministerului Economiei și Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor.

Grupul de lucru a elaborat Conceptul tehnic al SIRASM, care ulterior a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 378 din 27.05.2014. În același timp au fost demarate lucrările de creare propriu-zisă a sistemului prin colaborarea cu întreprinderea din domeniul tehnologiei informaționale, elaborator selectat de experții Băncii Mondiale.

În calitate de deținător al SIRASM a fost desemnată ÎS ”CRIS Registru”, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 378 din 27.05.2014 pentru aprobarea Conceptului sistemului informațional automatizat „Registrul ajutoarelor de stat”. În semestrul II al anului 2014 au fost efectuate ședințe de lucru în vederea punerii în aplicare a prevederilor Hotărârii Guvernului nominalizate, fiind încheiat contractul privind prestarea serviciilor informaționale.

La data de 01.07.2014, Consiliul Concurenței în colaborare cu Banca Mondială au lansat SIRASM, în cadrul Conferinței Internaționale ”Noi oportunități concurențiale prin prisma implementării politicii ajutoarelor de stat”.

Conferința a reunit reprezentanții ai APC și APL, precum și reprezentanți ai partenerilor de dezvoltare externi, numărul participanților fiind de circa 170 persoane.

În scopul conectării la sistem a furnizorilor de ajutor de stat, Consiliul Concurenței a solicitat din partea furnizorilor desemnarea persoanelor responsabile de utilizarea SIRASM. Ca urmare a desemnării utilizatorilor, au fost remise datele de acces în SIRASM pentru 320 de utilizatori din partea APL și pentru 36 utilizatori ai APC.

În vederea implementării eficiente a SIRASM, utilizatorii desemnați de APC au participat la ședințe de instruire în vederea utilizării SIRASM, unde au avut posibilitatea să cunoască posibilitățile SIRASM și să obțină răspunsuri la întrebările privind utilizarea acestuia.

CONCLUZII ȘI PRIORITĂȚI

Ajutorul de stat este o componentă importantă a politicii economice și în special a politicii de concurență datorită impactului acestuia asupra mediului concurențial. Prin politica în domeniul ajutorului de stat se urmărește corectarea eșecurilor pieței și consolidarea economiei naționale.

Ajutorul de stat reprezintă un domeniu nou pentru Republica Moldova. Întru completarea cadrului normativ ce vine în implementarea Legii cu privire la ajutorul de stat, în anul 2014 au fost elaborate și adoptate 9 acte normative, care se referă la acordarea ajutoarelor de stat sectoriale. Totodată, a fost elaborat și adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 378 din 27.05.2014 Conceptului Sistemului informațional automatizat „Registrul ajutoarelor de stat”.

Cu suportul Băncii Mondiale a fost lansat Sistemul informațional automatizat “Registrul ajutoarelor de stat”. Crearea SIRASM a fost impusă de angajamentele asumate prin Acordul de Asociere și de necesitatea creșterii eficienței procesului de notificare, autorizare, monitorizare și raportare a ajutorului de stat, asigurând transparența operațiunilor de acordare a ajutorului de stat.

La data de 01.07.2014, Consiliul Concurenței în colaborare cu Banca Mondială au lansat SIRASM, în cadrul Conferinței Internaționale ”Noi oportunități concurențiale prin prisma implementării politicii ajutoarelor de stat”.

În conformitate cu prevederile Legii cu privire la ajutorul de stat, în anul 2015, a avut loc raportarea ajutoarelor de stat acordate în perioada 16.08.2013-31.12.2014, această perioadă fiind determinată de data intrării în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat.

În anul 2014, valoarea ajutorului de stat a fost de 4 441 123 mii lei, ceea ce a constituit o micșorare cu 8.87% față de anul 2012. Această diminuare a valorii ajutorului de stat a fost determinată inclusiv de aplicarea metodologiei Uniunii Europene în partea ce ține de analiza ajutoarelor de stat, potrivit căreia ajutorul de stat acordat în baza cadrului general este examinat separat de ajutorul de minimis.

Ponderea ajutorului de stat autorizat de Consiliul Concurenței în anul 2014 a fost de 6.35% din valoarea totală a ajutoarelor de stat raportate pentru anul de referință (ceea ce a constituit 281 882 mii lei), diferența fiind reprezentată de ajutoarele existente.

În anul 2014, ponderea ajutorului de stat în PIB a fost de 3.96%, aceasta a constituit o micșorare cu 1.56 puncte procentuale față de anul 2012. Indicatorul dat este mai mare față de cel înregistrat de țările membre ale Uniunii Europene, care în conformitate cu recomandarea Consiliului European prin Strategia de la Lisabona, trebuie să acționeze ca parte a unei politici active de concurență, pentru reducerea nivelului general al ajutoarelor de stat, astfel încât acesta să constituie mai puțin de 1% din PIB fără a compromite scopul măsurilor de sprijin și anume corectarea eșecurilor pieței.

Potrivit modalității de acordare, cele mai multe măsuri au fost oferite ca ajutoare individuale (69.65% din total). Iar din punct de vedere valoric, mai multe ajutoare de stat au fost acordate prin intermediul schemelor. În acest sens, merită să fie menționată experiența Uniunii Europene, potrivit căreia de regulă ajutoarele de stat

acordate prin intermediul unor scheme sunt mai puțin nocive pentru mediul concurențial.

În perioada 2012-2014, cea mai mare pondere a ajutoarelor de stat a fost de natura renunțării la veniturile bugetare, fiind de circa 80% din valoarea totală. Acest fapt s-a datorat în special valorii mari a ajutoarelor de stat acordate sub forma scutirilor, reducerilor, amânărilor sau eşalonărilor la plata impozitelor și taxelor, care au constituit 78.93% din valoarea totală a ajutorului de stat raportat. Experiența internațională atestă faptul că măsurile de ajutor de stat acordate sub forma renunțării la venituri (scutiri și reduceri de la plata taxelor și impozitelor, anularea penalităților și majorărilor de întârziere la plata obligațiilor către stat, etc.), de regulă, sunt mai nocive pentru economia de piață decât cele sub forma cheltuielilor bugetare (granturi, subvenții).

Cele mai multe ajutoare de stat au fost acordate pe obiective orizontale și regionale, acestea constituind în 2014 mai mult de 80% din valoarea totală. Totodată din punct de vedere valoric, se remarcă faptul că s-a majorat quantumul ajutorului de stat acordat pe obiective sectoriale. În acest sens, este de precizat faptul că ajutoarele de stat orizontale și regionale au, de obicei, un impact nesemnificativ asupra mediului concurențial și din aceste considerente sunt mai tolerate în comparație cu ajutoarele de stat sectoriale.

Potrivit informației prezentate de furnizorii de ajutor de stat, pentru anul 2014 ajutoarele de stat pentru prestarea SIEG alcătuiesc circa 80% din valoarea ajutorului de stat raportat pe obiective orizontale. În acest context se precizează faptul că, delegarea gestiunii SIEG printr-un act de atribuire este o condiție obligatorie la acordarea ajutorului de stat pentru beneficiarii ce prestează SIEG. Această prevedere urmează a fi implementată de către furnizori la acordarea ajutoarelor de stat pentru prestarea SIEG.

Cele mai multe ajutoare de stat au fost acordate de către APL, alcătuind circa 64% din numărul total de măsuri raportate, cele acordate de APC au constituit circa 34%, iar de către persoanele juridice – circa 2%. Însă, conform valorii ajutorului de stat raportat, 97.28% din total au fost oferite de APC. Prin urmare, APL au acordat mai multe măsuri de sprijin față de APC, însă valoarea acestora a fost mai mică comparativ cu cea acordată de APC. Totodată, se remarcă faptul că nu toți furnizorii au prezentat informația privind ajutoarele de stat acordate în perioada de raportare, aceasta fiind determinată inclusiv de lipsa la unii furnizori a evidenței ajutorului de stat acordat per beneficiar.

Valoarea ajutoarelor de minimis raportată pentru anul 2013 a fost de 536 mii lei, iar pentru anul 2014 a constituit 82 770 mii lei. Valoarea semnificativ mai mică a ajutorului de minimis în anul 2013 în raport cu anul 2014, s-a datorat creșterii nivelului de raportare a măsurilor de sprijin ale statului și perioadei reduse supuse raportării ajutorului de minimis (16.08.2013-31.12.2013).

Cele mai multe ajutoare de minimis au fost acordate de APL, acestea constituind 81.46% din numărul total de măsuri acordate. Potrivit valorii ajutorului de minimis raportat pentru perioada analizată, 81.29% din valoarea totală au fost oferite de APC. Cea mai mare pondere din valoarea ajutorului de minimis raportat a fost acordat sub formă de subvenții, aceasta constituind 80.10% din total în anul 2014.

În anul 2014 cea mai mare valoare a ajutorului de minimis a fost orientat pentru susținerea IMM și pentru prestarea SIEG.

Odată cu intrarea în vigoare a Legii cu privire la ajutorul de stat, toate schemele de minimis și ajutoarele individuale de minimis urmau a fi acordate în conformitate cu Regulamentul privind ajutorul de minimis. În acest sens se precizează faptul că în vederea implementării prevederilor legale privind ajutoarele de minimis urmează a fi organizate mai multe instruirii cu furnizorii de ajutor privind domeniul dat.

În vederea efectuării monitorizării ajutoarelor de stat autorizate existente a fost solicitată informație de la beneficiarii ajutorului de stat, a fost examinată informația publică plasată pe paginile web a furnizorilor de ajutor de stat privind măsurile de sprijin autorizate și alte surse disponibile. Din 9 măsuri de sprijin autorizate de Plenul Consiliului Concurenței în anul 2014, doar o măsură de sprijin nu a fost implementată în anul de referință și anume schema de ajutor de stat pentru protecția mediului înconjurător, notificată de către Fondul pentru Eficiență Energetică. Scopul monitorizării ajutoarelor de stat după un an de la autorizarea acestora a fost aprecierea valorii ajutorului de stat raportat cu cel notificat de către furnizori.

Preluarea celor mai bune practici în domeniul ajutorului de stat impune realizarea anumitor sarcini:

- 1) alinierea politicii statului în domeniul acordării ajutorului de stat, prin reorientarea în continuare a ajutorului de stat către obiective orizontale și regionale, care au un impact nesemnificativ asupra mediului concurențial;
- 2) redistribuirea modalităților de acordare a ajutorului de stat, prin micșorarea treptată a valorii ajutoarelor de stat acordate sub formă de renunțări la venituri bugetare și majorarea celor acordate sub formă de cheltuieli bugetare, considerate mai transparente și mai ușor de cuantificat;
- 3) alinierea tuturor schemelor de ajutor de stat instituite înainte de 16.08.2013 la acquis-ul comunitar în materie de ajutor de stat, în termen de 8 ani de la data intrării în vigoare a Acordului de Asociere. Excepție constituie schemele de ajutoare de stat instituite în temeiul Legii nr. 440 din 27.07.2001 cu privire la zonele economice libere pentru care perioada a fost prelungită până la 10 ani de la data intrării în vigoare a Acordului de Asociere.
- 4) asigurarea transparenței la acordarea ajutorului de stat și implementarea mecanismului de evidență a ajutorului de stat per beneficiar, inclusiv prin aplicarea SIRASM;
- 5) întărirea capacităților instituționale ale Consiliului Concurenței, furnizorilor de ajutor de stat și instanțelor de judecată în domeniul aplicării legislației ajutorului de stat și analizei impactului acordării ajutorului de stat.

Respectarea prevederilor din domeniul ajutorului de stat va contribui la realizarea obiectivelor vizate, la corectarea disfuncționalităților pieței, la creșterea competitivității întreprinderilor precum și la reducerea disparităților regionale.

ANEXĂ TEHNICĂ

Anexa tehnică oferă informații cu caracter general privind sfera de cuprindere a raportului, modul de încadrare a ajutoarelor de stat și de minimis pe obiective, categorii și forme, metode de evaluare a ajutoarelor de stat, precum și sursele de obținere a datelor care au fost utilizate.

Informațiile menționate mai sus au fost grupate pe următoarele capitole:

- I. Sfera ajutoarelor de stat analizate în Raport;
- II. Obiectivele ajutorului de stat;
- III. Sursele obținerii datelor și metodele de evaluare a elementului de ajutor.

I. Sfera ajutoarelor de stat și ajutoarelor de minimis analizate în Raport

Raportul privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova a fost elaborat pe baza „Registrului ajutoarelor de stat” întocmit conform raportărilor transmise de furnizorii de ajutor de stat, în conformitate cu *Regulamentul cu privire la Registrul ajutorului de stat și Regulamentul privind ajutorul de minimis*.

Ajutoarele de stat și de minimis raportate, care fac obiectul prezentului raport, intră sub incidența:

- Legii cu privire la ajutorul de stat;
- Regulamentului privind ajutorul de minimis, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 2 din 30.08.2013;
- Regulamentului cu privire la Registrul ajutorului de stat, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.3 din 30.08.2013.

II. Obiectivele ajutorului de stat și ajutoarelor de minimis

Încadrarea pe obiective a ajutorului de stat (atât a alocațiilor efectuate în cadrul schemelor de ajutor, cât și a ajutoarelor individuale) s-a efectuat în conformitate cu obiectivul principal al acordării acestora, în conformitate cu clasificarea și codificarea obiectivelor ajutorului de stat prezentat în Anexa 2 din Regulamentul cu privire la Registrul ajutorului de stat (aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.3 din 30.08.2012), astfel:

Tabelul nr.1

Clasificarea și codificarea obiectivelor ajutorului de stat

Codul de clasificare a obiectivelor	Denumirea obiectivului
1.	Obiective orizontale
1.1	Cercetare-dezvoltare
1.2	Inovare
1.3	Protecția mediului
1.4	Întreprinderi mici și mijlocii
1.5	Comerț, export

1.6	Economisirea energiei eficiență energetică
1.7	Salvare
1.8	Restructurare
1.9	Închidere
1.10	Ocuparea forței de muncă
1.11	Formare profesională
1.12	Capital de risc
1.13	Servicii de interes economic general
1.14	Alte obiective orizontale
2	Obiective sectoriale (sectoare sensibile)
2.1	Oțel
2.2	Construcții navale
2.3	Fibre sintetice
2.4	Auto
2.5	Alte sectoare prelucrătoare
2.6	Cărbune: ajutoare pentru producția curentă
2.7	Cărbune: alte ajutoare
2.8	Transporturi, din care
2.8.1	transport feroviar
2.8.2	transport aerian
2.9	Turism
2.10	Servicii financiare
2.11	Alte obiective sectoriale
3	Ajutoare regionale
3.1	Zone pentru care au fost elaborate programe naționale de dezvoltare regională, altele decât zonele defavorizate
3.2	Zone defavorizate
4	Promovarea culturii și conservarea patrimoniului cultural
5	Ajutoare destinate să remedieze perturbările grave ale economiei
6	Ajutoare de stat cu caracter social
7	Ajutoare de stat pentru înlăturarea efectelor cauzate de dezastrele naturale

III. Sursele obținerii datelor și metodele de evaluare a elementului de ajutor

Sursele obținerii datelor

Cifrele sunt exprimate în prețuri curente pentru moneda națională și în prețuri curente pentru euro.

Cursul mediu anual de schimb leu/euro utilizat a fost preluat de pe pagina web a BNM.

Pentru prezentarea informației privind ajutoarelor de stat și ajutoarele de minimis acordate în perioada de referință au fost utilizate actele normative care conțin scheme de ajutor de stat și/ sau ajutoare individuale și scheme de ajutor de minimis și/ sau ajutoare individuale de minimis raportate de furnizorii.

Raportările au fost solicitate în formă standard, conform Anexei nr.1 la Regulamentul cu privire la Registrul ajutorului de stat și Anexei la Regulamentul privind ajutorul de minimis și au cuprins următoarele elemente:

- Titlul;
- Baza legală;
- Numărul ajutorului (*pentru raportarea ajutorului de stat*);
- Categoria ajutorului (*pentru raportarea ajutorului de stat*);
- Perioada în care se acordă ajutoare de stat în baza acestei măsuri (*pentru raportarea ajutorului de stat*);
- Data la care a încetat acordarea ajutorului (*pentru raportarea ajutorului de minimis*);
- Obiectivele acordării ajutorului de stat;
- Regiunea;
- Originea ajutorului de stat;
- Forma de acordare a ajutorului de stat;
- Descrierea formei de acordare a ajutorului de stat;
- Tipul ajutorului de stat;
- Condiții de acordare;
- Beneficiarii ajutorului de stat;
- Date privind modul de determinare a cuantumului ajutorului de stat;
- Observații (*pentru raportarea ajutorului de stat*);
- Alte informații și comentarii (*pentru raportarea ajutorului de minimis*);
- Declarație (*pentru raportarea ajutorului de minimis*).

Informații de pe paginile web a BNS, BNM și EUROSTAT:

- bugetul de stat pe venituri;
- produsul intern brut;
- numărul populației;
- cursul mediu anual de schimb leu/euro.

Metodele de evaluare a elementului de ajutor

Cuquantumul ajutorului de stat a fost determinat conform prevederilor din actele normative prin care s-a instituit o schemă de ajutor de stat/minimis sau s-a acordat un ajutor individual, totodată ținându-se cont de legislația secundară, respectiv, Regulamentul privind forma de notificare, procedura de examinare și adoptare a deciziilor cu privire la ajutorul de stat (aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr.1 din 30.08.2013).

**LISTA ACTELOR JURIDICE ȘI A PREVEDERILOR LEGALE ÎN BAZA
CĂRORA AU FOST ACORDATE AJUTOARELE DE STAT ȘI
AJUTOARELE DE MINIMIS RAPORTATE
PENTRU PERIOADA 2012-2014**

1. Codul Fiscal nr.1163 din 24.04.1997 art.103, alin(5) și art.124 alin (2) lit. a); Legea nr. 1380-XIII din 20. 11.1997 cu privire la tariful vamal, art.28 lit.(d) și p.5 al Notei la Anexa nr.2;
2. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997 art.4, art.104 lit.c1), și art.124 alin.(2) lit. b ; Legea nr. 1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, art.28 lit.(n3) și p.15 al Notei la Anexa nr.2; Hotărârea Guvernului Nr. 246 din 08.04.2010 cu privire la modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrările de mărfuri, servicii efectuate pe teritoriul țării și de acordare a facilităților fiscale și vamale pentru proiectele de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
3. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art.4; Legea nr.1417-XIII din 17.12.1997 pentru punerea în aplicare a titlului III al Codului fiscal* art.4 alin.(134); Acordul „COMPACT”, secțiunea 2.8 și Anexa VI; Hotărârea Guvernului nr.949 din 12.10.2010 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale și vamale stabilite de Acordul „Compact” cap. III p.6,7;
4. Codul Fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997, art.103, alin. (1) pct.10; Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, anexa nr.1; Hotărârea Guvernului nr. 563 din 10.09.2009 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de administrare a contingentelor tarifare la importul de zahăr alb și produse zaharoase;
5. Codul Fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997, art.96, lit. b) liniuțele 2 și 3;
6. Codul Fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997, art.103, alin. (1), pct.24);
7. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art.103, alin. (1) pct.10);
8. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art.4; Hotărârea Parlamentului nr.477-XIII din 02.06.1995 pentru ratificarea Acordului cu privire la condițiile generale și mecanismul de susținere a dezvoltării cooperăției de producție a întreprinderilor și ramurilor din țările membre ale Comunității Statelor Independente; Hotărârea Guvernului nr.369 din 05.06.1995 cu privire la măsurile de realizare a Acordului referitor la condițiile generale și mecanismul de susținere a dezvoltării cooperăției de producție a întreprinderilor și ramurilor statelor membre ale Comunității Statelor Independente și a Protocolului privind mecanismul de realizare a acestui Acord;
9. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997 art.103, alin. (2) lit. b) și art.124 alin.(8); Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, art.28 lit.(i); Codul vamal 1149 din 20.07.2000, art.37;
10. Codul Fiscal nr.1163 din 24.04.1997, art.96, lit. b) liniuța 2;
11. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art.103, alin. (1) pct.2);
12. Codul Fiscal nr.1163 din 24.04.1997, art.96, lit. b) liniuța 3;

13. Codul Fiscal nr.1163 din 24.04.1997, art.103, alin. (1) pct.20; Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal. art.28 lit. j) ;
14. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art.103, alin. (1) pct.23); Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal. art.28 lit. q);
15. Codul Fiscal nr.1163 din 24.04.1997 art.4, art.104 lit.c1), și art.124 alin.(3); Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, art.28 lit.(n) și p.1 al Notei la Anexa nr.2; Hotărârea Guvernului Nr. 246 din 08.04.2010 cu privire la modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrările de mărfuri, servicii efectuate pe teritoriul țării și de acordare a facilităților fiscale și vamale pentru proiectele de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
16. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997 art.103, alin. (1) pct.26); Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, art.28 lit.(o) și p.2 al Notei la Anexa nr.2;
17. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art.103, alin. (1) pct.18);
18. Codul Fiscal nr.1163 din 24.04.1997, art.103, alin. (7);
19. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997 art. 290 lit. e). art. 295 lit g), art. 296; Decizia Consiliului orășenesc Ștefan-Vodă nr. 1/6 din 21.02.2013; Decizia Consiliului orășenesc Ștefan-Vodă nr. 2/3 din 25.04.2013;
20. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art. 104 litera „c¹” alin. (2); Codul Vamal al Republicii Moldova nr. 1149 din 20.07.2000, art. 34; Legea nr. 1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, art. 28, lit. n) și pct. 1 din nota la anexa nr. 2; Hotărârea Guvernului nr. 246 din 08.04.2010 cu privire la modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrările de mărfuri, servicii efectuate pe teritoriul țării și de acordare a facilităților fiscale și vamale pentru proiectele de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, cu modificările și completările ulterioare (punctul 9 din anexa nr. 2 referitor la Ministerul Economiei, proiectul „Promovarea eforturilor privind ajustările structurale economice și mijloacele fondului de partener”, în baza Notelor de schimb dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Japoniei din 09 martie 2005, 03 martie 2006, 05 martie 2007 și 05 martie 2008); Ordinul Ministerul Economiei și Comerțului nr. 37 din 28.06.2005, Programul de susținere și dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii;
21. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art. 104 lit. c¹) alin. (2); Hotărârea Guvernului nr. 246 din 08.04.2010 cu privire la modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrările de mărfuri, servicii efectuate pe teritoriul țării și de acordare a facilităților fiscale și vamale pentru proiectele de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, cu modificările și completările ulterioare (punctul 9 din anexa nr. 2 referitor la Ministerul Economiei, proiectul „Promovarea eforturilor privind ajustările structurale economice și mijloacele fondului de partener”, în baza Notelor de schimb dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Japoniei din 09 martie 2005, 03 martie 2006, 05 martie 2007 și 05

- martie 2008); Ordinul Ministerul Economiei și Comerțului nr. 37 din 28.06. 2005, Programul de susținere și dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii;
22. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art. 104 lit. c¹) alin. (2); Ordinul Ministerul Economiei și Comerțului nr. 37 din 28.06. 2005, Programul de susținere și dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii; Codul Vamal nr. 1149 din 20.07.2000, art. 34; Legea nr. 1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal art. 28, lit. n) și pct.1 din nota la anexa nr. 2; Hotărârea Guvernului nr. 246 din 08.04.2010 cu privire la modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrările de mărfuri, servicii efectuate pe teritoriul țării și de acordare a facilităților fiscale și vamale pentru proiectele de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, cu modificările și completările ulterioare (punctul 9 din anexa nr. 2 referitor la Ministerul Economiei, proiectul „Promovarea eforturilor privind ajustările structurale economice și mijloacele fondului de partener”, în baza Notelor de schimb dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Japoniei din 09 martie 2005, 03 martie 2006, 05 martie 2007 și 05 martie 2008);
 23. Legea nr.129 din 04.07.2013 privind importul și procurarea pe teritoriul Republicii Moldova a unor servicii și bunuri;
 24. Legea nr.1417-XIII din 17.12.1997 pentru punerea în aplicare a titlului III al Codului Fiscal, art.4 alin.(2);
 25. Legea nr.1054-XIV din 16.06.2000 pentru punerea în aplicare a titlului IV din Codul Fiscal, art. 4 alin (5); Hotărârea Guvernului nr.1001 din 19.09.2001 cu privire la declararea mărfurilor de către agenții economici din raioanele de est ale Republicii Moldova;
 26. Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, p.2 al Notei la anexa nr.1;
 27. Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal , anexa nr.1;
 28. Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, art.28 lit. l);
 29. Legea nr.350-XV din 21.11.2004 pentru modificarea și completarea unor acte legislative;
 30. Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal. art.28 lit. t), lit. s); Legea nr.1417-XIII din 17.12.1997 pentru punerea în aplicare a titlului III al Codului Fiscal, art.4 alin. (15) și alin.(17);
 31. Legea nr.1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, ultima propoziție de la p.1 al Notei la anexa nr.1;
 32. Legea nr. 154 din 18.07.2014 cu privire la importul unor bunuri;
 33. Convenția privind importul de publicații cu caracter instructiv, științific și cultural, adoptată la Florența la 22.11.1950 și Protocolul la aceasta, adoptată la Nairobi la 26.11.1976;
 34. Legea nr. 290 din 06.12.2013 privind importul și procurarea unor bunuri (mărfuri), lucrări și servicii conexe pe teritoriul RM;
 35. Legea 1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, art. 28 lit. t1) și pct. 1 al Notei la Anexa nr. 2; Legea 1054 din 16.06.2000 art. 4 alin. (8); Legea 1417 din 17.12.1997, art. 4 alin. (13);

36. Legea nr.1421-XV din 31.12.2002 cu privire la teatre, circuri și organizații concentrice; Legea nr. 339 din 23.12.2013 cu privire la bugetului de stat pentru anul 2014;
37. Legea nr.167 din 09.07.2008 pentru ratificarea Acordului de finanțare a Proiectului național de alimentare cu apă și canalizare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare; Contractele de recreditare încheiate cu Întreprinderile Municipale și anume: Î.M. „Apă Canal Orhei”, Î.M. „Direcția Producție Apă și Canalizare Căușeni”, „Î.M. Apă Canal Bălți”, Î.M. „Apă Canal Cahul”, Î.M. „Apă Canal Ungheni” și S.A. „Servicii Comunale Florești” ;
38. Legea nr.311 din 17.07.2003 privind ratificarea Acordului de credit pentru dezvoltare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare a Băncii Mondiale; Contractele de recreditare încheiate cu Întreprinderile Municipale;
39. Legea nr. 567 din 25.12.2003 privind ratificarea Acordului de credit pentru dezvoltare (Proiectul Energetic II) dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare; Acordul pentru Dezvoltare nr. 3833-MD din 04.12.2003 încheiat între Ministerul Finanțelor și Asociația pentru Dezvoltare Internațională; Acordul de Împrumut Subsidiar semnat la 26.02.2004;
40. Legea nr.1014 din 25.04.2002 privind ratificarea Contractului de omprumut și de proiect și a Acordului de arbitraj dintre "Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)" și Republica Moldova, precum și Societatea pe Acțiuni "Sudzucker-Moldova", pentru suma de 10 milioane de mărci germane (crearea stațiilor de deservire tehnică); Contractul de împrumut din 22.08.2002 încheiat între Ministerul Finanțelor și Sudzucker Moldova S.A., Addendum N II din 06.09.2004 la Contractul de împrumut din 22.08.2002 încheiat între Ministerul Finanțelor și Sudzucker Moldova S.A; Contractul de împrumut și Proiect din 15 august 2001 între KREDITANSTALT FÜR WIEDERAUFBAU, Frankfurt am Main (KFV, Germania) și Republica Moldova precum și S.A. Sudzucker Moldova;
41. Legea nr.339 din 23.12.2013 cu privire la bugetul de stat pentru anul 2014; Legea nr.182 din 25.07.2014 pentru modificarea și completarea Legii bugetului de stat pe anul 2014 nr.339 din 23 decembrie 2013; Codul Audiovizualului Republicii Moldova, art.50 alin.(1); art.64; Hotărârea Guvernului nr.86 din 05.02.2014 cu privire la alocarea mijloacelor financiare;
42. Legea nr. 182 din 15.07.2010 cu privire la parcurile industriale art. 12; Hotărârea Guvernului nr. 918 din 07.11.2014 cu privire la acordarea titlului de parc industrial SRL "Venador-Prim" și modificarea destinației unor terenuri, în temeiul art. 12 alin 1 lit. a al legii nominalizate, societatea a fost scutită de la compensarea pierderilor cauzate de excluderea terenului cu suprafața de 5,0 ha din categoria de terenuri cu destinație agricolă;
43. Legea nr. 182 din 15.07.2010 cu privire la parcurile industriale art. 12; Hotărârea Guvernului Nr. 666 din 02.09.2013 cu privire la acordarea titlului de parc industrial SRL „ECO-GARANT” și modificarea destinației unui teren;
44. Legea nr. 182 din 15.07.2010 cu privire la parcurile industriale art. 12; Hotărârea Guvernului nr. 742 din 10.09.2014 cu privire la acordarea titlului de parc industrial Întreprinderii Municipale „Gospodăria Locativ Comunală”;

45. Legea nr.548 din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei; Hotărârea Guvernului nr. 938 din 13.11.2014 cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale
46. Legea nr. 182 din 15.07.2010 cu privire la parcurile industriale, art. 12; Hotărârea Guvernului nr.440 din 16.06.2011 cu privire la acordarea titlului de parc industrial S.A „TRACOM” ;
47. Legea nr. 142 din 02.07.2010 cu privire la eficiența energetică; Legea nr. 160 din 12.07.2007 cu privire la energiei regenerabile ; Hotărârea Guvernului nr. 401 din 12.06.12 cu privire la Fondul pentru Eficiență Energetică;
48. Legea nr. 146-XIII din 16.06.1994 cu privire la întreprinderea de stat; Hotărârea Guvernului nr.110 din 23.02.2011 cu privire la unele aspecte ce țin de repartizarea profitului net anual al societăților pe acțiuni cu cotă de participare a statului și al întreprinderilor de stat;
49. Legea nr. 339 din 23.12.2013 cu privire la bugetul de stat pentru 2014;
50. Legea Nr. 1515-XII din 16.06.1993 cu privire la protecția mediului înconjurător , art. 85; Hotărârăii Guvernului nr. 988 din 21.09.1998 cu privire la aprobarea Regulamentului privind fondurile ecologice, pct. 12, lit. a);
51. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.774 din 13.08.1997 „Cu privire la taxele pentru servicii cu semnificație juridică în domeniul protecției obiectelor proprietății intelectuale”; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.271 din 10.03.05 privind aprobarea modificărilor ce se operează în unele Hotărâri ale Guvernului; Hotărârea Guvernului nr.275 din 16.03.06 cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului și abrogarea unor acte normative; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.878 din 18.07.2008 pentru aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în anexa la Hotărârea Guvernului nr. 774 din 13.08. 1997;
52. Legea Nr. 1515-XII din 16.06.1993 cu privire la protecția mediului înconjurător , art. 85; Hotărârea Guvernului nr. 988 din 21.09.1998 cu privire la aprobarea Regulamentului privind fondurile ecologice pct.12, lit. b);
53. Legea Nr. 1515-XII din 16.06.1993 cu privire la protecția mediului înconjurător , art. 85; Hotărârea Guvernului nr. 988 din 21.09.1998 cu privire la aprobarea Regulamentului privind fondurile ecologice pct.12, lit. c);
54. Legea Nr. 1515-XII din 16.06.1993 cu privire la protecția mediului înconjurător , art. 85; Hotărârea Guvernului nr. 988 din 21.09.1998 cu privire la aprobarea Regulamentului privind fondurile ecologice pct.12, lit. f);
55. Legea Nr. 1515-XII din 16.06.1993 cu privire la protecția mediului înconjurător , art. 85; Hotărârea Guvernului nr. 988 din 21.09.1998 cu privire la aprobarea Regulamentului privind fondurile ecologice pct.12, lit. g);
56. Legea nr.339 din 23.12.2013 cu privire la bugetul de stat pentru 2014; Hotărârea Guvernului nr. 41 din 23.02.2012 Cu privire la aprobarea listei proiectelor de inovare și transfer tehnologic pentru anul 2012;Proiectele câștigate de Institutul de Tehnică Agricolă ”Mecagro” Hotărârea nr. 78 din 04.04.2013 Cu privire la finanțarea proiectelor de transfer tehnologic pe anul 2013; Hotărârea Guvernului nr. 124 din 30.05.2013 Cu privire la finanțarea proiectelor de transfer tehnologic în anul 2013; Hotărârea Guvernului nr. 35 din 20.02.2014 Cu privire la

- finanțarea proiectelor de transfer tehnologic în anul 2014; Hotărârea Guvernului nr. 102 din 25.04.2013 Cu privire la finanțarea proiectelor de transfer tehnologic în anul 2013; Hotărârea Guvernului nr. 215 din 25.09.2014 cu privire la finanțarea proiectelor de transfer tehnologic în anul 2014;
57. Hotărârea Guvernului nr. 664 din 03.06.2008 cu privire la Programul național de abilitare economică a tinerilor; Hotărârea Guvernului nr.2503-330 din 04.10.2010 cu privire la extinderea perioadei de acțiune a Programului pentru anii 2011-2013; Hotărârea Guvernului nr. 124 din 19.02.2014 cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr.664 din 3 iunie 2008;
 58. Legea nr.339 din 23.12.2013 cu privire la bugetul de stat pentru anul 2014; Hotărârea Guvernului nr.87 din 31.01.2002 cu privire la extinderea funcțiilor și eficientizarea activității Centrului Republican Experimental Protezare, Ortopedie și Reabilitare; Hotărârea Guvernului nr.567 din 26.07.2011 Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de asigurare a unor categorii de cetățeni cu mijloace ajutătoare tehnice;
 59. Legea nr.339 din 23.12.2013 cu privire la bugetul de stat pentru anul 2014; Hotărârea Guvernului nr.87 din 31.01.2002 cu privire la extinderea funcțiilor și eficientizarea activității Centrului Republican Experimental Protezare, Ortopedie și Reabilitare; Hotărârea Guvernului nr.567 din 26.07.2011 Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de asigurare a unor categorii de cetățeni cu mijloace ajutătoare tehnice;
 60. Legea nr.60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, Legea Bugetului de Stat art. 43 și art. 36;
 61. Legea nr.179 din 10.07.2008 cu privire la parteneriatul public privat; Legea nr. 534-XIII din 13.07.1995 cu privire la concesiunea ; Hotărârea Guvernului nr.438 din 19.05.2012 cu privire la inițierea proiectului de parteneriat public privat pentru concesiunea Aeroportului Internațional Chișinău; Hotărârea Guvernului nr. 321 din 30.05.2013 cu privire la aprobarea concesiunii activelor I.S Aeroportului Internațional Chișinău și a condițiilor concesiunii acestora; Hotărârea Guvernului nr.715 din 12.09.2013 pentru aprobarea Raportului privind derularea și rezultatele concursului închis de selectare a concesiionarului activelor Î.S.. Aeroportul Internațional Chișinău; Hotărârii Guvernului nr. 780 din 04.10.2013 cu privire la reconfirmarea HG nr. 321 din 30.05.2013 privind aprobarea concesiunii activelor IS Aeroportului Internațional Chișinău și a condițiilor concesiunii acestora;
 62. Legea nr. 102-XV din 13.03.2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția sociala a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. din 2003; Hotărârea Guvernului nr. 594 din 20.06.2005 cu privire la aprobarea Procedurii de stimulare a angajatorilor pentru încadrarea în muncă a absolvenților instituțiilor de învățământ superior finanțați de la bugetul de stat din 2005;
 63. Legea nr. 102-XV din 13.03.2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă art. 24 din 2003 , emisă de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; Procedura de stimulare a angajaților și șomerilor în crearea de noi locuri de muncă, anexa 3 la Hotărârea Guvernului nr. 862 din 14.07.2003 pentru aprobarea procedurilor privind accesul

la măsurile de ocupare a forței de muncă; Normele metodologice privind acordarea și rambursarea creditelor cu dobândă avantajoasă din bugetul fondului de șomaj pentru crearea locurilor noi de muncă, aprobată de ministerul de resort și banca comercială câștigătoare a concursului Instrucțiunea cu privire la acordarea de credite cu dobândă avantajoasă prin Eximbank S.A din bugetul Fondului de șomaj pentru crearea locurilor noi de muncă aprobată de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și Banca comercială câștigătoare a concursului; Hotărârea Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă cu privire la valoarea creditului pentru un loc de muncă nou creat din 2003 , emisă de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; Normele metodologice privind acordarea și rambursarea creditelor cu dobândă avantajoasă privind acordarea creditelor cu dobândă avantajoasă din bugetul fondului de șomaj pentru crearea locurilor noi de munca, probată de ministerul de resort și banca comercială câștigătoare a concursului din 2005; Instrucțiunea privind acordarea creditelor cu dobândă avantajoasă prin Eximbank S,A din bugetul Fondului de șomaj pentru crearea locurilor noi de muncă aprobată de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și banca comercială câștigătoare a concursului din 2005 , emisă de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; Hotărârea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de munca cu privire la valoarea creditului pentru un loc de munca nou creat din 2005;

64. Legea nr. 160 din 12.07.2007 energiei regenerabile din 2007; Legea nr. 142 din 02.07.2010 cu privire la eficiența energetică. din 2010; Hotărârea Guvernului nr. 401 din 12.06.12 cu privire la Fondul pentru Eficiență Energetică din 2012;
65. Legea nr. 463 din 18.05.1995 cu privire la poșta art. 25;
66. Legea nr. 436-XVI din 28.12.2006 art. 77, privind administrația publică locală; Legea nr. 523-XV din 16.07.1999 cu privire la proprietatea publică a unității administrativ teritoriale, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 121-XV din 04.05.2007 privind administrarea și deetalizarea proprietății publice, cu modificările ulterioare; Regulamentul cu privire la modul de transmitere a întreprinderilor de stat, organizațiilor, instituțiilor, clădirilor, construcțiilor, mijloacelor fixe și altor active, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 688 din 09.10.1995; Decizia Consiliului Sătesc Sireți nr. 1/07 din 29.01.2010 cu privire la înființarea ÎM „Salubrizare Sireți”;
67. Hotărârea Guvernului nr. 664 din 03.06.2008 cu privire la Programul național de abilitare economică a tinerilor; Hotărârea Guvernului nr.2503-330 din 04.10.2010 cu privire la extinderea perioadei de acțiune a Programului pentru anii 2011-2013; Hotărârea Guvernului nr. 124 din 19.02.2014 cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr.664 din 3 iunie 2008;
68. Hotărârea Guvernului nr. 135 din 24.02.14 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli pentru anul 2014;
69. Hotărârea Guvernului Nr. 349 din 07.06.1993 Cu privire la măsurile de protejare a cooperativelor de construcție a locuințelor; Hotărârea Guvernului Nr. 209 din 29.07.1994 privind acordarea de credite cooperativelor de construcție a locuințelor; Hotărârea Guvernului Nr. 323 din 28.06.1991 cu privire la măsurile

- de stimulare a construcției de case și a cooperativelor de construcții locative Hotărârea Guvernului Nr. 834 din 16.05.1996 cu privire la cooperativele de construcție a locuințelor; Hotărârea Guvernului Nr. 35 din 22.01.1992 cu privire la măsurile suplimentare de stimulare a construcției cooperatiste de locuințe; Hotărârea Guvernului Nr. 1588 din 27.02.1998 cu privire la acordarea de credite cooperativelor de construcție a locuințelor pe anii 1998-1999; Hotărârea Guvernului Nr. 811 din 15.12.1992 cu privire la măsurile de ajutorare a cooperativelor de construcții a locuințelor; Hotărârea Guvernului Nr. 1294 din 23.02.1993 despre punerea în aplicare a Legii cu privire la bugetul de stat pe anul 1993;
70. Hotărârea Guvernului nr. 599 din 01.07.1997 cu privire la măsurile de ameliorare a situației privind asigurarea agenților economici și populației mun. Chișinău cu apă potabilă și servicii canalizare”; Hotărârea Parlamentului nr. 1600 din 10.03.1998 „Pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare S.A. „Apă-Canal Chișinău” și a Acordului de garanție dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare; Acordul de împrumut nr. 609 dintre Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și S.A. „Apă-Canal Chișinău” semnat la data de 20 noiembrie 1997; Acord de garanție nr. 609 încheiat între RM și BERD pentru garantarea împrumutului semnat la data 20.11.1997; Acord de asigurare a garanției între Ministerul Finanțelor și S.A. Apă-Canal Chișinău din 17.04.2000;
 71. Hotărârea Guvernului nr. 574 din 07.08.2013 cu privire la parteneriatul public-privat pentru serviciile de dializă; Ordinul Ministerului Sănătății nr. 928 din 02.09.2013;
 72. Hotărârea Guvernului Nr. 1116 din 06.12.2010 cu privire la parteneriatul public-privat pentru prestarea unor servicii de sănătate Ordinul Nr.119 din 18.02.2011 cu privire la instituirea Comisiei de selectare a partenerului privat pentru serviciile de radiologie și diagnosticare imagistică din cadrul IMSP Spitalul Republican;
 73. Hotărârea Guvernului Nr. 972 din 18.10.2010 cu privire la Programul – pilot de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+1” pentru anii 2010 – 2015;
 74. Legea nr. 1308-XIII din 25.07.1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului; Hotărârea Guvernului nr. 1428 din 16.12. 2008 privind aprobarea Regulamentului cu privire la vânzare-cumpărarea terenurilor aferente;
 75. Hotărârea Guvernului nr. 538 din 17.05.2007 cu privire la crearea Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii”; Regulamentul ODIMM privind garantarea creditelor pentru întreprinderile micro și mici, aprobat prin hotărârea Consiliului de Coordonare al ODIMM din 06.03.2008; (ODIMM este succesorul de drepturi și obligațiuni al Fondului de Dezvoltare a Antreprenorialului și Dezvoltare a Micului Business, care a gestionat anterior Fondul de Garantare a Creditelor); Hotărârea Guvernului nr. 538 din 17.05.2007 „Cu privire la crearea Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii”; Regulamentul ODIMM privind garantarea creditelor pentru întreprinderile micro și mici, aprobat prin hotărârea Consiliului de Coordonare al ODIMM din 06.03.2008; (ODIMM este succesorul de drepturi și obligațiuni al

- Fondului de Dezvoltare a Antreprenorialului și Dezvoltare a Micului Business, care a gestionat anterior Fondul de Garantare a Creditelor); Regulamentul ODIMM privind garantarea creditelor pentru întreprinderile micro și mici, aprobat prin hotărârea Consiliului de Coordonare al ODIMM din 06.03.2008; (ODIMM este succesorul de drepturi și obligațiuni al Fondului de Dezvoltare a Antreprenorialului și Dezvoltare a Micului Business, care a gestionat anterior Fondul de Garantare a Creditelor);
76. Hotărârea Guvernului nr. 538 din 17.05.2007 „Cu privire la crearea Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii”; Regulamentul ODIMM privind garantarea creditelor pentru întreprinderile micro și mici, aprobat prin hotărârea Consiliului de Coordonare al ODIMM din 06.03.2008; (ODIMM este succesorul de drepturi și obligațiuni al Fondului de Dezvoltare a Antreprenorialului și Dezvoltare a Micului Business, care a gestionat anterior Fondul de Garantare a Creditelor).
77. Hotărârea Guvernului nr. 538 din 17.05.2007 „Cu privire la crearea Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii”; Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii aprobată anual prin legea bugetului de stat; Decizia Consiliului de Coordonare ODIMM, Regulamentul privind Programul de stimulare a participării agenților economici la târguri și expoziții (Procesul-verbal nr. 1 din 22 mai 2012); Regulamentul privind Programul de stimulare a participării agenților economici la târguri și expoziții (Procesul-verbal nr. 1 din 22.05.2012);
78. Acordul de Împrumut între Republica Moldova și BERD care a fost semnat la 16 iunie 2010 și ratificat de către Parlament prin Legea nr. 203 din 16.07.2010 pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Programul de Dezvoltare a Serviciilor de Aprovizionare cu Apă Potabilă); Contractul de finanțare dintre Republica Moldova și BEI semnat la 16.09.2010 și ratificat de către Parlament prin Legea nr. 13 din 11.02.2011 Lege privind ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții pentru realizarea Programului de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă și Acordul de finanțare cu FIV semnat la 26.11.2010; Contractul de finanțare dintre Republica Moldova și BEI semnat la 16.09.2010 și ratificat de către Parlament prin Legea nr. 13 din 11.02.2011 și Acordul de finanțare cu FIV semnat la 26.11.2010;
79. Document de proiect „Proiectul Energie și Biomasă” (semnat între Ministerul Economiei al Republicii Moldova și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare; Anexa 1); Anexa la Documentația de Proiect (semnat între MEC, PNUD, AEE și UIP 2KR; Anexa2); Procesul Verbal al ședinței Grupului de lucru privind cogenerarea din data de 5 aprilie 2012 (Anexa 3); Ordinul Nr. 75 din 14 septembrie 2012 cu privire la instituirea Comisiei Tehnice în cadrul Agenției, pentru evaluarea solicitărilor de finanțare prezentate în cadrul competiției lansate de PEBM cu scopul pilotării tehnologiei de co-generare în Moldova (Anexa 4); Contract de grant Nr. 59-2013 din 3 decembrie 2013 semnat între AEE și ÎM „Sudzucker - Moldova” SA (Anexa 6);

80. Document de proiect: „Proiectul Energie și Biomasă” (semnat între Ministerul Economiei al Republicii Moldova și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare; Anexa 1);Anexa la Documentația de Proiect (semnat între MEC, PNUD, AEE și UIP 2KR; Anexa2); Acordul de Parte Responsabilă (semnat între MEC și AEE); Procesul Verbal al ședinței Consiliului de Coordonare al PEBM din data de 3 august 2012 (conform căruia activitatea este implementată de AEE);Regulamentul privind desfășurarea Programului de susținere și dezvoltare a sectorului producerii combustibilului din biomasă solidă în Republica Moldova; Hotărârea Guvernului Nr. 246 din 08.04.2010 cu privire la modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrările de mărfuri, servicii efectuate pe teritoriul țării și de acordare a facilităților fiscale și vamale pentru proiectele de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte Contractele trilaterale semnate între AEE, beneficiari și furnizorii de echipament;
81. Acord de eșalonare a datoriei a Autorității Aeronautice Civile din 23 aprilie 2013;
82. Acord de eșalonare a datoriei a Autorității Aeronautice Civile nr 49/6 din 01 noiembrie 2012;
83. Contract de eșalonare a plăților a Autorității Aeronautice Civile nr.85 din 25 octombrie 2012;
84. Ordinul Ministerului Economiei și Comerțului nr. 37 din 28 iunie 2007; Program de susținere și dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii;
85. Acord de garanție și susținere a Proiectelor între mun. Chișinău și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și ÎM „Regia Transport Electric din 12 august 2010, nr. 39988;
86. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 2/36-3 din 01.04.2011 cu privire la darea în locațiune a încăperii Întreprinderii individuale Galeria L- Liubici din 2011;
87. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 13/37-3 din 28.10.2010 cu privire la darea în folosință a unor încăperi Întreprinderii Municipale pentru servicii locative Ciocana din 2013;
88. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 5/42-7 din 17.09.2012 cu privire la darea în arendă a unor încăperi din incinta grădiniței de copii nr.148 Asociației obștești Asociației pentru asistența copiilor cu deficiențe ASCODE din 2012;
89. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 7/29 din 29.11.2012 cu privire la darea în locațiune a unor încăperi Întreprinderii Municipale Regia Transport Electric din 2012;
90. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 2/20-1 din 12.03.2013 cu privire la darea în folosință, prin contract de comodat, a unor încăperi Întreprinderii Municipale Regia Transport Electric;
91. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 9/52-2 din 02.12.2013 cu privire la darea în locațiune a unor încăperi Societății Persoanelor cu Dizabilități TAUR; Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 2/22-8 din 24.04.2009 cu privire la darea în locațiune a unor încăperi din sta. Constantin Stamati, 10 (clădire separată) Asociației Obștești ”Societatea Persoanelor cu Dizabilități ”TAUR”;

92. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 1/25 din 25.01.2012 cu privire la darea în folosință a unor încăperi Întreprinderii Municipale Regia Transport Electric;
93. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 3/31-2 cu privire la darea în folosință a unor încăperi Asociației de Gospodărire a Spațiilor Verzi; Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 3/31-3 din 06.05.2011 cu privire la darea în folosință prin contract de comodat a unor încăperi Asociației de Gospodărire a Spațiilor Verzi; Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 3/31-4 din 06.05.2011 cu privire la darea în folosință prin contract de comodat a unor încăperi Asociației de Gospodărire a Spațiilor Verzi; Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr.3/31-5 din 06.05.2011 cu privire la darea în folosință a unor încăperi Asociației de Gospodărire a Spațiilor Verzi; Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 3/31-6b din 06.05.2011 cu privire la darea în folosință prin contract de comodat a unor încăperi Asociației de Gospodărire a Spațiilor Verzi; Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr.3/31-7 din 06.05.2011 cu privire la darea în folosință prin contract de comodat a unor încăperi Asociației de Gospodărire a Spațiilor Verzi;
94. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 14/29-2 din 02.12.2010 cu privire la darea în folosință prin contract de comodat a unor încăperi Întreprinderii Municipale „Transport Electric”;
95. Decizia Consiliului Municipal Chișinău 4/21 din 23.05.2012 cu privire la darea în folosință a unor încăperi Întreprinderii Municipale Regia Transport Electric;
96. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 6/28-12 din 25.10.2012 cu privire la prelungirea rețelelor de darea în folosință a unor încăperi din str. A. Pușkin, 18 lit. A clădire separată Asociației obștești Consiliului veteranilor din Republica Moldova;
97. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 2/38-8 din 01.04.2011 cu privire la darea în locațiune a unor încăperi din str. Columna 150 lit. C Asociația obștești HOMECARE; Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 4/27 din 13.05.2014 despre operarea unor modificări în Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 2/38-8 din 01.04.2011 cu privire la darea în folosință a încăperii din str. Columna 150 lit. C Asociația Obșteasca Homecare;
98. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 3/29-2 din 06.05.2011 cu privire la prelungirea relațiilor contractuale de locațiune a unor încăperi din str. bd Dacia 32 lit. A Societatea Invalizilor sect. Botanica;
99. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 5/49-10 din 17.02.2012 despre operarea de modificare în decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 61/15 din 19.12.2006;
100. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 5/42-9 din 17.09.2012 cu privire la darea în arendă a unor încăperi în incinta grădiniței nr.22 Asociației obștești Refugiu - Casa Mărioarei;
101. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 2/40-1 din 01.04.2011 cu privire la prelungirea relațiilor contractuale de locațiune a unor încăperi din bd Dacia 34/1, 36 lit. A,B Întreprinderii de Stat Poșta Moldovei;
102. Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 1/55 din 11.02.2011 cu privire la darea în locațiune a unor încăperi din bd Moscova, 12 (parter) Organizației

- veteranilor din Republica Moldova; Decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 9/37-21 cu privire la prelungirea relațiilor contractuale de locațiune a unor încăperii din bulevardul Moscova 12 lit. A Asociația Obștești organizația veteranilor din Republica Moldova
103. Decizia Consiliului Municipal Chișinău din 3/29-3 din 06.05.11 cu privire la prelungirea relațiilor contractuale de locațiune a unei încăperi din strada Maria Cebotari , 53 lit. A (etajul 3) Asociația obștească;
 104. Decizia Consiliului comunal Cubolta, r-ul Sângerei nr. 2/9 din 21.03.2012 „Cu privire la acordarea spațiului pentru desfășurarea serviciilor de către ÎS „Poșta Moldovei”;
 105. Legea privind Administrația Publică Locală nr. 436-XVI din 28.12.2006; Contract de comodat al Primăria s. Logănești, r-ul Hâncești nr. 24 din 02.01.2012;
 106. Decizia Consiliului comunal Bogdănești, r-ul Briceni nr. 4/8 din 29.06.2012 privind examinarea subiectului referitor la plata arendei încăperii Primăriei către ÎS ”Poșta Moldovei” în s. Bogdănești;
 107. Decizia Consiliului sătesc Varnița, r-ul Anenii Noi 02/15 din 03 mai 2012;
 108. Decizia Consiliului orășenesc Edineț nr. 19/20 din 23.08.2015 „cu privire la crearea Parcului Industrial ”Edineț”;
 109. Legea bugetului de stat pe anul 2013 din 02.11.2015 art. 14; Contract de comodat nr. 14 din 01.01.2013 ;Legea nr 339 bugetului de stat pe anul 2014 din 23.12.2013 ; Decizia Consiliului orășenesc Anenii Noi nr. 4/10 din 11.09.2014;
 110. Decizia Consiliului orășenesc Anenii Noi nr. 4/10 din 11.09.2014; Contract de comodat nr. 15 din 01.01.2013 ; Contract de comodat nr. 3 din 01.01.2014;
 111. Decizia Consiliului raional Rezina nr. 8/1 din 19.11.2012 privind aprobarea statutului IP Incubatorul de Afaceri din Rezina;
 112. Decizia Consiliului raional Ștefan Vodă nr.3/1 din 06.05.2004 a „cu privire la emiterea garanției Consiliului raional în scopul asigurării rambursării creditului pentru finanțarea proiectului de reabilitare a sistemului de alimentare cu apă și canalizare în or. Ștefan Vodă;
 113. Contractul de recreditare a Consiliului raional Soroca nr.6 din 08.12.2010;
 114. Decizia Consiliului local Nisporeni nr. 03/18 din 17.07.2014 cu privire la transmiterea în capitalul statutar al Î.M. „GAAC Nisporeni” a lucrărilor de “Reconstrucția rețelelor de canalizare și a stației de epurare din or. Nisporeni” în cadrul proiectului implementat de Guvernul Cehiei;
 115. Decizia Consiliului sătesc Nisporeni nr. 02/07 din 28.03.2014 cu privire la transmiterea mijloacelor și bunurilor materiale de la Primăria or. Nisporeni la Î.M. “GAAC Nisporeni”;
 116. Decizia Consiliului sătesc Nisporeni nr. 8/6 din 16.12.2014 cu privire la transmiterea mijloacelor și bunurilor materiale de la Primăria or. Nisporeni la Î.M. “GAAC Nisporeni”;
 117. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997 art. 290 lit. e). art. 295 lit g), art. 296; Decizia Consiliului orășenesc Ștefan-Vodă nr. 1/6 din 21.02.2013; Decizia Consiliului orășenesc Ștefan-Vodă nr. 2/3 din 25.04.2013;

118. Decizia Consiliului sătesc Tigheci nr. 3/6 din 15.06.2010 cu privire la transmiterea în comodat cu titlu gratuit încăperea Oficiului Poștal Tigheci; Codul Civil nr. 1107 din 06.06.2002 art. 859;
119. Decizia Consiliului sătesc Criva, r-ul Briceni nr. 4/2 din 02.10.2012;
120. Decizia Consiliului orășenesc Strășeni nr. 2/25 din 14.04.2014 cu privire la transmiterea mijloacelor fixe, materialelor, volumul cheltuielilor de reparații efectuate din bugetul local;
121. Decizia Consiliului sătesc Drăgănești, r-ul Sângerei nr. 1/10 din 14.03.2012;
122. Decizia Consiliului sătesc Antonești, r-ul Ștefan Vodă nr.4.1 din 16 iunie 2005 cu privire la transmiterea imobilelor de la balanța primăriei la balanța Întreprinderii de Stat ”Poșta Moldovei”;
123. Decizia Consiliului sătesc Antonești, r-ul Ștefan Vodă nr.7.6 din 28 octombrie 2004 cu privire la transmiterea în folosință încăperea filialei școlii de arte din Antonești cu sediul în grădinița pentru copii, școlii de arte din o. Ștefan Vodă „Maria Bieșu”
124. Decizia Incubatorul de Afaceri Dubăsari nr.02-03 din 21.06.2013 cu privire la transmiterea în gestiune a unui imobil;
125. Decizia Consiliului raional Leova nr. 6.2 din 22.12.2011 cu privire la aprobarea statului Incubatorul de Afaceri Leova;
126. Decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 3/6 din 14.05.2012 „Cu privire la transmiterea în gestiunea economică IM „Gospodăria Comunală” din orașul Drochia a unui sector de teren”;
127. Decizia Consiliul sătesc Olișcani, r-ul Șoldănești nr. 6/4 din 25.07.2005;
128. Legea nr. 203 din 16.07.2010 pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre RM și Banca Europeană; Decizia Consiliului raional Hâncești nr. 05/07 din 20.08.2010;
129. Decizia Consiliului sătesc Sămășcani, r-ul Șoldănești nr. 8/5 din 14.12.2010; Contract de comodat nr. 124/1 din 01.12.2014 cu privire la ÎS „Poșta Moldova”;
130. Decizia Consiliului orășenesc Sângerei nr. 7/1 din 20.12.2013 cu privire la aprobarea bugetului Primăriei pe anul 2014 în lectura a doua;
131. Decizia Consiliului orășenesc Sângerei nr. 7/2 din 05.12.2014 cu privire la acceptarea donației și majorarea capitalului statutar.
132. Codul Fiscal 1163 din 24.04.1997 , art. 296; Decizia Consiliului sătesc Frasin , r-ul Dondușeni nr. 20/9.2 din 21.02.2014;
133. Codul Fiscal 1163 din 24.04.1997, art. 296; Decizia Consiliului sătesc Frasin, r-ul Dondușeni nr. 27/8 din 11.12.2014;
134. Codul Fiscal 1163 din 24.04.1997, art. 296; Decizia Consiliului sătesc Frasin, r-ul Dondușeni nr. 17/8.2 din 11.09.2013;
135. Decizia Consiliului Municipal Bălți nr.3/4 din 24.04.2014 cu privire la transmiterea proprietății municipale de la bilanțul ÎM „Aprovizionare” la bilanțul Primăriei municipiului Bălți”.
136. Decizia Consiliului Municipal Bălți nr.2/63 din 27.03.2014 cu privire la scutirea SRL “Cașalot” de la plata taxei pentru dispozitivele publicitare;

137. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997, art. 296, Decizia Consiliului orășenesc Călărași nr.03/02 din 26.04.2013; Decizia Consiliului orășenesc Călărași nr. 02/12-03 din 04.04.2014;
138. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997 art. 296; Decizia Consiliului orășenesc Călărași nr.02/12-02 din 04.04.14;
139. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997 art. 296; Decizia Consiliului orășenesc Călărași nr. 02/12-04 din 04.04.2014;
140. Codul Fiscal nr. 1163 din 24.04.1997 art. 296; Decizia Consiliului orășenesc Călărași nr. 02/12-01 din 04.04.14;
141. Decizia Consiliului comunal Danu, r-ul Glodeni nr.4/6 din 20.06.2014 cu privire la examinarea la licitație unor bunuri imobile publice, domeniul public, neutilizat în proces tehnologic.
142. Decizia consiliului comunal Egorovca, r-ul Fălești nr.2/17 din 31.03.2014;
143. Decizia Consiliului Municipal Bălți nr. 2/4 din 27.03.2014 „cu privire la scutirea ÎM „Stadionul Olimpia din Bălți ” de la plata taxei pentru parcare transportului auto pentru anul 2014”;
144. Decizia Consiliului orășenesc Ștefan Vodă nr. 6/2 din 13.12.2013 „cu privire la stabilirea și punerea în aplicare a taxelor locale pentru anul 2014 pe teritoriul orașului Ștefan Vodă”; Decizia Consiliului orășenesc Ștefan Vodă nr. 1/5 din 20.02.2014 cu privire la modificarea deciziei Consiliului orășenesc nr. 6/2 din 13.12.2013;
145. Decizia Consiliului raional Soroca nr.25/04 din 10.07.2014 p.2.9;
146. Decizia Consiliului orășenesc Dondușeni nr.26/6 din 28.02.2014; Decizia Consiliului orășenesc Dondușeni nr.27/9 din 06.06.2014; Decizia Consiliului orășenesc Dondușeni nr.1/13 din 03.03.2015;
147. Decizia Consiliului orășenesc Dondușeni nr.30 din 26.09.201;
148. Decizia Consiliului sătesc Bănești, r-ul Telenești nr. 4/1 din 21.08.2013;
149. Decizia Consiliului sătesc Lunga, r-ul Florești nr 5/03 din 23.12.2003;
150. Decizia Consiliul orășenesc Ialoveni nr. 03-06/1 din 24.05.2013 cu privire la transmiterea țevelor; Decizia Consiliului orășenesc Ialoveni nr. 04-18 din 16.08.2013 cu privire la transmiterea materialelor SA ”Apă-Canal” Chișinău ; Contract de colaborare nr. 152 din 13.06.2013 între SA ”Apă-Canal Chișinău” și Primăria or. Ialoveni; Contract de colaborare nr. 162 din 20.06.2013 între SA ”Apă-Canal Chișinău” și Primăria or. Ialoveni; Contract de colaborare nr. 176 din 02.07.2013 între SA ”Apă-Canal Chișinău” și Primăria or. Ialoveni; Contract de colaborare nr. 174 din 02.07.2013 între SA ”Apă-Canal Chișinău” și Primăria or. Ialoveni; Contract de colaborare nr. 175 din 02.07.2015 între SA ”Apă-Canal Chișinău” și Primăria or. Ialoveni;
151. Decizia Consiliului Municipal Bălți nr. 10/2 din 27.09.2012 cu privire la aprobarea Contractului de împrumut dintre ÎM “Direcția Troleibuze din Bălți” și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Acordul de garanție și susținere a proiectului între Municipiul Bălți, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și ÎM “Direcția Troleibuze din Bălți”;
152. Decizia Consiliului Municipal Bălți nr. 8/50 din 27.11.2008 cu privire la garanție;

153. Decizia Consiliului Municipal Bălți nr. 8/60 din 27.10.2005 cu privire la garanție;
154. Contract Găgăuzia UTA, Primăria mun. Comrat de arendă a pământului nr. 166 din 15.12.2014;
155. Hotărârea Curții Supreme de Justiție nr. 3-680 /13 din 05.06.2013
156. Deciziile Consiliului comunal Dobrușa, r-ul Șoldănești nr. 13- 6 din 13.12. 2005; Decizia Consiliului comunal Dobrușa, r-ul Șoldănești nr. 10-2 din 25.10.2005;
157. Decizia Consiliului comunal Beștemac, r-ul Leova nr. 2.7 din 11.03.2011 cu privire la transmiterea la balanța încăperea Oficiului Poștal cu titlu gratuit; Decizia Consiliului comunal Beștemac, r-ul Leova nr. 5/7 din 18.09.2014;
158. Contractele Consiliului sătesc Cârnațeni, r-ul Căușeni și actele de predare - primire a rețelelor de gaze la deservirea tehnică din 04.10.2005 și 13.10.2008;
159. Contract de comodat nr. 1 din 02.01.2012 conform art. 859-866 al Codului Civil nr. 1107 din 06.06.2002 și Deciziei Consiliului sătesc;
160. Decizia Consiliului sătesc Măgurele, r-ul Ungheni nr. 8/5 din 13.12.2010;
161. Decizia Consiliului sătesc Opaci, r-ul Căușeni nr. 6/4 din 19.09.2012;
162. Contract de primire predare al Consiliului sătesc Opaci, r-ul Căușeni la deservirea tehnică a rețelelor de gaze nr. 249 din 26.02.2007;
163. Decizia Consiliului sătesc Românești, r-ul nr. 3/7 din 11.05.2012 cu privire la trecerea în gestiune ÎM Sev-Com Românești a apeductului;
164. Decizie Consiliului sătesc Drepcăuți, r-ul Briceni nr. 6/3 din 14.12.2013 cu privire la aprobarea taxelor locale pentru anul 2014;
165. Contract de comodat nr. 5 din 24.10.2005; Decizia Consiliului sătesc Ucraina, r-ul Căușeni 8/9 din 21.10.2005;
166. Decizia Consiliului sătesc Plop- Știubei nr. 4/2 din 13.07.2010 „Cu privire la darea în arendă ”;
167. Decizia Consiliului sătesc Saiți, r-ul Căușeni nr. 06/2 din 07.12.2007;
168. Decizia Consiliului sătesc Saiți, r-ul Căușeni nr. 3/1 din 29.06.2012;
169. Codul civil nr. 1107 din 06.06.2002, art. 859; Decizia Consiliului comunal nr. 5.20 din 22.10.2010 cu privire la „transmiterea în comodat Centrului de Poștă Leova cu titlu gratuit a unei încăperi cu suprafața de 22.36 m.p. din clădirea bibliotecii publice Oficiul Poștal Sărata Nouă”;
170. Decizia Consiliului raional Orhei nr. 6/3 din 16.09.2010 cu privire la angajarea unui împrumut privind realizarea Programului de dezvoltare a serviciilor de Aprovizionare cu Apă Potabilă oferit de Banca Europeană pentru reconstrucție și Dezvoltare (BERD);
171. Contract de locațiune între IP Incubatorul de Afaceri Sângerei și rezidenții incubatorului;
172. Decizia Consiliului comunei Ciorescu, mun. Chișinău nr. 3/21 din 03.07.2013 „cu privire la atribuirea în folosință a unor terenuri de pământ”;
173. Decizia Consiliului orașenesc Telenești nr.9/12 din 14.12.2011 cu privire la transmiterea bunurilor materiale de la Primăria Telenești la IMDP „Apă-canal” Telenești; Decizia Consiliului orașenesc Telenești nr. 6/3-2 din 08.10.2012 cu privire la transmiterea mijloacelor fixe și bunurilor materiale de la Primăria or.

- Telenești la ÎMDP „Apă-Canal” Telenești; Decizie Consiliului orășenesc Telenești nr.9/13 din 15.12.2012 cu privire la transmiterea mijloacelor și bunurilor materiale de la Primăria or. Telenești la Î.M. „Apă-Canal” Telenești;
174. Decizia Consiliului orășenesc Telenești nr. 10/4 din 24.12.2014 cu privire la transmiterea mijloacelor și bunurilor materiale de la Primăria or. Telenești la Î.M. “Serviciul de Salubritate Telenești”;
175. Decizia Consiliului sătesc Criva, r-ul Briceni l 4/2 din 02.10.2012<
176. Decizia Consiliului orășenesc Dondușeni nr.30 din 26.09.2014;
177. Decizia Consiliului orășenesc Edineț din 04.03.2013 „cu privire la taxele locale pe anul 2013”; Decizia Consiliului orășenesc Edineț nr. 21/2 din 27.11.2013 „cu privire la taxele locale pe anul 2014”;
178. Decizia orășenesc Edineț nr 21/2 din 27.11.2013 cu privire la taxele locale pe anul 2014;
179. Decizia Consiliului orășenesc Edineț nr. 17/6 din 04.03.2013 cu privire la taxele locale pe anul 2013; Decizia orășenesc Edineț nr 21/2 din 27.11.2013 cu privire la taxele locale pe anul 2014;
180. Decizia Consiliului raional Dondușeni nr.29/6 din 18.01.2014;
181. Decizia Consiliului comunal Braniște, r-ul Rîșcani nr.2/16 din 26.02.2014 cu privire la cererea conducătorului ÎI „Valenta-Tacu”;
182. Decizia Consiliului sătesc Sevirova, r-ul Florești nr. 01/04 din 17.02.2014 cu privire la scutirea de plata chiriei pentru locațiune încăperii ÎI „Botnariuc Valentin.

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Restructurare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Închidere	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ocuparea forței de muncă	3121	0	3218	0	0	0	0	3333	0	7520	0	0	0	0	3448	0	15595	0	0	0	0
Formare profesională	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Capital de risc	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Servicii de interes economic general	128449	20421	1237583	36901	6072	29307	66852	132725	0	1296106	32041	6276	29625	37023	119013	0	1335692	35604	5463	5177	35026
Alte obiective orizontale	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ajutor sectorial, în funcție de sectoarele de activitate ale economiei naționale	270	0	439714	46	0	26705	55879	20250	0	534841	17	0	18612	18173	0	0	621394	54508	0	0	241
Oșel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Construcții navale	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fibre sintetice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Auto	0	0	5743	0	0	0	0	0	0	6484	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alte sectoare prelucrătoare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cărbune: ajutoare pentru producția curentă	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cărbune: alte ajutoare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Transport feroviar	0	0	0	0	0	0	0	20000	0	0	0	0	1574	0	0	0	0	0	0	0	0
Transport aerian	0	0	2320	0	0	0	160	0	0	21712	0	0	0	533	0	0	16353	0	0	0	241
Turism	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Servicii financiare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54498	0	0	0
Alte obiective sectoriale	270	0	431651	46	0	26705	55719	250	0	506645	17	0	17039	17640	0	0	605042	10	0	0	0
Ajutor de stat pentru dezvoltare regională	180	0	2210039	0	0	39629	4832	125188	0	1351037	0	816	1459	1694	355827	0	1356900	0	5191	0	3011

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Promovarea culturii și conservarea patrimoniului cultura	76515	0	0	0	0	0	0	82576	0	0	0	0	0	0	105958	0	0	0	0	0	0
Ajutoare de stat cu caracter social	0	0	68542	0	0	0	0	0	0	47020	0	0	0	0	0	0	40957	0	0	0	0
Ajutoare de stat pentru înlăturarea efectelor cauzate de dezastrelor naturale	0	0	9631	0	0	0	0	0	0	10629	0	0	0	0	0	0	13060	0	0	0	0
TOTAL	564 310	20 551	3 979 780	38 703	7 343	105 718	156 830	724 659	0	3 285 216	37 566	8 324	51 196	76 341	891 101	0	3 389 208	97 471	10 653	5 177	47 513

VALOAREA AJUTORULUI DE STAT RAPORTAT PE FORME DE ACORDARE ȘI PE FURNIZORI

(mii lei)

Furnizorii ajutorului de stat	2012							2013							2014						
	Subvențiile și/sau subsidiile	Anularea sau preluarea de datorii	Scutirile, reducerile, amânările sau eşalonările la plata impozitelor și taxelor	Acordarea unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Subvențiile și/sau subsidiile	Anularea sau preluarea de datorii	Scutirile, reducerile, amânările sau eşalonările la plata impozitelor și taxelor	Acordarea unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței	Subvențiile și/sau subsidiile	Anularea sau preluarea de datorii	Scutirile, reducerile, amânările sau eşalonările la plata impozitelor și taxelor	Acordarea unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale	Acordarea de garanții în condiții preferențiale	Investiții ale furnizorului dacă rata profitului acestor investiții este mai mică decât cea normală anticipată de către un investitor privat prudent	Reduceri de preț la bunurile și serviciile furnizate, inclusiv vânzarea unor bunuri mobile și imobile sub prețul pieței
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Ministerul Finanțelor	90910.20	0.00	136.00	36703.30	636.75	0.00	0.00	92374.20	0.00	173.00	31008.80	590.84	0.00	0.00	83391.30	0.00	0.00	34377.80	1227.59	0.00	0.00
Ministerul Economiei	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	26704.66	1125.00	0.00	0.00	35100.00	0.00	0.00	17038.53	1125.00	0.00	0.00	57300.00	0.00	0.00	721.09	1125.00
Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor	0.00	0.00	8903.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	15.60	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Ministerul Mediului	39467.63	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	123278.86	0.00	122.81	0.00	0.00	0.00	0.00	228093.79	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	33751.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	35694.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	36766.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Ministerul Culturii	76514.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	82575.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	105957.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor	1505.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	55719.10	21529.31	0.00	0.00	0.00	0.00	1573.54	17640.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Ministerul Sănătății	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	363.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1280.37
Ministerul Educației	1862.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1912.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2212.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Academia de Știință a Moldovei	243245.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	229218.60	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	243343.90	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Inspectoratul Fiscal Principal de Stat	0.00	0.00	1413167.71	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	9686.14	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Serviciul Vamal	0.00	0.00	2544770.90	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3180027.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3309941.60	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Directoratul Linei de Credit	36116.77	0.00	0.00	1756.16	0.00	0.00	0.00	33541.68	0.00	0.00	3169.40	0.00	0.00	0.00	40079.66	0.00	0.00	3626.64	0.00	0.00	0.00	0.00
Agencia pentru Eficienta Energetica	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2354.80	0.00	0.00	2290.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2981.90	0.00	0.00	0.00	0.00
Agencia Proprietății Publice	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	17487.58	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	7113.17	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	241.00
Fondul pentru Eficiență în Energetică	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	753.11	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii	9324.03	0.00	0.00	0.00	51.89	0.00	0.00	6010.93	0.00	0.00	0.00	132.75	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Unitatea de Implementarea a Grantului acordat de Guvernul Japoniei (Ministerul Economiei)	0.00	0.00	7412.90	0.00	1218.40	0.00	10423.70	0.00	0.00	6674.30	0.00	1099.40	0.00	12338.50	0.00	0.00	3424.70	750.70	0.00	0.00	0.00	8806.70
Banca Națională a Moldovei	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	54498.14	0.00	0.00	0.00	0.00
Agencia pentru Inovare și Transfer Tehnologic	10.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	7.91	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	9144.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Autoritatea Aeronautică Civilă	0.00	0.00	2320.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	21711.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	16352.60	0.00	0.00	0.00	0.00
Agencia de Intervenție și Plăți pentru Agricultură	27398.79	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	69817.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	141268.16	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	0.00	0.00	2056.63	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2193.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2184.72	0.00	0.00	0.00	0.00
Consiliul Municipal Chișinău	0.00	20170.00	0.00	0.00	1485.00	19217.50	3305.40	0.00	0.00	0.00	0.00	1713.50	19158.63	6052.90	0.00	0.00	0.00	0.00	1825.90	0.00	8169.60
Primăria com. Bubuieci, mun. Chișinău	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	162.63	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Ciorescu, mun. Chișinău	0.00	0.00	18.90	0.00	0.00	0.00	0.00	35.00	0.00	27.30	0.00	0.00	0.00	2.90	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5.90
Primăria com. Cruzești, mun. Chișinău	0.00	0.00	2.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Chișinău, Primăria s. Ghidighici	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	28.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Consiliul Municipal Bălți	0.00	0.00	63.32	0.00	2441.42	0.00	0.00	0.00	0.00	104.01	0.00	2919.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5190.79	0.00	0.00
Consiliul Raional Anenii Noi	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	185.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Anenii Noi	0.00	0.00	7.30	0.00	0.00	50.00	21.30	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	0.00	22.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	23.40
Primăria com. Chirca, r-ul Anenii Noi	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	8.82	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	8.74	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Primăria s. Merenii r-ul Anenii Noi	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria Merenii Noi. r-ul Anenii Noi	0.00	0.00	1.17	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Ochiul Ros. r-ul Anenii Noi	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Telița, r-ul Anenii Noi	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	424.29	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	424.29	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Varnița, r-ul Anenii Noi	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5.24	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5.77
Primăria or. Basarabeasca	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	7419.19	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Briceni	0.00	0.00	28.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	34.60	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Beleavița, r-ul Briceni	0.00	0.00	2.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Bogdănești, r-ul Briceni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.50
Primăria Coteala. r-ul Briceni	0.00	0.00	0.40	0.00	0.00	0.00	1.20	0.00	0.00	0.40	0.00	0.00	0.00	1.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Criva. r-ul Briceni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.45	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.45	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria Drepcăuți, r-ul Briceni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00
Consiliul Raional Cahul	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	48.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Cahul	0.00	0.00	1.13	0.00	0.00	2865.86	0.00	0.00	0.00	17.20	0.00	0.00	0.00	2310.37	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Andrușul de Jos, r-ul Cahul	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.20
Primăria s. Bucuria. r-ul Cahul	0.00	0.00	2.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Primăria or. Cantemir	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1261.86	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Plopi. r-ul Cantemir	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Călărași	0.00	0.00	3.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	7.94	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Baimaclia, r-ul Căușeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.30
Primăria s. Câmăteni, r-ul Căușeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	145.10	274.90	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	137.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	137.30
Primăria s. Opaci, r-ul Căușeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	75.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	171.70	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	171.70
Primăria Plop - Știubei, r-ul Căușeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.60	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.60
Primăria s. Săiți, r-ul Căușeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	94.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	132.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	125.00
Primăria s. Taraclia, r-ul Căușeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2462.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.30
Primăria s. Ucraina, r-ul Căușeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.00
Primăria s. Cenac, r-ul Cimișlia	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Drâslăeni, r-ul Criuleni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Miclești, r-ul Criuleni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1231.13	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Consiliul Raional Dondușeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Dondușeni	0.00	0.00	30.60	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	32.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Primăria com. Frasin, r-ul Donușeni	0.00	0.00	5.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	12.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
Primăria or. Drochia	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.42	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.42	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.42	
Primăria s. Maramonov ca. r-ul Drochia	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.70	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.74	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
Primăria com. Coșnița, r-ul Dubăsari	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5018.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1005.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
Primăria or. Edineț	0.00	0.00	278.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	267.52	0.00	0.00	0.00	385.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1541.60
Primăria or. Fălești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	15779.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Hâncești r-ul Fălești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Pruteni, r-ul Fălești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1260.90	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Sărata Veche, r-ul Fălești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3.80
Primăria com. Taxobeni, r-ul Fălești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	6.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	6.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Cașunca, r-ul Florești	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Gura Camencii, r-ul Florești	0.00	0.00	0.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.90	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Lunga, r-ul Florești	0.00	0.00	1.20	0.00	0.00	0.00	2.39	0.00	0.00	3.00	0.00	0.00	0.00	2.51	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.63
Primăria or. Mărculești, r-ul Florești	0.00	0.00	1.25	0.00	0.00	0.00	7.59	0.00	0.00	1.25	0.00	0.00	0.00	7.97	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	8.40
Primăria com. Prodănești, r-ul Florești	0.00	0.00	2.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Primăria com. Roșietici. r-ul Florești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.40
Primăria s. Rădulenii Vechi. r-ul Florești	0.00	0.00	0.36	0.00	0.00	0.00	0.81	0.00	0.00	0.36	0.00	0.00	0.00	0.81	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria Temeleuți. r. Florești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.37	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.92	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.60
Primăria com. Vărvăreuca. r-ul Florești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.72	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.93	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Văscăuți. r-ul Florești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.26	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Zălceni. r-ul Florești	0.00	0.00	3.68	0.00	0.00	0.00	1.13	0.00	0.00	3.76	0.00	0.00	0.00	1.18	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Sturzovca. r-ul Glodeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	7.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Consiliul Raional Hâncești	0.00	0.00	0.00	197.61	0.00	0.00	0.00	250.00	0.00	0.00	1032.05	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1225.70	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Logănești. r-ul Hâncești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.42
Consiliul Raional Ialoveni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	54.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1500.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Ialoveni	0.00	380.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	110.00	0.00	0.00	0.00	0.00	40.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	59.90	0.00
Primăria s. Hansca. r-ul Ialoveni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	498.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Răzeni. r-l Ialoveni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Țipală. r. Ialoveni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Leova	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	190.33	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Primăria com. Băiuș. r-ul Leova	0.00	0.00	0.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Beștemac. r-ul Leova	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.90
Primăria s. Covurlui. r-ul Leova	0.00	0.00	0.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Tigheci. r-ul Leova	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.69	0.00	0.00	0.30	0.00	0.00	0.00	1.77	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.80
Primăria s. Tomai. r-l Leova	0.00	0.00	0.75	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Leova, Primăria Sărata Nouă	0.00	0.00	0.30	0.00	0.00	0.00	0.30	0.00	0.00	0.30	0.00	0.00	0.00	0.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.40
Primăria or. Nisporeni	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	0.00	13085.82	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	468.56	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	17736.00
Primăria s. Bărboieni. r-ul Nisporeni	0.00	0.00	1.50	0.00	0.00	0.00	0.80	0.00	0.00	1.50	0.00	0.00	0.00	0.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.90
Primăria s. Grozești. r-ul Nisporeni	0.00	0.00	0.70	0.00	0.00	0.00	1.30	0.00	0.00	0.70	0.00	0.00	0.00	2.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Consiliul Raional Ocnîța	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	8712.83	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Ocnîța	216.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	23912.20	261.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	15.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Consiliul Raional Orhei	200.00	0.00	0.00	0.00	86.60	47.85	0.00	124.20	0.00	0.00	0.00	463.00	482.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1662.98	0.00	0.00
Primăria or. Orhei	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3694.61	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Chișerpeni. r-ul Orhei	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Rezina	0.00	0.00	24.30	0.00	0.00	0.00	18.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	35.80	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Cuișăuca. r-ul Rezina	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.42	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.42	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Primăria s. Mateuți, r-ul Rezina	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3416.47	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Râșcani	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Braniște, raionul Râșcani	0.00	0.00	2.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Costești, r-ul Râșcani	0.00	0.00	12.60	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	12.60	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Consiliul Raional Sângerei	180.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	430.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Sângerei	0.00	0.00	44.90	0.00	0.00	799.80	0.00	0.00	0.00	33.30	0.00	0.00	41.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Cubolta, r-ul Sângerei	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.10
Primăria com. Drăgănești r-ul Sângerei	0.00	0.00	0.60	0.00	0.00	0.00	3.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5.00
Primăria s. Rădoaia, r-ul Sângerei	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.24	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Consiliul Raional Soroca	0.00	0.00	0.00	0.00	261.60	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	231.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	746.20	0.00	0.00
Primăria or. Soroca	74.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com Bulboci, r-ul Soroca	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.45	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.52	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Darcauț, r-ul Soroca	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.90	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Ocolina, r-ul Soroca	0.00	0.00	3.00	0.00	0.00	0.00	1.58	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.66	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Primăria s. Redi-Cereșnovăț, r-ul Soroca	0.00	0.00	1.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Schineni, r-ul Soroca	0.00	0.00	0.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Tătărauca Veche r-ul Soroca	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	105.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	935.60	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Consiliul Raional Strășeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	163.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	386.39	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Strășeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	7009.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1942.71
Primăria com. Micăuți, r-ul Strășeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.27	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.33	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Miclăușeni, r-ul Strășeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Negrești, r-ul Strășeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.60	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Românești, r-ul Strășeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	37.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	64.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	64.00
Primăria s. Sireți, r-ul Strășeni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	39.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	90.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Voinova, r-ul Strășeni	0.00	0.00	2.50	0.00	0.00	0.00	2.20	0.00	0.00	2.50	0.00	0.00	0.00	2.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Consiliul Raional Șoldănești	18.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	8025.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Șoldănești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	22896.11	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Chipeșca, r-ul Șoldănești	0.00	0.00	2.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Primăria com. Dobrușa, r-ul Șoldănești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.70	0.00	0.00	3.60	0.00	0.00	0.00	3.30	0.00	0.00	1.20	0.00	0.00	0.00	3.50
Primăria s. Olișcani, r-ul Șoldănești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	47.90	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	44.90	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	44.90
Primăria s. Parcani, r-ul Șoldănești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Pohoarna, r-ul Șoldănești	0.00	0.00	5.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Salcia, r-ul Șoldănești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Sămășcani, r-ul Șoldănești	0.00	0.00	0.20	0.00	0.00	0.00	0.79	0.00	0.00	0.20	0.00	0.00	0.00	0.83	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.87
Primăria s. Rogojeni, r-ul Șoldănești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Consiliul Raional Ștefan Vodă	0.00	0.00	0.00	0.00	1161.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1174.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Ștefan Vodă	0.00	0.00	13.50	0.00	0.00	23.43	0.00	0.00	0.00	30.17	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Antonești, r-ul Ștefan-Vodă	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5.00
Primăria s. Căplani, r-ul Ștefan Vodă	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.90	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria Marianca de Jos, r-ul Ștefan Vodă	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Semionovc, r-ul Ștefan Vodă	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.19	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.25	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Consiliul Raional Taraclia	872.86	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	503.06	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Tvardița, r-ul Taraclia	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1148.95	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Consiliul Raional Telenești	1328.68	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.18	1077.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.57	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Telenești	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5535.97	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4395.70	5268.30
Primăria com. Bănești, r-ul Telenești	0.00	0.00	2.70	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2.80	0.00	0.00	0.00	3.20	0.00	0.00	3.00	0.00	0.00	0.00	3.30
Primăria s. Ciulucani, r-ul Telenești	0.00	0.00	3.17	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.05	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Codrul Nou, r-ul Telenești	0.00	0.00	1.50	0.00	0.00	0.00	0.48	0.00	0.00	1.50	0.00	0.00	0.00	0.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Țițăreni, r-ul Telenești	0.00	0.00	1.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Consiliul Raional Ungheni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	38675.58	0.00	65.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria or. Ungheni	0.00	0.00	8.76	0.00	0.00	10000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Boghenii Noi, r-ul Ungheni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.59	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.62	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Magurele, r-ul Ungheni	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00
Adunarea Populară Găgăuzia	0.00	0.00	384.31	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	28685.35	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria mun. Comrat	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	7.60
Primăria or. Ceadrî-Lunga	0.00	0.00	5.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	43.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Primăria or. Vulcănești	120.00	0.00	1.80	0.00	0.00	0.00	0.00	241.40	0.00	14.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Dezghinja, UTA Găgăuzia	0.00	0.00	2.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria com. Svetlii, r-ul Comrat	1193.46	0.00	1.22	0.00	0.00	0.00	0.00	25.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Primăria s. Ruscaea-Kiselia, r-ul Comrat	0.00	0.00	3.60	0.00	0.00	0.00	1.03	0.00	0.00	3.60	0.00	0.00	0.00	1.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Incubatorul de Afaceri Dubăsari	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	83.90
Incubatorul de Afaceri Leova	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	171.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	142.90
Incubatorul de Afaceri Raionul Sângerei	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	51.60	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	148.20
Incubatorul de Afaceri din Ștefan Vodă	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	204.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	308.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	279.90
Incubatorul de Afaceri din Rezina	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	178.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	104.85
IP IASGunnar Due Gundersen	0.00	0.00	22.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	119.12	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
"Aeroportul Internațional Chișinău" Î.S.	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	160.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
BC "Moldindconbank" SA	0.00	0.00	0.00	46.29	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	17.45	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	10.20	0.00	0.00	0.00
ÎM "Regia Comunal-locativă Ciorescu"	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.82	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
IMGFL nr. 23, or. Chișinău	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	18.67	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
IMGFL nr. 10, or. Chişinău	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	47.82	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
TOTAL	564309.92	20550.80	3979779.88	38703.36	7342.66	105718.13	156830.10	724658.58	0.00	3285215.57	37566.20	8323.69	51195.97	76341.42	891100.81	0.00	3389208.27	97471.08	10653.46	5176.69	47512.94